

TEKSTI NARRATIV SI NJË ALTERNATIVË PËR RRITJEN E KOMPETENCAVE GJUHËSORE TË NXËNËSVE NË GJUHËN ANGLEZE

Elona Ziu

Dorëzuar
Universitetit Europian të Tiranës
Shkollës Doktorale

Në përmbushje të detyrimeve të programit të Doktoraturës në Shkenca sociale,
me profil Pedagogji, për marrjen e gradës shkencore “Doktor”

Udhëheqës shkencor: Pr. dr. Ali Jashari

Numri i fjalëve: 54125

Tiranë, Nëntor 2016

DEKLARATA E AUTORËSISË

Deklaroj se ky punim është kryer nga ana ime.

Abstrakt

Mësimi i gjuhës angleze është bërë domosdoshmëri në vendin tonë, veçanërisht për nxënësit e ciklit të mesëm të ulët dhe të ciklit të mesëm të lartë, të cilët duhet të japin provim lëndën e gjuhës së huaj. Kurrikula kombëtare është në ndryshim të vazhdueshëm për t'iu përshtatur më së miri kërkesave të kohës. Mësuesit e gjuhëve të huaja përdorin një seri teknikash për një përvetësim sa më efektiv të gjuhës nga nxënësit.

Përdorimi i tekstit narrativ është një qasje e pranuar dhe e përdorur në mësimin e gjuhës angleze në klasë. Ai përfaqëson një qasje holistike të mësimdhënies dhe të të nxënit të gjuhës bazuar në parimin se, nxënësit duhet të ndërveprojnë me shembuj të pasur, autentikë dhe të shumëllojshëm të gjuhës së huaj.

Pyetja që shtrohet është: "Si i ndihmon teksti narrativ nxënësit e ciklit 9-vjeçar, për një përvetësim sa më të mirë të aftësive gjuhësore të gjuhës angleze? " Hipoteza kryesore është: "Nëse teksti narrativ përdoret si strategji mësimdhënieje, nxënësit do të përfshihen më tepër gjatë orës së mësimin dhe do të kenë nivel më të lartë të aftësive gjuhësore dhe konkretisht në aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes."

Për të vërtetuar hipotezën u anketuan nxënës të shkollave 9-vjeçare dhe mësues të gjuhës angleze të rrethit të Korçës, u bë një analizë librave të gjuhës angleze të klasave të 8 dhe 9, për të parë shfrytëzimin e teksteve narrative në tekstet mësimore, gjithashtu, u ngrit një klasë eksperimentale me nxënësit e një klase të nëntë, e cila punoi një herë në javë, për një periudhë prej 3 muajsh me tekste narrative, në gjuhën angleze. Rezultatet e klasës eksperimentale u krahasuan me rezultatet e klasës së kontrollit për të njëjtën periudhë 3 mujore nga marsi në maj. Ky studim ka për qëllim të tregojë rëndësinë e tekstit narrativ në përvetësimin e gjuhës angleze dhe të sugjerojë përfshirjen e një moduli me tekste narrative në lëndën e gjuhës angleze.

Fjalët kyçe: teksti narrativ, nxënësit e ciklit 9-vjeçar që mësojnë gjuhën angleze, mësuesit e gjuhës angleze, përvetësimi i aftësive gjuhësore, kurrikula, librat mësimorë të gjuhës angleze.

Abstract

Learning English is a necessity nowadays in Albania, where pupils either at secondary or high school have to sit an English exam, at the end of both secondary and high school. National curriculum is continuously changing to be better suited to the demands of the time. Teachers of foreign languages use various techniques for an effective learning by the pupils. The use of narratives is an accepted and widely used approach. It represents a holistic teaching and learning approach based on the belief that pupils should be in contact with rich and authentic examples of the language. This study raises this question: "How do the narratives help pupils in better acquiring the English skills?" The main hypothesis is: "If the narrative text is used as a teaching strategy, pupils will get more involved during class and they will achieve better language competences, better reading, use of English and writing skills"

In order to test the hypotheses, questionnaires were filled by secondary school pupils and English teachers of Korça. The study, also, focuses on examining the English books that Albanian pupils of Secondary school use. An experimental class, of a secondary school, with the pupils of the 9th grade, was taught English through the use of narrative texts once a week for a 3 month period from March till May. Their results were compared with the control class for the same 3 month period from March till May. The aim of this study is to show the importance of narratives in acquiring English and to suggest the inclusion of a module with narratives in the English class.

Key words: *narratives, secondary school pupils that learn English, English teachers, English school books, acquiring English skills, curriculum.*

Ky punim i është dedikuar

VAJZËS SIME, ODRIT!

FALENDERIME

Do të doja të falenderoja të gjithë ata të cilët më kanë dhënë ndihmë në shumë mënyra në përgatitjen e punimit.

Dua të shpreh falenderimet e mia për udhëheqësin tim shkencor, Prof. dr. Ali Jasharin, i cili më ka udhëzuar dhe këshilluar në çdo hap të punës.

Falenderoj koleget e mia për mbështetjen e tyre dhe mendimet e tyre. Mësuesit e gjuhës angleze të qytetit të Korçës si dhe nxënësit e shkollave 9-vjeçare të rrethit të Korçës, të cilët plotësuan pyetësorët përkatës dhe iu përgjigjën pyetjeve të mia. Një falenderim dhe për nxënësit dhe drejtuesit e shkollës 9-vjeçare “Sotir Beçka”.

Falenderoj Megin, e cila më ka ndihmuar me realizimin e anës statistikore të pyetësorëve si dhe në përpunimin e rezultateve të testeve.

Shpreh falenderimet e mia për të gjithë familjen time.

Tabela e përmbajtjes

Deklarata e autorësisë	
Abstrakt.....	
Abstract.....	
Falenderime.....	
KAPITULLI I	1
HYRJE	1
1.1. Përligjia e punimit.....	1
1.2. Objekti dhe hipotezat e punimit.....	4
KAPITULLI II.....	11
SKELETI TEORIK DHE MODELI ANALITIK I TEZËS	11
2.1. Ç’është teksti nga këndvështrimi i gjuhëtarëve të ndryshëm.....	11
2.1.1. Organizimi, struktura dhe elementët kryesorë të tekstit	14
2.1.2. Tipologjitë e teksteve.....	16
2.2. Ç’është teksti narrativ?	19
2.2.1. Karakteristikat dhe struktura e tekstit narrativ.....	21
2.2.2. Teksti narrativ dhe lidhja me mësimin e gjuhës	25
2.2.3. Srtuktura gramatikore dhe fjalori i tekstit narrativ	31
2.2.4. Mendime të tjera rreth tekstit narrativ	33
2.3. Teoria e përvetësimit të gjuhës së huaj	33
2.3.1. Përvetësimi i gjuhës së huaj dhe teksti narrativ	37
2.4. Teoria e të mësuarit sipas konstruktivizmit	39
2.4.1. Konstruktivizmi dhe mësimi i gjuhës së huaj	42
2.4.2. Konstruktivizmi dhe teksti narrativ	43
2.5. Instrumentat e metodologjisë së punimit	47
2.5.1. Analiza e teksteve të librave	47
2.5.2. Klasa eksperimentale	47
2.5.2.1. Përshkrimi i punës.....	48
2.5.3. Pyetësi.....	68
KAPITULLI III.....	72
SHFRYTËZIMI I TEKSTIT NARRATIV NË LIBRAT E KLASAVE TË TETA E NËNTA SI DHE PËRDORIMI I TIJ SI NJË ALTERNATIVË PËR RRITJEN E KOMPETENCAVE GJUHËSORE TË NXËNËSVE NË GJUHËN ANGLEZE.....	72

3.1. Hyrje	72
3.2. Librat e klasës VIII dhe IX të përdorura në disa nga shkollat 9-vjeçare, në qytetin e Korçës	72
3.2.1. Një vështrim përmes disa prej librave të klasës së tetë.....	73
3.2.2. Një vështrim përmes disa prej librave të klasës së nëntë.....	77
3.2.3. Sintezë e vështrimit përmes librave të klasës së tetë dhe të nëntë	81
3.3. Përvetësimi i aftësive gjuhësore përmes tekstit narrativ	83
3.3.1. Përvetësimi i aftësisë së të lexuarit	83
3.3.2. Përdorimi i drejtë i gjuhës angleze.....	87
3.4. Përvetësimi i aftësisë së të shkruarit	90
3.4.1. Analiza e të dhënave	91
3.4.2. Rezultatet e grupit të kontrollit për seksionin e shkrimit.....	91
3.4.3. Rezultatet e grupit eksperimental për seksionin e shkrimit	92
3.5. Rezultatet e marra duke krahasuar notat.	92
3.5.1 Grupi i kontrollit	93
3.5.2. Grupi eksperimental.....	94
3.6. Konkluzionet dhe krahasimi rezultateve të testit për klasën e kontrollit dhe klasën eksperimentale	95
KAPITULLI IV	104
TEKSTI NARRATIV, KURRIKULA DHE QËNDRIMET E NXËNËSVE DHE MËSUESVE TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ PËRDORIMIT TË TEKSTIT NARRATIV NË MËSIMIN E GJUHËS ANGLEZE NË QYTETIN E KORÇËS.....	104
4.1. Teksti narrativ në përputhje me synimet e kurrikulës kombëtare.....	104
4.1.1. Synimet e kurrikulës për arsimin bazë në lëndën e gjuhës angleze	108
4.2. Feedback- _u i nxënësve të klasës eksperimentale ndaj ”orës së tregimit”	109
4.2.1. Analiza e pyetësorit të nxënësve të klasës eksperimentale	110
4.2.2. Konkluzionet e pyetësorit të nxënësve të klasës eksperimentale.....	119
4.3. Analiza e të dhënave të pyetësorit të nxënësve.....	124
4.3.1. Pyetësi i nxënësve të klasave të 8 e 9 të qytetit të Korçës.....	125
4.3.2. Pyetësi i nxënësve të shkollës së mesme	132
4.3.3. Konkluzionet e pyetësorit të nxënësve	140
4.4. Një vështrim mbi përdorimin e tekstit narrativ, nga mësues të vendeve të tjera	140
4.4.1. Analiza e të dhënave të pyetësorit të mësuesve	144

4.4.2. Konkluzioni i pyetësorit të mësuesve	154
4.5. Analiza e intervistave të marra	157
4.5.1. Konkluzionet e nxjerra nga intervistat e mësuesve të gjuhës angleze	163
KAPITULLI V	165
PËRFUNDIMET E ARRITURA NGA STUDIMI DHE SUGJERIME	165
5.1 Hyrje	165
5.2. Teksti narrativ	165
5.3. Qasjet dhe teksti narrativ	166
5.4. Aftësitë gjuhësore të përvetësuara nëpërmjet tekstit narrativ	167
5.5. Teksti narrative, nxënësit dhe mësuesit e gjuhës angleze	168
5.6. Sugjerime për studime të tjera në lidhje me tekstin narrativ në mësimin e gjuhës angleze	170
Bibliografia	171
Libra mësimorë, Leksione dhe dokumente	174
Burime nga interneti	175
SHTOJCË 1	176
<i>The Three Feathers</i>	176
SHTOJCË 2	177
SHTOJCË 3	179
SHTOJCË 4	180
SHTOJCË 5	181
SHTOJCË 6	183
SHTOJCË 7	184
SHTOJCË 8	186
SHTOJCË 9	186
SHTOJCË 10	187
SHTOJCË 11. <i>PYETËSOR</i>	190
SHTOJCË 12. Intervistë	192
Shtojcë 13. Pyetësor për nxënësit e shkollave të mesme	193
Shtojcë 14. Pyetësor	195
SHTOJCË 15 -18	197

KAPITULLI I

HYRJE

1.1. Përligjia e punimit

Arsyet e zgjedhjes së kësaj teme përputhen me kërkesat e kohës për një përvetësim sa më të lartë të gjuhës angleze dhe përdorimit të saj në situata konkrete.

Një shtysë të madhe më dhanë kushtet aktuale të shkollës sonë dhe në mënyrë të veçantë dëshira e shumë prej nxënësve për të mësuar sa më mirë gjuhën angleze, por pamundësia ekonomike i pengonte të ishin në një kontakt më të shpeshtë me gjuhën. Puna ime disavjeçare, si mësuese e gjuhës angleze, më ndihmoi të evidentoj këtë dëshirë të nxënësit e mi.

Një tjetër shtysë e rëndësishme për këtë studim, ka qënë dhe fakti se nxënësit po lexojnë gjithmonë e më pak. Leximi po humbet në sytë e nxënësve tanë. Mjaft e vlefshme dhe intriguese, për mendimin tim, është mundësia e të lexuarit të pjesëve në gjuhën e tyre origjinale.

Një tjetër faktor i rëndësishëm ka qënë dhe diskutimi i vazhduar me kolegë, se nxënësit tanë duhet të aftësohen në përdorimin e gjuhës, dhe jo të fokusohen vetëm te rregullat dhe teoria.

Për të gjitha arsyet e lartpërmendura mendoj se integrimi i një moduli me tekste narrative në kurrikulën e gjuhës angleze, do u mundësonte këtyre nxënësve, jo vetëm ta përvetësonin gjuhën angleze më mirë, por dhe të realizonin një përvojë unike, "kënaqësinë e të lexuarit dhe të ndarit të kësaj përvojë me bashkëmoshatarët e tyre". Tekstet narrative përveç gjuhës autentike, ofrojnë dhe një mësimnxënie të këndshme.

Sipas Fullan (2010: 190), ndryshimi është i nevojshëm, sepse shumë nxënës nuk e duan shkollën, e lënë atë ose dalin keq në mësim. Jeta e tyre, në shkollë, është shumë më e varfër, nga sa duhet të jetë.

Të nxënit e gjuhës së huaj në vetvete, nënkupton, integrimin gjithnjë e më të shpejtë të nxënësve shqiptarë në një realitet të pasur gjuhësor dhe kulturor. Aftësimi i nxënësve në gjuhën e huaj krijon kushte për njohjen dhe thellimin e vlerave kulturore të pjesës tjetër të botës si dhe prezantimin e shpalosjen e vlerave tona kombëtare ndërmjet kulturës së popujve të tjerë evropianë. Një përvetësim i mirë i gjuhës së huaj i ndihmon nxënësit në aftësimin e tyre për të nxënit gjatë gjithë jetës, për të përdorur gjuhën e huaj në vendimarrje që ndikojnë në përparimin e tyre si individ dhe të komunitetit që i rrethon në nivel lokal dhe kombëtar. "Gjuha nuk është thjesht një simbol arbitrar që përfaqëson disa fenomene, por është mënyra kryesore e komunikimit." (Jarvis, 1992: 28)

Përvetësimi i gjuhës së huaj për shumë të rinj shërben si mundësi shkollimi në vendet evropiane, duke krijuar kështu një bazë të domosdoshme gjuhësore për studimet e mëtejshme universitare, thënë ndryshe nxit nxënësit për të hedhur hapat e parë të sigurt drejt karrierës profesionale. Mësimi i gjuhëve të huaja i ndihmon nxënësit që të bëhen individë të pavarur, të lirë, të kulturuar, mendimtarë kritikë dhe krijues, njerëz të vetëdijshëm për identitetin e tyre personal dhe kombëtar.

Leximi i teksteve, si në gjuhën shqipe, ashtu dhe në gjuhë të huaj, i ndihmon nxënësit të zhvillojnë botën e tyre emocionale, përfytyrimet dhe imagjinatën e tyre për botën. Leximi nxit vlerësimin për gjuhët, kulturën kombëtare dhe atë botërore.

Mësimi i gjuhës angleze është bërë një domosdoshmëri jo vetëm për çdo qytetar të Evropës, por dhe të vendit tonë, si rrjedhojë e transformimeve që kanë ndodhur për shkak të globalizimit. Këto ndryshime pasqyrohen në ndryshimet e pritshmërive në lidhje me edukimin dhe arsimimin e nxënësve dhe në mënyrë të veçantë, pritshmëritë që lidhen me mësimdhënien e gjuhës angleze. Kjo pasi, kërkesa për bashkëveprim global dhe veçanërisht kërkesa për të komunikuar me njëri-tjetrin ka lindur nevojën e një përdorimi praktik dhe komunikativ të gjuhës. Të gjitha këto kërkesa dhe nevoja kanë sjellë ndryshime në mënyrën e mësimdhënies, për përvetësimin sa më efektiv të aftësive gjuhësore, dhe në aftësinë e përdorimit të tyre në mënyrë korrekte. Sipas Frabbioni (2011: 62), "Vendosja e mësimin në binarë multikulturorë, padyshim ka më shumë peshë kuptimore dhe edukative, sepse është më motivues dhe përfshirës."

Nxënësit në shkollë janë të vetëdijshëm se të mësuarit e gjuhës angleze nuk është më një "presion" i ushtruar nga shkolla, por një kërkesë e vetë kohës në të cilën jetojmë. Nxënësit po e vlerësojnë çdo ditë dhe më shumë "kërkesën" e të mësuarit të gjuhës angleze, ndërsa mësuesit e gjuhës angleze po përballen me këto kërkesa të cilat kërkojnë të perfeksionojnë mësimdhënien e tyre.

Mësimdhënia është një profesion i vështirë dhe kompleks, megjithëse në pamje të parë mund të duket e lehtë. Mësimdhënia efikase nuk mund të konsiderohet si një proces i izoluar dhe i ndarë nga nxënësit. Detyrat e mësuesit janë si ta lehtësojnë këtë proces, si të bëhen mësues më të mirë, apo çfarë teknikash të përdorin për ta kthyer praktikën në eksperiencë kuptimplotë për nxënësit e tyre. Përdorimi i teksteve narrative është një teknikë efikase, sepse nxënësit kanë një dashuri të lindur për tregimet, rrëfimet, përrallat.

Tekstet narrative na krijojnë magjinë dhe na mësojnë për jetën, për veten dhe për të tjerët. Këto tekste në klasë krijojnë një lidhje të ngushtë midis mësuesit dhe dëgjuesit, pra thënë

ndryshe midis mësuesit dhe nxënësit. Mësuesi shpeshherë i personalizojnë këto tekste narrative për klasën dhe nxënësi ndjen se është i përkëdhelur.

Ky hulumtim do të fokusohet kryesisht në përdorimin e tekstit narrativ, ndihmën që ai i jep nxënësit për të përvetësuar në mënyrë sa më të lehtë dhe natyrale gjuhën angleze. Ky hulumtim e sheh tekstin narrativ si një strategji mësimore që i kushton vëmendje sistematike si aspektit strukturor, ashtu dhe atij funksional të gjuhës, duke aftësuar nxënësin në përdorimin e drejtë të aftësive gjuhësore, pra në një përdorim korrekt të gjuhës. Ky këndvështrim i mësimdhënies e vendos theksin, në mënyrën se si gjuha mund të përvetësohet në mënyrë sa më të lehtë, të këndshme. Sipas Haven (2000 : 74-75),

“Përdorimi i historive në klasë është një mënyrë e fuqishme dhe efektive për të përmirësuar dhe zhvilluar aftësitë gjuhësore, më tepër se aktivitetet e tjera pasi me këtë metode nxënësit marrin pjesë në tregimin, shkrimin, leximin dhe dëgjimin e historive, duke i motivuar ata që të jenë aktivë dhe duke zhvilluar brenda tyre një qasje konstruktive ndaj mëimit të gjuhës angleze, pra i një përdorimi korrekt të saj.”

Qëllimi i mëimit të gjuhës së huaj është që nxënësi të jetë i aftë ta përdorë, kuptojë dhe riprodhojë gjuhën e huaj në mënyrë sa më efektive dhe në kontekstin e duhur, si dhe të ndërveprojë duke përdorur gjuhën e huaj në mënyrë sa më të saktë në situata reale. Në ditët e sotme qëllimi i mësimdhënies është pajisja e nxënësve me teknika të të nxënësve, si dhe nxitja e nxënësve për të qenë sa më aktivë dhe në qendër të orës së mëimit.

1. Ky studim synon të trajtojë motivimin, ndihmesën dhe krijimin e një qëndrimi pozitiv ndaj mëimit të gjuhës së huaj realizuar nga përdorimi i tekstit narrativ gjatë orës së mëimit të gjuhës së huaj.
2. Ky studim synon të shpalosë ndihmën që tekstet narrative ju japin nxënësve të klasës së nëntë që të përmirësojnë aftësitë gjuhësore në gjuhën e huaj Angleze.
3. Studimi synon një vështrim të thelluar teorik e praktik të kësaj çështje, duke u bazuar në literaturën e huaj dhe të vendit të studiuesve në fushën e mësimdhënies së gjuhës së huaj, dhe konkretisht të gjuhës angleze.
4. Ky studim shpalos përvojën në mësimdhënie të realizuar nëpërmjet tekstit narrativ nga ana e mësuesve të qytetit të Korçës, si dhe qëndrimet e nxënësve të shkollave 9-vjeçare të këtij qyteti, në lidhje me tekstin narrativ.
5. Ky studim paraqet një rast eksperimental. Një klasë eksperimentale në të cilën, për një periudhë tremujore, një herë në javë u përdorën tekste narrative gjatë orës së gjuhës angleze. Rezultatet e kësaj klase do të krahasohen me klasën e kontrollit .

6. Ky studim synon të sugjerojë integrimin në kurrikulën e të gjuhës së huaj, dhe më konkretisht asaj angleze, një modul ku të punohet me tekstet narrative në gjuhën angleze.

7. Ky studim pritet të kontribuojë praktikisht dhe teorikisht në mësimdhënien e gjuhës angleze në shkollat tona.

Ky studim është i rëndësishëm si për mësuesit ashtu dhe për nxënësit.

1.2. Objekti dhe hipotezat e punimit

Objekti kryesor i këtij punimi është që të analizojë përdorimin dhe suksesin në përvetësimin e aftësive gjuhësore, aftësisë së të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes, nga ana e nxënësve, gjatë orëve në të cilat u përdor teksti narrativ në orën e gjuhës së huaj. Në këtë kuadër, theksojmë se përfshirja e tekstit narrativ në programin mësimor të gjuhës së huaj duhet konceptuar si një nevojë për t'i dhënë kuptimin, vendin dhe rëndësinë e duhur në procesin e mësimdhënies.

Objekti i studimit është përjetimi dhe motivimi i nxënësve të shkollës 9-vjeçare, konkretisht nxënësit e klasës së 8 e 9, në lidhje me tekstin narativ.

Një çështje tjetër që do trajtohet është pasqyrimi i mendimit të nxënësve në lidhje me tekstin narrativ, sa i vlefshëm është ai dhe çfarë ndihmese dhe motivimi u jep teksti narrativ nxënësve në përvetësimin e aftësive gjuhësore.

Objekt tjetër i rëndësishëm i këtij studimi është shpalosja e perceptimeve dhe eksperiencës në mësimdhënie të mësuesve të gjuhës angleze, në lidhje me përdorimin e teksit narrativ në mësimdhënien e gjuhës së huaj. Objekti i studimit janë edhe mësuesit e gjuhës angleze.

Analiza e disa prej librave të përdorur në klasat e 8 e të 9 të shkollës 9-vjeçare ka si objekt, identifikimin, shfrytëzimin e përdorimin e aftësive gjuhësore të gjuhës së huaj Angleze në tekstet narrative të përdorura në këto libra.

Ky studim paraqet për të vërtetuar këto hipoteza:

H₁: Tekstet narrative shfrytëzohen në librat e gjuhës angleze të klasave të 8 e të 9 për të prezantuar dhe praktikuar aftësitë gjuhësore të gjuhës angleze.

H₂: Nëse teksti narrativ përdoret si strategji mësimdhënie, nxënësit do të përfshihen më tepër gjatë orës së mësimi dhe do të kenë nivel më të lartë të aftësive gjuhësore dhe konkretisht në aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes.

H₃: Nxënësit e ciklit 9-vjeçar pëlqejnë dhe motivohen më shumë, nëse punojnë me tekste narrative gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj.

H₄: Përdorimi i tekstit narrativ nga mësuesit gjatë mësimdhënies, në orën e gjuhës angleze rrit efikasitetin e procesit të mësimdhënies

Për secilën nga hipotezat e paraqitura më sipër janë realizuar kërkime në përputhje të plotë me standartet pedagogjike për të vlerësuar rezultatet dhe treguesit e matshëm të cilët do të vërtetojnë hipotezat e ngritura nëse janë të vërteta ose jo.

Për të vërtetuar dhe konkretizuar vërtetësinë e hipotezave të ngritura, u ngrit një klasë eksperimentale (grup eksperimental), e cila për një periudhë 3 mujore, një herë në javë do të përdorë tekstin narrativ gjatë orës së gjuhës angleze. Një test paraprak do të vlerësojë njohuritë e tyre dhe një tjetër i bërë pas periudhës tremujore, eksperimentale do të nxjerrë të dhëna në lidhje me përparimin ose jo të tyre dhe përvetësimin ose jo të aftësive të gjuhës angleze. Këto rezultate do të krahasohen me një klasë kontrolli (grupi i kontrollit), e cila gjithashtu, do t'i nënshtrohet të njëjtit test paraprak dhe të njëjtit test përfundimtar, në përfundim të një periudhe prej 3 muajsh. Të dhënat do të krahasohen për një periudhë të njëjtë kohe mësimore, nga fillimi i marsit deri në fund të majit. Të dy testet do të jenë të njëjta për të dy klasat.

Treguesit që do të maten dhe krahasohen janë: përmirësimi ose jo i aftësive gjuhësore konkretisht të aftësië së të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimi i drejtë i anglishtes. Gjithashtu, do të maten e krahasohen rezultatet e arritura dhe në nota. Do të analizohen dhe motivimi dhe shkalla e kenaqësisë që nxënësit kanë përjetuar gjatë këtyre orëve. Nxënësit e klasës eksperimentale do të anketohen në përfundim të periudhës tre-mujore për shprehur mendimin e tyre në lidhje me këtë eksperiencë. Përpunimi i të dhënave do të kryhet nëpërmjet programit statistikor SPSS.

Për vërtetësinë e hipotezave, u anketuan dhe intervistuan mësues të gjuhës angleze të qytetit të Korçës.

Gjithashtu, u anketuan nxënësit e shkollave 9-vjeçare, konkretisht nxënësit e klasave 8 dhe 9. Për të marrë dhe një mendim tjetër u anketuan dhe nxënësit e shkollave të mesme të qytetit të Korçës në lidhje me përdorimin e tekstit narrativ në orën e gjuhës angleze.

Gjithashtu, analizohen librat që përdoren në disa nga shkollat 9-vjeçare të qytetit të Korçës, konkretisht disa prej librave të klasës së tetë dhe nëntë .

Bazuar në rëndësinë e përdorimit të tekstit narrativ në klasë, të mësuarit e aftësive të duhura gjuhësore, si dhe për zhvillimin e aftësive gramatikore, ky studim përpiqet t'i përgjigjet kësaj pyetjeje:

"Si i ndihmon teksti narrativ nxënësit e ciklit 9-vjeçar, për një përvetësim sa më të mirë të aftësive gjuhësore?"

Çështjet që do të trajtohen janë si me poshtë:

- 1- A ndikon teksti narrativ në përvetësimin e gjuhës së huaj, dhe nëse po në çfarë mase?
- 2- Sa përdoret teksti narrativ në shkollat 9-vjeçare të qytetit të Korçës ?
- 3-A është përfshirja e përdorimit të tekstit narrativ më efektive se një orë tradicionale tradicionale?
- 4-Çfarë lidhje ekziston midis shpeshtësisë së përdorimit të tekstit narrativ dhe aftësive të të lexuarit, shkruarit dhe përdorimit të gjuhës angleze nga nxënësit e shkollës 9-vjeçare?
- 5-Si ndryshon niveli i përvetësimit të aftësive gjuhësore nga përdorimi i tekstit narrativ?
- 6-Në ç'masë shfrytëzojnë librat e klasave të teta dhe të nënta tekstet narrative për praktikimin e përvetësimit të aftësive gjuhësore?
- 7-Për cilat aftësi gjuhësore shfrytëzohet teksti narativ në këto libra?
- 8-Ç'aktivete përdoren ?
- 9-Ç'lloj tekstesh narrative përdoren ?

Për realizimin e këtij studimi u përdorën metoda sasore dhe cilësore në fushën e shkencave shoqërore:

- 1-Rast eksperimental të zhvilluar me një klasë të nëntë . Rezultatet e klasës eksperimentale do krahasuan me rezultatet e klasës së kontrollit.
 - 2- Pyetësor për nxënësit e klasës eksperimentale në lidhje me orët gjatë të cilave u përdorën tekstet narrative.
 - 3-Pyetësorë për 190 nxënës të shkollave 9-vjeçare të qytetit të Korçës, konkretisht me nxënësit e klasave 8 dhe 9, si dhe pyetësorë për 190 nxënës të shkollave të mesme për të shprehur mendimin e tyre në lidhje me tekstin narrativ. (Nxënësit e shkollave të mesme u anketuan për arsye se kanë një eksperiencë më të gjatë në mësimin e gjuhës angleze dhe të krahasohen me përgjigjet e nxënësve të klasave 8 dhe 9).
 - 4- Pyetësor për 48 mësues të gjuhës angleze në lidhje me përdorimin e tekstit narativ në mësimin e gjuhës angleze.
 - 5-Intervista me 10 mësues të gjuhës angleze të qytetit të Korçës në lidhje me eksperiencën e tyre.
 - 6-Një vështrim teksteve shkollore të gjuhës angleze, të përdorura në shkollat 9 vjeçare, për klasat e 8 dhe të 9, në lidhje me shfrytëzimin e teksteve narrative në librat mësimorë të gjuhës angleze.
 - 7-Shqyrtimi i literaturës përkatëse bashkëkohore të huaj dhe të vendit për përdorimin e tekstit narrativ në mësimdhënien e gjuhës angleze.
- Informacioni që u përdor për këtë studim përfshin kërkimin shkencor në botime të ndryshme, në internet, kërkime eksperimentale të aplikuara në shkollat e mesme, botime autorësh të

ndryshëm të huaj dhe vendas mbi ndikimin që ka teksti narrativ për një përvetësim sa më të mirë dhe efektiv të gjuhës angleze gjatë orës së mësimi.

Përfundimet e arritura nga përpunimi i të dhënave do jenë përfundime të analizave matematikore nga fusha e statistikës.

Kampionet e studimit

Grupet e të anketuarve do të merren nga nxënësit e shkollave 9- vjeçare të klasave të 8 e 9, nga nxënësit e shkollave të mesme të qytetit të Korçës, dhe nga mësues të gjuhës angleze të qytetit të Korçës.

Grupi eksperimental dhe grupi i kontrollit do të merren nxënësit e klasës së 8 dhe të 9 të shkollës 9-vjeçare Bulgarec.

Do të mbledhen të dhëna me anë të pyetësorëve dhe intervistave, që kanë si qëllim mbledhjen e informacionit mbi bindjet, qëndrimet dhe njohuritë e mësuesve të gjuhëve të huaja dhe nxënësve për përdorimin e tekstit narrativ.

Nëpërmjet intervistave do të identifikohen dhe nxirren konkluzione në lidhje me përdorimin e tekstit narrativ në orën e gjuhës angleze.

Instrumentat e kryerjes së studimit

Intervistat përmbajnë pyetje të strukturuar, me qëllim që të lejojnë shprehjen e lirshme të mendimeve, vlerësimeve, komenteve dhe sugjerimeve të të intervistuarve. Intervistat do të bëhen me mësues të gjuhës angleze.

Pyetësorët do të përfshijnë një kampion prej 190 nxënësish të klasës së 8 dhe 9 , 190 nxënësish të shkollës së mesme dhe 48 mësuesish të gjuhës angleze. Ato do të mundësojnë mbledhjen e të dhënave sasiore.

Interpretimi i këtyre të dhënave do të vihet në funksion të hipotezave të ngritura në fillim. Pyetjet e pyetësorit do të jenë të ndryshëm.

Pyetje për mësuesit për përdorimin e tekstit narrativ gjatë orës së mësimi.

Pyetje për mësuesit për qëndrimin e nxënësve ndaj veprimtarive në lidhje me tekstin narrativ.

Pyetje për mësuesit ku të krahasojnë rezultatet e nxënësve në rastin kur është përdorur teksti narrativ me atë kur është përdorur ora tradicionale e mësimdhënies

Pyetje për mësuesit dhe nxënësit se cilën nga aftësitë gjuhësore e kanë përvetësuar me lehtë kur u përdor teksti narrativ si teknikë të mësimdhënies.

Pyetësorë për nxënësit ç'mendim kanë për përdorimin e tekstit narrativ.

Korpusi gjuhësor

Korpusi gjuhësor mbi të cilin do të bazohet ky punim përbëhet kryesisht nga:

-literatura që lidhet me temën e studimit

- kurrikulat mësimore të shkollës 9 vjeçare dhe të mesme
- skripte të intervistave
- formularë dhe pyetësorë
- tekste narrative
- materiale të përshtatura të përdorura në klasë
- librat mësimorë të shkollës 9 vjeçare për klasat e 8 e të 9.

Variablat e varur e të pavarur

Variablat e pavarur janë :

- 1-tekstet narrativ
- 2-mësuesit e gjuhës angleze
- 3-nxënësit e klasave të teta e nënta

Variablat e varura:

- 1- përvetësimi i aftësive gjuhësore të nxënësve e klasës së 8 e 9, konkretisht i aftësive të të lexuarit, të shkruarit e përdorimit të anglishtes
- 2- shfrytëzimi i i tekstit narrativ në orën e gjuhës angleze nga mësuesit dhe përfimtimi nga ana e nxënësve
- 3-motivimi dhe përfshirja e nxënësve gjatë orëve ku përdoret teksti narrativ
- 4- shfrytëzimi i teksteve narrative në librat e klsave të 8 e të 9

Nuk do të merren parasysh si variabla mosha, gjinia

Mundësitë dhe kufizimet

Ky studim është i mundur nga ana praktike. Do të zhvillohen orë mësimi eksperimentale, gjatë së cilave, do të përdoret tekstit narrativ për përmirësimin, përvetësimin e aftësive gjuhësore me nxënësit e një klase të 9, të shkollës 9-vjeçare Bulgarec.

Për realizimin e këtyre orëve është marrë aprovimi nga drejtoria e shkollës.

10 orë të lira të përfshira në programin mundësojnë përdorimin e teksteve narrative, pasi gjatë këtyre orëve mësuesi përzgjedh materialet që mendon të punojë gjatë orës së mësimi. Nxënësit e të dyjave klasave, si nxënësit e klasës eksperimentale ashtu dhe nxënësit e klasës së kontrollit nuk frekuentojnë kurse private në gjuhën angleze, pra përvetësimi dhe të mësuarit e gjuhës angleze nga këta nxënës bazohet vetëm në orët mësimorë që zhvillohen në shkollë. Mundësia për të përdorur gjuhën dhe për të shfrytëzuar literaturë tjetër përveç asaj të shkollës është pothuaj e pamundur nga ana e tyre. Këto ndikojnë që rezultatet e studimit të jenë të pandikueshme nga faktorë të tjerë.

Rezultatet e studimit do të bazohen në krahasimin e vetëm një klase eksperimentale me një klasë kontrolli. Një tjetër kufizim i studimit është, se nuk i mat të katërta aftësitë gjuhësore,

por vetëm të lexuarit, të shkruarit dhe të lexuarit, për vetë vështirësinë që matja e aftësisë së të folurit ka, dhe pamundësisë së mjeteve për ta matur këtë aftësi.

Gjithashtu, analiza e pyetësorëve të të anketuarve bazohet në mendimet e eksperiencat e tyre personale.

Pyetësi dhe intervista u ndërtuan në mënyrë që të sigurojë besueshmërinë dhe vlefshmërinë e tij.

Përparësitë e përdorimit të pyetësorve në këtë kërkim ishin:

- Mbledhja e një sasive të madhe të dhënash në lidhje në tekstin narrativ, duke përfshirë faktet, qëndrimet, sjelljet dhe opinionet personale në një periudhë relativisht të shkurtër kohe.

- Administrimi i lehtë i pyetësorëve.

Mangësitë e përdorimit të pyetësorit:

- Përgjigjet e pyetjeve mund të mos kenë reflektuar të vërtetën e të anketuarve

Përparësitë e përdorimit të intervistës në këtë kërkim ishin:

- Marrja e opinioneve dhe eksperiencës në mënyrë të drejtpërdrejtë nga mësues të gjuhës angleze

- Mundësia e drejtimit të pyetjeve shtesë që dilnin gjatë intervistës

Mangësitë e përdorimit të intervistës

Përpunimi i përgjigjeve të të intervistuarve

Vështirësi paraqet aplikimi i këtyre orëve, në ato klasa ku numri i nxënësve është i madh dhe ku ka një disnivel në kontekstin e të nxënësve.

Struktura e punimit

Kapitulli i parë është kapitulli i hyrjes i cili parashtron problematikën. Ai paraqet arsyet se pse u zgjodh kjo çështje për t'u studiuar. Në këtë kapitull paraqiten hipotezat dhe pyetja kërkimore mbi të cilën do të zhvillohet studimi, si dhe çështjet që do të trajtohen në lidhje me temën, hipotezat dhe pyetjen kërkimore. Kapitulli i hyrjes jep një përmbledhje të metodologjisë që do të përdoret për të vërtetuar hipotezat dhe një përshkrim të shkurtër në lidhje me strukturën e punimit.

Kapitulli i dytë fillon me një analizë të tekstit. Në këtë kapitull jepet përkufizimi i tekstit nga këndvështrime të gjuhëtarëve të ndryshëm. Më pas trajtohet çështja e tipologjive të tekstit dhe analizohet organizimi dhe struktura e tekstit. Në këtë kapitull analizohet teksti narrativ. Më tej vazhdohet me organizimin dhe strukturën e tekstit narrativ dhe vazhdohet me lidhjen që ka teksti narrativ me gjuhën dhe në mënyrë të veçantë në lidhje me mësimin e gjuhës së huaj. Në këtë kapitull shpalosen idetë dhe mendimet në lidhje me tekstin narrativ dhe rëndësinë e tij në mësimdhënie nga psikologë dhe gjuhëtarë. Ai vazhdon me teorinë në lidhje me mësimin e

gjuhës së huaj nëpërmjet tekstit narrativ. Në këtë kapitull trajtohet teoria e përvetësimit të gjuhës së huaj sipas teorisë së përvetësimit të Stephen Krashen dhe shpalosen hipotezat e teorisë së tij. Gjithashtu, trajtohet analiza dhe lidhja e kësaj teorie me teorinë e Vygotsky^{it} mbi zonën e zhvillimit të afërt dhe lidhja e saj me mësimin e gjuhës së huaj. Në këtë kapitull analizohet dhe një nga qasjet më të fundit të mësimdhënies që është konstruktivizmi dhe lidhja e tij me mësimin e gjuhës së huaj. Jepet një pasqyrim në lidhje me klasën konstruktiviste dhe mësuesin konstruktivist. Shpaloset, gjithashtu, dhe teoria e William Glaser në lidhje me teorinë e zgjedhjes dhe krijimit të një mjedisi të ngrohtë në klasë. Gjithashtu, në këtë kapitull do jepen dhe kritika ndaj përdorimit të tekstit narrativ në orët mësimore. Shpalosja e metodologjisë së ndjekur është pjesë e kapitullit të dytë

Kapitulli i tretë trajton testimin e hipotezave të ngritura. Në fillim do t'i hidhet një vështrim shfrytëzimit të tekstit narrativ në librat mësimorë të gjuhës angleze për klasat e 8 e të 9. Do të analizohen tekstet narrative të përdorura në disa prej librave mësimore, duke e vënë theksin në aftësitë gjuhësore që ato praktikojnë dhe aktivitetet që përdorin. Krahësimi dhe analiza e të dhënave nga testet e klasës eksperimentale dhe asaj të kontrollit, si dhe konkluzionet e arritura do të trajtohen në vazhdim.

Kapitulli i katërt ka si qëllim vërtetimin e hipotezës së 3 e 4. Në këtë kapitull do të trajtohen çështje të kurrikulës dhe përputhja e tekstit narrativ me synimet e kurrikulës. Në këtë kapitull do të trajtohet feedback_u i nxënësve të klasës eksperimentale dhe do të analizohet pyetësi i nxënësve të kësaj eksperimentale, si dhe do të nxirren konkluzionet e përgjigjeve të tyre. Në këtë kapitull trajtohen edhe qëndrimet e nxënësve të klasave të teta, e të nënta ndaj përdorimit të tekstit narrativ në mësimin e gjuhës angleze. Në mbështetje të pyetësorit të nxënësve të shkollave 9-vjeçare, duke marrë parasysh se kanë një eksperiencë më të gjatë në mësimin e gjuhës angleze, do të paraqiten dhe qëndrimet e nxënësve të shkollave të mesme në lidhje me tekstet narrative në mësimin e gjuhës angleze, qëndrime të nxjerra nga të dhënat e një pyetësi që ata kanë plotësuar.

Kapitulli vazhdon me një vështrim mbi studime të ngjashme që janë bërë në vende të tjera në lidhje me tekstin narrativ. Vërtetimi i hipotezave, vazhdon nëpërmjet analizimit të të dhënave të pyetësorëve drejtuar mësuesve të gjuhës angleze të qytetit të Korçës dhe intervistave të marra nga disa prej këtyre mësuesve në lidhje me eksperiencën e tyre me përdorimin e tekstit narrativ në mësimin e gjuhës angleze.

Në kapitullin e pestë do të jepen përfundimet e studimit si dhe sugjerimet e nevojshme për studime të tjera.

KAPITULLI II

SKELETI TEORIK DHE MODELI ANALITIK I TEZËS

2.1. Ç'është teksti nga këndvështrimi i gjuhëtarëve të ndryshëm

Fjala tekst e ka origjinën e vet në librin e Kuintiliani¹ mbi ligjëratën, në citimin se "pasi kemi zgjedhur fjalët, ato duhet të thurren së bashku si në një pëlhurë të hollë dhe delikate" (Wikipedia).

Në librat e teorisë së letërsisë, një tekst përkufizohet si çdo objekt që mund të "lexohet", edhe ky objekt mund të jetë një vepër letrare, një shenjë rruge, një marrëveshje etj. Teksti është një grup simbolesh koherente që transmeton një lloj mesazhi informativ. Ky grup simbolesh vlerësohet në aspektin informativ të përmbajtjes së mesazhit, dhe jo në aspektin e formës së tij fizike ose mjetet, nga të cilat ai është përfaqësuar. Koncepti i "tekstit" bëhet i rëndësishëm kur një mesazh koherent me shkrim është i përfunduar dhe duhet të transmetohet në mënyrë të pavarur nga rrethanat në të cilat është krijuar. Teksti është një shtrirje e gjuhës në ligjërim ose në shkrim, që është koherent si nga ana semantike dhe pragmatike në kontekstin në të cilin përdoret. Një tekst mund të përbëhet vetëm nga një fjalë e vetme, ose ai mund të jetë i përbërë nga disa sekuenca shqiptimi, disa fjali, një fjalim, letër ose novel. (Dhoskani, Sula, 2011, Riska, Poroçani, Shkëlzeni, Çiftja 2009, Gjuha shqipe dhe letërsia, Kapitulli mbi tekstin).

“Termi tekst (nga lat.Textus, “gërshetim, endje”), shërben për të treguar një bashkim fjalësh në formë të shkruar ose të folur, të mbështetura në një kod të caktuar gjuhësor, për të përcjellë një mesazh. Teksti është një njësi gjuhësore, me kuptim të plotë, prodhuar në një situatë të caktuar komunikuese. Çdo tekst prodhohet në një situatë të caktuar komunikuese dhe lind nga nevoja, dëshira ose interesi për të komunikuar diçka. Që nga Mesjeta, teksti luhet midis shërbimit dhe realizimit material, kështu teksti merr kuptimin dhe të kodit në të cilin teksti është transkriptuar. Komunikimi quhet i realizuar kur ai ka transmetuar në mënyrë korrekte një mesazh i cili kalon nga dhënësi tek marrësi” (wikipedia)

‘Fjala teksti ka të bëjë me "tekstile" dhe mund të përkthehet si "pëlhurë", ashtu si fjet formojnë një pëlhurë, kështu dhe fjalët dhe fjalitë formojnë një tekst kuptimplotë dhe koherent”. (Klarer, 2004:1)

‘Teksti mund të përdoret për të dyja, gjuhën e shkruar dhe të folur. Ai zakonisht i referohet një shtrirjeje, një ekstrakti ose një pjese të plotë të shkrimit apo të folurit. Tekstet në

¹ Marcus Fabius Quintilianus (35 - 100) ishte një orator romak nga Hispania, gjerësisht i referuar në shkollat mesjetare e retorikës dhe në shkrimet e Rilindjes.

përgjithësi u përmbahen konvencioneve të gjera dhe rregullave, të cilat përcaktojnë gjuhën dhe strukturën e përdorur në lloje të caktuara të tekstit”. (Cornbleet, Carter 2001 : 3)

Michael Holliday (2005: 3-4), tekstin e përkufizon si “një zgjedhje semantike në kontekstin social”. Tekstin ai e konsideron si një koncept semantik i një ngjarjeje sociologjike, një takim semiontik. Ai është një mjet shkëmbimi, kanali kryesor i transmetimit të kulturës, një procesi semantik social. Sipas Holliday, “teksti është një shembull i takimeve shoqërore në një kontekst dhe situatë specifike.. Sipas tij teksti është një njësi gjuhësore funksionale që realizon ligjërimin”. (Dibra,Varfi 2008:25)

"Teksti është një shtrirje e gjuhës, qoftë në fjalë ose me shkrim, i cili është semantik, pragmatik koherent në kontekstin e tij në lidhje me botën reale. Një tekst mund të përbëhet nga vetëm një fjalë (p.sh. një shenjë në rrugë) nga një sekuencë fjalësh, nga një fjali, një fjalim, një letër, një roman, etj”² (Carter and McCarthy, 2015, Cambridge Grammar of English)

Nga njëra anë, teksti mund të përkufizohet si "çdo sekuencë fjalish që kanë një koherencë të caktuar dhe në këtë kuptim p.sh. çdo përrallë është një tekst. Por, teksti mund të përkufizohet më rigorozisht si “çdo sekuencë e pandryshueshme fjalish e cila ka një kohezion të fortë dhe karakter të pandryshueshëm e cila është e lidhur me një sistem vlerash” ³. (Pavel, 2015, "Some Remarks on Narrative Grammars," in Linguistic Perspectives on Literature)

“Si rezultat i një akti komunikativ, një tekst mund të përkufizohet si një njësi gjuhësore relativisht e pavarur dhe hierarkike dhe e strukturuar (makrostrukture), e cila reflekton një gjendje komplekse të çështjeve dhe ka një qëllim të caktuar komunikues. Kjo mënyrë mund t'i referohet botës reale ose botës së imagjinatës dhe trillimit”⁴. (Glaser, 1980, "A Plea for Phraseo-Stylistics," in Linguistics Across Historical and Geographical Boundaries)

Teksti shihet nga studiuesit si njësia parësore e gjuhës në kuadrin e komunikimit. Ligjërimi ynë realizohet nëpërmjet teksteve.

Adam (Dibra,Varfi 2008 : 30) jep një përkufizim më të plotë për tekstin. Ai e përkufizon tekstin “si një strukturë të përbërë nga sekuenca fjalish”. Sipas tij, fjalitë janë elementët e një njësie më të madhe, të makrofrazave, këto vetë janë njësi përbërëse të sekuencës dhe kjo e

²<http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html/> R. Carter and M. McCarthy, Cambridge Grammar of English. Cambridge Univ. Press, 2006 parë më 22/09/2015

³ <http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html> Thomas G. Pavel, "Some Remarks on Narrative Grammars," in Linguistic Perspectives on Literature, ed. by M. K. L. Ching et al. Taylor & Francis, 1980) parë më 22/09/2015

⁴ <http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html> Rosemarie Glaser, "A Plea for Phraseo-Stylistics," in Linguistics Across Historical and Geographical Boundaries, ed. by Dieter Kastovsky and A. J. Szwedek. E. & J. de Gruyter, 1986) parë më 10/09/2015

fundit është njësia formuese e tekstit. Ai jep këtë përkufizim për tekstin. “Teksti është një strukturë hierarkike komplekse që përmban një numër të caktuar sekuencash - epileptike ose të plota të të njëjtit lloj ose të llojeve të ndryshme” (Dibra, Varfi 2008:31).

Një tekst duhet të ketë kohezion, koherencë dhe të jetë përdorur në një situatë komunikuese të caktuar. Koherenca e një teksti duhet të jetë logjike dhe semantiko - gjuhësore. Koherenca logjike arrihet kur frazat, fjalitë dhe paragrafët janë të lidhur logjikisht me temën kryesore të tekstit dhe midis tyre. Koherenca semantike gjuhësore ka të bëjë me përdorimin e termave, kohëve dhe mënyrave foljore të duhura dhe me përdorimin e rregjistrit gjuhësor të përshtatshëm.

Kohezioni i një teksti përftohet nëpërmjet lidhjeve të duhura formale që arrijnë të mbajnë të lidhura pjesët e ndryshme siç endet një copë pëlhurë. Për t’i dhënë kohezion një teksti, kemi në dispozicion mjetet e mëposhtme:

- përshtatjet (nyjë /emër, emër/folje, emër/mbiemër)
- përemrat
- përsëritjet ose zëvendësimet
- lidhëzat
- pikësimi

Gjitashtu, çdo tekst fiton një kuptim nëse është i futur në një kontekst të caktuar. Është konteksti ai që i jep informacionet thelbësore për prodhimin e mesazhit dhe në të njëjtën kohë, për kuptueshmërinë e tij. (Kush flet apo shkruan? Kujt i drejtohet mesazhi? Cili është argumenti? Cili është qëllimi?). Teksti duhet të jetë:

- i pavarur
- i mirëformuar
- të ketë unitet (i bashkuar)
- të ketë kuptim (koherent)
- të ketë një qëllim të qartë komunikues
- të jetë i përshtatshëm për kontekstin e tij të përdorimit

Për të krijuar një tekst dhe për të realizuar qëllimin final që është komunikimi, është e nevojshme që teksti i krijuar të jetë tërheqës, i mirëstrukturuar nga ana gjuhësore, si dhe i vendosur në një situatë reale në mënyrë që ai të jetë "i suksesshëm". Teksti i krijuar duhet të jetë i thurur/endur mirë si dhe të ketë një qëllim. Duke bashkuar kompetencën komunikative me kompetencën gjuhësore na formohen tekstet.

2.1.1. Organizimi, struktura dhe elementët kryesorë të tekstit

Çdo tekst është i përbërë nga fjalë. Fjalët bashkohen dhe formojnë fraza të cilat formojnë fjali dhe fjalitë formojnë paragrafë. Në krijimin e një teksti marrin pjesë procese mendore dhe duhet treguar kujdes nga ana gjuhësore në renditjen dhe përzgjedhjen e fjalëve. Përzgjedhja e fjalëve, kombinimi i tyre, vendosja në rendin e duhur në përshtatje me elementët gjuhësorë dhe me kontekstin është shumë i rëndësishëm. Çdo tekst ka një fillim, zhvillim dhe fund. Çdo tekst mbart një mesazh të krijuar nëpërmjet simboleve konvecionale gjuhësore. Krijimi i një teksti të strukturuar mirë, i duhet koherenca (të ketë lidhje logjike) dhe kohezioni (simbolet gjuhësore të lidhura ndërmjet tyre). (shih, Riska, Porocani, Shkëlzeni, Çiftja, 2009, Dhokani, Sula, Lili, 2011, Gjuhë Shqipe dhe Letërisa 10-12 kapitulli, Teksti)

Dibra dhe Varfi (2008) shprehen se: “Qëllimi është krijimi i një teksti të strukturuar mirë, që të ketë koherencë. Të gjitha njësitë nga më e vogla deri te më e madhja të jenë të bashkuara dhe të lidhura midis tyre nga një fill logjik. Pasi e kemi projektuar tekstin duhet të saldojmë njësitë që e përbëjnë. Pra llaçi, do të jenë tipat e ndryshëm të lidhjeve që gjuha na ofron për të çimentuar tekstin ose më saktë për t’i dhënë tekstit kohezion” .(Dibra, Varfi 2008 : 33)

Që komunikimi të realizohet, është i domosdoshëm që teksti të përbëhet nga këto elementë:

dhënësi - ai që jep mesazhin

marrësi - ai që merr mesazhin

kodi - sistemi i shenjave, i simboleve konvencionale dhe i rregullave që bëjnë të mundur kombinimin e tyre.

mesazhi - tërësia e frazave që dhënësi formulon brenda mundësive që ofron kodi

kanali - mjeti fizik i transmetimit të mesazhit

konteksti - realiteti jashtë mesazhit për të cilin vetë ky mesazh aludon dhe që kuptohet nga marrësi.

Që një tekst të quhet i plotë, duhet të organizohet dhe strukturohet me qëllim që të jetë i kuptueshëm, koheziv dhe koherent.

Kuptueshmëria nënkupton hartimin e një teksti përmes një kodi gjuhësor të njohur për lexuesin.

Koherenca ka të bëjë me organizimin logjik të tekstit, me mënyrën se si gjykimet dhe arsyetimet lidhen mes tyre. Për të pasur koherencë, fjalitë duhet të jenë të lidhura së bashku dhe lëvizja nga një fjali në tjetrën duhet të jetë logjike. Koherenca mund të arrihet përmes:

-Përsëritjes së përemrave kyç, por nuk duhet të ekzagjerohet.

-Përdorimit të përemrave në vend të fjalëve kyç, por ky përemër duhet të ketë të njëjtin numër dhe vetë në të gjithë tekstin

-Rendit logjik. Idetë vendosen në grup dhe diskutohen njëra pas tjetrës. (Së pari, së dyti, së treti, paraqesin secilin grup).

-Përbërësit e tij duhet të lidhen mes tyre në mënyrë logjike dhe të formojnë kuptimin tërësor të tekstit. Koherenca e një teksti jepet përmes lidhjeve logjike që e lidhin atë.

-Frazat, periudhat dhe paragrafët duhet të lidhen logjikisht me argumentin e përgjithshëm të tekstit mes tyre.

-Duhet të ketë elementë kohezivë që lidhin gjymtyrët e tekstit, duke e njëhësuar atë kuptimisht dhe formalisht.

- Një tekst është i përbërë nga fjalë që bashkohen për të formuar fjali
- Nga fjali që bashkohen për të formuar periudha (një pjesë teksti mes dy pauzave të gjata)
- Nga periudha që bashkohen për të formuar kryerradhë
- Nga kryerradhët që bashkohen për të formuar paragrafë (edhe një kryerradhë mund të formojë paragrafë)
- Nga paragrafë që bashkohen mes tyre për të formuar kapituj

Kohezioni ka të bëjë me strukturimin gjuhësor të tekstit, që rrjedh nga përdorimi i duhur i mjeteve gramatikore. Ai na bën ta perceptojmë tekstin si një organizëm të vetëm.

Lidhëzat e teksteve (konektorët) krahasohen me urat që bashkojnë mes tyre fjalitë, periudhat, paragrafët. Këto mjete lidhëse janë ndajfoljet, lidhëzat, lokucionet ndajfoljore, ose edhe fjali të tëra që lidhin një pjesë teksti me pjesët ndjekëse, duke shfaqur raportin logjik që ekziston mes tyre. Kalimi bëhet duke iu referuar asaj që është thënë më parë, duke vendosur lidhje shkak - pasojë, duke paralajmëruar atë që do të thuhet më pas, duke shënuar rrethana etj. Lidhëzat janë fjali të tilla si: së pari, së dyti, më pas, së fundi, prandaj, megjithëse, në përfundim, nga ana tjetër, si rezultat etj. Ata i tregojnë lexuesit kur shkruesi jep:

Një ide të ngjashme: për më tepër, në shtim të, në mënyrë të ngjashme.

Një ide të kundërt: nga ana tjetër, megjithëse, në kontrast.

Një shembull: p.sh.

Përfundim: në përfundim të, në fund të, etj.

Rezultat: si rezultat

Përdorimi i tyre lehtëson lexuesin të ndjekë idetë. Ato i japin paragrafit koherencë. Ato nuk është e nevojshme të vendosen në çdo fjali, por vetëm aty ku mund të jetë e nevojshme sepse, shpesh herë një pjesë teksti lidhet me një tjetër përmes një rënditjeje logjike të nënkuptuar

ose përmes pauzave të shkurtra ose të gjata. Lidhëzat mund të kategorizohen në tre grupe për nga funksioni gramatikor:

1. Lidhëzat e fjalisë së thjeshtë.

2. Lidhëzat e fjalisë së përbërë.

3. Lidhëza të tjera

Llojet e lidhëzave që përdoren më dendur si mjete lidhëze janë:

1. Lidhëzat kohorë, të cilat tregojnë rend kronologjik.

- Përparësi: mbasi, qëkurse, qysh se etj.

- Njëkohësi: ndërsa, sapo, teksa, sapo që etj.

- Vijimësi: kurdoherë, derisa, gjersa, kur, sakohë që etj.

2. Lidhëzat vendorë, të cilat tregojnë marrëdhënie hapësinore sipas të cilave janë ndërtuar përshkrimet, ose janë duke u zhvilluar veprimet: kudo, ngado, deri kur, kurdo që etj.

3. Lidhëzat qëllimorë, shfaqin lloje të ndryshme marrëdhëniesh qëllimore: që, me qëllim që, në mënyrë që etj.

4. Lidhëzat kundërshtuese, kundërshtojnë atë që është thënë më parë: kurse, megjithatë, mirëpo, veçse etj. (shih, Dr. Proc. Rebeka Naqi Gjika, leksioni 3, Kriteret dhe tipologjia tekstuale, Dr. proc Pina Vata Tema: Gjuhësia e tekstit. Karakteristikat dhe tiparet.)

2.1.2. Tipologjitë e teksteve

Natyra e një teksti përcaktohet në bazë të asaj, ç'ka autori zgjedh për shpalosjen e mendimeve të tij. Për të përcaktuar natyrën e tekstit duhet të identifikojmë se çfarë i vë përparësi autori (krijuesi), çfarë vë në plan të parë për të shprehur më së miri atë, që do të shprehë. Teksti është rezultat linear i fjalive, të cilat janë të lidhura me mjete të caktuara gjuhësore dhe të renditura sipas një motivimi kuptimor dhe kriteri gramatikor. Tekstet mund t'i ndajmë në dy lloje kryesore:

1. Tekste letrarë 2. Tekste joletrarë

Teksti letrar shkruhet më qëllimin për të krijuar një vepër arti. Autori saktëson atë që do të komunikojë dhe krijon një tekst sa më origjinal dhe të pasur semantikisht, duke ngacmuar ndjeshmërinë dhe aftësinë interpretuese të lexuesit. Një krijim i tillë rrjedh nga pasqyrimi i botës së brendshme të autorit, lind nga fantasia e tij edhe kur paraqet fakte reale, duke na dhënë një interpretim të veçantë dhe subjektiv të shpirtit njerëzor dhe të botës. Për të kuptuar plotësisht një tekst letrar duhet të njohësh kodin gjuhësor në të cilin është shkruar si dhe nivelin konotativ (interpretimin që duhet t'i japësh tekstit).

Teksti joletrar quhet ndryshe edhe pragmatik sepse shkruhet për një qëllim praktik, i zhveshur nga çdo domethënie artistike. Ka një gjë të zakonshme, të saktë dhe me kuptim të drejtpërdrejtë. Objekt i këtij teksti është realiteti dhe shfaqjet e tij konkrete.

Teksti, si një njësi që mbart një mesazh gjuhësor të kuptimtë, i vedosur në një situatë të përcaktuar për të komunikuar qëllimin final të tekstit ka nevojë për:

folës – dëgjues – mesazh – qëllim.

Dhe si një mjet komunikimi teksti është: i planifikuar, i ideuar, i zhvilluar, i shprehur dhe i analizuar.

Qëllimi i mesazhit që komunikohet, konteksti, elementët gjuhësorë të një teksti përcaktojnë tipologjinë e një teksti.

Nga organizimi sekuencor, Adam dallon këta tipa sekuencorë (Dibra, Varfi 2008: 97):

1. Narrativ
2. Përshkrues
3. Argumentues
4. Shpjegues - paraqitës
5. Bashkëbisedues - dialogues
6. Poetik

1-Tipi narrativ përqëndrohet në rrjedhën kronologjike të ngjarjeve. Karakteristikat e tipit narrativ janë: **1)** një aktor antropologjik konstant, individ apo kolektiv, **2)** predikatë X dhe XI që përcaktojnë aktorin antropologjik, **3)** një rrjedhë kohore minimale, **4)** një transformim i predikatëve X e XI nga dhe gjatë procesit, **5)** një logjikë e veçantë ku gjithçka që vjen pas shfaqet si pasojë e një shkak, **6)** një fund në formë vlerësimi, në formë morali. Pra, ky tip teksti tregon një histori të trilluar ose të vërtetë duke përdorur personazhe. Qëllimi i këtij tipi teksti është të tërheqë fantazinë e lexuesit, i cili duke përdorur këtë fantazi, fantazon rreth personazheve, vendeve dhe ngjarjeve. Këto lloj historish vënë në lojë personazhe, përmes të cilëve transmetojnë ide të caktuara. Të tilla janë tregimet, rrëfenjat, përrallat, novelat etj

2 - Tipi përshkrues paraqet organizime të bëra jo sipas rregullit linear shkakësor, por sipas rregullit hierarkik të realizuar nga struktura të caktuara të leksikut. Ky lloj teksti përshkruan karakteristika të objekteve, njerëzve, vendeve, kafshëve, por edhe të gjendjeve shpirtërore, emocionet dhe ndjenjat.. Ai ka për qëllim të përshkruajë cilësi fizike ose psikologjike, vende dhe emocione.

3 - Tipi argumentues ka si objekt paraqitjen ose hedhjen poshtë të një teze të dhënë. Nisja bëhet nga premisa, jo gjithmonë eksplicite, të konsideruara si të pakundërshtueshme me

synim që të dëshmohet se këto premisa nuk mund të pranohen pa pranuar këtë apo atë konkluzion. Për të kaluar nga premisat te konkluzioni, përdoren procedura argumentuese të cilat gjykohen si të pakundërshtueshme. Ky tip teksti mbështet opinione, teza dhe vlerëson fakte, fenomene, njerez. Funkcioni i tij është të bindë lexuesin për vlefshmërinë e tezës dhe gjykitimit të dhënë.

4- Tipi shpjegues i lidhur në përgjithësi me analizën dhe sintezën e pasqyrimeve konceptuale. Ky tip synon të tregojë lidhjet shkakësore të fakteve midis tyre, ose të thënieve midis tyre. Tipi shpjegues prezanton të dhëna, informacione, paraqet dhe shpjegon koncepte, teori mbi një argument të caktuar. Qëllimi i këtij tipi është të shpjegojë, informojë, të sqarojë, të ilustrojë një argument.

5- Tipi bashkëbisedues – dialogjik (dramatik), në këtë tip futen bisedat telefonike, bisedat e përditshme verbale, debatet dhe intervistat, dialogu romantik dhe teatror. Nje tekst i tillë përkufizohet si një hierarki sekuencash të quajtura shkëmbime replikash. Ky tekst është i lidhur ngushtë me shfaqjen, me vënien në skenë. Ky tekst ka afërsi si me tekstin narrativ ashtu dhe me atë poetik. Si tregim rrëfen një ngjarje, por duke përdorur dialogun. Si kundër dhe teksti poetik pasi fjalët e personazheve mund të shkruhen në vargje.

6 - Tipi poetik paraqet specifikën e tij për faktin që në sipërfaqe është i organizuar mbi bazën e parimit të ekuivalencës. Tipi poetik e transmeton mesazhin duke kombinuar fjalët me tingujt dhe si rrjedhojë ky tip ka në vetvete disa cilësi muzikore. Qëllimi i tij është të transmetojë emocione dhe gjendje shpirtërore. Ndarjen e teksteve mund ta parqesim si më poshtë. (Leksion Dr proc Pina Vata Tema: Gjuhësia e tekstit. Karakteristikat dhe tiparet)

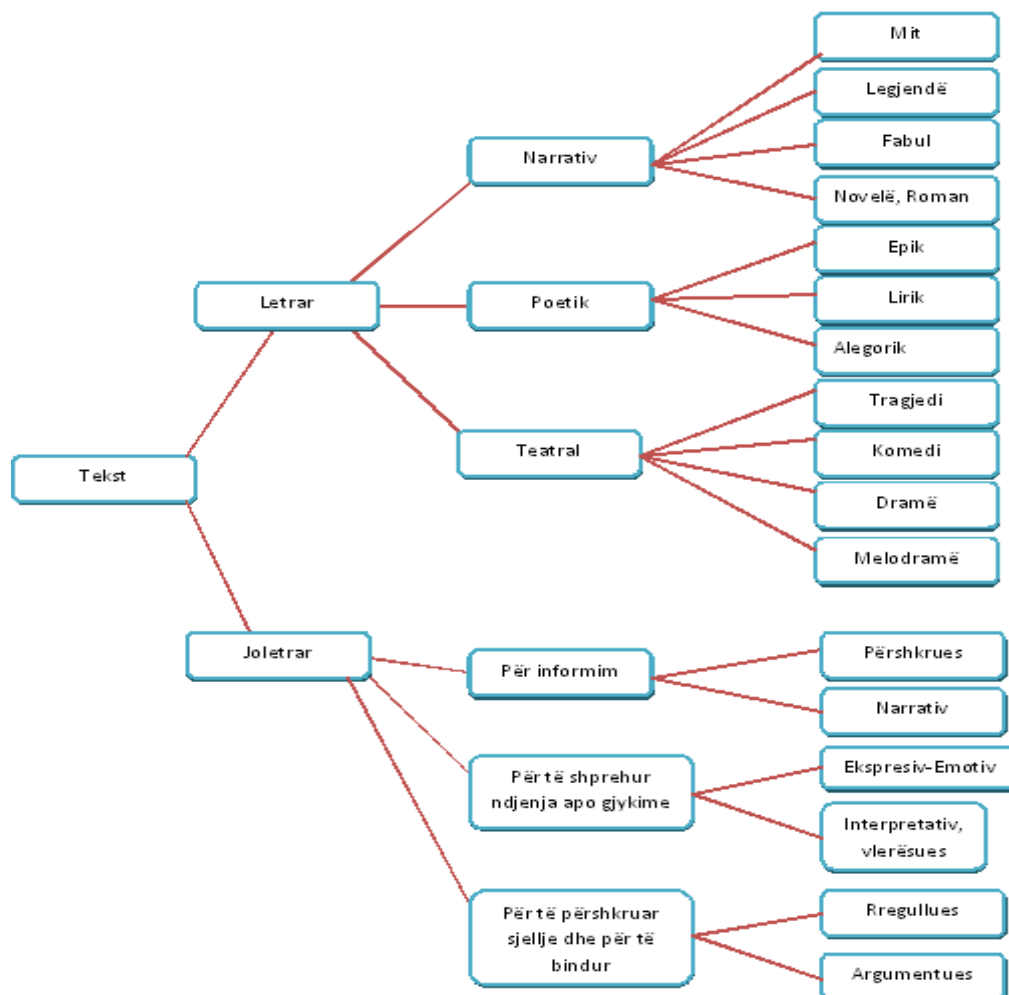

Tabela 2.1

2.2. Ç'është teksti narrativ?

Narracioni është ajo ç'ka narratori bën dhe çfarë tregon. Bazuar në perceptimin e kohës narracioni është tregimi i një historie, vazhdimësia e ngjarjeve jepet në mënyrë kronologjike. Një tregim (tekst narrativ) është çdo lloj rrëfimi ngjarjesh të lidhura, të paraqitura një lexuesi apo dëgjuesi në një sekuencë fjalësh të shkruara ose të folura, ose në një sekuencë fotosh (që lëvizin). Fjala narracion rrjedh nga folja Latine narrare “për të treguar”, e cila rrjedh nga mbiemëri gnarus, “të dish” ose “i aftë”. (wikipedia)

Owen Flanagan i Duke University, një studiues kryesor i vetëdijes, shkruan se: “Provat sugjerojnë fuqishëm se njerëzit në të gjitha kulturat ndërtojnë identitetin e tyre në një lloj formë narrative. Ne jemi rrëfimtari të regjitur. Tregimet janë një aspekt i rëndësishëm i kulturës. Shumë veprat e artit dhe shumica e veprave të letërsisë

tregojnë histori, në të vërtetë shumica e shkencave humane përfshijnë histori”.
(Flanagan, 1998 :198)

Qëllimi themelor i narracionit është të argëtojë, të fitojë dhe të mbajë interesin e lexuesve. Megjithatë, tekstet narrative mund të jenë shkruar për të mësuar, apo për të informuar, për të ndryshuar qëndrimet sociale. Tekstet narrative i vendosin njerëzit, karakteret në kohë dhe në një vend të caktuar. Ato mund të ngrejë një ose më shumë probleme, të cilat duhet përfundimisht të gjejnë një mënyrë për t'u zgjidhur. Diversiteti pothuajse i pafund i formave narrative, është i pranishëm në çdo moshë, në çdo vend, në çdo shoqëri “...ai fillon me historinë e njerëzimit, pasi nuk ekziston asnjë popull pa narrative ... ajo është thjesht atje, si vetë jeta.” (Trahar 2011:24-25)

Siç Jens Brockmeier ka argumentuar me vend, “tregimi është një mënyrë e fuqishme për të dhënë jetën e njeriut në një moment në kohë.” (Trahar 2011:26)

Tregimet kanë origjinë të lashtë, kanë ekzistuar që në kulturën me mitet e tyre egjiptiane, greke, kineze, indiane. Tregimet janë gjithashtu një komponent i kudogjendur i komunikimit njerëzor, përdoren si shëmbëlltyra dhe shembuj për të ilustruar çështje të ndryshme.

Rrëfimi i tregimeve ishte ndoshta një nga format më të hershme të argëtimit. Siç është cituar dhe nga Owen Flanagan, “tregimi gjithashtu mund t'i referohet proceseve psikologjike në vet-identitetin, memorien dhe kuptimin e vendimeve.”(Flanagan 1998 :198)

Arti i tregimit përkufizohet si një ndërmarrje shumë estetike. Ka një numër të madh të elementëve estetike që zakonisht ndërveprojnë në histori të mirëzhvilluar. Elementë të tillë përfshijnë idenë thelbësore të strukturës narrative, me fillimet e identifikueshme, zhvillim dhe përfundim, ose ekspozitë – zhvillim – kulm – zgjidhje, me incidente të rëndësishme që shënojnë një pikë kulmore, të ndërtuara zakonisht në linja koherente dhe me fokus të fortë mbi përkohshmërinë që përfshin mbajtjen e së kaluarës, vëmendje në veprimet e tanishme dhe parashikimi i së ardhmes. Një fokus të konsiderueshëm vihet re te karakteret dhe karakterizimi, i cili ndoshta “është komponenti më i rëndësishëm i vetë narracionit”.
(wikipedia)

“Një histori, është rënë dakord, të jetë një strukturë e veçantë e tregimit me një stil të veçantë dhe me një set karakteresh e cila përfshin ndjenjën e plotësisë. Nëpërmjet shkëmbimit të përvojës, ne përdorim histori për të transmetuar diturinë e akumuluar, besimet dhe vlerat. Nëpërmjet tregimeve ne shpjegojmë se si gjërat janë, pse ato janë, rolin dhe qëllimin tonë. Tregimet janë themelet e dijes, themelet e kujtesës dhe mësimit. Tregimet na lidhin me të kaluarën, të tashmen, dhe të ardhmen duke na mësuar të parashikojmë pasojat e mundshme të

veprimeve tona”.(Williams et al. “The Art of Storytelling: National Storytelling Association 1997)

Pra, duke u nisur nga përkufizimet e bëra, një tekst narrativ është një tekst i cili lidh në mënyrë logjike, një varg ngjarjesh kronologjikisht. Këto ngjarje kanë ndodhur në kohë dhe në një vend të caktuar dhe janë përjetuar nga një ose disa persona. Për të kuptuar një tekst narrativ e rëndësishme është të kuptohet e gjithë ngjarja si një e tërë dhe përjetimet e personazheve.

Ekzistojnë shumë lloje tekstesh narrative. Ato mund të jenë imagjinare, faktike apo një kombinim i të dyjave. Ato mund të përfshijnë histori zanash, mistere, fantashkencë, romancë, tregime horror, histori aventurash, fabula, mite dhe legjenda, tregime historike, balada, pjesë të jetës, përvoja personale.

2.2.1. Karakteristikat dhe struktura e tekstit narrativ

“Termi “narrative” vjen nga latinishtja dhe do të thotë rrëfej, tregoj ç’ka përbën edhe të veçantën e këtyre teksteve. Të rrëfesh do të thotë që tregimtari ose rrëfyesi ka një qëllim ose dëshiron të rrëfejë, t’i komunikojë dikujt diçka. Rrëfimi ndodh në një kontekst të caktuar i cili është pjesë e një realiteti” (wikipedia)

“Rrëfimi, duke u nisur nga një përfytyrim i dyfishtë (imagjinar dhe realist) mbi botën, qënien njerëzore dhe të vërtetën, realizon forma të ndryshme narracioni si, tregime mitike, tregime të ngjyrosura, tregime alegorike, tregime epike etj. dhe nga ana tjetër tregime realiste, tregime piktoreske, tregime të formës së shkurtër, romane etj” (Dibra,Varfi 2008:104) Elementët kryesorë të narracionit janë vepruesit, proceset dhe sekuencat. Teksti narrativ është një vijimësi ngjarjesh, me ngjarje që ndjekin njëra-tjetrën. Kjo vijimësi përfaqëson koherencën e tekstit narrativ, i cili ka një fillim, zhvillim dhe fund.

“Sekuencat janë të bashkëlidhura në një renditje lineare dhe të vendosura në një kontekst, hapësirë dhe kohë sipas parimit të reportazhit. Sekuenca është një segment i rrëfimit që është në unitet me përmbajtjen dhe tregon një pjesë të vetme të ngjarjes. Në një narracion hasim sekuenca përshkruese, shpjeguese, informuese, argumentuese, dialog etj.” (Dibra,Varfi 2008 : 100-104)

Sipas, Rebecca (2003: 40), “Përmbajtja është sekuencë e ngjarjeve që tregojnë karaktere në veprim. Kjo sekuencë nuk është e rastësishme, por është zgjedhur nga autori, si mënyra më e mirë për të treguar historinë e tij ose të saj. Nëse shkrimtari ka zgjedhur mirë, përmbajtja do të prodhojë konflikt, tension dhe veprim që do të zgjojë dhe mbajë interesin e lexuesit.

Pra, natyra e tekstit narrativ përcaktohet në bazë të llojit të rrëfimit që zgjedh autori për shpalosjen e mendimeve dhe të ndjenjave të tij.”

Në tekstin shkollor të Gjuhës Shqipe dhe të Letërsisë shkruhet se; “Çdo tekst tregimtar ka një objekt të përcaktuar mirë. Faktorët që e përcaktojnë janë frymëzimi që e përshkron, qëndrimi që mbahet ndaj të treguarës dhe zgjidhja që u jepet konflikteve”. (Dhokani, Sula, Lili, 2011 :56)

Claude Bremond shkruan.... “i gjithë narracioni konsiston në një ligjërim që përfshin një vazhdimësi ngjarjesh me interes njerëzor brenda vetë aksionit (veprimit) ...” (Claude, 1966: 60-76)

Një veçori e teksteve narrative është se në përgjithësi kanë tituj. Personazhet, koha, vendi dhe rendi i ngjarjeve e bëjnë tekstin narrativ tërheqës, gjithashtu e rëndësishme është dhe mënyra si ato paraqiten nga autori.

Një element domethënës që hasim te tekstet narrative janë personazhet. Personazhet janë ata që vënë në lëvizje ngjarjet, janë ata që realizojnë dialogun, përshkrimin, shprehin emocionet. Personazhet janë në transformim të vazhdueshëm. Ata janë karaktere pak a shumë komplekse që i japin jetë dhe interes ngjarjeve, fakteve të treguara, duke shkaktuar reagime emocionale te lexuesit. Personazhet ndahen në personazhe kryesorë dhe dytësorë. Tregimtari përdor përshkrimin për të na njohur me personazhet, por ne e njohim një personazh dhe psikologjinë e tij dhe nëpërmjet veprimeve që autori i vë të kryejë këtij personazhi. Personazhet janë me personalitete/identitete të përcaktuara. Karakteret duhet të jenë autentike për lexuesin për t’u lidhur me to. Lexuesit kërkojnë karaktere njerëzore të cilat i prekin ata.

Vendi ku zhvillohen ngjarjet mund të jetë një vend real ose imagjinar ku autori përdor përshkrimin për të na e paraqitur, ose shpesh herë lihet dhe në imagjinatën e lexuesit të imagjinojë vendin, pasi autori jep vetëm disa detaje. Vendi informon lexuesin se ku historia është duke u zhvilluar. Ajo i përgjigjet pyetjes "Ku jam unë?" dhe "Çfarë do të shohim?".

Koha është një element i rëndësishëm i tekstit narrativ. Çdo tekst narrativ ka kohën e tij ku zhvillohen dhe shtrihen ngjarjet. Koha mund të ndryshojë në të tashmen ose të ardhmen. Koha tregon ngjarjet të cilat kanë vazhdimësi në kohë. Shpesh kjo quhet koha historike, pasi çdo ngjarje ndodh në një moment të caktuar historik. (Keen, 2003, Kapitulli 3,4)

E rëndësishme është shume dhe mënyra se si tregohen ose paraqiten ngjarjet faktet. Rendi i rrëfimit nuk është gjithmonë i njëjtë me rendin e fakteve të treguara. Shpesh, narratori bën kalime përpapra në kohë, duke na treguar një ngjarje të zhvilluar më parë dhe kjo quhet retrospektivë. Autori mund të zgjedhë të zgjasë më shumë se realisht ka ndodhur një ngjarje,

ose një ngjarje tjetër ai e paraqet shkurtimisht ose i përmbledh shkurtimisht ngjarjet që zënë një hapësirë të gjerë. Elipse quhen ato periudha kohore që autori mendon t'i anashkalojë dhe skenë quhet ajo pjesë, në të cilën koha e rrëfimit përkon me kohën reale. Në fund tregimtari/narratori mund të ndërpresë paraqitjen e ngjarjeve dhe rrëfimit të veprimeve të ndryshme, për të bërë përshkrimin e një ambjenti, të një personazhi ose për të bërë reflektimet e veta mbi atë që tregon.

Kur flasim për tekstin narrativ duhet të përmendim dhe ritmin. Çdo tekst narrativ ka ritmin e tij të shpejtë ose të ngadaltë i cili përcaktohet nga vetë autori. Ritmi pëson një ngadalësim dhe këtu futet një element i cili quhet pauzë.

E rëndësishme është përdorimi i dialogut i cili nxit ritmin. Dialogu është shpesh i përfshirë gjatë teksteve narrative.

Funksionet e narratorit brenda një teksti narrativ janë; të bëjë koment, të përshkruajë, të rrëfejë, të trasmentojë. Tregimtari dhe autori janë dy figura të dallueshme. Rrëfimtari, kur kemi një zë, një narrator i cili merr përsipër misionin e të treguarit të ngjarjes. Ai mund të jetë i brendshëm ose i jashtëm. Kur është i jashtëm mund të jetë i vetëshprehur ose i fshehur. Tregimtari i jashtëm tregon ngjarjet nga jashtë duke mos qënë vetë pjesëmarrës, përdor vetën e tretë dhe zakonisht kohën e shkuar. Rrëfimtari i brendshëm është dëshmitar i ngjarjes ose protagonist i saj. Tregimtari është ai që paraqet ngjarjet. Tregimtari është element i trillimit artistik dhe i zgjedhur nga autori, i cili mund të luajë role të ndryshme në varësi të tregimit. Tregimtari mund të jetë një personazh anonim në vetën e tretë, ose njëri nga protagonistët e ngjarjes. Tregimtari i brendshëm është njëri nga personazhet që merr pjesë në ngjarje si protagonist ose si një personazh dytësor.

Mënyra se si shkruan autori, si në aspektin leksikor dhe sintaksor është e rëndësishme. Në planin leksikor, autori mund të përdorë terma të një gjuhe letrare, ose të një ligjërimi që është pranë me ligjërimin e përditshëm. Autori mund të përdorë një gjuhë që i takon grupeve të ndryshme shoqërore, regjistrave ose nënkodeve të ndryshme. Në planin sintaksor ligjërimi mund të ndërtohet nga fraza të gjata e të lidhura nga raporte vartësie, ku rrëfimi është më i ngadalshëm dhe shumë kompleks nga fraza të shkurtëra, të karakterizuara nga raporte bashkërendimi, ku rrëfimi shpesh është i shpejtë, i gjallë dhe stil më të thjeshtë.

Element tjetër i përdorur në tekstin narrativ është përshkrimi, i cili e ngadalëson ritmin, gjuha përshkruese përdoret për të krijuar imazhe në mendjen e lexuesit dhe për të përmirësuar tekstin narrativ.

Ato të cilat i japin ngjyrim tekstit narrativ janë; vijimësia e ngjarjeve, uniteti tematik, predikate të transformuara, një proces, shkakësia narrative e krijimit të një intrige dhe vlerësimi final. Thënë me fjalë të tjera teksti narrativ karakterizohet nga:

Subjekti - tërësia e bërthamave narrative të cilat përbëjnë subjektin e ngjarjes.

Bërthamat narrative - njësitë më të vogla në të cilat ndahet një tekst narrativ.

Fabula - përbën ngjarjet kryesore të vendosura sipas një rendi kronologjik.

Anakronia - thyerje kohore që karakterizon veprën tregimtare.

Flash back - teknikë e përdorur në një tekst narrativ për t'u kthyer pas në kohë.

Ritmi i rrëfimit - raporti mes kohës që kanë ndodhur ngjarjet dhe asaj me anë të së cilës ato rrëfohen.

“Një tekst narrativ ndërtohet nga fakte apo ngjarje të ndërthurura ndërmjet tyre. Ato organizohen sipas një llogjike të caktuar që përcaktohen si pesë hapat në ndërtimin e një teksti narrativ. Ata janë orientimi, ndërlikimi, sekuenca e ngjarjeve, rezoluta, dhe Coda” (Bal, 1997: 9-19)

Në orientim, tregimtari i rrëfen audiencës rreth historisë, kur ajo po ndodh, ku po ndodh, dhe çfarë po ndodh. Elementi i hyrjes, parashtrohet një problem ose konflikt. Në një tekst narrativ tradicional fokusi i tekstit është në një seri veprimesh.

Në ndërlikim, tregimtari tregon për diçka që do të fillojë një zinxhir ngjarjesh. Këto ngjarje do të ndikojnë në një ose më shumë nga personazhet. Zhvillimi i ngjarjes përfaqësohet nga komplikimi dhe zgjidhja e konfliktit. Komplikim apo problem? Komplikimi zakonisht përfshin personazhin kryesor (shpesh duke pasqyruar komplikime në jetën reale).

Në hapin e ardhshëm, rendin e ngjarjeve, tregimtari tregon se si personazhet reagojnë ndaj ndërlikimit. Në këtë hap, shfaqen ndjenjat e personazheve dhe çfarë bëjnë ata që janë të përfshirë. Përveç kësaj, ngjarjet mund të jepen në mënyrë kronologjike (rendi në të cilën ata kanë ndodhur), ose me përfytyrimet.

Në pjesën e fundit (të zgjidhjes së problemit), ndërlikimi të zgjidhet ose problemi është zgjidhur. Mbyllja ose momenti final ku i jepet një zgjidhje problemit ose konfliktit. Ekziston një raport mes hyrjes dhe mbylljes përfundimtare që i jep kuptim dhe strukturë logjike të gjithë ngjarjes. Komplikimi mund të zgjidhet për mirë apo për keq, për fat të mirë apo të trishtueshëm. Ndonjëherë ka një numër të komplikimeve që duhet të zgjidhet. Këto shtojnë dhe mbështetin interesin dhe mbajnë lexuesin në suspens.

Coda është një strukturë fakultative në një tekst narrativ.

Struktura e një teksti narrativ mund të jetë e thjeshtë (p.sh. komponentët janë të paktë dhe të shkruar në një sekuencë të parashikueshme) ose komplekse (p.sh. komponentët janë të shumtë dhe sekuenca e tyre e paparashikueshme).

Çdo tekst narrativ krijon brenda mendjes së lexuesit ose të dëgjuesit një botë më vete. Personazhet dhe ngjarjet e tij ndodhin brenda kësaj hapësire të menduar, të cilat mund të jenë skicuar lehtë ose përshkruhen në tekst.

2.2.2. Teksti narrativ dhe lidhja me mësimin e gjuhës

Tekstet narrative merren me tema universale dhe të përbashkëta të cilat shkojnë përtej nivelit të dialogut themelor dhe aktiviteteve të përditshme. Nxënësit inkurajohen drejt eksperiencave ndërkulturore.

Këto tekste mbajnë brenda tyre urtësinë, domethënien, njohuritë dhe kulturën e trashëguar nga paraardhësit tanë. Ato na udhëzojnë gjatë jetës sonë nga momenti që lindim deri në fund të jetës. Kur ne jemi fëmijë, prindërit tanë na tregojnë histori të ndryshme apo na i lexojnë ato për ne, më vonë i lexojmë vetë ose i dëgjojmë në shkollë.

‘Procesi i të mësuarit është një proces i kushtëzuar nga faktorë realë, kulturorë e biologjikë.’(Corbi, 2010: 39)

Storytelling, për shembull, në klasë ka një lidhje të ngushtë midis transmetuesit, mësuesit në rastin tonë dhe dëgjuesit, që janë nxënësit. Mësuesi personalizon historinë dhe nxënësi e ndjen se kjo histori është për të, në krahasim me tregime në televizion ose në radio, të cilat janë për një publik më të gjerë.

Studimet kanë treguar se tregimi në orën e mësimit të gjuhës së huaj ka dhënë një kontribut të rëndësishëm në aftësitë e të folurit dhe në dëgjim.

Tekstet narrative janë një strategji shumë e mirë e të mësuarit të gjuhës, pasi ato janë pjesë e pandashme e gjithë jetës sonë. Pra, jo vetëm të mësuarit e gjuhës tonë amtare, mund të ndihmohet nga to, por edhe mësimi i gjuhëve të huaja, ndihmohet nëpërmjet historive duke i bërë përpjekjet tona më interesante, zbavitëse, të paharrueshme dhe të suksesshme.

Nxënësit kanë një aftësi të mahnitshme për të mësuar gjuhën, kur aktivitetet janë të njohura dhe të kënaqshme për ata.

Mësimi i gjuhës së huaj nëpërmjet tekstit narrativ është pikërisht një aktiviteti i cili është i njohur, i bukur dhe i pëlqyer nga ata.

Historitë janë për të gjithë ne, jo vetëm për fëmijët, kjo është arsyeja pse përdorimi i tyre në mësimdhënie është i rëndësishëm. Tekstet narrative mund të tërheqin vëmendjen e nxënësve,

sepse ato ofrojnë tema sfiduese në bazë të interesave të tyre të përditshme të tilla si, dashuria dhe miqësia. Ato gjithashtu, u mundësojnë nxënësve një hapësirë të madhe për fantazi dhe kreativitet.

“Tregimet janë bërë për fëmijët, dhe vetë nxënësit janë disa prej këtyre fëmijëve. Tregimet prezantojnë fjalor të bollshëm në një kontekst kuptimplotë”. (Cantoni, 1996:56)

Shumë gjuhëtarë mendojnë se gjuha e huaj mund të mësohet përmes modelit të mësimi të gjuhës së parë, që do të thotë nëpërmjet përvetësimit të gjuhës dhe jo nëpërmjet mësimi të saj. Sipas teorisë së përvetësimit të gjuhës, ne mund të mësojmë gjuhën nëpërmjet një "inputi"⁵ të kuptueshëm. “Kështu, ne e përvetësojmë gjuhën, atëherë kur ne e kuptojmë se çfarë njerëzit na kanë thënë apo çfarë kemi lexuar, kur ne ia kemi nxjerrë kuptimin mesazhit.” (Krashen, 1997: 37) Krashen mendon se inputi optimal, gjatë përvetësimit të gjuhës, ndodh kur ai është i kuptueshëm, interesant, relevant dhe kur ne nuk u shkojmë pas strukturave gramatikore dhe kur ky input është i mjaftueshëm. (Krashen 2009: 62).

Ellis dhe Brewster (1991: 8-13) japin disa arsye, pse mësuesit duhet të përdorin tregimet dhe librat me tregime të cilat janë:

- Librat me tregime mund të pasurojnë përvojën e të mësuarit të nxënësit. Tregimet janë motivuese dhe argëtuese dhe mund të ndihmojnë të zhvillojnë qëndrime pozitive ndaj gjuhës së huaj.
- Tregimet të zhvillojnë imagjinatën dhe janë një mjet i dobishëm, që lidh fantazinë dhe imagjinatën e fëmijës me botën reale.
- Dëgjimi i tregimeve në klasë është një përvojë e përbashkët sociale.
- Fëmijët kënaqen duke dëgjuar tregime.
- Përsëritja e strukturave gjuhësore i ndihmon nxënësit për të përvetësuar dhe përforcuar gjuhën.
- Dëgjimi i tregimeve zhvillon të dëgjuarit të fëmijët dhe rrit përqëndrimin tek ata.
- Tregimet shtojnë dëshirën për vazhdimësinë e të mësuarit të fëmijët.
- Ato krijojnë një lidhje natyrale midis lëndëve të tjera të gjuhës.

Ellis dhe Brewster (2002, Kapitulli 2,3,4), në analizën që i bëjnë tregimeve japin disa arsye pse tregimet janë të vlefshme dhe efektive në orën e gjuhës angleze. Ata janë të mendimit se shumë histori përmbajnë përsëritjen e natyrshme të fjalorit dhe të strukturave kyçe. Përsëritja e shpeshtë lejon aspekte të caktuara gjuhësore për t'u fituar, ndërsa përforcon aspekte të tjera gjuhësore. Kjo i ndihmon fëmijët për të kujtuar çdo detaj, në mënyrë që ata mund të mësojnë gradualisht të parashikojnë se çfarë është gati të ndodhë më pas në histori. Përsëritja

⁵ Fjala input e ka vjen nga gjuha angleze dhe përdoret për sasisnë e informacionit gjuhësor hyrës Output është informacioni dalës .Të dyja input e output përdoren gjatë të komunikimit

gjithashtu, inkurajon pjesëmarrjen në tregim. Si rrjedhojë, përdorimi i tregimeve lejon mësuesit për të futur apo rishikuar fjalorin si dhe prezantimin e strukturave të reja duke ju ekspozuar nxënësve gjuhën në kontekste të ndryshme, të paharrueshme dhe të njohura, të cilat do të pasurojnë të menduarit e tyre dhe gradualisht të folurit e tyre.

Dëgjimi i historive i ndihmon fëmijët të bëhen të vetëdijshëm për ritmin, intonacionin dhe shqiptimin e gjuhës. Kur fëmijët dëgjojnë tregime në klasë ata ndajnë përvojën e njëjtë sociale, e cila provokon një përgjigje të përbashkët si p.sh., të qeshur, trishtim, emocion dhe pritje, e cila jo vetëm është e këndshme, por mund të ndihmojë për të ndërtuar besimin e fëmijës dhe për të inkurajuar zhvillimin social dhe emocional. Tregimet janë një mjet i dobishëm në lidhjen fantazi – imagjinatë, me botën e vërtetë të fëmijës.

Fëmijët ushtrojnë imagjinatën e tyre me anë të tregimeve. Ata mund të përfshihen personalisht në një tregim, mund të identifikohen me personazhet dhe të përpiqen për të interpretuar tregimin si dhe ilustrimet. Kjo përvojë e përfytyruar ndihmon nxënësit të zhvillojnë potencialin e tyre krijues.

Tekstet narrative ndihmojnë të zhvillojnë lloje të ndryshme të “inteligjencës” që kontribuojnë në mësimin e gjuhës, duke përfshirë inteligjencën emocionale. Tekstet narrative ndihmojnë të zhvillojnë strategji të mësimin të gjuhës së fëmijëve të tilla, pasi duke i dëgjuar, ata mund të provojnë të gjejnë përmbajtjen e, të parashikojnë, të hamendësojnë dhe të hipotetizojnë.

Tekstet narrative mund të zhvillojnë aftësi të të gjithë fëmijët. Këto tekste trajtojnë tema universale të cilat shkojnë përtej nivelit të dobishëm të dialogut esencial dhe aktiviteteve të përditshme. Ato i lejojnë fëmijët të luajnë me idetë dhe ndjenjat dhe të mendojnë për çështje të cilat janë të rëndësishme dhe që ju interesojnë atyre. Tekstet narrative, gjithashtu, ofrojnë mundësi ideale për prezantimin e informacionit kulturor dhe krahasimit ndërkulturor.

Për mësuesit, tekstet narrative ju lejojnë të përdorin metodologji mësimdhënëse, duke siguruar një input optimal. Këto tekste u ofrojnë mësuesve mundësi të mëdha për të shfrytëzuar metoda dhe aktivitete të shumta të bazuara në to, në mënyrë krijuese dhe aktive.

Tekstet narrative ndihmojnë për të kapërcyer hendekun mes studimit të gjuhës dhe përdorimit të saj gjithashtu, për të lidhur të mësuarit në klasë me botën e jashtme. Disa nga aktivitetet nuk fokusohen gjithmonë te një element specifik gjuhësor, por janë gjithsesi të rëndësishëm në krijimin e një ndjenje positive në mësimin gjuhësor të huaj. Kjo do të thotë argëtim, aktivitet, kreativitet dhe gëzim.

Nxënësit do të jenë shumë më tepër të përfshirë dhe të motivuar në procesin e mësimdhënies, kur ata shohin se puna e tyre drejt mësimin të gjuhësor të huaj, udhëhiqet. Kjo është arsyeja pse aktivitetet përcjellëse janë aq të rëndësishme për nxënësit.

Tregimet/historitë janë shumë të rëndësishëm për fëmijët, për të mësuar gjuhën e tyre amtare. Ato janë të rëndësishëm për të mësuar edhe gjuhën e huaj. Kjo është arsyeja pse është mirë për përdorimin e teksteve narrative në mësimdhënien e gjuhës angleze sa më shpejt të jetë e mundur.

Në shkollën fillore fëmijët gëzohen duke dëgjuar të njëjtat tregime vazhdimisht. Këto përsëritje të shpeshta lejojnë struktura të caktuara gjuhësore të përftohen, ndërsa struktura të tjera të përfutuara më parë përforcohen. (Ellis dhe Brewster, 2002, Tell it again, Kapitulli 2,3,4)

Brenda mjedisit familjar fëmijët kanë patur mundësi të shumta për të dëgjuar tregime. Prindërit u kanë lexuar atyre, për të zbuluar botën e fotografive, ngjyrave dhe më vonë, për të bërë përpjekje për të “dëshifruar” letra dhe tingujt derisa ata e kanë kuptuar kuptimin e tyre si fjalë dhe fjali.

Mësuesit mund të zgjedhin midis një game të gjerë librash me tregime të këtij lloji. Tregime tradicionale dhe përralla të cilat janë të zakonshme në shumicën e kulturave të Evropës (Snow White ose Little Red Riding Hood për shembull). Tregime foto ku fëmijët mund të ndërtojnë versionin e tyre të historisë. Tregime fantazi, tregime mbi kafshët si dhe, shumë libra me tregime autentike të shkruar në gjuhën angleze.

Avantazhi është se këto tekste narrative sjellin në klasë botën “reale” dhe ato janë një mundësi e shkëlqyer për t’u siguruar nxënësve tanë shembuj të përdorimit të gjuhës autentike. Ka mjaft aktivitete të projektuara për çdo histori dhe shfrytëzimi i materialit të pasur në vetvete është shumë i rëndësishëm. Disa elementë që i bëjnë këto tekste të përshtatshëm në një orë mësimi të gjuhës së huaj janë si më poshtë:

Niveli dhe gjuha e përshtatshme (fjalori, struktura gjuhësore), *përmbajtja* (interesante, argëtuese, motivuese, e paharrueshme, inkurajuese për pjesëmarrjen), *foto vizuale* (tërheqëse, potencial për të punuar me to), *shqiptim* (intonacioni, ritmi, përsëritja), *motivimi* (për të zhvilluar imagjinatën, ngjallja e kureshtjes, barazim në përvojën personale), *gjuha e përdorur* (zhvillimi i aftësive, praktikë gjuhësore, parashikim, strategji të tjera), *potencial* në aspektin e mësimi të lëndëve të tjera, krijojnë një ndërlidhje kurrikulare me lëndët e tjera, si dhe ju shpalosin nxënësve kultura të tjera.

Këto tekste, gjithashtu, u mësojnë nxënësve të mendojnë. Fjalori, shqiptim dhe kreativiteti mund të zhvillohen.

Një orë mësimi e ndërtuar mbi këto tekste ju tregon nxënësve se si gjuha, që ata kanë mësuar tashmë, është përdorur në një alternativë tjetër, në kontekstin e librit. Ato kanë për qëllim të krijojnë një mjedis produktiv, ku nxënësit do të zhvillojnë të gjithë personalitetin e tyre.

Nxënësit priren të fillojnë zhvillimin e një qëndrim më pozitiv ndaj të mësuarit e një gjuhe të huaj për arsyet e mëposhtme. (Loukia, N. (2006), “Teaching young learners through stories”, The Reading Matrix Vol. 6, No. 1, fq 25-40)

1. Tregimet janë të paharrueshëm, gjuha përsëritet, dhe kjo i inkurajon nxënësit që të marrin pjesë. Nxënësit të parashikojnë se çfarë po vjen më pas në histori dhe në të njëjtën kohë, ushtrojnë imagjinatën e tyre.

2. Fotot janë të lidhura ngushtë me tekstin, ndonjëherë ato strukturojnë tekstin.

3. Tregimet motivojnë nxënësit dhe u ngjallin kureshtje atyre në lidhje me gjuhën e caktuar dhe kulturën e saj. Ato janë të këndshme, motivuese dhe u nxitin dëshirë për të vazhduar mësimin, ato ushtrojnë një strategji të dobishme dhe për zhvillimin e imagjinatës ato sjellin shembuj dhe karakteristika të gjuhës në përdorimin e vërtetë të gjuhës. Përsëritjet e shpeshta përforcojnë besimin e fëmijës.

4. Konteksti jo kërcënues, inkurajon ndërveprimin social, aftësitë sociale, punën në grup, bashkëpunimin.

Nxënësve u jepet mundësia të paraqesin, të përdorin objekte konkrete, të përdorin ilustrime, u rritet të kuptuarit, si dhe u përmirësohet kujtesa afatgjatë. Nëpërmjet teksteve narrative, ata shfrytëzojnë sasi të madhe të lojrave. Aktivitetet krijuese janë mënyra më efektive për të mësuar, duke bërë që këto veprimtari të rritin përqëndrimin e nxënësve gjatë orës së mësimi dhe të bëhet një menaxhim më i mirë i klasës. Nje plan mësimor ku si strategji mësimdhënieje përdoret një tekst narrativ, vendos në vëmendje zhvillimin e zonave të trurit që nxitin dhe shërbejnë si burim i mësimi për nxënësin i cili quhet “të mësuarit për të mësuar”.

Ellis këmbëngul se “në mënyrë që nxënësit të zhvillojnë një vetëdije të të mësuarit për të mësuar dhe të përgjegjësisë, kjo mënyrë e të mësuarit duhet integruar në programin mësimor në mënyrë eksplicite dhe sistematike” (Ellis, 1991:191)

Tekstet narrative vendosin dhe një lidhje të ngushtë midis gjuhës së huaj dhe lëndëve të tjera kurrikulare dhe kjo bën të mundur për të lidhur historinë dhe gjuhën e huaj me të mësuarit ndërtematike. Ka shumë fusha në programin mësimor, ku mund të bëhen lidhje, psh. numërimi, numrat, format, që lidhen me matematikë, cikli i jetës së kafshëve, hapësira e jashtme, të kuptuarit e kalimit të kohës që lidhen me shkencën. ushqim, natyra që lidhen me Edukimin Mjedisor, këngë dhe lojëra lidhen me edukimit fizik.

Tekstet narrative të ndryshme me elementë kulturorë dhe historikë mund të ngrenë çështje të ndërgjegjësimit kulturor. Një histori e zgjedhur me kujdes mund të japë informacion në lidhje me jetën në gjuhën e caktuar. Në këtë mënyrë nxënësit bëhen të vetëdijshëm se të mësuarit,

mund të jetë një përvojë e jetës së tyre të përditshme, e cila nuk është e kufizuar vetëm në mjedisin e shkollës.

Mësimdhënia dhe të mësuarit nëpërmjet teksteve është një mjet shumë i fuqishëm në duart e një mësuesi.

“Mësuesit duhet t’i nxitin nxënësit të jenë autonome, nxënës të përjetshëm. Në këtë mënyrë, ne bëjmë një hap të madh drejt këtij qëllimi, nëse i bëjmë ata të mësojnë në mënyrë të ndërgjegjshme dhe të marrin përsipër përgjegjësinë e të mësuarit”. (Loukia, N. (2006), “Teaching young learners through stories”, The Reading Matrix Vol. 6, No. 1, fq 25-40)

Por ka dhe mendime të kundërta dhe kritika ndaj përdorimit të teksteve narrative në orët mësimore. Disa nga arsye pse shumë studiues kundështrajnë përdorimin e teksteve narrative në mësimin e gjuhës së huaj lidhen me gjuhën e përdorur në këto tekste. Fjalori i përdorur në këto tregime/ histori/ novela /pjesë të përshatura nga romane, është i vështirë dhe ka shpesh herë shumë figuar letrare, që e vështirësojnë kuptimin e teksteve nga ana e nxënësve.

Gjithashtu, shumë studium kanë konstatuar se ka një rezistencë ndaj përdorimit të teksteve narrative (tregime, romane, novela, etj) në klasë. (Fojkar, M. Skela, J. Kovač, P. (2013) “A Study of the Use of Narratives in Teaching English as a Foreign Language to Young Learners” English Language Teaching, Vol. 6, No. 6, fq.21-29.) Për shembull, në raportin e tyre mbi praktikën botërore në mësimdhënie e gjuhës angleze për nxënësit e moshave të vogla, Garton, Copland & Burns (2011:12) vëzhguan "një mungesë shumë të dukshme në përdorimin e tregimeve, nga lista e veprimtarive të përdorura gjatë orës së mësimi". Në kërkimin e tyre nga 4,696 përgjigjeve të mësuesve nga 144 vende, vetëm 42% e mësuesve raportuan se përdornin tregime/histori në çdo orë mësimi ose shpesh, ndërsa 17% thanë se asnjëherë ose rrallë lexonin tregime gjatë orës së mësimi.

Lugossy (2006, 313-336) studioi bindjet e mësuesve në lidhje me përdorimin e rrëfimeve në gjuhë të huaj në klasë dhe ka gjetur se rrëfimet ishin mjaft motivuese për të gjitha grupmoshat, duke përfshirë dhe nxënësit e vegjël. Ky rezultat habiti shumë mësues, të cilët dyshonin në vlerën motivuese dhe arsimor të tregimeve.

Sipas Ellis dhe Brewster (2002), “kjo rezistencë është rezultat i një mungese trajnimi të mësuesve, të cilët e nuk janë të aftë të përdorin tregimet gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj.” (Fojkar, M. Skela, J. Kovač, P. (2013) “A Study of the Use of Narratives in Teaching English as a Foreign Language to Young Learners” English Language Teaching, Vol. 6, No. 6, fq.21-29.)

Ndërsa, Carter, K. (1993: 5) është kundër përdorimit të historive në orën e mësimi, pasi historitë lënë hapësirë për interpretim subjektiv.

2.2.3. Struktura gramatikore dhe fjalori i tekstit narrativ

Teksti narrativ ka të njëjtën strukturë të dukshme dhe të padukshme gramatikore edhe kur ai është shkruar për njohës që zotërojnë një nivel fillestar, edhe për njohës që zotërojnë një nivel më të lartë të gjuhës. Të gjitha tekstet narrative kanë një strukturë gramatikore të ngjashme.

Anderson dhe Anderson (2003: 98), shprehen se tregimet zakonisht përfshijnë karakteristikat e mëposhtme gramatikore:

- a. emra që identifikojnë karaktere të veçanta dhe vende në histori.
- b. mbiemra që ofrojnë përshkrim të saktë të karaktereve.
- c. fjalët që lidhin ngjarjet për të treguar kur ato ndodhin.
- d. folje që tregojnë veprimet që ndodhin në histori.

Llojet e ndryshme të komunikimit kanë tendencë që të kenë struktura gramatikore të caktuara. Tekstet narrative priren të shfaqin përdorimin e

- *kohëve të foljeve*
- *ndajfolje që i referohen të kaluarës*
- *rendin kronologjik (të dhëna nga këto ndajfolje)*
- *emra (për emrat e njerëzve dhe vendeve)*
- *përemrat personale (për t'iu referuar atyre njerëzve dhe vendeve)*

Përshkrimet në tekstet narrative kanë tendencë të jenë më komplekse gramatikisht, me një shumëllojshmëri më të madhe të llojeve të foljeve dhe kohëve të tyre duke filluar nga kohët e të tashmës deri te kohët e të shkuarës (kohët narrative), si dhe karakterizohen nga një numër i madh ndajfoljesh dhe mbiemrash, të cilat ndihmojnë në pasurimin e fjalorit dhe përdorimin e tyre gjatë shkrimit ose të folurës, duke i bërë të dyja këto më interesante. Tekstet narrative na servirin struktura gramatikore paksa komplekse dhe të një niveli të vështirë, në mënyrë shumë të natyrshme dhe mjaft të kuptueshme nga nxënësit.

Ashtu siç u përmend në lidhje me elementët e tekstit narrativ, një element i tij është dhe dialogu. Në lidhje me gjuhën e huaj, dialogu i përdorur në tekstet narrative ju ofron nxënësve struktura të rëndësishme gjuhësore si psh. ndërtimin e pyetjeve, kthimin e përgjigjeve që është një prej strukturave gramatikore që konsiderohet si më e vështira për t'u mësuar nga nxënësit. Përsëritja dhe përdorimi i shpeshtë në tregime mundëson që nxënësit t'i përvetësojnë këto struktura në mënyrë natyrale. Këto tekste mundësojnë që nxënësit të njihen dhe të ndihen më të familjarizuar dhe me rendin e fjalëve brenda fjalisë. Duke lexuar dhe dëgjuar disa herë këto tekste, në një farë mënyrë ky rend u “ngulitet në kokë”, në një mënyrë më natyrale dhe të më lehtë.

Një vend mjaft të rëndësishëm në tregimet zënë dhe konektorët. Janë ata, që bëjnë lidhjen e të gjithës, si dhe lidhjen logjike dhe gramatikore të fjalëve, fjalive dhe paragrafëve brenda teksteve narrative. Ato janë një element i rëndësishëm që i japin ngjyrim dhe larmishmëri si të folurës ashtu dhe të shkruarës. Këtu mund të përmendim:

I. Ndajfoljet kohore dhe fjalët që përshkruajnë, rendisin kronologjinë e sekuencave; after (pas), at (time) (në atë kohë), before (përpara), during (gjatë), finally (më në fund), first (e parë), second (e dytë), last (e fundit), lastly (në fund), next (më pas), on date (në datën), then (pastaj), until (deri në), while (ndërkohë).

II. Krahasimi (comparisons), përshkruajnë pse dicka, dikush është i njëjtë osë përndryshojnë: “as...as, more, less, alike, in contrast to, and yet, in spite of, as opposed to, instead of, better, best, nevertheless, but, on the other hand, compared to, rather than, despite, same, different, difference, similar to, similarly, either or, still, however, though, likewise, unlike”, ... si shumë, më pak njësoj ,në kontrast me, dhe ende,pavarësisht nga, në krahasimi me, vend të, më e mirë, më të mirë, megjithatë, por nga ana tjetër, në krahasim me ,më tepër se, pavarësisht, I njëjtë, të ndryshme, dallimi, i ngjashëm me, në mënyrë të ngjashme ose, ose ende, megjithatë, edhe pse , gjithashtu, ndryshe nga.

III. Shkak pasojë(Cause and Effect –words that signal Cause and Effect) , fjalë që përshkruajnë shkaku e pasojën: as a result of, because, so, consequently, due to, for this reason, in order to, may be, due to, on account of, since, the cause, then, so, therefore, this led to, thus”, ” si rezultat i, sepse, kështu, rrjedhimisht, për shkak të, për këtë arsye, në mënyrë që, të mund të jetë, për shkak të, për shkak të, që, nga shkak i, atëherë, kështu që, për këtë arsye, kjo çoi në, kështu”.

IV. Pyetje –Përgjigje (Question and Answer): tregojnë një pyetje apo problem dhe mund të japin përgjigje ose zgjidhje: how, how many, it could be, that one may conclude, perhaps, problem, question, solution, the best, estimate, what, when, who, where, why”. ” si, sa, ajo mund të jetë, që një mund të nxjerrë një përfundim, zgjidhje të problemit, ndoshta, pyetje, vlerësim, më të mire se, çfarë, kur, ku, pse kush.”

Tekstet narrative janë janë shembulli tipik, natyral dhe autentik i gjuhës së përdorur në situata reale. Variacionet si në strukturë dhe në fjalor i bëjnë këto tekste një strategji mjaft të efektshme, nëpërmjet aktiviteteve të shumta që mundësohen nga to, nxënësit mësojnë, përvetësojnë dhe përdorin gjuhën.

2.2.4. Mendime të tjera rreth tekstit narrativ

Është e pranuar gjerësisht nga gjuhëtarë dhe studiues se historitë janë një univers kulturor. Në librin e tij Lévi-Strauss, (Savage Minds, 1966) mbizotëron ideja se, tregimet formojnë strukturat kryesore të mendjes sonë dhe për këtë arsye ato janë një nga format më të fuqishme, më të hershme dhe më themelore, në të cilat ne organizojmë njohuritë dhe kuptimin mbi botën.

Psikologët Schank dhe Abelson (1995:1-85) flasin për fuqinë e rrëfimeve në përvojën individuale, dhe pretendojnë se “e gjithë njohuria e njeriut është e bazuar në tregimet e ndërtuara rreth përvojave të kaluara si përvoja të reja. Përvojat interpretohen në bazë të kuptimit të tregimeve të vjetra”.

Bruner (1996, The culture of education, kapitulli, 2) pretendon se vetëm në mënyrë narrative, ne mund të ndërtojmë një identitet. Historitë personale të jetuara dhe treguara, konsiderohen si pjesë e kulturave të veçanta të cilat kanë historitë e tyre. Në rastin e mësimdhënies, ndahen supozimet kulturore për mësimdhënie dhe mësimnxënie të cilat janë pjesë e asaj që ai e quan “pedagogjia popullore” dhe janë ndër historitë themelore të kulturës arsimore vendore.

Psikologët besojnë se, fëmijët kanë nevojë për histori, legjenda dhe përralla. Ato janë një pjesë e jetës intelektuale të fëmijëve. Ato janë pika të rëndësishme dhe efektive të socializimit të tyre. Mitet dhe legjendat japin material, prej të cilave fëmijët krijojnë lidhjen e tyre me origjinën dhe qëllimit të vetë botës dhe të idealeve. Tregimet janë shumë të rëndësishme për shëndetin tonë psikik. Ne mësojmë gjuhën tonë amtare përmes tregimeve. Pra, kjo është e natyrshme për të mësuar gjuhë të huaj me anë të tyre.

Sipas Jeremy Harmer: *“Adoleshentët, në qoftë se janë të angazhuar, kanë një kapacitet të madh për të mësuar, një potencial të madh për krijimtari, dhe një angazhim të pasionuar ndaj gjërave që ngjallin interesin e tyre. Nuk ka pothuajse asgjë më emocionuese se një klasë ku nxënësit ndihen të përfshirë dhe ku e ndjekin të mësuarit me entuziazëm. Detyra jonë, për këtë arsye, duhet të jetë të provokojmë angazhimin e nxënësve me materiale që janë të rëndësishme dhe që i përfshijnë ata. Në të njëjtën kohë ne duhet të bëjmë atë që mundemi për të forcuar vetëbesimin e nxënësve tanë, që të jenë gjithmonë të vetëdijshëm, për nevojën e tyre për identitet.”* (Jeremy Harmer, 2005:39)

2.3. Teoria e përvetësimit të gjuhës së huaj ⁶

⁶ U jam referuar kryesisht këtyre librave: Krashen, S. (1981). Second Language Acquisition and Second Language Learning. Oxford: Pergamon Press Krashen, S. (1982), Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press ,Krashen, S. (1985). Input Hypothesis. Harlow: Longman. Krashen,S.(2011),Free Voluntary Reading, Libraries Unlimited,Krashen,S, Teaching Grammar: why Bother? (1998) California English

Ekzistojnë një mori qëndrimesh dhe teorish në lidhje me mësimin e gjuhës së huaj. Secila prej tyre e vë theksin në aspekte të ndryshme të mësimin të gjuhës së huaj. Në kohën që jetojmë dhe gjeneratën që synojmë të edukojmë, ka dalë si emergjente të nxënësve të gjuhës së huaj për arsye komunikative dhe për vënien në praktikë të njohurive të marra. Detyrat e mësuesit janë të shumfishta, por kryesorja është aftësimi i nxënësve në përdorimin e kompetencave gjuhësore dhe aftësive gjatë jetës së përditshme.

Përdorimi i tekstit narrativ në orën e gjuhës së huaj gjen mbështetje në disa prej teorive mjaft të rëndësishme të të nxënësve.

Sipas analizës dhe teorisë së Krashen, dy procese të ndryshme ndodhin në lidhje me marrjen e njohurive dhe informacionit të ri. Ai quan procesin të *përvetësimit*, atë proces i cili ndodh në mënyrë të pandërgjegjshme dhe procesin e të mësuarit (*të nxënësve*), proces i cili është rezultat i ndërgjegjshëm i përpjekjeve të qëllimshme të individit për marrjen e njohurive dhe informacionit të ri. (Krashen, 1981, 1982)

Pëllumb Kramata (Arsimi i gjeneratës tjetër 2014: 68) shkruan se, në gjuhën pedagogjike përvetësimi është sinonim me kuptimin. “Ai e ka përvetësuar mirë mësimin”, do të thotë që nxënësi e ka përvetësuar konceptin, atëherë është i aftë ta përdorë atë në një situatë të re dhe mund ta përdorë si mjet të ri për të menduar.

Krashen (1981, 1985) e konsideron përvetësimin e gjuhës si një proces natyral dhe më të lehtë. Ai jep disa arsye duke i argumentuar, në lidhje me teorinë e përvetësimit të strukturave gjuhësore, nëpërmjet leximit. Sipas Krashen, nxënësit e kanë më të lehtë të zhvillojnë dhe përvetësojnë aftësitë e një gjuhë duke i përvetësuar ato, pasi, përvetësimi konsiderohet si një proces i ngjashëm me atë të përvetësimit të gjuhës amtare dhe përfaqëson një veprimtari të pandërgjegjshme, duke u fokusuar mbi mesazhin e thënë ose shkruar.

Përvetësimi është mënyra natyrale e mësimin të gjuhës së huaj. Krashen beson se aftësitë prodhuese (të folurit dhe të shkruarit) zhvillohen nga aftësitë e të dëgjuarit dhe lexuarit dhe si rrjedhojë, atyre duhet t'u jepet më tepër prioritet. Ai mendon se përvetësimi i një gjuhë të dytë arrihet më mirë përmes leximit.

Sipas tij përvetësimi i gjuhës nuk kërkon përdorim të gjerë të rregullave gramatikore në mënyrë të ndërgjegjshme dhe nuk kërkon praktikim të mundimshëm të gjuhës. Ai është i mendimit, se s'ka lidhje midis studimit të gramatikës dhe të shkruarit apo të folurit. (Krashen 1998)

Përvetësimi ka nevojë për një ndërveprim kuptimplotë në gjuhën e huaj që synohet të mësohet. Përvetësimi ka nevojë për komunikim natyror dhe ky komunikim duhet të realizohet në një mënyrë natyrale, duke evituar situatë ankthi nga ana e atyre që synojnë të

mësojnë një gjuhë të huaj. Gjithashtu, nxënësit nuk duhet të jenë të shqetësuar në lidhje me strukturat e përdorura por të përqëndrohen në realizimin dhe percjelljen e mesazhit dhe të kuptuarit të tij. Metodatat më të mira për këtë arsye janë ato që të ofrojnë të dhëna të kuptueshme në situata, ku ankthi është i ulët dhe që kanë mesazhe të cilat nxënësit vërtet duan t'i dëgjojnë. Këto metoda nuk e ngutin riprodhimin e hershëm në gjuhën e dytë, por i lejojnë nxënësit të prodhojnë kur ata të jenë “gati”, duke pranuar se përmirësimi vjen nga pajisja me të dhëna komunikuese dhe të kuptueshme dhe jo duke detyruar riprodhimin e gjuhës apo duke korrigjuar vazhdimisht nxënësit.

Krashen (1985) paraqet propozimet / hipotezat e mëposhtme në lidhje me teorinë e tij të përvetësimit:

1. Hipoteza e të nxënës / përvetësimit

Të mësuarit është një proces i ndërgjegjshëm që e fokuson vëmendjen e nxënësve në formën e gjuhës (strukturën). Përvetësimi, ndryshe nga të mësuarit, është një proces i ngjashëm me atë me të cilin kemi fituar gjuhën tonë amtare, e cila përfaqëson veprimtarinë e nëndërgjegjes me të cilën ne duhet të përvetësojmë gjuhën e re, duke e vënë theksin në mesazhin (atë çka do të thotë) dhe jo në formë. Pra, përvetësimi është mënyra e të mësuarit në mënyrë natyrale. Fokusi gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj dhe më konkretisht të gjuhës angleze nuk duhet të jetë të mësimit i rregullave gramatikore, apo rregullave të përdorimit por, duhet të jetë të lehtësimi i përvetësimit të gjuhës angleze në klasë. Si pasojë, është e nevojshme të ndryshojnë llojet e veprimtarive të kryera në klasë, me qëllim që të ndihmojmë nxënësit të zhvillojnë një gjuhë të dytë të saktë, automatike dhe që ata të mund ta zotërojnë për një kohë sa më të gjatë. Duhet të fokusohemi te funksioni komunikues i gjuhës. Mësimi i gjuhës përmirësohet nga llojet e teknikave që përdorin mësuesit në klasë në klasë.

2. Hipoteza e Rendit Natyror

Sipas “Hipotezës së Rendit Natyror”, nxënësit e një gjuhe të dytë përvetësojnë strukturat në një mënyrë të paparashikueshme, pavarësisht rradhës së paraqitjes. Kjo do të thotë se, disa struktura janë më të lehta për t'u fituar se të tjerat dhe renditja e vështirësisë jo domosdoshmërisht korrespondon me atë që ne besojmë, në një strukturë të lehtë apo të vështirë. Për shembull, një nga pikat strukturore-gramatikore, që ne mësojmë për herë të parë në programet e shumicës së gjuhës, është veta e tretë njëjës, e kohës së tashme të thjeshtë. Kjo është një nga strukturat e fundit gramatikore të fituara nga ana e nxënësve. Kjo është arsyeja pse nxënësit e një niveli mesatar apo të lartë e përdorin këtë strukturë shpesh herë gabim. Sipas kësaj hipoteze, nxënësit bëjnë gabime me këto struktura, edhe pse i përdorin ato, nuk i kanë përvetësuar plotësisht. Gabimet do të jenë gjithmonë të pranishme gjatë

procesit të përvetësimit, sidomos kur kanë të bëjnë me strukturat e “vonëta”. Si pasojë, mënyra më e mirë për të korrigjuar gabimet e nxënësve është që të sigurojmë më shumë shembuj.

3. Hipoteza monitoruese

Kjo hipotezë merr në konsideratë tre lloje përdoruesish të gjuhës së huaj të monitoruar.

1) “Përdoruesi mbi monitor”, dmth, nxënësit të cilët rrallë besojnë te aftësitë e tyre të fituara pra, duke verifikuar çdo fjali që ata formojnë. 2) “Përdoruesit nën monitor”, ekstremi tjetër pra, përdoruesit të cilët nuk kujdesen për korrektësi, por vetëm të përdorin gjuhën. 3) “Përdoruesit optimalë”, apo përfitues të cilët arrijnë të përdorin faktorin monitorues vetëm kur ai është i nevojshëm, p.sh. kur shkruhet një fjalim apo një letër.

4. Hipoteza Input (e kuptimit)

Kjo hipotezë tregon se, njerëzit e përvetësojnë gjuhën duke kuptuar mesazhet që janë duke marrë dhe ato që i quajnë të dhëna të kuptueshme.. Krashen thekson se nga të dhënat dhe studimet ka rezultuar se, është një periudhë kur nxënësit nuk prodhojnë asnjë fljali origjinale. Këtë ai e quan periudhën e heshtur. Nxënësit kanë nevojë për periudhën e heshtur për të përvetësuar informacionin siç duhet. Kur gjatë kësaj periudhe ndërhyhet, nxënësit zhvillojnë një qëndrim negativ ndaj të mësuarit të gjuhës. Një nga problemet që përballen një institucion mësues është fakti se kohëzgjatja e periudhës së heshtur ndryshon nga përdoruesi në përdorues. Disa kanë periudha shumë të shkurta dhe fillojnë prodhimin menjëherë pasi diçka paraqitet në klasë. Aktualisht është e vështirë për t’u përballur me këtë karakteristikë të folësve, sidomos në shkollat tona, të cilat priren që nxënësit t’i nxitin të prodhojnë, si rezultat se duhen bërë vlerësime. Pra, siç u përmend më lart Krashen beson se aftësitë produktive (të folurit dhe të shkruarit) evoluojnë nga aftësitë e hapura (të dëgjuarit dhe leximi), rrjedhimisht atyre duhet t’u jepet shumë më tepër rëndësi. Inputi optimal duhet të jetë i kuptueshëm, interesant dhe relevant. Fëmijët vazhdimisht kanë një mënyrë të shpejtë dhe të natyrshme të përcjelljes së mesazhit të tyre për bashkëmoshatarët e tyre. Kjo vjen si rezultat se, kur nxënësit ndërveprojnë me njëri-tjetrin ulet filtri emocional. Ekzistojnë tre elementë kyçe për këtë hipotezë. Së pari, gjuha është e përvetësuar, jo e mësuar, nxënësi ka përvetësuar të dhëna të kuptueshme. Së dyti, të prodhuarit e gjuhës duhet të lejohet të ndodhë vetë. Së fundmi, të dhënat nuk duhet të përmbajnë qëllimisht struktura gramatike të programuara.

5. Hipoteza e Filtrit emocional

Kuptimi i një mesazhi nuk është i mjaftueshëm për të siguruar përvetësimin e gjuhës. Nxënësi duhet të jetë i hapur ndaj mesazhit në mënyrë që ai të arrijë përvetësimin e gjuhës. Jo i gjithë inputi arrin të përvetësohet nga nxënësit, diku gjatë rrugës inputi filtrohet dhe vetëm

një pjesë e tij përvetësohet. Ky proces filtrimi zhndërrohet në filtër emocional, i cili vepron si një portë që kontrollon sasinë e inputit. Filtri emocional “hapet” ose “mbyllet” në bazë gatishmërisë tonë. Në qoftë se, nxënësit janë të qetë dhe në një mjedis të këndshëm të mësuarit, më shumë të dhëna do të përvetësojnë, në qoftë se, ata ndjehen të tensionuar, ose janë në një mjedis negativ, përpjekjet tona si mësues për t’u siguruar të dhëna do të jenë të pafrytshme. Kjo është arsyeja pse është e rëndësishme që të sigurohet një mjedis i përshtatshëm për përvetësimin në klasë, duke eliminuar ankthin dhe nxitur inkurajimin e nxënësve në mënyrë që ata të mendojnë vërtet se mund të përvetësojnë gjuhën. Një mënyrë për të bërë këtë, është që të lejojmë periudhën e heshtur të zhvillohet. Duhet përdorur teknika të ndryshme në klasë që të nxitim përvetësimin e gjuhës së huaj. Për shembull, duke përdorur tekstet narrative dhe aktivitetet rreth tij, nxitim imagjinatën drejt situatave që do të çojnë në diskutim, duke përdorur gjuhën e synuar.

Pra, sipas Krashen, përvetësimi kërkon ndërveprim kuptimplotë në gjuhën e synuar, komunikim natyror, në të cilin folësit janë të shqetësuar jo për formën dhe thëniet e tyre, por për mesazhet që ata kanë përcjellë, si dhe të kuptuarit.

Krashen është i besimit se ata që lexojnë më shumë, shkruajnë më mire. Sipas tij, hulumtimet kanë treguar se njohja e rregullave gramatikore është shumë e brishtë dhe është shpejt e harrueshme. Ai është i mendimit se edhe shkrimtarët me përvojë duhet t’i referohen një manuali herë pas here. Qëllimi ynë duhet të jetë për të aftësuar përdorues kompetentë, meqë shumica e kompetencës sonë në shkrim vjen nga leximi. (Krashen, 1998, 2011)

Krashen shpreh mendimin se, fëmijët kanë nevojë për dy gjëra në mënyrë që të mësojnë të lexojnë, a) qasje në libra dhe b) një vend të qetë dhe të rehatshëm për të lexuar. Ne, gjithashtu, duhet t’u lexojmë atyre, ashtu sikur ata të ishin fëmijë të vegjël, për të mësuar gjuhën e tyre të pare, për herë të parë. (Krashen, 2011)

2.3.1. Përvetësimi i gjuhës së huaj dhe teksti narrativ

Duke përdorur tekstin narrativ si strategji mësimdhënieje në orën e gjuhës së huaj, ne si mësues së gjuhës së huaj, u mundësojmë nxënësve të përvetësojnë gjuhën në mënyrë naturale, pasi atyre t’u mundësohen tekste autentikë në situata konkrete. Vëmendja e tyre është te kuptimi i mesazhit ose në të kuptuarit të ndodhisë, apo e asaj ç’ka rrëfëhet. Aktivitete që kanë si bazë tekstin narrativ i nxitin nxënësit të ndërveprojnë me njëri-tjetrin dhe nuk e ndiejnë trysninë ose praninë e mësuesit, duke i lehtësuar ata emocionalisht. Teksti

narrativ mundëson dhe punën në grupe, si dhe punën e diferencuar. Nxënësit kanë mundësinë të përdorin aftësitë e tyre në aktivitete dhe situata ku ata ndihen se mund t'ia dalin.

Teoria e Krashen është shumë e ngjashme me atë të Zonës së zhvillimit të afërt të Vygotsky (1962). Sipas teorisë së Vygotsky (Omrod, 2012, kapitulli 13, Omrod, 2013, kapitulli 2) të mësuarit e gjuhës së huaj e ka bazën ose fillesën nga bashkëveprimi shoqëror. Për Vygotsky-in, fëmija është qenie shoqërore. Zhvillimi i mendimit, i gjuhës dhe i funksioneve psikike të rendit të lartë është fryt i ndërveprimit të përhershëm me botën e të rriturve, të cilët tashmë i zotërojnë këto “sisteme të sinjaleve/shenjave”, që janë gjuha dhe kodet shoqërore. Teoria e tij bazohet te:

a) Veprimtaria shoqërore, që e konsideron si themelin e zhvillimit dhe mendimit njerëzor. **b)** Veprimtaria e ndërmjetësuar nga sinjalet.

(c) “Zona e zhvillimit të afërt”.

Për Vygotsky-in veprimtaria e njohjes karakterizohet nga ndërveprimi njerëzor dhe shoqëror. Njohja duhet parë si produkt shoqëror i realizuar përmes ndërveprimit. Kjo nënkupton, se duke u bazuar te teoria e Krashen dhe ajo e Vygotsky-it, mësuesit e gjuhës së huaj duhet të krijojnë terren të përshtatshëm, me sa më shumë ndërveprim në situata reale midis nxënësve. Ky ndërveprim nxit përdorimin e gjuhës dhe të menduarit në gjuhë të huaj. Ky këndvështrim teorik mund të konkretizohet në programin mësimor të gjuhës së huaj përmes zbatimit të formave të mësimdhënies së diferencuar, punës me projekte, të nxënësve në bashkëveprim etj, ku teksti narrativ luan një rol jo të vogël.

Zonës së Zhvillimit të Afërt shpesh i referohet, si përvetësimi i njohurive të bazuar në njohuritë e marra përmes instruktimit. Gjithashtu, ajo shihet si distanca midis nivelit të zhvillimit të ulët, të cilin nxënësi e arrin duke punuar në mënyrë të pavaruar në zgjidhjen e detyrës dhe nivelit të zhvillimit potencial, kur nxënësi kryen zgjidhjen e detyrës me ndihmën e më të rriturve apo moshatarëve, të cilët i kanë tashmë këto njohuri. Sipas tij, nxënësit nëpërmjet gjuhës janë të aftë të komunikojnë dhe të mësojnë nga njëri-tjetri nëpërmjet dialogut, i cili është një instrument i rëndësishëm i zonës së zhvillimit të afërt. Pra, nxënësit kanë aftësi të kopjojnë dhe të imitojnë, atë ç'ka shoku ose bashkëvepruesi ua ofron, duke i rritur kapacitetet e tyre. (Omrod, 2012, chapter 13)

Sipas tij, një kurrikulë e bazuar te Zona e Zhvillimit të Afërt, aftëson nxënësit më mirë kur ata drejtohen nga mësues të mirëkualifikuar dhe kur hyjnë në ndërveprim me njëri-tjetrin, sesa kur lihen vetë.

Lidhur me mësimdhënien, Zona e Zhvillimit të Afërt, konsiderohet si arritja ponteciale e një nxënësi, kur ai ka mbështetje nga një bashkëbisedues tjetër, i cili ka njohuri më të përparura.

Lidhur me tekstin narrativ në mësimin e gjuhës së huaj, është pikërisht ky tekst që jep mbështetje për nxënësit. Ky është një tekst autentik që nxit nxënësit dhe ngacmon imagjinatën e tyre. Mbështetja që marrin nga bashkëbisedimi dhe bashkëpunimi gjatë punës në grup ose me një shok tjetër është një shembull tjetër i Zonës së Zhvillimit të Afërt që lidhet me mësimin e gjuhës së huaj.

Teksti narativ mund të shihet dhe si skela ku nxënësi mbështetet për të ndërtuar njohuritë e tij dhe për të arritur performancën ponteciale të tij. Skela e mbështetur në dialog fokusohet në cilësinë dinamike të ndërveprimit personal mes mësuesit dhe nxënësit si dhe, në ndërveprimin e nxënësve midis tyre. Ky dialog i lejon mësuesit të përshtatin udhëzime individuale për çdo nxënë. Kur nxënësit bashkëpunojnë me shokët e tyre, të mësuarit arrihet në mënyrë maksimale. Ata që janë duke “i mësuar” nxënësit e tjerë mund të mësojnë po aq shumë, sa ata të cilët janë duke mësuar. (Omrod 2012, chapter 13)

Fokusi i Zonës së Zhvillimit të Afërt është që, nxënësi të përdorë në mënyrë sa më të efektshme të gjitha burimet e mundshme për të arritur pontecialin e tij.

Gjatë përdorimit të teksteve narrative, nxënësi nuk është marrës pasiv i udhëzimeve të mësuesit, por një bashkëpunor i tij. Mësuesi dhe nxënësi bashkëpunojnë dhe ndërveprojnë.

Zona e Zhvillimit të Afërt është përfaqësuesja e risisë ku fokusi i mësimin kalon nga mësuesi, i cili më parë ishte qendra e saj, te nxënësi i cili tashmë është qendra e mësimin. Ndërveprimi midis nxënësve dhe mësuesit mundëson përvetësim më të mirë të aftësive gjuhësore. Teksti narrativ mund të konsiderohet si një instrument mjaft i dobishëm për shfrytëzimin e Zonës së Zhvillimit të Afërt në të mësuarit e gjuhës së huaj.

2.4. Teoria e të mësuarit sipas konstruktivizmit

Konstruktivizmi është një qasje e të mësuarit e bazuar në besimin se, njohuria nuk është një diçka e dhënë “shabllon”, që mund t’u jepet nxënësve vetëm nga mësuesi dhe se mësuesi nuk është i vetmi burim informacioni. Përkundrazi, dija ndërtohet nga nxënësit përmes një procesi zhvillimi aktiv dhe mendor, në të cilin nxënësit janë ndërtuesit dhe krijuesit e kuptimit dhe të diturisë. Mësimdhënia konstruktiviste është e bazuar në besimin se, të mësuarit ndodh kur nxënësit janë të përfshirë në mënyrë aktive në procesin e kuptimit dhe të ndërtimit të dijes dhe nuk janë pasivë në marrjen e informacionit. (Wikipedia) Nxënësit janë krijuesit e kuptimit dhe diturisë. Mësimdhënia konstruktiviste nxit mendimin kritik, i motivon nxënësit të jenë të pavarur.

Një mësues konstruktivist dhe një klasë konstruktiviste ndryshojnë nga një klasë tradicionale në disa aspekte. Në klasën konstruktiviste, nxënësit janë interaktive dhe në qendër të procesit mësimor, mësuesi lehtëson procesin e të mësuarit në të cilin, nxënësit inkurajohen që të jenë përgjegjës dhe autonomë.

Teoria e të mësuarit konstruktiviste bazohet në pjesëmarrjen aktive të një nxënësi në integrimin e informacionit të ri me njohuritë e mëparshme. Nxënësi përzgjedh dhe transformon informacionin, ndërton hipoteza dhe merr vendime, duke u mbështetur në një strukturë njohëse. Struktura njohëse (dmth, skemë, modele mendore) jep kuptim dhe organizim të përvojave dhe i lejon individit për të “shkuar përtej informacionit të dhënë”. Mësuesi duhet të përpiket dhe të inkurajojë nxënësit për të zbuluar parimet e veta. Mësuesi dhe nxënësi duhet të angazhohen në një dialog aktiv (dmth, të mësuarit e Sokratit). Detyra e mësuesit është ta përshtatë informacionin, për t’ua mësuar në një format të përshtatshëm për gjendjen aktuale të të kuptuarit të nxënësve.

Kurrikula duhet të organizohet në mënyrë spirale, në mënyrë që nxënësi vazhdimisht të ndërtojë njohuritë mbi atë që kanë mësuar tashmë.

Metoda e mirë për strukturimin e dijes duhet të rezultojë në thjeshtimin, gjenerimin dhe propozime të reja, si dhe në rritjen dhe manipulimin e informacionit.

Duke përdorur tekstet narrative në programin mësimor dhe duke marrë parasysh të mirat e thëna për tregimet dhe “të menduarit në histori”, padyshim se një nga qëllimet kryesore të shkollave duhet të jetë krijimi dhe kultivimi i ndjeshmërisë narrative. (Brunner, 1996).

Konstruktivizmi⁷ (Constructivism and the Five E's) është filozofia e të mësuarit e cila bazohet në premisën se, duke reflektuar mbi përvojat tona, ne ndërtojmë të kuptuarit tonë të botës ku jetojmë. Me fjalë të tjera, ajo i referohet idesë se, nxënësit i ndërtojnë vetë njohuritë për veten e tyre. Ideja themelore e konstruktivizmit është se, njohuria duhet të ndërtohet nga nxënësi dhe nuk mund të furnizohet nga mësuesi. Çdo nxënës individualisht dhe / ose në shoqëri, ndërton vetë mënyrën kuptimin e asaj, ç’ka ai mëson. Ndërtimi i kuptimit është të mësuarit;

1) që duhet të përqëndrohet te nxënësi, në të menduarit në lidhje me të mësuarit (jo për subjektin / mësimi për të mësuar);

2) nuk ka njohuri të pavarur nga kuptimi që i atribuohet përvojës (ndërtuar) nga nxënësi, apo të komunitetit të nxënësve.

Sipas mendimit konstruktivist, mësimi është një ndërveprim midis subjektit dhe objektit. Ky

⁷ Shih <http://www.miamisci.org/ph/lpintro5e.html>, (Constructivism and the Five E's), <http://www.p21.org/> parë më 23/09/2015,

është një ndërtim i përhershëm i bërë nga shkëmbimet midis mendimit dhe objektit të tij. Kështu, ndërtimi i diturisë është një proces dinamik që kërkon angazhimin aktiv të nxënësve, të cilët do të jenë përgjegjës për të mësuar, ndërsa mësuesi i vetëm krijon një mjedis efektiv mësimi.⁸ (Giesen, 2008, Constructivism-a-Holistic-Approach-To-Teaching)

Sipas Pëllumb Karamata (2014: 81), “Konstruktivizmi është më shumë teori e të njohurit (pikëpamja aktive), se sa teori e njohjes (pikëpamje passive), pasi motori i zhvillimit të njohjes është bashkëveprimi”. Ai vazhdon, se “të njohësh do të thotë të përshtatesh sërish me situata të reja.”

Konstruktivizmi bazohet te mendimi se, njohuria nuk është një send që mund të kalohet thjesht nga mësuesi, i cili qëndron në mes të klasës, te nxënësit e tij të cilët qëndrojnë te tavolinat e tyre. Njohuria është proces që i përfshin nxënësit përmes një procesi aktiv, mendor dhe të zhvillimit. Nxënësit janë ndërtuesit dhe krijuesit e kuptimit dhe diturisë.

Mësimi kuptimplotë ndodh nëpërmjet shfrytëzimit të ideve të vjetra dhe duke ardhur në përfundime të reja duke përdorur idetë e reja, të cilat janë në kundërshtim me idetë tona të vjetra. Një klasë produktive konstruktiviste, përbëhet nga nxënës aktivë dhe në qendër të mësimi. Në një klasë të tillë, mësuesi i afron nxënësit me përvojat që i lejojnë ata të supozojnë, parashikojnë, të manipulojnë mbi objekte, të bëjnë pyetje, të bëjnë hulumtime, të hetojnë, imagjinojnë etj. Roli i mësuesit është të lehtësojë këtë proces pasi të mësuarit ndodh nga një ndërtim aktiv i kuptimit dhe nxënësit nuk janë marrës pasivë të tij.

Mësimi konstruktivist krijon mendimin kritik dhe nxit nxënësit të jenë aktivë dhe të motivuar. Ata janë në gjendje të nxitin komunikimin dhe të krijojnë fleksibilitet në mënyrë që nevojat e të gjithë nxënësve mund të plotësohen. Marrëdhënia gjatë mësimi në një klasë konstruktiviste është në mënyrë reciproke e dobishme, për nxënësit dhe mësuesit. Në një klasë konstruktiviste është nxënësi në qendër dhe mësimi konstruktivist përfshin negocimin. Mësuesi, në një klasë konstruktiviste është një hulumtues. Nxënësit dhe mësuesit janë interaktive në një klasë konstruktiviste. Fuqia dhe kontrolli në klasë ndahen midis nxënësve dhe mësuesit. (Karamata 2014: 59-90)

Në klasën sipas modelit konstruktivist, të mësuarit ndodh sipas një numri praktikash të ndryshme të mësimdhënies. Në kuptimin më të përgjithshëm, kjo zakonisht do të thotë të inkurajojë nxënësit që të përdorin teknika aktive (eksperimente të botës së vërtetë dhe zgjidhjen e problemeve), për të krijuar më shumë njohuri dhe më pas të reflektojnë dhe të

⁸ <http://www.studymode.com/essays/Constructivism-a-Holistic-Approach-To-Teaching-1906295.html>, parë më 23/09/2015

flasim për atë që ata janë duke bërë dhe se si të kuptuarit e tyre po ndryshon. (Grennon, J. Brooks, M. 1999, chapter 9)

2.4.1. Konstruktivizmi dhe mësimi i gjuhës së huaj

Në ditët e sotme dhe veçanërisht brenda kuadrit të shkollës shqiptare, një nga qëllimet kryesore të mësuesve është që të nxisë motivimin të nxënësit për të qenë më aktivë dhe dashamirës ndaj të mësuarit gjithashtu, të nxisin qëndrimin pozitiv ndaj të mësuarit të një gjuhe të huaj dhe krijimin e një atmosfere të ngrohtë në klasë.

Mësuesit e gjuhës angleze duhet të përpiqen shumë për të nxitur nxënësit të përdorin gjuhën në kontekste reale dhe të fitojnë vetëbesim në përdorimin komunikativ dhe praktik të gjuhës së huaj. Ata për të arritur këto synime, duhet të përdorin një numër aktivitete dhe mjete që të mund të mundësojnë përfshirjen e nxënësve në aktivitete mësimore, të cilat stimulojnë interesin e tyre për të komunikuar, duke përdorur gjuhën angleze. Mësuesit duhet të përdorin një shumëllojshmëri metodash bashkëkohore të mësimdhënies, duke e bërë mjedisin e klasës një vend ku nxënësit janë të motivuar dhe të stimuluar, t'i bëjnë të ndihen të qetë duke i bërë ata aktorët e mësimdhënies në klasë dhe të procesit të të mësuarit. Tekstet narrative i ndihmojnë mësuesit që të jenë mësues konstruktivistë dhe klasa të jetë një vend ku të mësuarit me të vërtetë ndodh.

Roli i mësuesit në klasën konstruktiviste është shumë i rëndësishëm. Nxënësit duhet të zhvillojnë kuptime të reja duke përdorur atë që ata tashmë e dinë dhe më pas, të jenë të aftë që të lidhin dhe ta paraqesin atë, në një mënyrë kuptimplotë sipas mënyrës së të mësuarit. Vetë procesi bëhet aktiv dhe jo pasiv.

Nxënësit mund të merren me lehtësi në menaxhim dhe pse pa ndonjë përvojë të caktuar. Jonassen, (1991, pjesa e parë) propozoi tetë karakteristika që dallojnë mjediset konstruktiviste të mësimi dhe këto karakteristika, përkrahen edhe nga konstruktivizmi social, edhe ai njohës.

1. Mjediset konstruktiviste të mësimi ofrojnë përfaqësime të shumta të realitetit.
2. Përfaqësitë e shumëfishta shmangin thjeshtësitë e tepruara dhe përfaqësojnë kompleksitetin e botës së vërtetë.
3. Mjediset konstruktiviste të mësimi e vënë theksin te ndërtimi i njohurive në vend të riprodhimit të njohurive.
4. Mjedisin e të mësuarit konstruktivist e vë theksin në detyrat autentike të vendosura në një kontekst real dhe nuk jep udhëzime abstrakte jashtë kontekstit.

5. Mjediset konstruktiviste të mësimi sigurojnë mjedise të të mësuarit të tilla, si konfigurimet e vërteta të botës apo të mësuarit duke u bazuar te një situatë konkrete në vend të sekuencave të paracaktuara dhe të udhëzuara.
6. Mjedisi i të mësuarit konstruktivist inkurajon reflektim mbi përvojën.
7. Mjedisi i të mësuarit konstruktivist mundëson ndërtim e njohurive të mbështetur në kontekst dhe përmbajtje.
8. Mjedisi i të mësuarit konstruktivist mbështet ndërtimin bashkëpunues të dijes përmes negociatave sociale dhe jo nëpërmjet konkurrencës midis nxënësve për njohjen.

2.4.2. Konstruktivizmi dhe teksti narrativ

Bazuar në studimin e tij, Haven (2000), ka identifikuar tregimet si mjete të fuqishme, motivuese dhe efektive, dhe është i mendimit se faktet dhe informacioni mësohen më shpejt dhe më mirë, mbahen mend më gjatë, kujtohen më lehtë si dhe aplikohen më saktë kur informacioni është marrë si një tregim i thënë mire. Prandaj, historitë janë të lidhura ngushtë me qasjen konstruktiviste.

Tekstet narrative përputhen me shkollën njohëse, të të mësuarit në shumë mënyra. Megjithatë, ato karakterizohen nga theksimi i faktit, se të mësuarit përmes përdorimit të konteksteve autentike dhe të përqëndrimit në rëndësinë e dimensionit social të të mësuarit. Të mësuarit përmes teksteve narrative në klasë, konsiderohet si një vend ku nxënësit mund të punojnë së bashku dhe të mbështesin njëri-tjetrin, duke përdorur një shumëllojshmëri mjetesh dhe burimesh informacioni në ndjekje të qëllimit të mësimi dhe aktivitete për zgjidhjen e problemeve.

Tekstet narrative lehtësojnë procesin e komunikimit. Përdorimi i historive për të mësuar gjuhën angleze krijon një atmosferë mikpritëse në klasë dhe ndihmon mësuesin të jetë një mësues i një shkolle cilësore. Sipas William Glasser (1992) dhe teorisë së tij “të zgjedhjes” (Choice Theory), për të qënë një mësues i shkollës cilësore, mësuesi duhet të ketë një mjedis të ngrohtë dhe një klasë mbështetëse. Tekstet narrative krijojnë këtë klasë të ngrohtë dhe atmosferë përfshirëse. Nxënësit ndjehen mirë sepse, ata nuk drejtohen / udhëhiqen nga mësuesi, por ata ndërveprojnë me njëri-tjetrin, nuk konkurrojnë dhe ndonjëherë ata zgjedhin të ndajnë tregimet e tyre. Duke përdorur teskte narrative, nxënësit janë të drejtuar e të prirur drejt të mësuarit, nxënësit mësojnë materiale të dobishme. Ata nuk konkurrojnë, por bashkëpunojnë me njëri-tjetrin. Përdorimi i tregimeve për të mësuar gjuhën angleze krijon një

atmosferë mikpritëse në klasa dhe ndihmon mësuesit që të jenë mësues të “një shkolle cilësore” (Quality school teachers).

Përdorimi i teksteve narrative krijon këtë klasë të ngrohtë. Nxënësit ndihen mire, pasi ata janë pjesë aktive e mësimit dhe nuk e shohin mësuesin si lider por ata ndërveprojnë me njëri-tjetrin. Duke përdorur tregime nxënësit mësojnë materiale të dobishme.

Duke marrë në konsideratë teorinë konstruktiviste të trajtuara më lart, njohuritë ndërtohen si pasojë e bashkëveprimit shoqëror dhe më pas këto njohuri përpunohen nga vetë nxënësit. Ndërveprimi shoqëror ose, thënë ndryshe ndërveprimi midis nxënësve dhe mësuesit, nxënësit dhe nxënësit, si dhe ndërveprimi midis njohurive që duhet të marrim, përcakton dhe mënyrën si cili nxënës do të përvetësojë të dhënat. Klasa, si mjedisi ku nxënësit ndërveprojnë për të përvetësuar gjuhën, mund të konsiderohet si mjedisi ku kryhet ky ndërveprim shoqëror.

Për t’iu përshtatur kërkesave të kohës dhe shoqërisë, mësuesi i cili është lehtësuesi i procesit të përvetësimit të gjuhës së huaj, menazhon nxënësit dhe i drejton ata drejt dijes dhe formimit. Në këtë kontekst mësuesi vlerëson dhe konsideron njohuritë, përshtat këtë mjedis dhe përdor material autentik, kontekstualizon përvojat, situatat dhe bën vlerësime të diferencuara. Ai ndihmon nxënësit të zhvillojnë aftësitë gjuhësore, shkathtësitë dhe nxit qëndrimet positive kundrejt gjuhës. Mësuesi përdor stile të ndryshme për të mësuar nxënësit e tij. Ai fokusohet në ndërtimin e njohurive, jo në riprodhim, por përdor detyrat autentike për të angazhuar nxënësit. Mësuesi kërkon nga nxënësit negocim dhe reflektim të njohurive paraprake dhe të reja. Mësuesi bazohet në këto aktivitete; vlerëso, angazho, eksploro, shpjego dhe zgjero.⁹ (Constructivism and the Five E's)

Ky kontekst mësimdhënieje vë në qendër nxënësin, i cili nxit komunikimin dhe dialogun për ndërtimin dhe përvetësimin e njohurive. Disa nga parimet e kësaj teorie të aplikuar në një klasë ku mësohet gjuha e huaj mund të paraqiten si më poshtë e konkretizuar dhe me përdorimin e tekstit narrativ.

- *Mësimdhënia me në qendër nxënësin*, i cili është edhe parimin kryesor i teorisë konstruktiviste. Nxënësit duke lexuar ose dëgjuar tekste narrative, nxiten të ndërtojnë njohuritë gjuhësore nga këto tekste. Këto tekste i mundësojnë mësuesit t’i përfshijnë ata dhe në një farë mënyre t’ua lërë atyre situatën në dorë. Kështu ata ndërveprojnë jo vetëm me materialin, por edhe me njëri tjetrin. Ata nxiten të mendojnë në mënyrë kritike si dhe të bashkëpunojnë për të përvetësuar aftësitë gjuhësore, duke u bazuar në nevojat dhe karakteristikat individuale. Mjedisi i klasës është i ngjashëm me një mjedis ku komunikohet

⁹ <http://www.miamisci.org/ph/lpintro5e.html>, Constructivism and the Five E's, parë më 23/09/2015

dhe përdoret gjuha. Secili nga nxënësit ka rolin e tij dhe ndihet i pavarur. Klasa kthehet në një situatë të nxënësve të gjuhës.

- Të *nxënësve autentik* është një parim tjetër i rëndësishëm. Mësimi duhet kryer brenda kontekstit ose situatës së nxënësve. Vetëm në këtë mënyrë nxënësve pajisen me njohuri, shkathtësi dhe aftësi që mund t'i përdorin në kontekste reale, ç'ka mundëson dhe përdorimin praktik të gjuhës. Tekstet narrative janë një burim materialesh autentike ku gjuha përdoret në situata dhe kontekste autentike dhe jo imagjinare. Nxënësve gjatë mësimit të gjuhës së huaj nuk mësojnë vetëm gjuhën, por ata, gjithashtu, mësojnë kulturën, vlerat dhe zakonet e vendit ose vendeve ku flitet kjo gjuhë. Ata përballen me një mënyrë të re të menduarit. Një sistem të ri të menduar. Mësimdhënia, që të jetë autentike dhe që të quhet e suksesshme duhet t'i kushtojë rëndësi bashkëbisedimit, si dhe lidhjeve me problemet dhe situatat e jetës reale. Te, Vygotsky, babai i konstruktivizmit mbizotëron ideja se, të mësuarit ndodh përmes dialogut (Vygotsky 1978). Ky dialog ndodh midis mësuesit dhe nxënësve, midis nxënësve, ose edhe midis tekstit dhe lexuesit.

“Është gjuha dhe më saktësisht “të dhënit e të marrit në dialog” që bën të mundur bashkëpunimin.” (Corbi, 2011: 64)

Kështu, të mësuarit është interaktiv kur nxënësve ndërveprojnë me burimet e ideve / dijes në mjediset sociale, si dhe kur ata marrin një rol aktiv në rindërtimin e ideve / njohurive brenda mendjes së tyre. Më tej, Vygotsky thekson se të mësuarit varet nga qëllimi ose motivimi për mësim. Për shembull, nxënësve fitojnë njohuri krejt ndryshe në qoftë se ata janë duke u përgatitur për një test në folje të parregullta, ose në qoftë se ata janë duke lexuar një e-mail nga një shok, ose një artikull të revistës në lidhje me muzikën e tyre të preferuar. Mësuesit mund të luajnë një rol të madh në krijimin e mjedisit të mësimit, të cilët shfrytëzojnë qëllime të ndryshme të mësuarit duke luftuar për të mësuar gjuhën në mënyrë që ta përdorin atë në një mjedis komunikativ.

Konstruktivizmi e sheh si leximin, po ashtu dhe të mësuarit, si një praktikë sociale. Konteksti social ndikon, kur nxënësve lexon, atë që nxënësve lexon, ku nxënësve e lexon, atë që nxënësve lexon bashkë me, dhe natyrisht pse dhe si lexon. Nxënësve bashkëveprojnë me tekste të ndryshme gjatë orës së mësimit të gjuhës së huaj. Këto tekste mund të përfshijnë praktika të ndryshme, si leximi i një udhëzimi, një artikull në gazetë, ose një artikull akademik. Pra, kur specialistët e kurrikulës ose autorët e librave të gjuhëve të huaja bëjnë përzgjedhjen e llojeve të teksteve për t'u lexuar në klasat ku mësohet gjuha e huaj, duhet të marrin në konsideratë

para së gjithash, çfarë nxënësit tanë duhet të lexojnë që të jenë në gjendje për t'iu përgjigjur praktikës shoqërore dhe të jenë sa më të përditësuar me këtë praktikë.

E rëndësishme është t'u sigurohet nxënësve një kontekst dhe një qëllim gjatë leximit, një model i situatave, angazhimi në komunikim dhe përforsimi i aftësive gjuhësore. Të gjitha këto mbështetin fuqishëm ndërtimin e njohurive të nxënësve. Tekstet narrative ofrojnë në mënyrë të paimagjinueshme ekspozimin ndaj konteksteve autentike të gjuhës. Për këtë arsye pse të mos i konsiderojmë ato si zgjidhje për konkretizimin e parimit në fjalë?

- *Të nxënit kuptimplotë e në bashkëveprim ka si qëllim që nxënësit të nxiten e të bashkëveprojnë dhe ndërveprojnë me njëri-tjetrin në një situatë reale dhe që i afrohet realitetit të përditshëm.* Duke nxitur kështu të nxënit për të mësuar dhe përdorur më mirë gjuhën. Nxënësit duke punuar dhe ndërvepruar me njëri-tjetrin, ndajnë përvojën e të mësuarit dhe të dijes dhe ndihmojnë njëri-tjetrin në përvetësimin e njohurive. Të mësuarit është një aktivitet shoqëror, vetë procesi lidh nxënësit me njerëz të tjerë si mësuesit, kolegët, familjen. Për këtë arsye konstruktivistët theksojnë se mësimi duhet të jetë kontekstual. Është e pamundur të mësojnë pa pasur ndonjë strukturë të zhvilluar nga njohuritë e mëparshme për të ndërtuar njohuritë e reja. Teksti narrativ u mundëson nxënësve që të punojnë së bashku.

- *Nxit autonominë në përdorimin e gjuhës.* Klasa konstruktiviste i nxit nxënësit të jenë të pavarur, të përdorin njohuritë dhe si rrjedhojë të ndihen të sigurt. Duke u lënë të lirë të japin mendimin e tyre në lidhje me çështje ose pyetje rreth tekstit narrativ, nxënësit fillojnë të mendojnë në gjuhën e tekstit. Puna në grup u jep besim që ata të ndërveprojnë në gjuhën e huaj.

Duke patur parasysh analizën që sapo shqyrtuam, ajo na ndihmon të mbështesim argumentin dhe të vlerësojmë rolin e tekstit narrativ në mësimin e gjuhës së huaj, si dhe përfshirjen në kurrikulën e gjuhës së huaj të një moduli me tekste narrative. Vënia në dispozicion e orëve mësimore, gjatë të cilave, nxënësit të lexojnë tekste narrative dhe të punojnë me aktivitete rreth tyre, mundëson të nxënit ndërveprues në klasë. Gjithashtu, i pajis nxënësit me njohuri rreth kulturës dhe zakoneve të vendeve të tjera, por mbi të gjitha i aftëson ata që t'u përgjigjen kërkesave të kohës. Në këtë mënyrë i bën përdorues dhe zotërues të aftë të gjuhës së huaj, sidomos për aspekte ku hyn elementi kulturor (karakteristike për mjedisin e gjuhës së huaj). Rrjedhimisht, prania e teksteve narrative në mësimdhënien e gjuhës së huaj mund të kontribuojë në kapërcimim me sukses të pengesave gjatë të nxënit. (Kalina, Powell, (2009)

“Cognitive and Social Constructivism: Developing

Tools for an Effective Classroom”, *Education*, V130 (2), f. 241-250.)

2.5. Instrumentat e metodologjisë së punimit

Për të vërtetuar hipotezat e ngritura u përdorën disa metoda si analiza e tekstit, krahasimi i rezultateve të grupit të kontrollit me grupin eksperimental përkatësisht, intervista me mësues të gjuhës angleze, pyetësorë të plotësuar nga nxënësit e klasës eksperimentale dhe nxënësit e klasave të 8 e 9 të qytetit të Korçës si dhe nga nxënës të shkollave të mesme.

2.5.1. Analiza e teksteve të librave

Për të vërtetuar hipotezen H_1 : *Tekstet narrative shfrytëzohen në librat e gjuhës angleze të klasave të 8 e të 9 për të prezantuar dhe praktikuar aftësitë gjuhësore të gjuhës angleze*, ju bë një analizë librave të klasës së tetë dhe të nëntë duke hedhur vështrimin në tekstet narrative të përdorura në këto libra dhe në aftësitë gjuhësore të cilat shfrytëzohen dhe praktikohen nga to. Një vështrim i shkurtër u hodh dhe në disa prej librave të përdorur ndër vite në lidhje me shfrytëzimin të tekstit narativ nga to.

2.5.2. Klasa eksperimentale

Për të vërtetuar hipotezën H_2 : *Nëse teksti narrativ përdoret si strategji mësimdhënie, nxënësit do të përfshihen më tepër gjatë orës së mësimi dhe do të kenë nivel më të lartë të aftësive gjuhësore dhe konkretisht në aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes*, si metodologjia e zgjedhur e studimit u mbështet në baza shkencore, duke shfrytëzuar metodat e mundësuar nga shkencat sociale. Metoda e ndjekur për vërtetimin e hipotezës së dytë u zgjodh metoda e rastit eksperimental dhe krahasimit të klasës eksperimentale dhe klasës së kontrollit.

Ky rast eksperimental u zhvillua me nxënësit e shkollës 9-vjeçare Bulgarec gjatë orës së gjuhës së huaj Anglisht. Në studim u vëzhguan dhe u krahasuan rezultatet, si dhe ecuria e 2 klasave në lëndën e gjuhës angleze, përkatësisht klasa e 8 e përbërë prej 22 nxënësish dhe klasa e 9 e përbërë prej 26 nxënësish.

Klasa e 8 punon me librin Access 4 të shtëpisë botuese Express Publishing e nivelit B_1 dhe klasa e 9 me librin e botura nga shtëpia botuese Richmond me titull Elevator të nivelit B_1+ . Të dyja këto klasa kanë një nivel mesatar nxënësish.

Termi grup kontrolli i referohet 22 nxënësve të klasës së 8, të cilat zhvilluan mësimin me mjetet tradicionale të mësimdhënies dhe baza e tyre ishte libri Access 4. Termi grup eksperimental i referohet 26 nxënësve të klasës së 9, të cilët për një periudhë 3-mujore, një herë në javë punuan gjatë orës së gjuhës së huaj, me tregime për përforcimin e aftësive gjuhësore.

Analizat e të dhënave do të nxirren nga krahasimi i të dhënave të 2 testeve, të të 2 klasave. Të dyja klasave u jepte mësim e njëjta mësuese. Për analizën dhe përpunimin e të dhënave u përdor programi statistikor krahasues SPSS, nëpërmjet të cilit u bënë krahasime dhe u nxorrën të dhënat për secilën klasë dhe përkatësisht u bë analiza, krahasimi dhe u treguan, diferenca e të dhënave për secilën klasë. Nëpërmjet analizës matematikore është treguar nëse të dhënat e marra dhe diferençat e tyre janë të konsiderueshme apo thjesht rastësore.

2.5.2.1. Përshkrimi i punës

Të dyja klasat, si klasa e 8 dhe klasa e 9, zhvillojnë orën e gjuhës së huaj (anglisht) 3 herë në javë. Të gjithë nxënësit e këtyre dy klasave kanë zhvilluar lëndën e gjuhës angleze që prej klasës së tretë dhe asnjëri nga nxënësit e secilës klasë nuk frekuentonte kurse private në gjuhën angleze.

Arsyet pse u zgjodh klasa e nëntë si klasa eksperimentale ishin 2 .

1-Ministria e arsimit për vitin shkollor 2014-2015 nxori udhëzimin se nxënësit e klasës së 9 krahas provimit të lëndës së gjuhës shqipe dhe lëndës së matematikës do të jepnin provim dhe lëndën e gjuhës së huaj¹⁰.

2-Arsyeja e 2 kishte të bënte me motivimin e nxënësve të kësaj klase, për të lexuar e mësuar gjuhën e huaj (angleze).

Nga fillimi të vitit shkollor në 15 shtator 2014 deri në mesin e muajit shtator 2015 nxënësit e kësaj klase (klasës eksperimentale, klasës së 9), u vëzhguan në lidhje me ecurinë e tyre në këtë lëndë dhe përgatitjen gjatë këtyre muajve. Duhet theksuar se përgatitja linte shumë për të dëshiruar. Nxënësit kishin shumë mangësi në lidhje me kompetencat gjuhësor, për shembull, kishin vështirësi dhe bënë gabime në përdorimin e s së vetës së tretë. Duhet thënë se kjo ishte një nga gabimet më frekvente që bëjnë nxënësit. Këta nxënës kishin një mungesë dëshire për të mësuar gjuhën angleze dhe një mungesë motivimi për të marrë pjesë gjatë orës së gjuhës angleze. Shumica e tyre vinin të papërgatitur, pa detyra dhe rrallë ngrinin dorën për t'u përgjigjur apo merrnin pjesë në aktivitet e organizuar gjatë orës së mësimi. Ndonëse nxënësit e kishin studiuar gjuhën angleze që prej klasës së 3 niveli gjuhësor i shumicës prej tyre ishte më pak së mesatar.

Studimi u krye prej filimit të muajit mars 2015 deri në fund të muajit maj. Në datën 26 shkurt 2015 të dyja klasat, klasa e 8 dhe ajo e 9 ju nënshtruan një testi. Testi ishte i njëjtë për të dyja klasat.

¹⁰ Shih website të MASH, neni 50 dhe 72 pika 4.

Ministria e arsimit kishte vendosur si nivel të provimit të klasës së 9, nivelin A₂ sipas Kuadrit European I Përbashkët I Referencës për Gjuhët. Testi që iu dha nxënësve të të dyjave klasave ishte i nivelit A₂ i marrë nga IZHA¹¹. Testi kishte gjithsej 50 pikë dhe i testonte nxënësit përkatësisht në aftësinë e të lexuarit, në përdorimin e anglishtes dhe në aftësinë e të shkruarit. Testi ishte i ndarë në 2 grupe: Grupi A dhe Grupi B.

a) Pyetjet në lidhje me leximin kishin gjithësej 20 pikë, 1 pikë secila pyetje. Pyetjet synonin të kontrollonin se sa të aftë ishin nxënësit të kuptonin tekstet e dhëna, të gjenin informacionin e saktë. Seksioni i leximit ishte si më poshtë:

Testi diagnostikues

Reading Section

Task One

Read the text below and answer the questions. For questions 1 and 5, choose the answer which best answers the question according to the text. There is only one correct answer for each question. For questions 2 – 4, answer the questions using the information from the text. You may use words from the text or your own words. Do not use more than 14 words for each answer.

Hi Patrick,

How's everything? Are you enjoying being at university or are you missing home? Mom says you've already been asking Dad for more money!

I'm really pleased I decided to study here in New York. It's a really exciting city because there are always lots of things to do and see. I've already been to some of the famous places you see on TV and I'll send you some photos. My favourite place is down by the river where there are nice places to have coffee and watch the boats. You remember how much I like boats!

I've already made lots of friends. My best friend is Karen. She's from Texas and she's told me lots of stories about her grandfather who was a cowboy there. Her father's an accountant though, so I'm not sure being a cowboy is really so fantastic. She thinks New York is dirty and noisy, but she loves the nightlife here. So do I!

I love my apartment too. It's not very big, but it's in the centre, near Central Park. I share it with a girl from Boston, but I have my own bedroom. A lot of the students here have to share a bedroom with another student, so I'm really lucky. The best thing is that we have a small balcony and you can actually see the top of the Empire State Building from there.

I hope you're enjoying Chicago and making lots of new friends. I'm looking forward to seeing you next month when we go home to Philadelphia for Dad's birthday.

Take care,

Mary.

1. Who is Mary writing to? 1 point

A) Her father

B) Her brother

C) Her boyfriend

¹¹ Shih website të I ZHA

D) Her new friend

2. Items 2 a), b), c) & d)

a) How does Mary feel about studying in New York? 1 point

b) What will Mary send Patrick photographs of? 1 point

c) Where is Mary's favourite place in New York? 1 point

d) Where did Karen's grandfather live? 1 point

3. Items 3 a) & b)

a) What do Mary and her best friend both like about New York? 1 point

b) Why does Mary think she is lucky? 1 point

4. Items 4 a) & b)

a) Why does Mary like her balcony? 1 point

b) Who lives in Philadelphia now? 1 point

5. What does "share it" mean in the fourth paragraph? 1 point

A) Live in it with another person

B) Enjoy it

C) Be alone in it

D) Pay for it

Task Two

Read the three texts below and answer the questions. For questions 6 and 12, choose the answer which best answers the question according to the texts. There is only one correct answer for each question. For questions 7 – 11, answer the questions using the information from the texts. You may use words from the texts or your own words. Do not use more than 14 words for each answer.

6. Who would want to read these advertisements? 1 point

A) A person who is looking for a job

B) A tourist who is visiting London

C) A chef who is working at a restaurant

D) A driver who wants to know where to go

7. Items 7 a), b), c) & d)

a) How tall is the Shard? 1 point

b) Which two months can you go to Buckingham Palace? 1 point

c) What can you eat at the Ritz Hotel? 1 point

d) How many hours does afternoon tea last at the Ritz? 1 point

8. Where are photographs not allowed? 1 point

9. Which place is the newest? 1 point

10. Which two places are near Green Park Station? 1 point

11. Where can you go before 10am? 1 point

12. What does "discount" mean in Afternoon Tea at the Ritz Hotel? 1 point

A) Better price

B) Adult ticket

C) Smaller table

D) Special food

The View from the Shard

Come and experience the newest attraction in London, opened in 2013. See all of London below you from the 68th, 69th and 72nd floors and take amazing photos!

The Shard is the tallest building in Western Europe at 306 metres and gives you the chance to see all the famous sights of London from high up. You can even go outside on the 72nd floor!

Location: You'll easily find the Shard next to Tower Bridge.

Getting there: Take the train or bus and get off at London Bridge Station.

Opening times: From April 1 to October 31, the shard is open from 10am to 10pm every day.

Tickets: Adult tickets start at £35.88 and children's tickets at £28.69. Please note: You must book your ticket online.

Buckingham Palace

Buckingham Palace is one of the most famous sights in London. The Queen and many members of her family still live there and it is one of the few working royal palaces in the world.

Now you can visit the Palace during the summer months and see the nineteen State Rooms that are open to the public, as well as paintings by Rembrandt and Canaletto.

Location: Buckingham Palace is opposite St. James's Park, not far from the Houses of Parliament.

Getting there: Take the bus to The Mall or the Underground to Green Park Station.

Opening times: August, 9:30am to 7pm, September, 9:30am to 6pm.

Tickets: Tickets are £22.76 for adults and £13 for children.

Please note: no photographs allowed.

Afternoon Tea at the Ritz Hotel

Join us for afternoon tea at one of the most famous hotels in London. We serve delicious cakes and sandwiches, together with the best teas in England.

We offer two hours of perfection, with excellent service and an experience you will never forget.

Location: The Ritz Hotel is located on Piccadilly near Green Park.

Getting there: The nearest Underground station is Green Park Station.

Opening times: Afternoon Tea is available at 1:30pm, 3:30pm, 5:30pm & 7:30pm every day.

Tickets: You must book your table at least four weeks before the day you would like to come. Prices are £150 for two people. Please note: There is no discount for children. Children pay full price

b) Seksioni i përdorimit të anglishtes kishte gjithësej 20 pikë gjithashtu, çdo përgjigje e saktë një pikë. Në këtë seksion, nxënësve ju kontrolluan njohuritë e tyre në lidhje me gramatikën dhe përdorimin e drejtë të gjuhës angleze.

Use of Language

Items 13-21

Choose the answer choice which best completes each sentence. You should choose from A, B, C or D. There is only one correct answer for each question.

13. _____ more speakers of English than of French. 1 point

A) They

B) Their

C) There are

D) There is

14. Mary _____ to school five days a week. 1 point

A) goes

B) going

C) was going

D) to go

15. "Are John and his wife teachers?" 1 point

"No, they are _____ engineers."

A) together

B) both

C) either

D) neither

16. "I don't understand this exercise." 1 point

"Nor _____ I."

A) have

B) understand

C) am

D) do

17. In the morning, the sun _____ comes up in the east. 1 point

A) sometimes

B) never

C) always

D) often

18. I was thirsty, so I asked my mom for a _____ of water. 1 point

A) spoon

B) glass

C) plate

D) bowl

19. People _____ a lot of coffee in my country. 1 point

A) drink

B) take

C) eat

D) see

20. Eating a lot of vegetables is very _____. 1 point

A) heavy

B) healthy

C) quiet

D) lucky

21. That music is too loud! Please, turn it _____. 1 point

A) up

B) in

C) down

D) over

22. Items 22 a), b) & c)

Choose the word or phrase from the list given which best completes each sentence. There are two words or phrases that you will not use.

In a shoe shop:

How can I help you, sir?

(22 a) _____ to try this pair of shoes, please. 1 point

At the airport:

Excuse me. (22 b) _____ when the plane leaves? 1 point

Certainly! It leaves at eight.

In the class:

Excuse me. I didn't hear that. (22 c) _____ repeat that again, please? 1 point

Of course.

Can you tell me Do you Do you mind

I would like Could you

23. Items 23 a), b), c) & d)

Choose the word or phrase from the list given which best completes each sentence. There are four words or phrases that you will not use. 4 points

Good afternoon. Which (23 a) _____ are you on?

BA 121 to London. Here is my (23 b) _____.

Have you got any luggage with you?

No, only my (23 c) _____ luggage and my laptop.

How many (23 d) _____ are you travelling with?

Just me.

Ok, enjoy your flight, sir.

ticket wallet flying

flight hand arm

person people

24. Items 24 a), b), c) & d)

Choose the word or phrase from the list given which best completes each sentence. There are four words 4 points

or phrases that you will not use.

Mira is a very good friend of mine. She is about thirty years old and she lives (24 a) _____ Italy.

She works at the Italian Museum and (24 b) _____ job is very important to her. She (24 c)

_____ married, but she's got a boyfriend. His name is Paolo. They haven't (24 d)

_____ a car because they don't like driving, but they ride their bicycles everywhere. They are both very friendly and I love them very much.

At, aren't, have, her, got haven't, in, isn't

c) Seksioni i të shkruarit kishte gjithësej 10 pikë dhe nxënësit vlerësoheshin përsa i përket përdorimit të saktë të gramatikës, përdorimit të fjalorit, organizimit, përmbushjes së kërkesës dhe mekanikës, secila nga këto kishte 2 pikë. Nxënësve ju kërkohet të shkruanin një email ose histori me 80-100 fjale.

25. Writing task

Choose ONE of the tasks below. Your writing will be marked for task completion, organization, grammar, vocabulary and mechanics. Each of the five criteria carries two points to give a total of ten marks.

You should write 80-100 words.

Task one

Your friend in another city has written you an email asking you about your birthday party. Write him an email telling him about your day. Say:

☐ Who was at the party

☐ What food you ate

☐ What you did

☐ What your favourite present was and why

Begin your email with: Hi Alistair, Thanks for the email. I'm so sorry you couldn't come to my party.

End your email with: See you soon, Kim. Do NOT put your real name.

Task two

Write a short story. The story is called: An Exciting Day.

Say:

☐ Where it happened

☐ Who was there

□ *What happened*

□ *How you felt about it*

Begin your story: It was a very exciting day!

Pas korrigjimit të testit diagnostikues dhe njohjes së nxënësve me rezultatet, në klasën eksperimentale u mendua të përdorëshin tekste narrative si një strategji për të rritur jo vetëm rezultatet e tyre, por dhe për t'i motivuar e inkurajuar për të mësuar më mirë gjuhën angleze. Pra, kjo klasë eksperimentale (klasa e 9) dy herë në javë punoi me librin mësimor, shkollor Elevator dhe një orë në javë, për 3 muajt në vazhdim (mars-maj) punoi me tekste narrative. Klasa e kontrollit (klasa e 8) zhvilloi mësimin normalisht duke punuar 3 herë në javë sipas programit me librin mësimor.

2.5.2.2. Procedura e ndjekur në klasën eksperimentale

Një herë në javë për 3 muaj, nxënësit e klasës së 9, gjatë orës së gjuhës së huaj anglisht punuan me tekste narrative. Mësuesi ka 10 orë në dispozicion për t'i shfrytëzuar gjatë vitit në mënyrë që të përforcojë njohuritë e nxënësve si dhe për nevojat të tjera të tyre. Për përforsimin dhe përvetësimin njohurive gjuhësore si dhe për të parë rezultatet e arritura, u zgjodh si strategji mësimdhënëse përdorimi i teksteve narrative. Tekstet narrative që u përdorën ishin si më poshtë ¹²:

Ndërmjet këtyre 9 teksteve narrative ka përralla të njohura, si The three feathers, Hansel and Gretel, histori të vërteta si Never again, përralla të përshatura e të ndryshuara si, Little red riding hood(a modern version), tegime fantastike si A tale with no name.

- 1) A tale with no name , (Zaro ,Juan, Salaberri,1995: 26, 32,51,53)
- 2) The lizard and the damsel
- 3) The vain little mouse
- 4) Little red riding hood(a modern version)
- 5) The three feathers (Jennifer M. Fox Eades,2006:44, 101,116,128,141)
- 6) Dear child
- 7) Hansel and Gretel
- 8) Never again
- 9) The selkie wife

Tekstet narrative e zgjedhura, u trajtuan gjatë orëve të mësimi të gjuhës së huaj sipas rendit të dhënë më lart. Tekstet e para kishin një nivel gjuhësor të thjeshtë dhe ato ishin shkruar në kohën e tashme. Në vazhdim, niveli gjuhësor i tyre dhe fjalori i përdorur vështirësohej. Me

¹² Shih shtojcat 1-9

qëllim u përzgjedhën tekste që ishin shkruar në kohë të ndryshme për të përvetësuar kohët e foljeve dhe nëpërmjet aktiviteteve të përdorëshin këto kohë nga nxënësit. Një rëndësi të vecantë në tekstet e para iu dha kohës së tashme dhe në veçanti vetës së tretë njejës, pasi ashtu siç e përmenda, nxënësit bënë gabime në përdorimin e s së vetës së tretë. Nuk e përdornin në vetën e 3. Vështirësia tjetër ishte, në ndërtimin e pyetjeve dhe të foljeve ndihmëse për të bërë pyetje. Nëpërmjet këtyre teksteve narrative, mësuesja u mundua t'i drejtonte nxënësit drejt përvetësimit të kohëve të foljeve (kohët narrative), formës joveprorja, ligjëratës të drejtë dhe të zhdrejtë, shkallët e mbiemrit e ndajfoljes dhe në pasurimin e fjalorit të nxënësve, në të kuptuarit të teksteve dhe praktikimit të të shkruarit, ndërtimit të pyetjeve, diskutimit rreth tyre.

Në fund të majit të dyja klasat, iu nënshtuan një tjetër testi të nivelit A₂. Ky test u morr nga libri Preparation for Ket e Cambridge. (Lucantoni, 2005)

Testet ishin A dhe B dhe ishin sample test të Ket që është dhe niveli A₂ sipas Kuadrit European të Përgjithshëm të Gjuhëve. Ky test si dhe testi i parë (testi diagnostikues) ishte i njëjtë nivelit për nxënësit të këtyre 2 klasave. Testi kishte 50 pikë gjithësej. 20 pikë seksioni që kontrollonte aftësinë e të lexuarit, një pikë një përgjigje e saktë. 20 pikë seksioni i përdorimit të gjuhës angleze, në të cilën ata u testuan në lidhje me njohuritë e tyre gramatikore dhe me përdorimin e gjuhës për të komunikuar. Në seksionin e të shkruarit ju kërkua të shkruanin një email dhe përsëri vlerësimi u bë në bazë të oragnizimit, përdorimit të gramatikës, mekanikës, përdorimit të fjalorit dhe përmbushjes së kërkesës. Secila nga këto kishte 2 pikë dhe i gjithë seksioni i të shkruarit 10 pikë. I gjithë testi 50 pikë. Pas korrigjimit nxënësit u njohën me rezultatet e testit. Ata u njohën dhe me pikët dhe me notën korresponduese për çdo pikë.

Testi Përfundimtar.

Reading section

Task one. Read the text and answer the questions?

James Ntim's new book, Café People, is in the shops today. Our journalist, Sally Howard, went to meet him.

Did you always want to be a writer? Yes. My mother and father were writers. I never thought about doing

anything else. I started writing short stories when I was six. They were terrible, of course, but at the time I thought they were wonderful. The most difficult thing for a writer is making enough money. I have lots of ideas for stories, but I have to work in a shop to pay the bills and can only write in my free time.

Where do you write? I have a little wooden office in my garden. There's only a desk, a chair and a heater inside. I love it, because I cannot work when it's noisy.

What do you do in your free time? I listen to piano music at home. Also, my mum and I are quite good singers so we have fun doing that together most evenings. I like going to concerts, but I haven't been for quite some time. I don't watch much TV. I know films and programmes about animals are popular but I only watch things that make me laugh.

What is important if you want to start writing? Forget about expensive courses - practicing all the time is the most important thing. And, read other people's work!

1. What is Sally Howard's job?
2. What were James' parents?
3. When did he start writing?
4. What does James say about his parents?
5. What does James think about his first novels?
6. What does James say about his home office?
7. Why does James work in a shop?
8. James says that he often:
 - a) sings with his mother
 - b) plays the piano
 - c) goes to a concert
9. What does James like watching on TV?
10. James says that if you want to be a writer you should:
 - a) ask people to read your work
 - b) go on a writing course
 - c) write as much as you can

Task two-Read the texts and answer the questions

Parks in and around the city

A. *Hadley Park* This park is in the peaceful village of Cranford, 20 km outside the city. The park has large green spaces for football and there is also an area of woodland, a boating lake, fish ponds and a variety of local wildlife. The public car park is free.

B. *Lilac Park and House*

This busy city-centre park has a long history dating back to the 1700s, when it belonged to the writer Thomas Crane. The house is open to the public and a guided visit can also include a walk around the famous rose gardens, finishing at the popular Butterfly Cafe.

C. *Highdown Park* The largest and most popular open space in the city, Highdown has many paths for keen walkers, as well as horse-riding and golf. The much-visited 19th-century glasshouses contain an interesting exhibition about birds from around the world.

1. Who would want to read these advertisements?

- a) a tourist who is visiting the city
 - b) a person who is looking for a job
 - c) a driver who wants to know where to go
 - d) a gardener who works in a park
2. Which is the oldest?
 3. Which park is historically important?
 4. What can you do in High down Park?
 5. Which two parks are inside the city?
 6. Which offers a guide?
 7. How far from the city is Hadley Park?
 8. Where can you see different kinds of wildlife from the area?
 9. Which two offer activities for sport lovers?

Name the activities for each.

10. How much does it cost to park in Hadley Park?

Section 2-Use of english

Complete the conversation between two friend: What does Nicole say to Kim? For questions 16 — 20, mark the correct letter A

Example:

Kim: Did you go to the concert last night, Nicole? Nicole:

0 D

Kim: Me too, but they played a lot of songs didn't know.

Nicole: 16.....

Kim: And the guitar player was terrible.

Nicole: 17...

Kim: Has he? But the two girl singers were great.

Nicole: • 18

Kim: I don't think so. Are you going to buy their new CD?

Nicole: 19

Kim: I think I'll ask my parents to get it for m birthday.

Nicole: 20

Kim: Of course!

A)I agree. They're sisters, aren't they?

B)Because the other band's great.

C) Good idea! And some more concert tickets as well?

D)Of course I did. I really enjoyed it.

E)Does he like that kind of music?

F)Maybe. If it's not too expensive.

G) I think he has just joined the band.

H) Yes. Some of them were from their new CD.

Questions; s 28 — 35

Read the article about a woman who became a sheep farmer. Choose the best word (A, B or C) for each space.

For questions 28-35, mark A, B or C on your answer sheet.

A new job

For 15 years, Angelica Tardefli worked (0) a secretary in Milan, Italy. She hated being indoors (2) the time, answering emails and being told (29) to do by her boss. At weekends, she drove into the countryside and found (30) to go walking. She decided that she really wanted to be a farmer.

Angelica bought a small farm in the hills of Tuscany. She soon learnt that farming was very difficult but she (31) a lot of help during the first year from (32) farmers. Then, Angelica had (33) great business idea. She took sheep's wool and made some clothes from it. Now she has (34) own company making sweaters and coats, and she sells (35) on the Internet.

- 1)) Afert :as:like
- 2) All:most:much:
- 3) When;how;what
- 4) Anywhere;somewhere;everywhere
- 5) Get;got;getting
- 6) Another;both;other
- 7) A;one;the
- 8) His;its;her
- 9) Them;they;their

Complete the email with one word

How I you? I'm fine but I'll be happy to finish school 2 week and start 3 summer holiday. Can you come and stay here for 5 days? We can go swimming or sailing. 6 ... you prefer. 7 are a lot of things we can do here.

Writing task .You should write 80-100 words

a) This is part of a letter you receive from an English friend.

My parents want me to go on holiday with them this summer but I'd prefer to go somewhere with my friends. I have to choose. What do you think I should do?

- Now write a letter, giving your friend some advice.
- Write your letter on your answer sheet.

b) Your English teacher has asked you to write a story for homework.

- Your story must begin with this sentence: As soon as I saw the handwriting on the envelope I smiled.*
- *Write your story on your answer sheet.*

2.5.2.3. Planet mësimore të orëve gjatë të cilave u përdor teksti narrativ

Klasa e 9 ka 35 javë mësim. Lënda e anglishtes zhvillohet 3 herë në javë. Për një periudhë prej rreth 3 muajsh, përkatësisht 12 javë, një herë në javë në orën e gjuhës së huaj Angleze u përdor teksti narrativ, si mjet për të motivuar nxënësit e kësaj klase të mësonin e përmirësonin njohuritë dhe aftësitë e gjuhës angleze. Në secilën nga këto orë, gjatë të cilave u përdorën tekstet narrative rëndësi iu dha përdorimit të gjuhës dhe leximit të tyre, si dhe aktiviteteve të ndryshme të lidhura me to. Gjatë gjithë këtyre orëve u përdorën të treja etapet e leximit. Si përmbledhje të aktiviteteve të zhvilluara gjatë të tre etapave të para leximit, gjatë leximit dhe pas leximit dhe mbështetur në sugjerimet e ofruara nga Lazar (1993; 127) dhe disa aktivitete të sugjeruar nga Carter (2014) rreth etapave të ndryshme të një mësimi gjatë së cilit trajtohet një material letrar mund të përmendim:

- Etapa para leximit të materialit letrar
 - 📌 Diskutimi i fotove ose pikturave
 - 📌 Prezantimi i temës dhe subjektit të materialit letrar nëpërmjet posterave
 - 📌 Leximi apo dëgjimi i tekstit
 - 📌 Reagimet personale ndaj temës apo subjektit të materialit letrar
 - 📌 Diskutim dhe lexime rreth autorit
- Etapa gjatë leximit të materialit letrar-
 - 📌 Përzgjedhja e përkufizimeve më të mira për fjalët e reja
 - 📌 Mbajtja e shënimeve për imazhet dhe kuptimet figurative
 - 📌 Analizë e detajuar e fjalëve dhe shprehjeve të veçanta
 - 📌 Diskutimi rreth karakteristikave ritmike
 - 📌 Diskutimi rreth komenteve të ndryshme të rëndësishme
- Dhe së fundmi veprimtaritë e ndryshme që mund të zhvillohen gjatë periudhës pas leximit të materialit letrar mund të përmbledhen në:
 - 📌 Dhënien e reagimeve personale ndaj materialit letrar
 - 📌 Shkrimi i komenteve kritike
 - 📌 Leximi i veprave të tjera të autorit
 - 📌 Diskutime dhe debate rreth temës dhe subjektit të materialit letrar
 - 📌 Loja me çifte dhe improvizimi

Tekstet narrative u zgjodhën në mënyrë që në secilin prej tyre, nxënësit të kishin mundësinë të ndesheshin me një fjalor të pasur si dhe të aftësoheshin në aftësitë gjuhësore. Secili nga këto tekste, nëpërmjet gjuhës së përdorur në mënyrë indirekte, rivendoste në vëmendje e nxënësve struktura të ndryshme gjuhësore.

Planet mësimore

Për të ilustruar orët e mësimi të gjuhës angleze nëpërmjet tekstit më poshtë është paraqitur plani mësimor i çdo ore mësimi, ku u përdor teksti narrativ për përvetësimin e përmirësimit të aftësive gjuhësore të gjuhës angleze. Gjatë këtyre orëve nxënësit u pyetën ose merrnin pjesë në aktivitetet e etapës para leximit nëpërmjet pyetjeve ose stuhisë së mendimeve, ose nxiteshin të flisnin rreth fotove etj. Disa nxënës (kryesisht nxënësit me një nivel të ulët dhe ata të cilët gjatë 6 mujorit të parë të mësimi nuk kishin treguar ndonjë interes, ose ishin pak të motivuar të merrnin pjesë gjatë orës) ju kërkohej të lexonin më zë të lartë tekstet. Siç e përmenda më lart, në secilin nga tekstet narrative, fokusi ose objektivi ishin disa aftësi ose struktura gjuhësore që synohej që nëpërmjet këtyre teksteve të paraktikoheshin, përmirësoheshin, përforcoheshin si dhe të përvetësoheshin nga nxënësit. Një objektivi tjetër mjaft i rëndësishëm ishte aspekti komunikativ, ku nxënësit u nxitën të pyesnin njëri-tjetrin rreth teksteve, të ndërtonin pyetje, sikur ata ishin njëri nga personazhet apo dikush që po i merrte në intervistë. Përfshirja e tyre në komunikim dhe përkatësisht në ndërtimin e pyetjeve dhe kthimin e përgjigjeve, synonte që ata të praktikonin ndërtimin e pyetjeve (në kohë e forma të ndryshme) dhe të ishin ata aktorët kryesorë të orës së mësimi. Ata i drejtonin pyetje njëri-tjetrit shpesh dhe në rolin e mësuesit. Në këtë mënyrë, ndiheshin më të çlirërt me njëri-tjetrin dhe filtri emocional dhe nivel i ankthit ishte i ulët, pasi nuk ndienin trysinë e pyetjeve të drejtuar nga mësuesja për t'i kontrolluar.

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Klasa e IX

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i tregimit A tale with no name*

Objektivat:- Nxënësit të praktikojnë leximin dhe të kuptojnë tregimin

- të argëtohen duke lexuar në gjuhën angleze
- të përdorin e përforcojnë kohën e tashmë në të tre format e saj
- të zgjerojnë fjalorin, të përforcojnë përdorimin e përmerave little, few, much, many
- të ritregojnë e rishkruajnë tregimin.

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës

Etapa 1. Evokimi. (10 minuta). Pasi ndahen fletët e fotokopjuara nxënësit pyeten: Do you like tales? What about stories? Can you tell us a story or tale that you like? Imagine you can

see a light at the end of the school hall what would you think? What would it be? Nxënësit përgjigjen.

Etapa 2. Realizimi (15 min) Nxënësit lexojnë disa herë tregimin. Tregimi është në kohën e tashme. Nxënësit me një nivel të ulët të anglishtes lexojnë tregimi. Gjatë tregimit nxënësit, nënvizojnë format e kohës së tashme. Pas çdo paragrafi, ata pyesin njëri-tjetrin (pyetje në lidhje me paragrafin që lexuan dhe me vazhdimin e tregimit). Pasi e lexojnë tregimin 2 herë nxënësit lexojnë foljet e nënvizuara dhe identifikojnë kohën dhe formën e foljes. Gjatë leximit ata pyeten për përdorimin e little/ few many /much dhe të nxjerrin rregullin. Ata ndihmohen dhe nga mësuesja duke i pyetur psh. pse little money dhe jo few money ose little. Gjithashtu ata pyeten: Can you tell me the date of the story ? and What day is it today? or What's the date today?

Etapa 3. Reflektimi (20minuta) Në grupe nxënësit i bëjnë pyetje njëri-tjetrit rreth tekstit. Pasi pyesin njëri-tjetrin ata punojnë përsëri në grup dhe shkruajnë një dialog, të cilin e lexojnë me zë të lartë. Nxënësit punojnë në mënyrë të diferencuar – punë që tregimi ta mundëson, pasi secilit grup ose çift nxënësish iu caktuan detyra, duke marrë parasysh njohuritë dhe aftësitë e tyre. Nxënësit me nivel të ulët lexojnë disa herë tregimin me zë të lartë, për t'u nxitur të lexojnë në gjuhën angleze. Nxënësit me një nivel meastar lexojnë me zë përdorimet e ndryshme të foljeve në kohën e tashme. Nxënësit me një nivel më të lartë ndërtojnë pyetje dhe ia drejtojnë njëri-tjetrit rreth tekstit.

Si detyrë shtëpie duhet të mësonin ta ritregonin me fjalët e tyre duke e përdorur vetën e parë njëjës, pasi tregimi ishte shkruar në vetën e 3 njëjës, si dhe të formonin pyetje ose fjali me fjalët që u shpjeguan gjatë orës, duke përdorur kohën e tashme. Nxënësve të mirë, iu kërkua të mendonin e tregonin, se ç'kish ndodhur me vajzën. Në orën në vijim bënë një detyrë në lidhje me këtë tregim. (fletët e fotokopjuar)

Eg: Complete the story with the missing words

Bettyhome every day from school./She can see an open door with.....coming out/She realises that she is in thebutcity/One boy and two girls ask her''Where are you ...?/Betty.....with that them to an apartment/Cal tells Betty that they live in..... a country/They call their country The....white country./They have to work..... for very little money/etc

Lënda: Gjuha e huaj Anglisht

Klasa e IX

Tema: Orë e lirë – Lexim e diskutim i përrallës **Little Red Riding Hood-** a modern version

Objektivat

Nxënësit të jenë:

1. të aftë të lexojnë dhe kuptojnë përrallën
2. të përforcojnë përdorimin e kohës së tashme
3. të konsolidojnë pyetjet me DO/DOES dhe wh- question .
4. të ritregojnë përrallën në të dyja variantet.

Materiale: Kopje të përrallës për secilin nxënës

Etapë 1. Evokimi (10 min) Nxënësit u pyetën: Do you know the story of red riding hood? Who can tell us the story? Do you know any other version of it? Look at the photo What's she doing? What's an aerosol? Nëse nxënësit s'e dinë mësuesja ua shpjegon. Disa nga nxënësit përgjigjen duke ritreguar variantin klasik dhe duke hamendësuar në lidhje me figurën

Etapë 2. Reflektimi (15 min) Nxënësit lexojnë me rradhë përrallën. Gjatë leximit, mësuesja shpjegon fjalët e reja duke u bazuar në kontekst. Ndërsa ata e lexojnë, nënvizojnë ndryshimet me variantin klasik. Pas çdo paragrafi ata lexojnë ndryshimet.

Etapë 3. Reflektimi.(20 min) Nxënësit punojnë me shokun e bangës dhe bëjnë pyetje, të cilat ua pyesin grupeve të tjera, duke përdorur kohën e tashme (pyetje me do /does dhe wh-questions). Nxënësit me një nivel të mirë të anglishtes, shkruajnë ndryshimet midis përrallës që lexuan dhe variantit klasik të Kësulkuqes duke përdorur kohën e tashme (disa dhe në formë dialogu), ndërsa nxënësit e tjerë formojnë fjali në lidhje me tekstin

Si detyrë shtëpie u kërkohet ta mësojnë ta ritregojnë .

Lënda: Gjuha e huaj Anglisht

Tema: Orë e lirë – Lexim e diskutim i tregimit *The vain little mouse*

Klasa e IX

Objektivat.1. Nxënësit të praktikojnë të lexuarit në gjuhën angleze

2. Nxënësit të konsolidojnë kohën e shkuar, (past simple) a.formën pohore e negative dhe b. ndërtimin e pyetjeve me Did
3. Të pasurojnë fjalorin.
4. Të përforcojnë përdorimin e will dhe going to në kohën e ardhme

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës

Etapë 1 Evokimi (10 min) Mësuesja shkruan në dërrasën e zezë – Bow (e përkthen nëse nxënësit nuk e kuptojnë) coin, mouse, donkey, cat, dog, wedding. Can you guess what's the story about? Write some sentences with these words. Nxënësit i lexojnë me zë të lartë.

Etapë 2. Realizimi (20 min) Me rradhë nxënësit lexojnë tregimin. Në çdo paragraf ata nënvizojnë foljet psh lived, I'm going to buy, I'll bark etj. Pasi e lexojnë tregimin 3 herë ata

lexojnë foljet e nënvizuara dhe identifikojnë kohën për cdo foljë. Nxënësit mundohen të shpjegojnë përdorimin e going to dhe will duke formuar dhe fjali të tyre.

Etapë 3. Reflektimi (15 min) Nxënësit me shokun e bangës bëjnë pyetje në të shkuarën që të pyesin njëri-tjetrin. Ata ritregojnë tregimin në të shkuarën. Foljet e nënvizuara në të shkuarën i kthejnë në formën përfaqësuese në infinitiv.

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i përrallës The **Lizard and The damsel***

Klasa e IX

Objektivat

1. Nxënësit të aftësohen në leximin e teksteve në gjuhën angleze
2. Nxënësit të konsolidojnë kohët e të shkuarës (past simple past continuous)
3. Të përforcojnë shkallët e mbiemrit
4. Të pasurojnë fjalorin
5. Të përmirësojnë aftësitë e të folurit e të shkruarit
6. Të konsolidojnë fjalitë kushtore

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës

Etapë 1. Evokimi.(5 min) Do you know what a lizard is?What about a damsel? What is the story about?

Etapë 2. Realizimi.(20 min) Nxënësit me rradhë lexojnë përrallën 2-3 herë. Nxënësit të cilët nuk lexojnë, duhet të plotësojnë historinë, ndërkohë që nxënësit e tjerë e lexojnë. Secili rresht ka kopje të ndryshme, vetëm nxënësit që do lexojnë kanë të gjithë tregimin. Pasi përfundojnë së lexuari nxënësit lexojnë pjesët e plotësuara.

Etapë 3. Reflektimi (20 min) Përsëri të ndarë në rreshta, secili rresht ka një pjesë të tregimit. Tregimi ndahet në 3 pjesë dhe ju kërkohet, nxënësve të formojnë pyetje për pjesën e tyre, duke u përqëndruar te foljet në të shkuarën dhe te mbiemrat që janë përdorur në sipërore e krahasore. Më shokun e bangës nxënësit shkruajnë një dialog rreth historisë.

Detyrë shtëpie: Ritrego historinë në të shkuarën.

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i përrallës **Hansel and Gretel***

Klasa e IX

Objektivat

1. Përmirësimi i aftësisë së të folurit, të lexuarit
2. Pasurimi i fjalorit –mbiemrat që shprehin emocione
3. Përforsimi i kohëve të të shkuarës dhe shkallëve të mbiemrit.

4. Konsolidimi i ligjëratës së zhdrejtë

Materiale: Kopje të përrallës për secilin nxënës

Etapë 1. Evokimi (10 min) Do you know the story of Hansel and Gretel? Ju lexoj 2 fjalitë e para të historisë dhe i pyes. Can you guess what is it about?

Etapë 2. Realizimi (15min) E gjithë përralla është e shkruar në të shkuarën, kështu që nxënësit dhe një herë kanë mundësinë, që nëpërmjet leximit të përforcojnë kohët e të shkuarës. Nxënësit me rradhë e lexojnë përrallën 2-3 herë. Pas çdo paragrafi, njëri nga nxënësit formon një fjali, duke hamendësuar, se çdo të ndodhë në pjesët e tjera të historisë.

Etapë 3. Reflektimi (20 min) Mësuesja shkruan në dërrasë të zezë: Which character was feeling angry, sad, relieved and when. Në grup ata formojnë pyetje rreth historisë të cilat ua drejtojnë njëri-tjetrit. Nxënësit kthejnë në ligjëratë të zhdrejtë paragrafin e parafundit, dialogun midis shtrigës dhe Gretel psh. Gretel said “how do i open the fire? Përsëri në grupe, nxënësit mundohen të kthjenë një pjesë të tregimit në dialog, duke e kthyer nga ligjërata e zhdrejtë në ligjëratë të drejtë p.sh dialogun midis njerkes dhe babait.

Shënim (Nxënësit nëpërmjet këtij aktiviteti nuk ndjejnë ankthin që po u kërkohej të rikujtonin një strukturë gramatikore. Ata nuk u tërhoqën të thonin s’e bëjmë dot, ose s’dimë ta bëjmë, pasi për ta vëmendja ishte te tregimi dhe te aktiviteti dhe ishin të përfshirë nga ai. Jo të gjithë e kryen me sukses, po disa nxënës u ngritën në dërrasë dhe i shkruan e të tjerët i korrigjuan. Mësuesja ndërhynte për t’i sqaruar me tej. Me ligjëratën e drejtë dhe të zhdrejtë nxënësit u ndeshën përsëri tek tregimet në vazhdim.)

Detyrë shtëpie: Ritrego përrallën

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Klasa e IX

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i tregimit **The three feathers***

Objektivat:

- 1 Të praktikojnë aftësitë e të lexuarit, të shkruarit e të folurit
2. Të shkruajnë një dialog midis babait dhe djemve, midis djalit të vogël dhe bretkosës
3. Të konsolidojnë kohët e të shkuarës dhe ligjëratën e zhdrejtë
4. Të shkruajnë një bisedë me shokun e bangës rreth tregimit
5. Të pasurojnë fjalorin

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës

Etapë 1. Evokimi (5 min) Nxënësit pyeten? What is a feather? What is dummy and bold? What do you think is the story about?

Etapë 2. Realizimi (20 min) Nxënësit lexojnë më rrëdhë tregimin, 2-3 herë. Pas çdo paragrafi që lexohet, nxënësit i bëjnë pyetje njëri-tjetrit, në lidhje me vazhdimin e historisë. Gjatë leximit dhe pyetjeve që ata i drejtojnë njëri-tjetrit, nxënësit nxjerrin dhe kuptimin nga konteksti i fjalëve që s'i kuptojnë.

Etapë 3. Reflektimi (20 min) Dyshe, nxënësit bëjnë një dialog midis babait dhe djemve (njëri grup) dhe djalit të vogël dhe brekësës (grupi tjetër). Pasi i lexojnë, ata i kthejnë në ligjëratë të zhdrejtë.

Detyrë shtëpie: Bëj pyetje rreth tregimit dhe ritregoj tregimin

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i tregimit **Dear child***

Klasa e IX

Objektivat 1.

1. Praktikimi i aftësisë së të folurit , të shkruarit dhe të lexuarit
2. Pasurimi i fjalorit dhe konsolidimi i përdorimit të mbiemrave dhe ndajfoljeve
3. Nxitja e imagjinatës dhe të menduarit në gjuhën angleze
4. Diskutimi i tregimit me njëri-tjetrin

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënë

Etapë 1 Evokimi (10min) Mësuesja shkruan në dërrasë të zezë Dear.... dhe nxënësit plotësojnë me idetë e tyre psh. dear mother, friend, grandmother etc. Pasi lexojnë titullin e tregimit mësuesja i pyet : What's the story about?

Etapë 2. Realizimi (20 min) Nxënësit lexojnë më rrëdhë tregimin. Gjatë leximit mësuesja i pyet rreth pjesës që kanë lexuar: Where did they live? What was it like? What did the mother do? Who came to their door? What do you think the children will do? When did she leave?

Etapë 3. Reflektimi (15 min) Secili nxënës mendon një pyetje dhe ia drejton shokut. Pyetjet nuk duhet të përsëriten. Disa ritregojnë tregimin

Detyrë shtëpie: Shkruani një ditar sikur ju jeni njëri prej fëmijëve.

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Tema: *Orë e lirë – Lexim e diskutim i tregimit **The Selkie Wife***

Klasa e IX

Objektivat

1. Aftësimi i nxënësve në të lexuar, folur dhe të shkruar
2. Pasurimi i fjalorit
3. Ndërtimi i pyetjeve.
4. Nxitja e imagjinatës

5. Ritregimi i historisë

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës

Etapë 1. Evokimi (5 min) What is a selkie? Nëse nxënësit nuk e dinë ju shpjegohet se selkie është një figurë mitologjike gjysëm fokë e gjysëm grua. What is the story about?

Etapë 2. Realizimi (25 min) Me rradhë nxënësit lexojnë tregimin, por pa lexuar 3 paragrafët e fundit. Nxënësit shkruajnë sipas mendimit të tyre se si vazhdon tregimi. Disa prej tyre lexojnë fundin sipas variantit të tyre. Më pas nxënësit lexojnë fundin dhe e krahasojnë me fundin që ata kishin shkruar. Nxënësit mësojnë shprehje si psh the dawn broke, formuan fjali me parafjalët by, over, along, into, pasi i përkthejnë dhe i lexojnë në tregim. psh along the shore, by the sea, over the sea, dive into, beneath the water etj. Gjithashtu nxënësit përsëritin strukturën- Me too, So do I, Nor do I, Neither do.

Etapë 3. Reflektimi (15 min) Ata diskutojnë se si do të ndiheshin në situata, kur duhet t'i thonin mirupafshim dikujt. Secili bën 4 pyetje që ia drejton shokut të bangës.

Detyrë shtëpie: Nxënësit përsëri punojnë në mënyrë të diferencuar, ku nxënësit me një nivel të ulët të anglishtes u jepet si detyrë të lexojnë tregimin, të nënvizojnë foljet të formojnë fjali dhe të përpiqen ta ritregojnë ose shkruajnë. Nxënësve me një nivel mëtar dhe të lartë të anglishtes, u kërkohet, të bëjnë dialog, ta ritregojnë ose të japin variantin e tyre të historisë.

Titulli i tregimit: ***Never again –Sacred stories***

Klasa e IX

Lënda: *Gjuha e huaj Anglisht*

Tema: *Orë e lirë –Lexim e diskutim i historisë Never again*

Objektivat:

1. Identifikimi i fjalëve të reja dhe përdorimi i kontekstit si kyç për shpjegimin e tyre.
2. Kuptimi i historisë dhe pasurimi i fjalorit.
3. Konsolidimi i përdorimit të formës joveprore
4. Bashkëbisedimi mbi historinë duke pyetur njëri-tjetrin me wh-questions .
5. Praktimi/konsolidimi i aftësisë së të folurit e të shkruarit nëpërmjet ritregimit të historisë.

Materiale: Kopje të tregimit për secilin nxënës.

Etapë 1: Evokimi - veprimtari nxitëse (5 minuta): Pasi nxënësve u ndahen fletët, ata nxiten të shprehin në lidhje me titullin, se ç'mendojnë ata se tregohet në këtë histori. Nxënësit motivohen të shprehin mendimet e tyre, dhe nxiten në një farë mënyre nga historia, nxitet interesi i tyre. Pyetjet që u drejtohen janë: what do you think the text is about looking at its title? Can you guess? When do you usually say Never again? Have you ever said never again?

Why? What is Jewish in albanian? What do you know about Jewish and Nazis? Kjo etapë është mjaft e rëndësishme pasi nxënësit drejtojnë vëmendjen e tyre drejt historisë. Titulli intrigues dhe hamendësimi që ata bëjnë rreth historisë rrit përqëndrimin. Në këtë mënyrë ata shprehin lirisht mendimin e tyre, duke përdorur gjuhën angleze. Duke u ndjerë të përfshirë, ata ndihen më të çliruar. Kjo fazë trazon imagjinatën dhe kuriozitetin e nxënësve. Dhe kjo rrit dhe përqëndrimin e tyre ndaj mësimi.

Etapë 2: Realizimi- Sruktura e mësimi nëpërmjet historisë (20 minuta): Nxënësit fillojnë të lexojnë historinë në rradhë, secili nxënës, i cili caktohet nga mësuesja lexon një paragraf. Nxënësit që lexojnë të parët historinë, kanë një nivel mesatar të gjuhës. Nxënësit që lexojnë për herë të 2 historinë kanë një nivel më të ulët të gjuhës. Atyre u kërkohet që të lexojnë për të praktikuar të lexuarit dhe për tu motivuar të lexojnë në gjuhën angleze. Historia lexohet 3 herë nga fillimi në fund. Pasi nxënësit lexojnë paragrafin e parë, mësuesja i pyet Can you guess what happened next? What does it mean live along side? Tell me a question about the 1st paragraph? Ata pyesin....Nxënësit vazhdojnë dhe në çdo paragraf mësuesja ndalon dhe i pyet në lidhje me fjalët e tekstit psh: si mendoni cili është kuptimi i invade, defeat, scroll. Pasi nxënësit përfundojnë së lexuari mësimin, mësuesja u kërkon të nënvizojnë foljet në secilin paragraf. Mësuesja i ndan në 3 grupe sipas bangave dhe secili grup ka 2 paragrafë. Nxënësit lexojnë më zë foljet e nënvizuara dhe thonë në ç'formë janë dhe në ç'kohë janë, psh were called, had been defeated. Mësuesja u kërkon, t'i kthejnë në formën veprorë. Nxënësit ngrihen në dërrasë dhe i shkruajnë shembujt. Ata korrigjojnë njëri-tjetrin. Mësuesja ndërhyr për të sqaruar.

Etapë 3: Reflektimi (15 minuta). Kjo etapë e mësimi synon të marrë feedback-un prej nxënësve. Dhe në këtë fazë bëhet punë e diferencuar ose detyrat që ngarkohen janë të diferencuara. Përforsimi i aftësisë së të folurit është në qendër të kësaj etape. Nxënësit përgatisin pyetje për njëri tjetrin.

- Bëni pyetje wh-question si dhe përdorni joveproren (nxënësit me nivel mesatar dhe të lartë). Nxënësit e tjerë shkruajnë nga një fjali në secilën kohë të joveprores. Ata pyesin njëri-tjetrin dhe lexojnë fjalitë. Në 5 minutat e fundit mësuesja i pyet se kush mund ta ritregojë historinë Detyrë shtëpie: Shkruani një bisedë rreth historisë / Ritregoni historinë / Formo fjali

2.5.3. Pyetësori

Për të vërtetuar hipotezën 3 e 4:

H₃: Nxënësit e ciklit 9-vjeçar pëlqejnë dhe motivohen më shumë, nëse punojnë me tekste narrative gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj,

H₄: Përdorimi i tekstit narrativ nga mësuesit gjatë mësimdhënies në orën e gjuhës angleze rrit efikasitetin e procesit të mësimdhënies, si metodë studimore u përdorën pyetësorët drejtuar nxënësve të klasave të teta dhe të nënta, pyetësorë drejtuar mësuesve të gjuhës angleze, si dhe u intervistuan mësues të gjuhës angleze. Të gjithë të anketuarit janë mësues dhe nxënës të qytetit të Korçës.

48 pyetësorë¹³ u shpërndanë mësuesve të gjuhës angleze dhe 190 pyetësorë¹⁴ nxënësve të shkollave 9-vjeçare të qytetit të Korçës, si dhe 10 mësues të gjuhës angleze u morën në intervistë¹⁵. Në mbështetje të pyetësorëve të nxënësve të shkollës 9-vjeçare, 190 pyetësorë¹⁶ u plotësuan nga nxënësit e shkollave të mesme të qytetit të Korçës në lidhje me tekstin narrativ në orën e gjuhës angleze.

Hedhja e të dhënave dhe përpunimi i tyre u realizua nëpërmjet programit statistikor SPSS¹⁷. Pyetësorët u ndërtuan në mënyrë të tillë, që të përmbanin pyetje të strukturuar. I gjithë ky informacion do të jetë me vlerë për të nxjerrë të dhëna cilësore. Pyetësorët u plotësuan gjatë periudhës shkurt - prill 2015.

Pyetësori është instrumenti thelbësor i kërkimeve, që lidhet me një seri pyetjesh të shkruara, relative, rreth një dukurie të caktuar. Të anketuarve u kërkohet të përgjigjen me shkrim. Pyetësori është një mjet shumë i përdorur për mbledhjen e informacionit. Ai përdoret për të mësuar rreth njohurive, qëndrimeve dhe sjelljeve të një grupi të madh e të caktuar njerëzish. Përdorimi i pyetësorëve është i madh kryesisht në studimet ekonomike dhe hulumtimet sociale për të mbledhur të dhëna mbi variablat sociale apo ekonomike të një grupi të caktuar. Një grup i përzgjedhur mund të jetë: shkollat, institucione të ndryshme, individë të caktuar, familjet, etj. Pyetësori menaxhohet në mënyra të ndryshme në varësi të grupit që i drejtohet dhe nga të dhënat që kërkohen të mbledhen.

2.5.3.1. Pyetësori i mësuesve

Pyetësori u plotësua nga mësuesit e shkollave 9-vjeçare e të mesme të qytetit të Korçës. Të gjithë mësuesit që plotësuan pyetësorin kanë pasur eksperiencë pune me nxënësit e shkollës 9-vjeçare, pavarësisht se aktualisht, disa prej tyre punojnë në shkolla të mesme. Shkollat ku

¹³ Shih shtojcë 10

¹⁴ Shih shtojcë 11

¹⁵ Shih shtojcë 12

¹⁶ Shih shtojcë 13

¹⁷ The SPSS Statistic (Statistical Package for the Social Sciences) was used to calculate the results

japin mësim këta mësues janë: Shkollat e mesme: “Raqi Qirinxhi”, ”Themistokli Gërmenji”, Kolegji “Preca”, “Demir Progri”, Shkolla e Mesme e Gjuhëve të Huaja “Faik Konica”, Shkolla e Muzikës “Tefta Tashko Koço”, Shkollat 9-Vjecare: “Sotir Gura”, “Mësonjtoria e Parë Shqipe”, “Stavri Themeli”, “Sevasti Qirjazi”, “Nuam Veqilarxhi”, “Asdreni”, Shkolla 9 vjecare Lumalas, “Omios”, Zëmlak, Zvezdë, “Shaban Hoxha”, Pojan, Barç, Shamoll, Vashtmi, Plasë.

Pikat kryesore ku u përqëndrua pyetësi për këtë studim ishin:

- perceptimet e mësuesve ndaj përdorimit të tekstit narrativ në klasat e gjuhës angleze,
- aktivitete të ndryshme të zhvilluara me tekstin narrativ për të zhvilluar dhe përmirësuar, aftësitë gjuhësore,
- efektivitetin e tekstit narrativ në klasat ku mësohet gjuha angleze si gjuhë e huaj dhe ndikimi në nxënësit,
- gjuha e përdorur në tekstet narrative,

2.5.3.2. Procedura e ndjekur për intervistat e marra nga disa mësues të qytetit të Korçës

Intervista është një nga instrumentet më të përhapur në fusha specifike të sociologjisë, në drejtim të mbledhjes së informacioneve. Ajo është një bashkëbisedim midis një intervistuesi, që drejton pyetjet, dhe një të intervistuarit, që përgjigjet. Intervistuesi fillon dhe drejton bashkëbisedimin mbi bazën e një qëllimi të vendosur paraprakisht. Zakonisht intervista zhvillohet si një bisedë, ballë për ballë, midis intervistuesit dhe të intervistuarit. Intervista zhvillohet gjithmonë në kuadrin e një kërkimi dhe mund të ketë si qëllim njohjen e situatave, të sjelljeve, të qëndrimeve, të opinioneve, marrjen e informacioneve mbi veprime tashmë të vëzhguara, që të kuptohen më mirë, mbledhjen e informacioneve të zhdurës, por të mbetura në kujtesën e të intervistuarit. Krahasuar me pyetësin, intervista ka disa përparësi: përshtatet me më shumë efikasitet me karakteristikat individuale të personave të intervistuar. Intervistuesi mund t’i përshtatet kërkesave të të intervistuarit, edhe pse duhet domosdoshmërisht të ndikojë tek i intervistuarit, qoftë drejtëpërdrejt, me pyetjet e tij, qoftë tërthorazi, me tonin e zërit, me sjelljen, me gjestet dhe me mimikën e fytyrës.

Intervistat janë kryer me 10 mësues të gjuhës angleze të qytetit të Korçës. Intervistat u zhvilluan prej muajit janar 2015 deri në muajin maj 2015. Të gjithë mësuesit e intervistuar ishin femra midis moshës 28 - 40 me një përvojë pune në mësimdhënie nga 5 vjet deri 15 vjet. Këto mësuese, japin lëndën e gjuhës angleze në shkolla të mesme, 9-vjecare si dhe pedagoge të universitetit të Korçës, por që më parë kanë dhënë mësim në shkolla 9-vjecare.

20 pyetje iu drejtuan mësuesve në lidhje me eksperiencën e tyre në përdorimin e teksteve narrative në orën e gjuhës së huaj.

2.5.3.3. Pyetësi i nxënësve të klasës eksperimentale

Gjatë orës së fundit nxënësit e orës eksperimentale plotësuan një pyetësor¹⁸ lidhur me orët gjatë të cilave u punua me tekstin narrativ. Pyetjet kishin për qëllim të nxirrnin në pah mendimin e nxënësve në lidhje me këto orë, si dhe ndikimin që kishin patur tekstet narrative në përmirësimin apo jo të aftësive gjuhësore të gjuhës angleze.

Pyetësi ishte i ndarë në tre pjesë. Në pjesën e parë nxënësit shprehnin mendimin e tyre në lidhje me këta tregues dhe me tregimet në orën e gjuhës angleze, sipas shkallës linker ku:

1 = dobët, 2 = mjaftueshëm, 3 = mesatare, 4 = mbimesatare, 5 = shumë mirë.

Pjesa e dytë kishte lidhje me ndikimin që patën tek ta aktivitetet rreth tregimeve të zhvilluara në klasë gjatë këtyre orëve.

2.5.3.4. Pyetësi i nxënësve

Pyetësi në lidhje me përdorimin e teksteve narrative në klasat ku mësohet gjuha e huaj, u zhvillua në periudhën shkurt – prill 2015, në disa shkolla 9-vjeçare e të mesme të Qytetit të Korçës. Shkollat 9-vjeçare që u përzgjedhën për t'u shpërndarë pyetësi dhe për të marrë rezultatet ishin: Shkolla “Mësonjëtorja e parë shqipe”, “Naum Veqilarxhi”, “Sevasti Qirjazi” shkolla 9-vjeçare Shamoll, Vashtmi.

Shkollat e mesme ishin: Kolegji Preka, “Raqi Qirinxhi”, “Themistokli Gërmenji”, “Demir Progri”.

Qëllimi i pyetësit ishte që të sigurote të dhëna e mendime rreth përdorimit të tekstit narrativ në klasat ku mësohet anglishtja si gjuhë e huaj. Nxënësit u përzgjedhën në mënyrë rastësore, e jo sipas gjinisë pasi studimi nuk ka si synim të nxjerrë të dhëna e rezultate duke u bazuar në gjininë e poullatës së përzgjedhur.

Kampioni i popullatës u zgjedhën nxënësit e klasave VIII, IX, X, XI, dhe XII. Pasi u mor aprovimi nga Drejtoria Arsimore Rajonale Korçë dhe drejtoria e shkollave përkatëse, pyetësorët i'u dhanë një përfaqësuesi (një mësuesi të secilës nga këto shkolla të mesme) i cili bëri shpërndarjen e pyetësit te nxënësit.

¹⁸ Shih shtojcë 14

KAPITULLI III

SHFRYTËZIMI I TEKSTIT NARRATIV NË LIBRAT E KLASAVE TË TETA E NËNTA SI DHE PËRDORIMI I TIJ SI NJË ALTERNATIVË PËR RRITJEN E KOMPETENCAVE GJUHËSORE TË NXËNËSVE NË GJUHËN ANGLEZE.

3.1. Hyrje

Mësimdhënia dhe mësimnxënia e gjuhëve të huaja ka qenë gjithmonë një kërkesë e çdo qytetërimi në çdo kohë. Mësimi i gjuhëve të huaja është i lashtë sa dhe vetë njerëzimi, por është pothuajse e pamundur që të gjendet një recetë ku mësuesit të ndjekin hap pas hapi udhëzimet e saj dhe produkti të jetë i njëjtë.

Dhe në vendin tonë mësimi i gjuhës së huaj ka një rëndësi të madhe, sidomos mësimi i gjuhës angleze e cila konsiderohet si një gjuhë ndërkombëtare. Mësimi i gjuhës angleze mori një përhapje të madhe kryesisht pas viteve 70 në vendin tonë.

Një faktor mjaft i rëndësishëm në mësimin e një gjuhe të huaj janë librat, metodat që ato përdorin, ilustrimet, përputhja me standartet bashkëkohore, me kërkesat dhe qëllimet përse nxënësit po e mësojnë gjuhën e huaj, nivelit që nxënësit kërkojnë të zotërojnë (niveli A₁, A₂, B₁, B₂, C₁, C₂), përputhja me moshën, mënyrën dhe stilin e të mësuarit nga secili nxënës. Për këto arsye, institucionet arsimore që merren me vlerësimin e teksteve shkollore kanë një rëndësi të veçantë, pasi libri konsiderohet si burimi kryesor i marrjes së njohurive dhe zhvillimit të aftësive, shkathtësive dhe shprehive gjuhësore, social-kulturore dhe pragmatike. Libri jep një ndihmesë për nxënësit për një përvetësim sa më efektiv të gjuhës.

Pas vitit 2005 i'u dha mundësia mësuesit për përzgjedhjen e teksteve. Gjatë këtyre viteve u botuan dhe u paraqitën në katalogun e librave për përzgjedhje një mori e madhe librash. Vitet e fundit mësuesit kanë përzgjedhur librin që i përshtatet klasës ku ata japin mësim si dhe që mendojnë, se është më i duhuri për nxënësit e tyre.

Midis librave të klasës së tetë dhe të nëntë janë zgjedhur për t'u analizuar, disa prej librave që mësuesit e gjuhës angleze të qytetit të Korçës përdorin në klasat në të cilat japin mësim.

3.2. Librat e klasës VIII dhe IX të përdorura në disa nga shkollat 9-vjeçare, në qytetin e Korçës

U analizuan disa prej librave të paraqitura në katalog për përzgjedhje nga mësuesit e gjuhës angleze, për vërtetimin e hipotezës së parë: *Tekstet narrative shfrytëzohen në librat e gjuhës angleze të klasave të 8 e të 9, për të prezantuar, praktikuar dhe përmirësuar aftësitë gjuhësore të gjuhës angleze, dhe për t'iu përgjigjur pyetjeve të ngritura:*

Në ç'masë shfrytëzojnë tekstet shkollore, tekstin narrativ?

Për cilat aftësi gjuhësore shfrytëzohet teksti narrativ në këto libra?

Ç'aktivitete përdoren?

Ç'lloj tekstesh narrative përdoren?

3.2.1. Një vështrim përmes disa prej librave të klasës së tetë.

Midis librave të botuara për t'u përdorur nga nxënësit e klasës së tetë janë zgjedhur disa prej tyre, për t'u analizuar, në lidhje me shfrytëzimin e tekstit narrativ nga këto tekste dhe se ç'lloj tekstesh narrative përdoren kryesisht në këto libra, aktivitetet që lidhen me tekstin narrativ, aftësitë gjuhësore që praktikohen nëpërmjet tyre.

"A trip to Ambri 8", i autorëve Vilma Tafani, Isabel Vasquez dhe Ymer Leksi, (2008) është një libër i konceptuar në një mënyrë interesante dhe origjinale, në formën e një udhëtimi nëpër Shqipëri dhe nëpër botë. Ndonëse libri është i konceptuar si një udhëtim, tekstet narrative të mirëfillta janë të pakta. Tekstet janë kryesisht tekste përshkruese, të cilat përshkruajnë vende dhe qytete të ndryshme të Shqipërisë si dhe tregojnë rreth traditave, festive, njerëzve të njohur shqiptarë dhe nga bota.

Disa prej teksteve të cilat kanë elementë narrativ mund të përmendim: *"I wonder what he will like the most"*, faqja 16. Teksti është i shkurtër dhe përdorët për të prezantuar kohët e të ardhmes (future tenses) dhe shërben si përsëritje të kohës së shkuar (past simple).

Të tjera tekste të cilat prezantojnë mësimin e ri me elementë narrativë mund të përmendim: *"On our way to Korça"*, faqja 30, tekst i cili është i shkruar në kohën e shkuar dhe bën prezantimin e foljeve frazale me **"take"** për shembull, **took off**. Megjithatë në këtë tekst kemi të ndërthurur edhe elementët e përshkrimit.

"Road accident" në faqen 56, është një tjetër tekst nëpërmjet të cilit nxënësit mësojnë shenjat rrugore si dhe një paraqitje të foljeve modale, pra çfarë duhet të bëjnë kur ecin në rrugë, si duhet të sillen dhe çfarë nuk duhet të bëjnë. Teksti është i ndërtuar në formën e një rrëfimi, një ngjarje të përjetuar nga dikush.

"On the way to Gjirokastra" faqja 61, i cili rrëfen një udhëtim drejt Gjirokastrës, fokusohet te forma joveprore dhe veprore e foljeve. Elementë të narrativës janë përdorur dhe te teksti *"House warming party"* faqja 93, i cili shfrytëzohet për diskutim dhe i paraprin projektit me temë *"Planning a housewarming party"*.

Një histori e mirëfilltë është teksti në faqen 96, *"The story of Sofia"*, ku nëpërmjet kësaj historie rikujtohen kohët e të shkuarës dhe bëhet një prezantim i kohës së shkuar të tejshkuar (past perfect tense).

” *Looking at the family album*” është një tekst narrativ në faqen 110, i cili përqëndrohet rreth kujtimeve të dikujt. Teksti shoqërohet dhe me foto të ndryshme që ilustrjnë çdo kujtim të treguar. Dhe te ky tekst përdoren kohët e të shkuarës, ndajfoljet kohore si dhe prezanton përdorimin e “*would*” dhe “*used to*” në të shkuarën.

“*The history of flight*” faqja 125 – 126 është një tjetër tekst narrativ, në të cilin përveç përdorimit të një fjaltori të pasur, prezantohen strukturat e pandryshuara (***gerund - ing form dhe present participle***).

Një tjetër tekst me element narrativ është teksti rreth Halloween “*Trick or Treat*” në të cilin, tregohet rreth kësaj feste popullore në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Një tekst që i përket rubrikës “*Just for curiosity*” faqja 28 –foto, i cili do i ndihmojë për projektin me temë “*Halloween Day at our school*”. Në të njëjtën rubrikë gjejmë tekste të ngjashme të cilat tregojnë rreth festave e traditave në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, për shembull: “*Thanksgiving*”, faqja 47-48, ose “*Did you know this about Santa Claus*”, faqja 62, “*Why is New York City called “the Big Apple”*”, faqja 84, “*Junk food*” faqja 90.

Në fletoren e punës, teksti narrativ përdoret për praktikimin dhe kontrollin e aftësive gjuhësore, për shembull në faqen 21, nxënësit duhet të plotësojnë vendet bosh të historisë. (fill in the blanks, with a word that makes sense). Një tjetër ushtrim është në faqen 60, Exercise 1. Build the story. Ky ushtrimi nxit nxënësit të ushtrojnë aftësinë e të shkruarit. Ushtrimi i faqes 50 me kërkesë: Listen / Read and Answer the question, ka për qëllim kontrollin e të kuptuarit të tekstit narrativ rreth Queen Elisabeth I.

Te libri “*English 8*” (2007) i Prof. Dr. Gëzim Hadaj, autori ka zgjedhur të fillojë çdo mësim me një tregim, histori, fabul, nëpërmjet të cilave prezanton struktura të ndryshme gramatikore, nxit kureshtjen e nxënësve, i nxit të diskutojnë rreth temave e çështjeve, të cilat janë të njohura për ta.

Autori ka zgjedhur të prezantojë kohët e të shkuarës nëpërmjet historisë “*The ant and the grasshopper*”, faqja 8, dhe vazhdon me historinë “*A friend in need is a friend indeed*” faqja 13, për praktikimin e mëtejshëm të kohëve të të shkuarës.

“*Mother Teresa*” është një histori e marrë nga historitë e Nënë Terezës, edhe në këtë tekst praktikohen kohët e të shkuarës, në mënyrë të veçantë e shkuara e vazhduar (past continuous).

“*Don’t count your chicken before they are hatched*” faqja 29, nëpërmjet këtij tregimi prezantohen koha e ardhme (future tense), ndërsa *going to* prezantohet nëpërmjet historisë “*Who is going to pay*”.

Tregimi “*The lion, the rabbit, the snake, and the mouse*” prezanton shkallët e mbiemrit. E shkuara e tejshkuar (past perfect) prezantohet nga një pasazh i shkëputur nga libri mbi Lord Byron.

Historia “*To be on time*” faqja 56, prezanton present and past perfect continuous. Fjalitë kushtore prezantohen nëpërmjet historive: “*I’ll teach him a lesson*” faqja 71 dhe “*You should have called the police*” faqja 81.

Gjithashtu, në çdo mësim ka një rubrikë të quajtur “*For fun*”, në të cilën autori ka përdorur ankedoda, tregime, fabula për të ilustruar aspekte gjuhësore dhe për të praktikuar aftësitë gjuhësore.

Gjithashtu, në këtë libër mësimor është përfshirë një rubrikë: ***Text for reading and talking***, i cili përmban 20 tregime, fabula, histori të njohura për nxënësit ose rreth personazheve të njohur për ta. Disa prej tyre janë: *Honesty is the best policy, Absentmindedness, The stolen horse; Unity is strength, The sun and the wind, Aesop and the traveller, To have the heart of a mouse, King Arthur etj.* Nëpërmjet këtyre teksteve nxënësit nxiten të diskutojnë dhe praktikohet aftësia e të lexuarit. Pyetjet që ju drejtohen nxënësve, shërbejnë për të kontrolluar të kuptuarit e tekstit.

Në librin “*To the top*” 4 (Mitchell, 2006), janë përdorur disa tekste narrative. Kryesisht këto tekste janë përdorur për të prezantuar fjalorin, struktura gramatikore, si për shembull kohët e të shkuarës, foljet modale, për të përfortuar të kuptuarit e tekstit.

Në tekstin “*Pirates*” në faqen 22, nxënësve ju tregohet rreth piratëve, jetës dhe udhëtimeve të tyre. Teksti u mëson nxënësve fjalor në lidhje me detin, anijet si dhe i ndihmon për të rikujtuar kohët e të shkuarës, kohën e shkuar dhe të shkuarën e vazhduar (past simple dhe past progressive). Në këtë kapitull janë përdorur disa tekste narrative, pasazhe të shkëputura nga libri “*Rreth botës për 80 ditë*” nëpërmjet të cilit, nxënësve u kontrollonhet të kuptuarit e tekstit (comprehension). Pasazhi ka një fjalor të pasur të cilin, nxënësit e përdorin gjatë diskutimit të tekstit si dhe përdoren kohët e tjera të së shkuarës (past perfect simple dhe past perfect progressive).

Ndajfoljet e kohës, fjalët lidhëse përfortohen në historinë e faqes 25, ku nxënësit duhet të përdorin fjalën e duhur dhe ju kërkohet të shkruajnë një histori, nëpërmjet të cilës ata praktikojnë kohët e të shkuarës, fjalët lidhëse, ndajfolet e kohës si dhe mënyrën si të shkruajnë një histori.

Mësimi 5 fillon me tregimin “*Homosapiens are here to stay*”. Dhe ky tekst shërben për t’u mësuar nxënësve, fjalë të reja (mbiemra, emra, folje) të cilat janë sinonime me njëri – tjetrin. Gjithashtu, teksti shërben dhe për prezantimin e foljeve modale që shprehin mundësi dhe

nxjerrin një përfundim (**may, might, could, must, can't, couldn't**). Shembujt e tekstit u shërbejnë si modele për përdorimin e këtyre foljeve modale. Përsëri, pjesa e dytë e foljeve modale prezantohet nëpërmjet teksteve narrative me titull “*Share your embarrassing moments*”, faqja 56, në të cilat, adoleshentë të ndryshëm tregojnë ngjarje personale të sikletshme. Dhe këto tekste të shkurtra janë të pasura me fjalor si dhe idioma si për shembull: ***over the moon, a pain in the neck*** e të tjera.

Një pasazh interesant është ai i shkëputur nga libri Frankenstein. Nxënësit nxiten jo vetëm të flasin rreth këtij personazhi dhe ndodhisë që rrëfëhet, por gjithashtu, zgjerojnë fjalorin si dhe praktikohen në fjalëformimin e mbiemrave dhe emrave.

“*No way out*” është një histori reale e cila i prezanton nxënësit me fjalitë kushtore. Ka disa lloj ushtrimesh rreth tekstit për të praktikuar fjalorin e mësuar, fjalë amerikane dhe sinonimet e tyre në anglishten britanike, si dhe ushtrim për të kontrolluar të kuptuarit e tekstit. Nxënësit diskutojnë rreth figurës në faqen 81 dhe ju kërkohet të shkruajnë një histori duke përdorur ***neutral adjectives dhe extreme adjectives (angry – furious, small – tiny)***

Në librin e ushtrimeve “*To the top 4*”, përdoren tekstet narrative për të kontrolluar njohuritë e nxënësve si për shembull, aftësinë e të lexuarit, të kuptuarit të tekstit (comprehension) nëpërmjet pyetjeve drejtuar nxënësve, si tek teksti “*Freddy Adu: A successful teen*” faqja 13. Një tjetër ushtrim është ai i faqes 14, ku nxënësit duhet të përdorin fjalën e duhur (emra që lidhen me udhëtimin me tren) në vendet bosh.

Dhe te libri “*Access 4*” (Evans, Dooley, 2008), përdoren tekste narrative. Gjuha në këto tekste narrative i përshtatet nivelit gjuhësor të nxënësve. Nëpërmjet këtyre teksteve nxënësit mësojnë përdorimin e parafjalëve pas foljeve dhe mbiemrave ose emrave për shembull: ***happen to think of, consisted of***, shprehje si: ***came at the conclusion, safe and sound***, fjali që fillojnë me shprehje ndajfoljore si p.sh:” ***Along with his brother, Jacques, he began performing experiments on something that later became his first hot-air balloon***” (“*Animals in the air*” Access 4 faqja 20).

Tregimet që u kërkohet nxënësve të shkruajnë, kanë një gjuhë komplekse dhe strukturë gjithashtu. (P.sh në detyrën për të shkruar një histori, pasi kanë lexuar historinë, *An unusual gallery*). Një tjetër shembull, ku tregimet lidhin gjuhën angleze me lëndë të tjera kurrikulare, është tregimi “*The master thief of the unknown world*”, në të cilën nxënësit lexojnë rreth historisë.

Në tregimin, “*The crocodile hunter*” nxënësve, si pre-reading activity, ju bëhet pyetja rreth burrit që shohin në foto dhe lidhjen që mund të ketë me krokodilin. Gjatë leximit, ata plotësojnë me fjalët e dhëna vendet bosh. Në ushtrimet në vazhdim, 3 dhe 4, ju bëhen pyetje

rreth tekstit si dhe ju kërkohet, të plotësojnë fjalitë me fjalë nga teksti. Në tekst, ju prezatohen folje në past perfect dhe past perfect continuous, ç'ka i paraprin gramatikës, që shpjegohet në vijim p.sh: ***They had met a few months ago, when Terry visited the zoo.*** Gjithashtu, në këtë tregim përdoren të gjitha kohët narrative. ***Working with wildlife was a dream come true-*** është një strukturë që fillon me participle, një strukturë e veçantë.

Fjalori është mjaft i larmishëm. Përsëri në këtë tekst vihet re përdorimi i parafjalëve pas foljeve emrave ose mbiemrave pas të cilave, ato duhet të përdoren. Përdorimi i foljeve frazale paraqitet natyrshëm në një kontekst real, p.sh: ***take care of the nature, took over the zoo*** (faqja 50 Acces 4). Nëpërmjet tregimeve nxënësit bëhen më të ndjeshëm dhe ndaj çështjeve që prekin qytetërimin sot p.sh, në tregimet “*Meanwhile in the world*” në rubrikën Snapshot. Tekstet narrative të librit, u sjellin shembuj të fjalive kushtore.

Si aktivitet para leximit (pre- reading activity), autorët kanë përdorur pyetje: *What’s a typical day in your life? Do you think the same for the children in the pictures?* Si aktivitet gjatë leximit (while – reading activity), nxënësit u përgjigjen pyetjeve me të cilat, fillon çdo tekst. Si aktivitet pas leximit (after reading activity), nxënësit u përgjigjen pyetjeve rreth tekstit dhe të gjejnë fjalë që kanë të njëjtin kuptim më fjalët e dhëna në tekst. Aktivitetet për të praktikuar të folurën janë: *Tell us 4 facts that you remember or imagine you are Armando, describe your lifestyle. What would you like to be different?* ose një aktivitet tjetër është të bëjnë pyetje rreth tekstit ose të marrin në intervistë fëmijët e tekstit. Në rrëfimin rreth Isaac Asimov, një shkrimtar i fanatshkencës në tekstin “*Robots over human*”, krijohet një lidhje me teknologjinë dhe gjuhën angleze. Në këtë tekst ka një përdorim të foljeve modale, fjalëve lidhëse - ***nevertheless, as, even though.***

Tek “*Lost in time*” (Access 4 faqja 90) përveç njohjes me evolucionin e gjitarëve (lidhja ndërlendore me biologjinë), nxënësit kanë mundësinë të praktikojnë ligjëratën e drejtë dhe të zhdrejtë.

Dhe në leximet që janë dhënë në fund të librit, të cilat mund të përdoren nga mësuesi, si material shtesë, tregimet zënë vendin kryesor.

3.2.2. Një vështrim përmes disa prej librave të klasës së nëntë

Në librin *Click on 3* (Evans, O’Sullivan, 2007) i përdorur për klasat e 9 vazhdon e njëjta filozofi në ndërtimin e tij si te libri *Access 4*. Në fund të çdo moduli shpalosen pjesë të përshtatura për nivelin gjuhësor të nxënësve nga libri “*Aventurat e Huckeberry Finn*”. Në të gjitha këto tregime shfrytëzohen: Aktivitetet para leximit, gjatë leximit dhe pas leximit.

Tregimin nxënësit e dëgjojnë në CD për të praktikuar dëgjimin. Në aktivitetet para leximit nxënësve, u kërkohet të plotësojnë vendet bosh me fjalët e dhëna, ose duke parë figurat të hamendësojnë se ç'po ndodh, ose në cilën fotografi personazhet janë të gëzuar, të trishtuar etj. Një tjetër aktivitet është të gjejnë se në cilën nga fotot personazhet po kryejnë veprimet e dhëna në ushtrim. Një aktivitet interesant i kësaj rubrike është të gjejnë në hartë disa vende të dhëna në kërkesë. Në rubrikën gjatë leximit të tekstit, nxënësit lexojnë tekstin dhe plotësojnë vendet bosh të historisë, korrigjojnë fjalitë, ose nënvizojnë fjalët e duhura.

Në rubrikën pas leximit nxënësit u përgjigjen pyetjeve rreth tekstit, zëvendësojnë përemrat me fjalët e tekstit, ju përgjigjen pyetjeve duke përdorur nga një deri tre fjalë.

Të gjitha këto aktivitete i angazhojnë nxënësit të bëhen pjesë e mësimi. Të gjithë nxënësit, e çdo niveli gjuhësor në gjuhën anglize, kanë mundësinë të bëhen pjesë e mësimi. Aktivitetet ndihmohen shumë nga ilustrimet me foto dhe kjo indihmon shumë nxënësit. Mjaft e gjetur është dhe prezantimi i çështjeve të ndryshme gramatikore nëpërmjet këtyre pasazheve të shkëputura nga libri, p.sh përdorimi ***I, as dhe like***, pasi prezantohen në tekst, nxënësve ju paraqiten rregullat dhe ushtrime rreth përdorimit të tyre, ushtrime që lidhen me vazhdimin e historisë. Çështje të tjera gramatikore që trajtohen në këto tekste janë: ***neither/ nor/ so/ could, used to/ be able to; exclamations, foljet modale, fjalitë e nënrenditura shkakore, qëllimore etj.***

Dhe në module përdoren tekstet narrative p.sh “*Lost in the jungle*“, “*It’s a dog’s life*”. Gjithashtu, teksti narrative përdoret për të kontrolluar njohuritë p.sh, në Modular Self - Assessement 1-2 , në të cilin, ju kërkohet të vendosin fjalitë në vendet bosh të historia “*At adventure.*” Të shkruajnë një tregim “*A train accident*” është dhe kjo një detyrë që ju caktohet nxënësve.

Në librin “**Channel your English**” (Mitchel, Scot, 2002), janë përdorur, gjithashtu, tekste narrative të përshtatura me nivelin dhe moshën e nxënësve. Vihet re se dhe në këtë libër të klasës së nëntë janë përdorur pasazhe nga libra të njohur. Teksti narrativ është përdorur për prezantimin e kohëve të foljeve, ligjëratën e drejtë, format e pashtjelluara, lidhëzat kohore, fjalitë përcaktore, fjalëformimin, foljet frazale, një fjalor të larmishëm nga një shumëllojshmëri fushash.

Këto tekste përdoren edhe për të praktikuar aftësitë gjuhësore, si aftësinë e të folurit, gjatë diskutimit rreth këtyre teksteve personazheve dhe ngjarjeve, krijimit të historive duke parë foto të ndryshme, aftësinë e të shkruarit në detyrat e ndryshme, ku nxënësve ju kërkohet të shkruajnë histori duke ndjekur kërkesa të caktuara (të përdorin fjalë të caktuara, struktura

gramatikore të ndryshme si dhe fjalë lidhëse dhe ndajfolje të shumta, karakteristike për tekstet narrative).

Temat që trajtohen në këto tekste janë tema të njohura dhe tërheqëse për nxënësit, për shembull tema në lidhje me arritjet sportive në tekstin “*Worth her wieght in gold!*” faqja 8. Tema e udhëtimeve dhe pushimeve trajtohet në rrëfimin “*X-treme Holidays*” në faqen 14, një tekst i cili është i pasur me mbiemra dhe me përdorimin e parafjalëve të kohës. Ky tekst pasohet me pyetje rreth këtyre aventurave.

”*Staying alive*”, faqja 24, trajton përvojën e një gruaje që ngjitet në Everst. Një tekst interesant është pasazhi tërheqës i shkëputur nga libri “*Harry Potter*”, faqja 34. Një tjetër pasazh i shkëputur nga një libër është “*The adventures of Sherlock Holmes*, faqja 48. “*Love is blind*”, në faqen 68, trajton një tjetër temë interesante për adoleshentët siç është dashuria.” *Born to be Mild*”, në faqen 88, tregon historinë e dikujt që u bë i famshëm. Në tekstin “*These boots are made for walking*”, në faqen 100, nxënësit lexojnë rreth aventurës së Dave përreth botës, dhe vendosin paragarfët në rendin e duhur.

Dhe te libri i punës, tekstet narrative (historitë e ndryshme) përdoren për të kontrolluar njohuritë dhe aftësitë gjuhësore të prezantuar në çdo mësim. Dhe në librin e punës trajtohen tema të njohura dhe tregohet rreth personazheve të njohur për nxënësit.

Në librin “**English 9**” (2008), me autore Shpresa Delija janë përdorur tekstet narrative. Përralla

“*The queen bee*” në faqen 31, ndihmon aftësinë e të lexuarit, të kuptuarit të tekstit dhe zgjeron fjalorin. Në këtë përrallë, përveç një fjali të pasur, përdoren disa kohë foljesh si dhe disa struktura gramatikore, duke filluar me kohën e shkuar deri te e ardhmja, shkallët e mbiemrit, folje frazale si për shembull: **get on, set out, turn into**, e të tjera. Autorja ka zgjedhur **wh-question** për të kontrolluar të kuptuarit e përrallës.

Për të mësuar e praktikuar foljet frazale, autorja ka përdorur një rrëfim rreth një udhëtimi në Madrid “*A visit to Madrid*” faqja 46. Disa nga foljet frazale që duhet të zëvendësojnë foljet e tekstit janë: **go towards, make for pull out off, pull away** e të tjera. I gjithë teksti është i shkuar në të shkuarën.

Te teksti “*Lovers Criss – Cross world in vain*” faqja 59, nxënësit vendosin fjalitë në rendin e duhur duke renditur ngjarjet e historisë, si dhe përgjigjen nëse fjalitë janë të vërteta ose të gabuara. Nëpërmjet këtij teksti nxënësve ju prezantohen fjalitë përcaktore.

Disa tekste të shkurtra në të cilat rrëfëhet rreth një ngjarje në restorant, janë zgjedhur dhe në seksionin e përsëritjes, për të kontrolluar të kuptuarit e teksteve.

“A traditional wedding”, faqja 70, paraqet jo vetëm traditat në Mbretërinë e Bashkuar, por dhe përdorimin e formës joveprore në kohë të ndryshme. Një histori interesante në të cilën rrëfëhet rreth jashtëtokësorëve ndodhet në faqen 84.

“The story of St. Valentine” në faqen 98, rrëfen rreth legjendës së këtij shenjti. Në të, përdoret një gjuhë e pasur me struktura gramatikore, si fjalitë kushtore, foljet modale. Një tjetër histori e përdorur në këtë tekst është “Say it again” në faqen 144, e cila përdoret jo vetëm për të praktikuar leximin, por dhe për të prezantuar ligjëratën e drejtë dhe të zhdrejtë.

Libri “**Elevator international**” (Downie, Jimenes, 2008), përdor disa loje tekstesh narrative. Në mësimin e pare, përdoret “Një faqe nga ditari i një gazetari “e ilustruar me foto dhe me një fjalor të pasur si dhe me një larmishmëri kohësh. Në këtë tekst përdoren e shkuara e tashmja dhe e ardhmja. Teksti shërben si një përsëritje për të gjitha këto kohë të cilat përforcohen në ushtrimet që pasojnë.

Në mësimin e dytë, teksti “*Million Dollar Idea*” rrëfen suksesin e një adoleshenti. Fjalori është mjaft konkret e lidhet me botën e adoleshentëve dhe pasionet e tyre për shembull: **Alex is an internet whizz-kid**. Disa nga shprehjet që përdoren në këtë tekst janë: **hard up, rags-to-riches story, money spinnig idea**. Teksti është i pasur me përmera që shprehin sasi. Për të rikujtuar dhe përforcuar kohët narrative në mësimin 6 përdoren disa tekste narrative që rrëfejnë histori nga jeta e njerëzve. Nxënësit duhet t’u përgjigjen pyetjeve rreth këtyre historive duke përdorur kohën e duhur.

Një ushtrim që shfrytëzon imagjinatën e nxënësve është krijimi i një historie duke u bazuar në fotot e dhëna, si dhe për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit ata dëgjojnë çfarë ka ndodhur në të vërtetë me personazhet e fotove dhe e krahasojnë me historinë e tyre. Një tjetër ushtrim që zhvillon aftësitë e tyre në të dëgjuar, e të folur është ushtrimi në faqen 53 me kërkesë: *Listen to their stories. Identify the differences between them then say what the pictures say.* (Dëgjoni historitë e tyre. Identifikoni ndryshimet midis tyre dhe thoni çfarë tregojnë figurat).

“A lucky escape” në faqen 82, është një tjetër histori që shfrytëzon disa aftësi gjuhësore dhe nxit nxënësit në një sërë aktivitete gjatë orës së mësimi, kërkesat që lidhen me këtë ushtrim janë:

Exercise 2. *You are going to read about the story of Sandra Hughes, a caver who got into difficulties. Put the pictures in the correct order. (Do të lexoni një histori rreth Sandra Hughes, e cila u përball me vështirësi gjatë eksplorimit të një shpelle. Vendosi fotot në rendin e duhur)*

Exercise 3. *Read the extract and check your answer. (Lexoni pasazhin dhe kontrolloni përgjigjet).*

Exercise 4. Read the extract again and answer the questions. (Lexojeni përsëri dhe përgjigjuni pyetjeve)

Exercise 5. Match the adjectives to the nouns (Lidh mbiemrat dhe emrat)

Exercise 6. How good would you be in an emergency? (Sa i mirë do ishit në një emergjencë)
Would you panic? (A do të frikësoheshit)

I gjithë teksti i paraprin shpjegimit të fjalisë kushtore të rastit të tretë (third conditional).

Në mësimin 14, në faqen 96, përdoret një pasazh nga libri “*Betrayal*” i Paul Carsol, në të cilin përveç pyetjeve dhe diskutimit rreth tekstit, shërben edhe për shpjegimin e ligjëratës së zhdrejtë, shpjegimi i së cilës vazhdon dhe me historinë tjetër në faqen 98, “*Con artist finally convicted*”. Ky tekst shërben edhe për zgjerimin e fjalorit që lidhen me krimin dhe ligjin.

Në faqen 100, teksti, “*Tell an escape story*” shërben dhe për të praktikuar aftësitë e të folurit e të të dëgjuarit.

“*Voluntary work abroad*”, historitë e shkëputura nga ky blog janë tepër aktuale dhe tërheqëse për nxënësit. Në këto histori ju prezantohen nxënësve “*cleft sentences*” (*what you need is to be tolerant*)

3.2.3. Sintezë e vështrimit përmes librave të klasës së tetë dhe të nëntë

Te të gjitha librat e analizuar, autorët e këtyre librave kanë shfrytëzuar tekstet narrative për prezantimin dhe konsolidimin e aftësive gjuhësore të gjuhës angleze. Tekstet shfrytëzonin gjithashtu, një shumëllojshmëri aktivitetesh të cilat i përfshihnin nxënësit. Tekstet narrative e përdorura në këto libra mundësojnë mësuesit të përdorin një shumëllojshmëri aktivitetesh: aktivitetet e paraleximit, gjatë leximit dhe aktivitetet pas leximit.

Autorët nëpërmjet këtyre teksteve kanë prezantuar te nxënësit, jo vetëm kohët narrative por edhe kohët e tjera, konektorët (lidhesa), mbiemrat, ndajfoljet (shkallët e mbiemrave dhe ndajfoljeve), fjalitë kushtore, ligjëratën e drejtë, fjalitë përcaktore dhe aspekte të tjera gramatikore. Shumica e strukturave gramatikore paraqiten dhe praktikohen përmes këtyre teksteve.

Këto tekste e bëjnë më të lehtë punën e mësuesit për t’i angazhuar nxënësit në aktivitete të ndryshme si brainstorming, shfrytëzim i fotove, dialogje, fjalët kyçe, shkrim, retelling, ose të përfundojnë tregimin me fjalët e tyre, insert, lojërat, portofoli i nxënësit, punë në grupe dhe individuale, metoda K - W - L (Know - Wonder- Learn), ushtrime, TPR (Total Physical

Response), Ask and Answer Questions, përdorim i gjuhës trupore dhe shprehjeve të fytyrës, gjeste, përdorimi i TIK.

Secili, prej teksteve narrative (histori / tregim/ përrallë, fabul), përdoret për të prezantuar një pikë gramatikore, ose për të zhvilluar një aftësi të caktuar, si të folurit, të dëgjuarit, të shkruarit. Çdo aftësi praktikohet përmes aktiviteteve të ndryshme që lidhen me këto tekste.

Disa shembuj të strukturave të gjuhës që përdoren në këto tekste janë si më poshtë:

✚ Teksti narrativ shkruhet në vetën e parë (unë, ne), ose personi i tretë (ai, ajo, ata)

✚ Kohët e të shkuarës, p.sh (Narrative tenses).

✚ Konektorët, fjalët lidhëse ose lidhësat kohore.

✚ Përdorimi i larmishëm i ndajfoljeve, emrave në rolin e foljeve

“A boy of fourteen comfortably seated by the window...” (Hadaj 2007:71)

✚ Përdorimi i mbiemrave,

“The lion met a shiny snake.” (Hadaj 2007:40)

“The mysterious and calamitous spectacle” (Evans, Jenny 2008: 92)

✚ Përdorimi i emrave,

“...she was able to say that in real forgiveness”. (Hadaj 2007: 23)

✚ Përdorimi i shprehjeve ndajfoljore (Adverbial Phrase),

"Along the bank walked man as if he was the only man in the world".

✚ Përdorimi i foljeve që lidhen me shqisat të cilat të përdorura sic duhet mund të përshkruajnë eksperiencën, karaktere, sfondin e tregimit,

“What does it smell like?”

✚ Fillimi i fjalisë me participle (forma të pashtjelluara).

✚ “While diggig the remains of the mud...” (Evans, Jenny 2008: 90)

✚ Përdorimi i emrave në vend të foljeve, për shembull, në vend të “It was snowing”, mund të përdorim emrin “snow” ose, “it was raining” përdorim fjalën “rain”.

✚ Përdorimi i emrave më specifikë në vend të emrave të përgjithshëm

” Oak” në vend të fjalës “Tree”

✚ Përdorimi i shqisave.

Shqisat mund të përdoren për të përshkruar përvojat, vendin dhe karakteristikat. (Çfarë erë ka? Ç’erë mban? Ç’ka mund të dëgjohet? Çfarë mund të shihet? Çfarë shije ka? Si ndihet?)

Gjithashtu, nëpërmjet këtyre teksteve, ju prezantohet dhe konsolidohet rendi i fjalëve, rrjedhshmëria, saktësia, mësojnë rreth kulturës dhe vlerave kulturore të vendeve të ndryshme sidomos britanike apo amerikane, zhvillojnë të kuptuarit (comprehension), mësojnë foljet frazale, idiomat.

Pjesë e rëndësishme, që duhet theksuar, e këtyre teksteve narrative është fakti se janë të përshtatura për nivelin e nxënësve, si dhe me moshën e tyre.

Dialogu i përdorur midis personazheve është i shpeshtë për të treguar se ç'ndodh. Tekstet narrative shoqërohen në shumicën prej librave edhe me foto.

Duhet theksuar se në këto tekste mbizotëron metoda komunikative. Nëpërmjet modeleve gjuhësore dhe aktiviteteve, nxënësit ndërgjegjësohen për të mësuar modele gjuhësore sa më afër komunikimit real.

Ushtrimet gramatikore zëvendësohen me ushtrime verbale, të cilat praktikojnë forma, si psh. Do they? Does he/she? etj, duke theksuar mësimin dhe përvetësimin e modelit, dhe jo një shpjegim të mirëfilltë gramatikor. Të gjitha aktivitete të lidhura me këto tekste, i nxitin nxënësit të përdorin fjalorin e mësuar, si dhe strukturat gjuhësore të mësuara dhe të njihen më tej me kulturën e bashkëmoshatarëve të tyre. Gjithashtu, këto tekste narrative në librat e analizuara përdoren për të prezantuar gjuhën të këta fëmijë në mënyrën natyре të saj.

3.3. Përvetësimi i aftësive gjuhësore përmes tekstit narrativ

Gjithashtu, në këtë kapitull do të trajtohet, përvetësimi dhe përmirësimi i aftësive gjuhësore, në orën e gjuhës së huaj dhe përkatësisht përvetësimi e përmirësimi i aftësisë së të lexuarit, përdorimi i anglishtes, dhe aftësia e të shkruarit. Qëllimi i këtij kapitulli lidhet me hipotezën e dytë të studimit. *Nëse teksti narrativ përdoret si strategji mësimdhënie, nxënësit do të përfshihen më tepër gjatë orës së mësimin dhe do të kenë nivel më të lartë të aftësive gjuhësore dhe konkretisht në aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes.*

Për të vërtetura këtë hipotezë u shtruan pyetje si :

A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e aftësisë së të lexuarit?

A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e aftësisë së të shkruarit?

A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e përdorimit të gjuhës angleze?

3.3.1. Përvetësimi i aftësisë së të lexuarit

Në këtë pjesë të punimit do t'i jepet përgjigje pyetjes: *A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e aftësisë së të lexuarit?* Pyetja lidhet me hipotezën e 2.

Leximi është një nga katër aftësitë e të mësuarit, që një nxënës duhet të zotërojë në mësimin e gjuhës. Kjo është një aftësi e rëndësishme në mësimin e gjuhës. Leximi kërkon që lexuesi, të

jetë i përqendruar në materialet e leximit në mënyrë që të integrohen njohuritë dhe aftësitë e fituara më parë, për të kuptuar se çfarë dikush tjetër ka shkruar. Leximi, megjithatë, ka nevojë për përpunimi mendor, në mënyrë që komunikimi të ndodhë. Leximi është një aftësi e hapur, pasi çdo lexues merr një mesazh nga një tekst.

Leximi është një proces konjitiv kompleks i dekodimit të simboleve, për të ndërtuar apo për të nxjerrë kuptimin e asaj, ç'ka po lexohet (të kuptuarit e leximit). Leximi është një mjet për përvetësimin e gjuhës, e komunikimit, dhe për shkëmbimin e informacionit dhe ideve. Të lexuarit është një ndërveprim kompleks midis tekstit dhe lexuesit, i cili është formuar nga njohuritë paraprake të lexuesit, përvojave, qëndrimeve, dhe konvencionit gjuhësor, i cili është vendosur në një mjedis shoqëror e kulturor. Procesi i të lexuarit, kërkon praktikë të vazhdueshme, zhvillim dhe perfeksionim. Përveç kësaj, të lexuarit kërkon kreativitet dhe analizë kritike.(wikipedia).

“Leximi është procesi i ndërtimit të kuptimit nga tekstet e shkruara. Kjo është një aftësi e ndërlikuar që kërkon kordinimin e një numër burimesh të ndërlidhura të informacionit.

Leximi është procesi i ndërtimit të kuptimit nëpërmjet ndërveprimit dinamik ndërmjet:

- 1) njohurive ekzistuese të lexuesit;
- 2) informacionit të sugjeruar nga teksti që po lexohet
- 3) konteksti i situatës së leximit.”¹⁹ (Wixson, Peters, Weber, Roeber 1987)

Të kuptuarit e asaj ç'ka lexohet, është aftësia për të lexuar tekstin, përpunimin e tij dhe të kuptuarit të kuptimit të tij. Aftësia e individit për të kuptuar tekstin ndikohet nga tiparet dhe aftësitë e tij, njëra prej të cilave është aftësia për të nxjerrë konkluzione. Nëse dallimi i fjalëve është i vështirë, nxënësit përdorin shumë nga aftësia e tyre të përpunimit që të lexojnë fjalët individuale, e cila ndërhyr me aftësinë e tyre për të kuptuar se çfarë kanë lexuar. Ka një numër qasjesh, për të përmirësuar të kuptuarit e leximit, duke përfshirë përmirësimin e fjalorit dhe përmirësimin e strategjivë të të lexuarit (wikipedia).

Të kuptuarit është qëllimi përfundimtar i leximit. Leximi është procesi i të parit të një seri simbolesh, të shkruara dhe gjetja e kuptimit të tyre. Kur lexojmë, ne përdorim sytë tanë për të kuptuar simbolet e shkruara (letra, shenja pikësimi dhe hapësira) dhe ne i përpunojmë në trurin tonë për t'i kthyer ato në fjalë, fjali dhe paragrafë që të komunikojnë diçka për ne.

Leximi është një aftësi marrëse, nëpërmjet saj, ne marrim informacion. Por, procesi kompleks i leximit, gjithashtu, ka nevojë për aftësinë e të folurit, në mënyrë që ne mund të shqiptojmë

¹⁹ Wixson, Peters, weber, dhe Roeber 1987, duke cituar përkufizimin e ri të të lexuarit për Michigan <http://www.eduplace.com/rdg/res/teach/def.htm>) parë 25/09/2015

fjalët që kemi lexuar. Në këtë kuptim, leximi është gjithashtu, një aftësi produktive.²⁰(www.englishclub.com)

Fëmijët kanë nevojë për fjalor të pasur, njohuri të pasura, sfond, dhe strategji të mirëzhvilluara të të kuptuarit, për t'u bërë lexues të suksesshëm.²¹ Të kuptuarit e leximit, është akti i të kuptuarit të asaj, se çfarë jemi duke lexuar.

Akti i të lexuarit nuk është i thjeshtë për t'u mësuar. Të kuptuarit e asaj ç'ka shkruhet, është një proces i qëllimshëm, aktiv, interaktiv që ndodh para, gjatë dhe pasi, një person lexon një pjesë të veçantë të të shkruarit. Të kuptuarit e leximit është një nga shtyllat e aktit të leximit. Kur një person lexon një tekst, ai angazhohet në një grup kompleks të proceseve konjitiv. Leximi është një nga katër aftësitë e të mësuarit që një nxënës duhet të zotërojë në mësimin e gjuhës së huaj. Kjo është një bazë dhe një aftësi plotësuese në mësimin e gjuhës së huaj. Leximi ka nevojë për përqendrim, vëmendje në materialet që po lexohen dhe integrimin e njohurive dhe shkathtësive të fituara. Ndonjëherë, ai cilësohet si një aftësi pasive, sepse lexuesi nuk prodhon mesazhe si një shkrimtar. Leximi megjithatë, kërkon përpunimin mendore për të komunikuar mesazhin. Leximi është një aftësi e hapur. Shkurtimisht, mund të themi se të lexuarit është një aftësi kyçe për mësimin e gjuhës së huaj. Nxënësit duhet të aftësohen për t'u bërë lexues kompetentë, të gjuhës angleze. Nuk është e nevojshme që ata të përkthejnë çdo fjalë gjatë leximit, por të jenë të aftë të kuptojnë atë ç'ka lexojnë në kontekstin e dhënë.

Detyra jonë si mësues të gjuhës së huaj është t'i ndihmojmë e orientojmë nxënësit drejt të kuptuarit të teksteve, pasi ata në situata reale, do t'ju duhet të lexojnë tekste të natyrave të ndryshme.

3.3.1.1. Analiza e të dhënave të pjesës së leximit

Seksioni i leximit i cili ishte dhe pjesa e parë e testit kishte gjithësej 20 pikë. Çdo përgjigje e saktë u vlerësua me një pikë. Përgjigjet e sakta synonin të kontrollonin, se sa nxënësit ishin të aftë t'i kuptonin këto tekste.

Tekstet e leximit të testit i përkisnin nivelit A₂ sipas Kuadrit Europian të Referencave për Gjuhët. Seksioni i leximit përbëhej nga 2 pjesë në të dyja testet.

Në testin e parë, (diagnostikues) pyetjet drejtuar nxënësve kërkonin përgjigje rreth tekstit (letrës), 8 pyetje të ndërtuara me wh-questions dhe 2 pyetje, që ju duhej të qarkonin

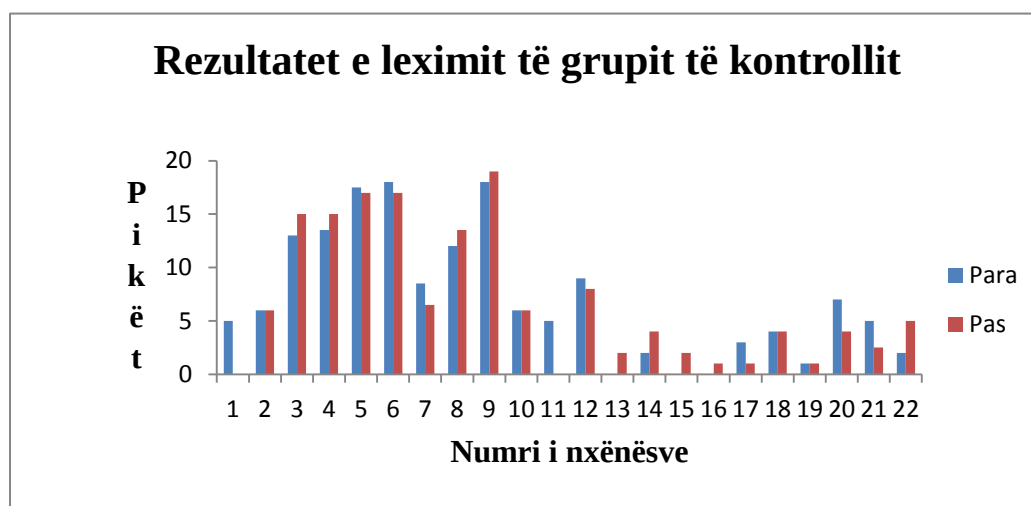
²⁰ www.englishclub.com parë 20/08/2015

²¹ The Content of Professional Development. (November, 2000). Every Child Reading: A Professional Development Guide. Learning First Alliance.

alternativën e saktë, përgjigjia e të cilave lidhej më fakte të dhëna në tekst. Në pjesën e dytë të seksionit të leximit, nxënësve ju dhanë tre tekste informuese rreth vendeve tërheqëse e turistike të Londrës. Nxënësit duhet t'u përgjigjeshin pyetjeve rreth këtyre vendeve. Dhe në këtë pjesë pyetjet ishin 8 wh-questions dhe 2 pyetje, ku ju duhej të gjenin alternativën e saktë. Ndërsa, në testin e dytë (përfundimtar), seksioni i leximit ishte përsëri i ndarë në 2 pjesë. Në pjesën e parë nxënësit duhet t'u përgjigjeshin pyetjeve rreth një artikulli mbi një shkrimtar. 8 nga pyetjet ishin wh-questions dhe në 2 të tjerat, duhet të zgjidhnin midis 3 alternativave, atë të saktën. Në pjesën e 2 nxënësit, lexuan rreth 3 parqeve në Londër dhe ju përgjigjën pyetjeve rreth këtyre parqeve. 9 nga pyetjet ishin wh –questions dhe te njëra, duhet të gjenin alterantivën e saktë.

3.3.1.2. Grupi i kontrollit. Rezultatet e pjesës se leximit.

Pasi u kontrolluan testet u morën këto rezultate për klasën e 8, që ishte klasa e grupit të kontrollit. Në tabelë paraqiten pikët që ka marrë secili nxënës në të dyja testet. Me blu janë shënuar pikët e testit të parë (diagnostikues) dhe me të kuqe pikët e testit të dytë (përfundimtar) që kanë marrë nxënësit në secilin test.

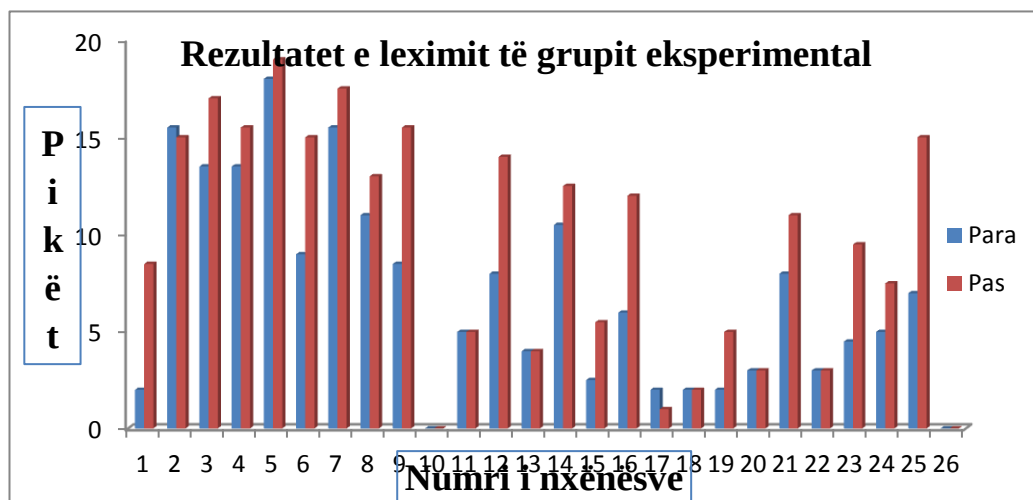

Grafiku 3.1

Nga grafikët e mësipërm shohim se rezultatet e leximit të grupit të kontrollit kanë diferencë të vogël rritjeje duke krahasur testin e 1 me testin e 2. Nga grafiku shihet se, 9 prej nxënësve paraqesin rritje dhe 9 të tjetër kanë rënie, ndërsa 4 kanë rezultate të njëjta.

3.3.1.3. Rezultatet e klasës eksperimentale. Pjesa e leximit

Nga kontrolli i testit të parë (diagnostikues) dhe të dytë (përfundimtar) u morën rezultatet e mëposhtme për klasën më të cilën u punua, për tre muaj, një herë në javë, me tekstin narrativ. Me blu janë shënuar pikët e testit të parë (diagnostikues) dhe me të kuqe janë shënuar pikët që secili nxënës ka marrë në testin e dytë (përfundimtar).

Grafiku 3.2

Grafiku (3.2), tregon performancën e nxënësve të grupit eksperimental tek pjesa e leximit. Duke parë grafikët vërejmë se performanca është në rritje, ç'ka tregon se aplikimi i tekstit narrativ ka ndikur ndjeshëm në përmirësimin e rezultateve të nxënësve dhe konkretisht në kompetencën e të lexuarit. 17 nxënës kanë një rritje në rezultat, pra kanë marrë më shumë pikë se në testin diagnostikues. Dy prej nxënësve kanë marrë më pak pikë se në testin diagnostikues dhe 7 nxënës kanë të njëjtin rezultat në të dyja testet.

3.3.2. Përdorimi i drejtë i gjuhës angleze

Kjo pjesë do i japë përgjigje pyetjes: *A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e përdorimit të gjuhës angleze?* Përdorimi i drejtë i gjuhës Angleze nënkupton, që nxënësi të mund të kuptojë fjalitë, shprehjet e përdorura, si në tekste ashtu dhe në të folur, në situata e kontekste të ndryshme, si dhe të mund të komunikojë gjatë kryerjes së detyrave të thjeshta, të zakonshme, gjatë një shkëmbimi informacionesh të drejtpërdrejta, mbi tema të njohura dhe të zakonshme. Po kështu nxënësve, ju duhet të përvetësojnë njohuri dhe kuptime për strukturën e fjalisë dhe përbërësve të saj, për ndërveprimet midis pjesëve morfologjike në

fjali. Nxënësi duke përdorur drejt gjuhën angleze, përdor drejt strukturat e ndryshme gramatikore si dhe bën lidhjen e duhur midis fjalëve, zgjedhjen e duhur të fjalorit. Përdorimi i drejtë i anglishtes përfshin jo vetëm çështje gramatikore, por dhe çështje që lidhen me komunikimin dhe me fjalët e përdorura në secilën situatë. Një përdorim i drejtë i anglishtes nga nxënësit, i bën ata përdorues korrektë të gjuhës angleze dhe mundëson realizimin e mesazhit ose asaj ç'ka synohet të shkruhet ose thuhet. Komunikimi, si në të shkruar ashtu dhe në të folur realizohet, nëse përdoruesi i gjuhës përdor një gjuhë korrekte dhe të drejtë. Në të kundërt, nuk mund të realizohet komunikimi.

Nxënësit mësojnë fjalë dhe shprehje të reja, si dhe përdorimet e tyre në kontekste e situata të ndryshme dhe duhet t'i përdorin drejt këto fjalë e shprehje. Nëpërmjet përdorimit të drejtë të gjuhës Angleze, nxënësit duhet të përdorin kuptimet përkatëse të fjalëve dhe shprehjeve për të interpretuar, integruar, dhe zgjeruar njohuritë e tyre në gjuhë të huaj.

3.3.2.1. Analiza e përmbatjes së testit

Të dyja testet, si seksion të dytë kishin *use of English* –përdorimi i drejtë i gjuhës Angleze. Në këtë seksion synohej të testoheshin dhe kontrolloheshin njohuritë e nxënësve në lidhje më përdorimin e anglishtes. Ky seksion i kontrollonte nxënësit në lidhje më gramatikën, fjalorin dhe komunikimin. Pra, sa të aftë ishin nxënësit në përdorimin e drejtë të kohëve të foljeve (koha e tashme, e ardhme dhe e shkuar).

Kjo pjesë e testit kontrollonte saktësinë e nxënësve në përzgjedhjen e fjalëve. Nxënësve ju duhej të zgjidhnin midis sinonimeve dhe antonimeve, ose fjalëve të cilat shpesh ngatërrohen nga nxënësit.

Për sa i përket komunikimit, synohej të kontrolloheshin njohuritë e tyre në lidhje me shprehje të komunikimit të përditshëm, nëpërmjet shprehjeve ose fjalëve që ishin hequr nga dialogu. Ky seksion, ashtu si dhe seksioni i leximit, kishte 20 pikë në të dyja testet.

Në testin e parë (diagnostikues), nga pyetja 13 deri në pyetjen 21, ju kërkohet nxënësve të qarkonin fjalën që duhej. Nxënësit duhet të qarkonin foljen në kohën e duhur, përemrin e duhur, ndajfoljen ose mbiemrin e duhur. Ndërsa nga pyetja 22 deri në pyetjen 23, duhet të plotësonin me fjalët e dhëna dialogjet, në situata të ndryshme. Nga pyetja 24 deri në pyetjen 30, duhet të plotësonin tekstin me një nga fjalët e dhëna.

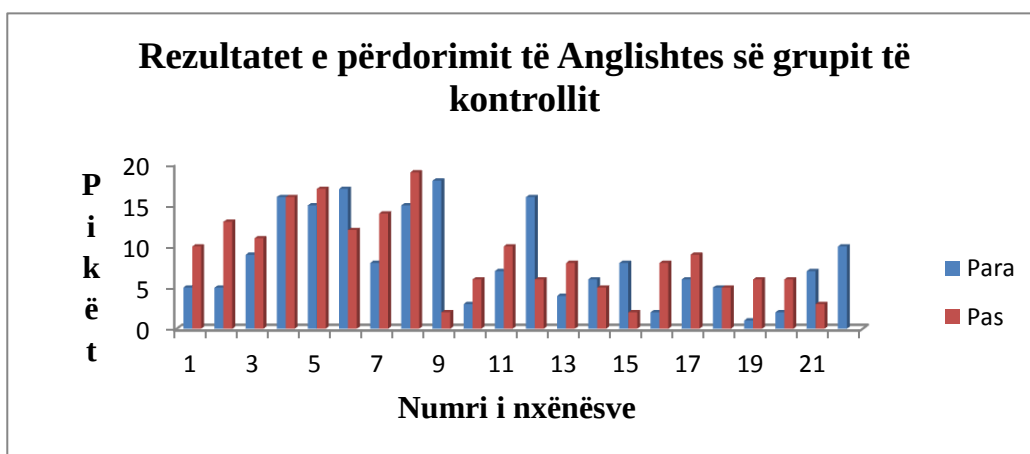
Dhe testi i dytë (përfundimtar) ndiqte të njëjtën linjë me testin e parë. Nxënësit duhet të vendosnin në rendin e duhur një dialog midis dy shokëve. Te ushtrimi i 2 i këtij seksioni duhet të zgjidhnin fjalën që duhej nga tre fjalët e dhëna për të plotësuar vendin bosh (gap

filling), dhe në ushtrimin tre duhet të plotësonin fjalët që mungonin nga emaili. I gjithë ky seksion kishte 20 pikë.

3.3.2.2. Rezultat e klasës së kontrollit për seksionin e përdorimit të anglishtes

Pasi u kontrolluan testet u morën këto rezultate. Me blu janë shënuar rezultatet e testit të parë dhe me të kuqe janë shënuar rezultatet e testit të dytë për secilin nxënës.

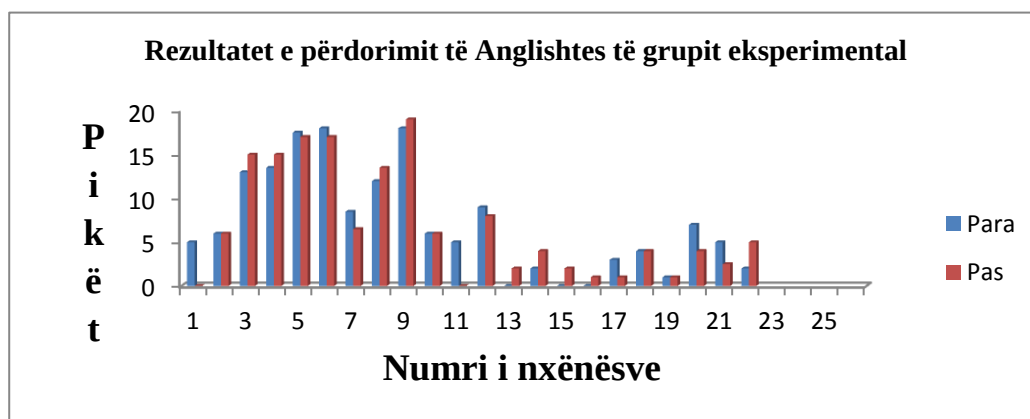
Performanca e nxënësve në këtë pjesë shfaqet më e mirë se në pjesën e leximit. 12 nxënës kanë rritje në pikë, 7 nxënës kanë marrë më pak pikë se në testin diagnostikues dhe 2 nxënës kanë të njëjtin rezultat në të dyja testet.

Grafiku 3.3

3.3.2.3. Rezultatet e klasës eksperimentale për seksionin e përdorimit të anglishtes

Pasi u kontrolluan testet u morën këto rezultate. Me blu janë shënuar rezultatet e testit të parë dhe me të kuqe janë shënuar rezultatet e testit të dytë për secilin nxënës.

Grafiku 3.4

Nga grafikët e mësipërm, vërejmë se tek pjesa e përdorimit të anglishtes, nxënësit sërisht kanë pasur rritje të rezultatit, por kjo rritje varion në diferenca të vogla. 9 nxënës kanë marrë

rezultate më të larta, 4 nxënës kanë të njëjtin rezultat dhe po 9 kanë rënie në rezultatet e testit të dytë, krahasuar me të parin.

3.4. Përvetësimi i aftësisë së të shkruarit

Në këtë pjesë do i jepet përgjigje pyetjes: *A i ndihmon nxënësit, teksti narrativ në përvetësimin e përmirësimin e aftësisë së të shkruarit?*

Të shkruarit është një aftësi prodhuese. Nxënësit që në hapat e para nxiten të shkruajnë, pra ta prodhojnë gjuhën angleze. Shkrimi" është procesi i përdorimit të simboleve (shkronjat e alfabetit, shenjat e pikësimit dhe hapësira) për të komunikuar mendimet dhe idetë në një formë të lexueshme.(www.englishclub.com)²²

Shkrimi është një mjet i komunikimit njerëzor që përfaqëson gjuhën dhe emocionet, nëpërmjet mbishkrimit ose regjistrimit të shenjave dhe simboleve. Në shumicën e gjuhëve, të shkruarit është një plotësues i të folurit apo gjuhës së folur. Shkrimi nuk është një gjuhë, por një formë e teknologjisë. (wikipedia).

Tek "In A History of Writing", Steven Roger Fischer (2001: 14) shkruan, se

"...një sistem i plotë i të shkruarit duhet të plotësojë keto kritere: ai duhet të ketë si qëllim komunikimin e asaj ç'ka shkruhet. Ai duhet të përbëhet nga shenja artificiale grafike në një sipërfaqe të qëndrueshme ose elektronike. Ai duhet të përdorë shenja, që lidhen në mënyrë konvencionale për të artikuluar ligjëratën (marrëveshja sistematike e tingujve të rëndësishme vokale) ose programimin elektronik, në një mënyrë të tillë që komunikimi të arrihet".

Shkrimi i lidh njerëzit në kohë, hapësirë dhe kulturë. Për shkak të ndikimit të shkrimit, individët mund të mësojnë nga e kaluara, të fitojnë njohuri në lidhje me të tashmen dhe të projektojnë të ardhmen. Në procesin e mësimdhënies dhe mësimi të të shkruarit, mësuesi ka një rol të rëndësishëm.

John (1997:12) thekson se

"Roli i mësuesve është të ndihmojë nxënësit të zhvillojnë strategji të qëndrueshme për të filluar shkrimin (gjetja e temës, gjenerimin e ideve dhe informacionit, duke u përqëndruar në planifikim, strukturë dhe procedura), për hartimin, (duke inkurajuar draftet e shumta), për rishikimin (duke shtuar, fshirë, modifikuar dhe riorganizuar ide), dhe për përpunimin (duke marrë pjesë në fjalorin, strukturën, gramatikë dhe mekanikë)."

²² www.englishclub.com

Shkrimi është aftësia më e vështirë në shkollë, pasi nxënësit duhet të prodhojnë një tekst duke përdorur anglishten. Ata duhet të shkruajnë në lidhje me atë që ata mendojnë dhe ta hedhin atë në letër, duke përdorur mekanizmat e duhura.

Boardman (2002:11) thekson, ”...se të shkruarit është një proces i vazhdueshëm i të menduarit dhe organizimit, i të rimenduarit, dhe riorganizimit. Shkrimi është me të vërtetë një formë e të menduarit duke përdorur fjalën e shkruar.”

3.4.1. Analiza e të dhënave

Në të dyja testet nxënësit, u testuan në lidhje me aftësinë e tyre në të shkruar. Ky ishte dhe seksioni i tretë i të 2 testeve.

Vlerësimi i nxënësve në lidhje me shkrimet e tyre, u bë në bazë të: organizimit që ata i kishin bërë shkrimit, në bazë të fjalorit të përdorur, të grammatikës, të mekanikave të ndryshme të shkrimit dhe se sa e kishin përmbushur kërkesën. Secila nga këto të pesta kishte 2 pikë.

Në testin e parë (diagnostikues), nxënësve ju kërkua të shkruanin një email rreth ditëlindjes së tyre, që fillonte me fjalinë: *Dear Alistai. Thanks for the email. I'm so sorry you couldn't come to the party.*

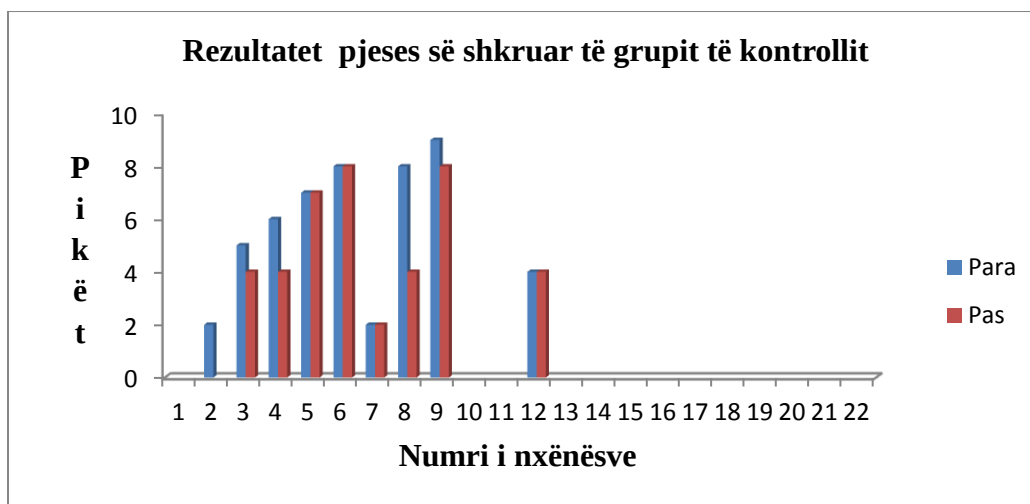
Ose të shkruanin një histori që fillonte me fjalinë: *It was an exciting day!*

Në testin e dytë nxënësve, ju kërkohet të shkruanin një letër, ku të këshillonin një mikun e tyre në lidhje me një problem që ai kishte ose të shkruanin një histori që fillonte me fjalinë: *As soon as I saw your handwriting on the envelope I smiled.*

3.4.2. Rezultatet e grupit të kontrollit për seksionin e shkrimit

Pasi u kontrolluan testet u morën këto rezultate. Me blu janë shënuar rezultatet e testit të parë dhe me të kuqe janë shënuar rezultatet e testit të dytë për secilin nxënë.

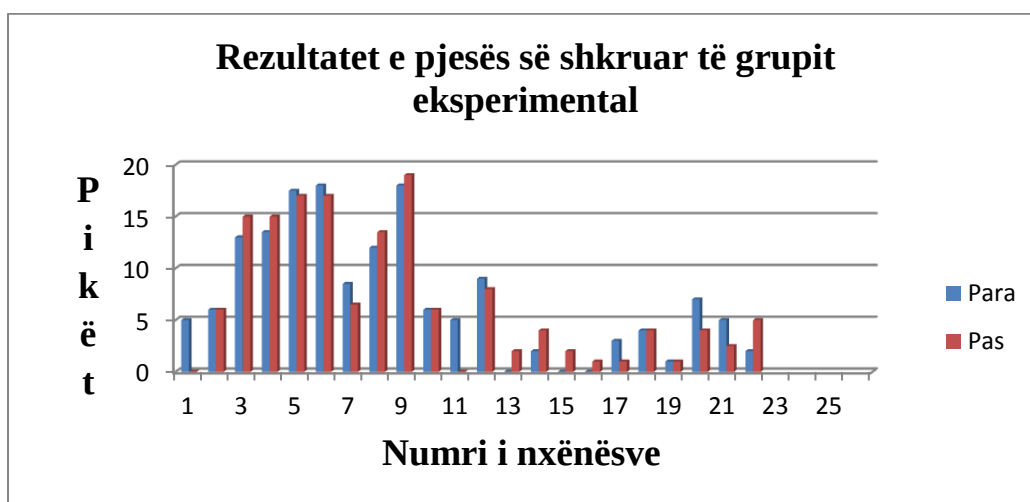
Ashtu siç, mund ta vërejmë edhe nga grafikët rezultatet e pjesës së shkruar të anglishtes nuk kanë rritje madje një numër i madh nxënësish kanë marrë 0 pikë pasi s'kanë shkruar fare. Shohim nga grafiku, se 4 nxënës kanë rezultate të njëjta, 5 nxënës kanë marrë më pak pikë në testin përfundimtar krahasuar me testin diagnostikues.

Grafiku 3.5

3.4.3. Rezultatet e grupit eksperimental për seksionin e shkrimit

Pasi u kontrolluan testet u morën këto rezultate. Me blu janë shënuar rezultatet e testit të parë dhe me të kuqe janë shënuar rezultatet e testit të dytë për secilin nxënës.

Grafiku 3.6

Duket qartë nga grafiku 3.6, se edhe tek pjesa e shkruar disa prej nxënësve, kanë pasur përmirësim të rezultatit. 9 nxënës kanë marrë rezultate më të larta në testin e dytë, 9 nxënës kanë marrë më pak pikë dhe 4 kanë marrë të njëjtat pikë në të dyja testet.

3.5. Rezultatet e marra duke krahasuar notat.

Në sistemin arsimor një rol mjaft të rëndësishëm luan dhe vlerësimi me nota i njohurive të nxënësve. Nxënësit u vlerësuan me nota në të dyja testet e zhvilluara. Mënyra e vlerësimit më

nota në bazë të pikëve të marra u bë, sipas udhëzimeve të bëra për vlerësimin me nota të nxënësve, në bazë të pikëve të marra në testime.

Pikët e përgjithshme pjesëtohen me 4. Testi i zhvilluar kishte 50 pikë. $50:4=12.5$. Më pas $50-12.5=37.5$. 37 pjesëtohet me 6 (nr i notave), $37:6=6$. Gjashta është diferenca midis çdo nota. Konkretisht notat për pikët korresponedente janë si më poshtë.

Pikët	Nota
0-12	4 (Katër)
13-18	5 (Pesë)
19-24	6 (gjashtë)
25-30	7 (shtatë)
31-36	8 (Tetë)
37-42	9 (Nëntë)
43-50	10 (Dhjetë)

Tabela 3.1 Tabela e notave

3.5.1 Grupi i kontrollit

Në tabelën mëposhtë 3.2 është paraqitur numri i nxënësve për secilën notë dhe përqindja e vlefshme. Në testin diagnostikues për klasën e kontrollit 13 nxënës kanë marrë notën 4, 1 nxënës notën 5 dhe po 1 notën 6, 2 nxënës notën 7 dhe po 2 nxënës notën 8, 1 nxënës notën 9 dhe 2 nxënës notën 10.

		Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.0	13	59.1	59.1	59.1
	5.0	1	4.5	4.5	63.6
	6.0	1	4.5	4.5	68.2
	7.0	2	9.1	9.1	77.3
	8.0	2	9.1	9.1	86.4
	9.0	1	4.5	4.5	90.9
	10.0	2	9.1	9.1	100.0
	Total	22	100.0	100.0	

Tabela 3.2 Rezultati i notave testi 1

Në tabelën 3.3 paraqiten numri i nxënësve për secilën notë të marrë në testin e dytë. 12 nxënës kanë marrë notën 4, 2 nxënës notën 5, 2 nxënës notën 6, 1 nxënës notën 7, 2 nxënës notën 8 e po 2 nxënës notën 9, 1 nxënës notën 10.

Nota					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.0	12	54.5	54.5	54.5
	5.0	2	9.1	9.1	63.6
	6.0	2	9.1	9.1	72.7
	7.0	1	4.5	4.5	77.3
	8.0	2	9.1	9.1	86.4
	9.0	2	9.1	9.1	95.5
	10.0	1	4.5	4.5	100.0
	Total	22	100.0	100.0	

Tabela 3.3 Rezultati i notave testi 2

Mesatarja e notave të testit diagnostikues dhe atij përfundimtar është 5.5

3.5.2. Grupi eksperimental

Në tabelë paraqiten numri i nxënësve për secilën notë si dhe përqindjet e vlefshme. Në testin e parë 9 nxënës kanë marrë notën 9, 3 nxënës notën 5, 7 nxënës notën 6, 2 nxënës notën 7, 1 nxënës notën 8, 3 nxënës notën 9 dhe 1 nxënës notën 10.

		Frekuenca	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Cumulative Percent
Valid	4	9	34.6	34.6	34.6
	5	3	11.5	11.5	46.2
	6	7	26.9	26.9	73.1
	7	2	7.7	7.7	80.8
	8	1	3.8	3.8	84.6
	9	3	11.5	11.5	96.2
	10	1	3.8	3.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Tabela 3.4 Rezultati i notave testi 1

Në tabelën mëposhtë paraqiten numri i nxënësve për secilën notë si dhe përqindjet e vlefshme.

Në testin e dytë nxënësit e klasës eksperimentale kanë marrë këto nota:

4 nxënës notën 4, 1 nxënës notën 5, 6 nxënës notën 6, 4 nxënës notën 7, 2 nxënës notën 8, 5 nxënës notën 9, dhe 2 nxënës notën 10.

		Frekuena	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Cumulative Percent
Vald	4	6	23.1	23.1	23.1
	5	1	3.8	3.8	26.9
	6	6	23.1	23.1	50.0
	7	4	15.4	15.4	65.4
	8	2	7.7	7.7	73.1
	9	5	19.2	19.2	92.3
	10	2	7.7	7.7	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

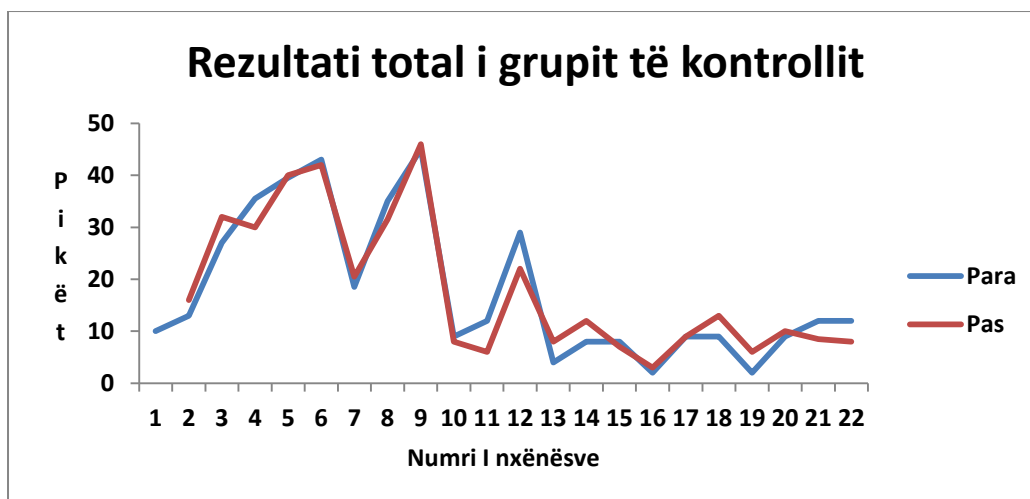
Tabela 3.5 Rezultatet e notave testi i 2

Mesatarja e notave në testin diagnostikues është 5.8, dhe ajo e testit përfundimtar është 6.6.

3.6. Konkluzionet dhe krahasimi rezultateve të testit për klasën e kontrollit dhe klasën eksperimentale

Më lart u paraqitën rezultatet e marra për çdo aftësi gjuhësore, përkatësisht të lexuarit, përdorimit të anglishtes dhe të shkruarit për secilën nga klasat (klasën e kontrollit dhe atë eksperimentale). Rezultatet u paraqitën në pikë dhe nota.

Në këtë pjesë do të paraqiten rezultatet e krahasuar ndërmjet dy testeve dhe midis të dy klasave për të nxjerrë përfundime.

Grafiku 3.7

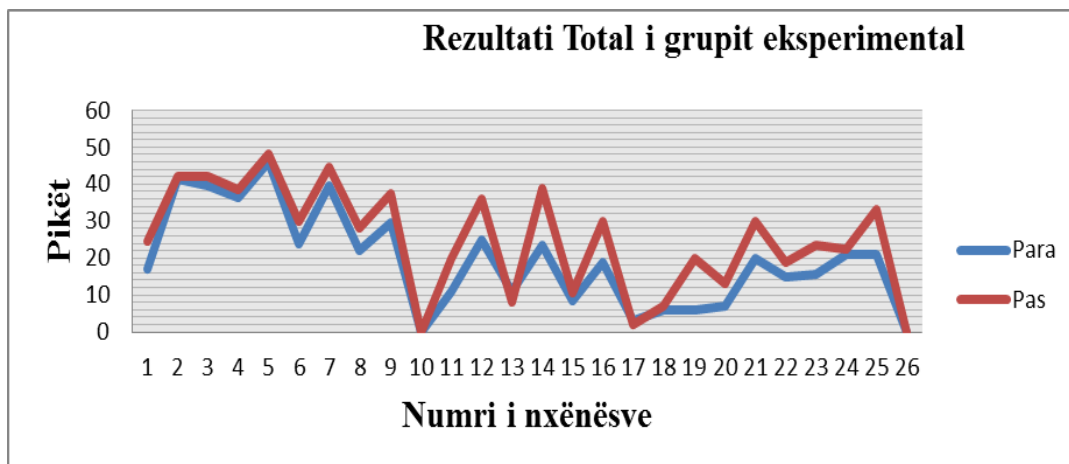
Në këtë grafik krahasohen rezultatet e testeve të klasës së kontrollit. Me blu paqitet grafiku që tregon rezultatet e testit të parë (diagnostikues) dhe grafiku me të kuqe tregon rezultatet e testit të dytë (përfundimtar)

Grafiku tregon se rezultate të dyja testeve, të testit të parë dhe atij të dytë, janë pothuajse të njëjta. Vetëm te një numër mjaft i vogël nxënësish kemi rritje të rezultateve, afërsisht 5 prej tyre. Te disa kemi rënie dhe te shumica rezultat janë të pandryshuara.

Statistika përshkruese e klasës së kontrollit						
	Nr	Minimumi	Maksimumi	Mesatare	Devijimi standart	Varianca
Rezultati para	19	1.0	18.0	8.184	5.5783	31.117
Rezultati pas	21	.0	19.0	7.119	6.2268	38.773
Pjesa e leximit para	22	1.0	18.0	8.409	5.3777	28.920
Pjesa e leximit pas	21	2.0	19.0	8.952	4.8629	23.648
Përdorimi i anglishtes para	9	2.0	9.0	5.667	2.5981	6.750
Përdorimi i anglishtes pas	8	2.0	8.0	5.125	2.2321	4.982
Pjesa e shkruar para	22	2.0	45.0	17.795	13.8733	192.468
Pjesa e shkruar pas	21	3.0	46.0	18.024	13.4587	181.137
Valid N (listëise)	8					

Tabela 3.6

Në garfikun 3.8 krahasohen rezultatet e të dyja testeve për klasë eksperimentale. Ngjyra blu tregon pikët e nxënësve në testin e parë (diagnostikues), ndërsa ngjyra e kuqe tregon pikët e nxënësve në testin e dytë (përfundimtar). Shohim se rezultatet e nxënësve janë rritur në testin e dytë, në krahasim me rezultatet e testit të parë. Vija e garfikut të kuq qëndron mbi vijën e garfikut blu. Kjo tregon se përdorimi i teksteve narrative i ka ndihmuar nxënësit në përmirësimin e aftësive gjuhësore, përkatësisht të aftësisë së të lexuarit, të përdorimit të anglishtes dhe të të shkruarit.

Grafiku 3.8

Statistika përshkuese e klasës eksperimentale							
	Nr	Range	Minimumi	Maksimumi	Mesatare	Devijimi Standart	Varianca
Rezultati para	26	46.0	.0	46.0	19.596	13.1324	172.460
Rezultati pas	26	48.0	.0	48.0	24.942	14.3271	205.267
Pjesa e leximit para	26	18.0	.0	18.0	6.885	5.1406	26.426
Pjesa e leximit pas	26	19.0	.0	19.0	9.462	6.0281	36.338
Përdorimi i anglishtes para	26	20.0	.0	20.0	12.500	6.2113	38.580
Përdorimi i anglishtes pas	26	19.0	.0	19.0	10.808	6.1580	37.922
Pjesa e shkruar para	11	9.0	.0	9.0	4.364	2.8026	7.855
Pjesa e shkruar pas	18	9.0	.0	9.0	4.222	2.7771	7.712
Valid N (listë)	10						

Tabela 3.7

Duke krahasuar rezultatet përfundimtare të nxënësve në bazë të komponentëve të analizës statistikore përshkruese, shohim se kemi rritje të mesatares, devijimit standart katror si dhe të variancës.

- Mesatarja aritmetike është madhësia mesatare e përdorur më së shumti dhe prezanton nivelin tipik të zhvillimit të dukurisë.
- Devijimi standard është masa e variacionit ose shpërhapjes së të dhënave, apo shpërndarjes së probabilitetit. Devijimi standart i ulët do të thotë se pikat e të dhënave janë të grupuara shumë afër të njëjtës vlerë (mesatare), ndërsa devijimi standard i lartë nënkupton se të dhënat janë të vendosura në një grup më të madh vlerash.

Rezultati i total i pikëve të grumbulluara të nxënësve shpreh më së miri, se stimulimi nëpërmjet tekstit narrative ka qënë mjaft efektiv.

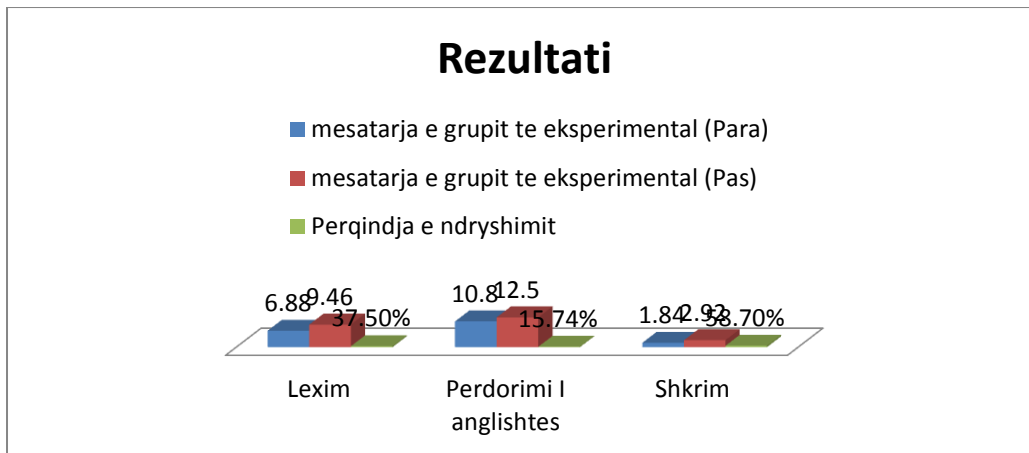
Në tabelën e mëposhtme paraqiten mesatarja e grupit eksperimental për testin diagnostikues dhe atë përfundimtar, për secilën nga aftësitë e matuara nëpërmjet testimit.

Mesatarja e aftësisë së të lexuarit në testin e parë është 6.88 %, ndërsa në testin e dytë 9.46%. Nxënësit në këtë aftësi janë përmirësuar 37.5%. Në aftësinë e përdorimit të anglishtes në testin e parë, mesatarja e pikëve të marra është 10.8%, ndërsa në testin përfundimtar është 12.5%. Ndryshimi është 15.74 %, pra kemi një përmirësim dhe për këtë aftësi. Në testin diagnostikues, mesatarja e aftësisë së të shkruarit është 1.84%, ndërsa në testin përfundimtar është 2.92% .përmirësimi për këtë aftësi është 58.7 %.

	Lexim	Përdorimi i drejtë i anglishtes	Shkrimi
Mesatarja e grupit eksperimental (test diagnostikues)	6.88	10.8	1.84
Mesatarja e grupit eksperimental përfundimtar	9.46	12.5	2.92
Përqindja e ndryshimit	37.5%	15.74%	58.7%

Tabela 3.8

Më poshtë paraqitet dhe në mënyrë garfike mesatarja e pikëve të nxënësve për secilën aftësi në të dyja testet atë diagnostikues dhe përfundimtar. Me blu paraqiten mesataret e testit diagnostikues dhe me të kuqe paraqiten mesataret e testit përfundimtar për secilën aftësi të matur. Me jeshile paraqitet përqindja e ndryshimit midis testit të parë dhe atij përfundimtar. Në të treja aftësitë kemi rritje, përmirësim.

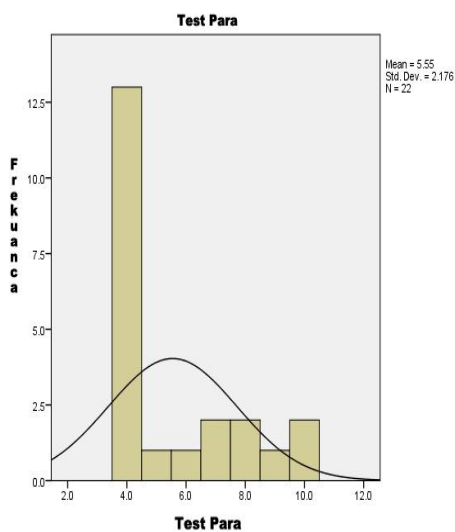
Grafiku 3.9

Rezultatet në nota të grupit të kontrollit

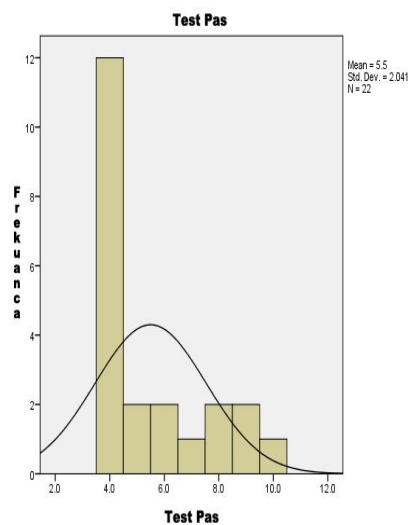
Në garfikun 3.10, paraqiten notat e nxënësve të klasës së kontrollit për testin e parë (diagnostikues). Në grafikun 3.11 paraqiten në mënyrë grafike notat e marra nga klasa e kontrollit në testin e dytë (përfundimtar).

Duke parë rezultatet e mësipërme të grupit kontrollit vërejmë se mesatarja e notave të marra ne testin para periudhës tre-mujore është $M_{w1} = 5.55$, ndërsa mesatarja e notave të testit pas aplikimit të metodës me tekstin narrativ është $M_{w2} = 5.5$, pra ndryshimi kap vlerën $M_w = M_{w2} - M_{w1} = -0.05$.

Grafikët tregojnë qartë se tek nxënësit nuk ka pasur përmirësim të rezultateve.

Grafiku 3.10

Grafiku 3.11

Rezultatet e pikëve të dy etapave testuese për grupin e kontrollit

Pjesëmarrësit	Test Paraprak	Test përfundimtar
N1	10	0
N2	13	16
N3	27	32
N4	35.5	30
N5	39.5	40
N6	43	42
N7	18.5	20.5
N8	35	31.5
N9	45	46
N10	9	8
N11	12	6
N12	29	22
N13	4	8
N14	8	12
N15	8	7
N16	2	3
N17	9	9
N18	9	13
N19	2	6
N20	9	10
N21	12	8.5
N22	12	8
Mesataret	17.79	18.02

Tabela 3.9

Me N janë identifikuar nxënësit dhe në kolonën e parë janë paraqitur pikët që ka marrë secili në testin dagnostikues dhe në kolonën e dytë pikët që kanë marrë në testin përfundimtar.

Ndryshimi i mesatareve të rezultateve të testeve në përqindje, që gjendet si më poshtë është:

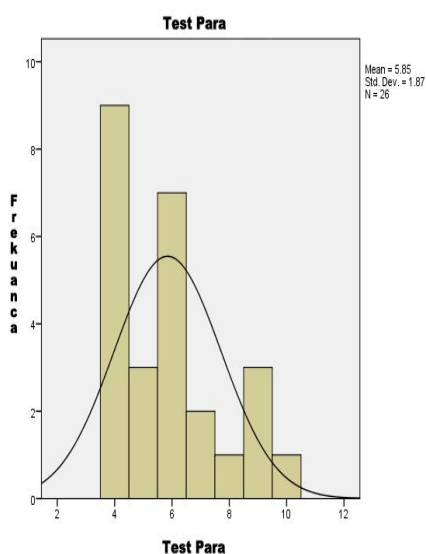
$$\text{Përqindja e ndryshimit të mesatareve} = [(M_{\text{perf}} - M_{\text{parap}})/M_{\text{parap}}] * 100$$

$$\text{Përqindja e ndryshimit të mesatareve} = [(18.02 - 17.79)/17.79] * 100$$

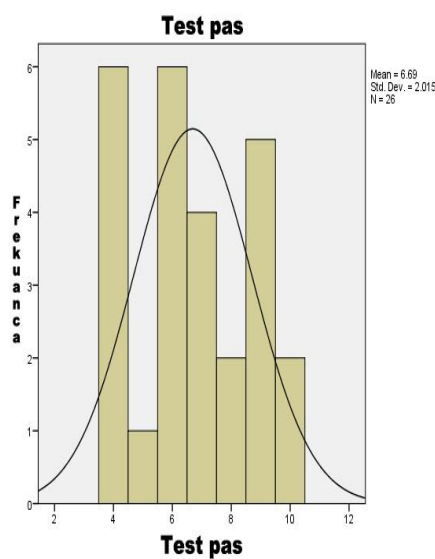
$$\text{Përqindja e ndryshimit të mesatareve} = 1\%$$

Rezultate në nota të grupit eksperimental

Në garfikët e mëposhtëm tregojnë në mënyrë grafike rezultatet në nota të nxënësve të klasës eksperimentale. Në garfikun 3.12 parqiten notat e marra në testin e parë (diagnostikues) dhe në garfikun 3.13 paraqiten notat e marra në testin e dytë (përfundimtar)

Garfiku 3.12

Garfiku 3.13

Duke parë rezultatet e mësipërme të grupit eksperimental vërejmë se mesatarja e notave të marra në testin para periudhës tre-mujore është $M_{\bar{e}1} = 5.85$, ndërsa mesatarja e notave të testit pas aplikimit të metodës me tekstin narrativ është $M_{w2} = 6.69$, pra ndryshimi i rritjes kap vlerën $M_w = M_{w2} - M_{w1} = 0.84$, pra 14%. Rritja e vlerësimit në total të notave.

Grafikët 3.12 dhe 3.13, tregojnë qartë se edhe frekuenca e notave të marra nga nxënësit ndryshon, është ulur frekuenca e notave të ulëta dhe është rritur frekuenca e notave të larta.

Rezultatet e pikëve të dy etapave testuese për grupin eksperimental

Pjesëmarrësit	Test Paraprak	Test përfundimtar
N1	17	24.5
N2	41.5	42
N3	39.5	42
N4	36	38.5
N5	46	48
N6	24	30
N7	39.5	44.5
N8	24	28
N9	29.5	37.5
N10	0	0
N11	11	20

N12	25	36
N13	11	8
N14	23.5	39
N15	8.5	10.5
N16	19	30
N17	3	2
N18	6	7
N19	6	20
N20	7	13
N21	20	30
N22	15	19
N23	15.5	23.5
N24	21	22.5
N25	21	33
N26	0	0
Mesataret	19.59	24.94

Tabela 3.10

Në tabelë janë paqartuar me N (1-26) nxënësit dhe në kolonën e parë janë dhënë pikët që ka marrë çdo nxënës në testin diagnostikues dhe në kolonën e dytë pikët e marra nga secili nxënës në testin e dytë.

Ndryshimi i mesatareve të rezultateve të testeve në përqindje që gjendet si më poshtë është:

Përqindja e ndryshimit të mesatareve = $[(M_{perf} - M_{parap})/M_{parap}] * 100$

Përqindja e ndryshimit të mesatareve = $[(24.94 - 19.59)/19.59]$

Përqindja e ndryshimit të mesatareve = 27%

	Test paraprak	Test përfundimtar	Përmirësimi
Mesatarja e Grupit Eksperimental	19.59	24.94	27%
Mesatarja e Grupit të Kontrollit	17.79	18.02	1%

Tabela 3.11

Duke analizuar rezultatet e shprehura dhe me nota konstatojmë se nxënësit e klasës eksperimentale kanë një përmirësim prej 27 %. Mesatarja e pikëve të testit diagnostikues është 19.59 %, ndërsa mesatarja e testit përfundimtar është 24.94 %.

Pasi u analizuan dhe krahasuan pikët e testit diagnostikues (më një mesatë prej 17.79 %,) me mesataren e testit përfundimtar (me një mesatë prej 18.02 %), nxënësit e klasës së kontrollit kanë një përmirësim prej vetëm 1% .

Përmirësimi në pikë është mjaft i dukshëm në klasën eksperimentale.

Nga përpunimi i të dhënave dhe krahasimit të rezultateve doli se nxënësit e klasës eksperimentale përfituan nga përdorimi i teksteve narrative në orën e gjuhës angleze. Rezultatet më të larta u arritën jo vetëm në përmirësimin e aftësive gjuhësore, të lexuarit, përdorimit të anglishtesh, por dhe në nota. Performanca e nxënësve të klasës eksperimentale është më e ulët në aftësinë e përdorimit të anglishtes, krahasuar me rritjen e dy aftësive të tjera.

KAPITULLI IV

TEKSTI NARRATIV, KURRIKULA DHE QËNDRIMET E NXËNËSVE DHE MËSUESVE TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ PËRDORIMIT TË TEKSTIT NARRATIV NË MËSIMIN E GJUHËS ANGLEZE NË QYTETIN E KORÇËS

4.1. Teksti narrativ në përputhje me synimet e kurrikulës kombëtare

Të mësuarit e gjuhëve të huaja i mundëson nxënësit dhe u ofron atyre mundësinë të mësojnë dhe të kuptojnë mënyrën e të menduarit dhe të sjelljes së popujve të tjerë, të njohin vlerat kulturore të qytetërimeve të tjera. Të mësuarit e gjuhëve të huaja mundëson lehtësi në komunikim ndërmjet njerëzve, në një botë të larmishme dhe me më shumë kultura, ose quajtur ndryshe në fshatin tonë të madh global. Mësimi i gjuhës së huaj në vendin tonë mbështetet në filozofinë dhe në Udhëzimet e Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët dhe në dokumente të tjera kurrikulare të arsimit parauniversitar në Shqipëri.

Të mësuarit e gjuhëve të huaja synon që nxënësit tanë:

- të bëhen të vetëdijshëm për nevojën në rritje të përdorimit të gjuhës së huaj;
- të aftësojnë dhe përmirësojnë aftësitë e tyre njohëse gjuhësore, ndërkulturore dhe emocionale;
- të përdorin gjuhën e huaj si mjet komunikimi;
- të krijojnë shprehitë për një punë fillestare të pavarur dhe të përdorin strategji të të mësuarit, që i bëjnë ata sa më krijues;
- të thellojnë njohuritë gjuhësore, për të marrë dhe për të shprehur informacione, përmes të cilave ata të zgjerojnë njohuritë për botën dhe të formohen nga ana intelektuale.²³ (Hashorva, Hadaj, Abdurrahmani, Tupja, Dibra, Beja, Lolja, Delija, Simon, 2012), Kurrikula, në kuptimin e gjerë është faktori më i rëndësishëm i procesit të arsimimit. Ajo përcakton se çfarë duhet të dinë dhe çfarë duhet të jenë në gjendje të bëjnë nxënësit, cilat vlera duhen kultivuar tek ata, si duhet të aftësohen për bashkëjetesë dhe tolerancë, si mund të japin ndihmesën e tyre në mënyrë aktive për mirëqenie shoqërore dhe vetjake. Sipas Ralf Tiler dhe Hilda Taba, kurrikula mund të përkufizohet si “një plan për veprim ose një dokument i shkruar, që përfshin strategjitë për arritjen e objektivave ose të qëllimeve të dëshiruara”.²⁴

Parimet thelbësore në bazë të të cilave zbatohet kurrikula janë si më poshtë:

²³ KORNIZA KURRIKULARE E ARSIMIT PARAUNIVERSITAR Draft Tiranë, Tiranë, 2012

²⁴ shih http://www.academia.edu/1098940/1_Fusha_e_kurrikules_parë_më_19/09 2015

1) *Konceptimi i gjerë i kurrikulës.* Koncepti tërësor i kurrikulës duhet të përfshijë përmbajtjen, mjedisin e të nxënit, metodat e mësimdhënies, burimet e të nxënit, praktikat e vlerësimit dhe mënyrat e shumta të bashkëveprimit ndërmjet nxënësve, mësuesve dhe komunitetit.

2) *Gjithpërfshirja.* Ky parim synon të ndërtojë një kurrikulë që të krijojë mundësi të barabarta për sukses vetjak për çdo nxënës.

3) *Përshtatshmëria.* Kurrikula duhet të jetë e zhdërvjellët për të mundësuar përshtatjen e saj me nevojat e veçanta të individit ose grupeve të nxënësve në nivel shkolle.

4) *Baraspesha dhe integrimi.* Kurrikula organizohet në fusha të të nxënit, që kanë në themel ndarjen dhe integrimin real të fushave të dijes.

5) *Vijimësia.* Nxënësit zhvillohen, nxënë në ritme dhe mënyra të ndryshme, duke i ndërtuar dijet e tyre mbi bazën e njohurive dhe të përvojës vetjake paraprake.

6) *Bashkëpunimi dhe partneriteti.* Arsimimi është përgjegjësi e përbashkët e nxënësve, mësuesve, prindërve, specialistëve të arsimit dhe e gjithë shoqërisë.

7) *Të nxënit gjatë gjithë jetës.* Roli i arsimit është të përgatisë nxënësit për një botë që ndryshon shpejt dhe në mënyrë të vazhdueshme.

8) *Aftësimi për jetën dhe botën e punës.*

9) *Decentralizimi.* Decentralizimi krijon më shumë mundësi për përditësimin e procesit të mësimdhënies dhe mundëson pasurimin e kurrikulës me lëndë dhe veprimtari të ndryshme, që e afrojnë atë më shumë me kërkesat e nxënësve, me kërkesat dhe veçoritë e zhvillimit të tregut të punës.

10) *Standardet bashkëkohore.* Prespektiva e integritit në Bashkimin Evropian kërkon që arsimi ynë parauniversitar të bëhet i krahasueshëm me cilësinë e standardeve europiane.

Mësimdhënia e suksesshme dhe të nxënit efektiv i gjuhëve të huaja, kanë nxjerrë në pah kërkesën për përdorimin e metodave të mësimdhënies, të cilat kanë si synim të zbatojnë parimet e kurrikulës.

Kërkimi i metodave të reja në mësimdhënien e gjuhës angleze bëhet për t'iu përshtatur kërkesave të kurrikulës si dhe kërkesave të nxënësve, por dhe të vetë kohës. Si element kyç i këtyre metodave janë pjesëmarrja aktive e nxënësve në procesin e mësimin, duke i nxitur nxënësit që të jenë të përgjegjshëm. Realizimi i objektivave të kurrikulës dhe të mësuarit të gjuhëve të huaja kërkojnë realizimin e një mësimdhënieje dhe të nxëni të efektshëm, që bazohet në bindjen se çdo

nxënës mund të jetë i suksesshëm.²⁵

Duke u nisur nga parimet bazë të kurrikulës së lartpërmendur mund të argumentojmë se integrimi i një moduli me tekste narrative në gjuhën e huaj Angleze plotëson kërkesat e kohës dhe të kurrikulës

Tekstet narrative i pëmbahen parimit të parë, pasi ato ofrojnë mundësinë e bashkëveprimit midis mësuesit dhe nxënësit, nxënësve me njëri-tjetrin, si dhe ofrojnë burime të shumta për orën e mësimit, materiale autentike, bashkëkohore dhe interesante. Përzgjedhja e teksteve narrative mundëson përdorim të larmishëm të veprimtarive mësimore, mjeteve didaktike, detyrave të diferencuara dhe projekteve që sigurojnë realizimin e këtij parimi. Shumëllojshmëria e teksteve narrative është një tjetër përputhje me këtë parim. Kjo shumëllojshmëri aftëson nxënësit për të nxënë gjatë gjithë jetës, si dhe për të përzgjedhur informacione në mënyrë kritike dhe sipas nevojave dhe kërkesave të tyre.

Teksti narrativ mundëson gjithëpërfshirjen, pasi mundëson punën e diferencuar dhe aktivitetet mund të përshtaten për nxënësit me nivele të ndryshme gjuhësore.

Teksti narrativ përputhet më së miri dhe me parimin e përshtatshmërisë. Tekstet narrative janë interesante dhe tërheqin vëmendjen e nxënësve. Teksti narrativ është i përshtatshëm për nxënësit me nevoja dhe interesa të veçanta në të nxënë.

Nëpërmjet teksteve narrative mund të përvetësohen aftësitë e kompetencat gjuhësor në një situatë reale dhe këto aftësi të praktikohen në funksion të komunikimit dhe zbatimit të këtyre aftësive.

Tekstet narrative siç e përmendëm dhe në kapitullin e dytë, janë të shumëllojshme. Tematika e tyre mbështetet tek e kaluara, tek jeta e përditshme tek e ardhmja, shpesh ajo është edhe fryt i fantazisë ose bazohet në vlerat kulturore të qytetërimeve të ndryshme. Por, të gjitha këto bazohen në situata reale ose të ngjashme, të cilat mundësojnë përzgjedhjen dhe përdorimin e gjuhës angleze në situata që ndeshen në realitetin e përditshëm. Situata nga jeta personale, familjare, shoqërore e deri tek e vendit, rajonit e më gjerë.

Teksti narrativ përputhet dhe më parimin vijimësisë. Tekstet narrative, që mund të përdoren gjatë orëve të mësimit, lehtësisht mund të zgjidhen në harmoni me veçoritë kryesore të çdo grupmoshe, në varësi të mundësisë dhe të gatishmërisë së fëmijëve për të nxënë, për të përvetësuar, praktikuar ose përmirësuar aftësitë gjuhësore. Bashkëpunimi midis mësuesve dhe nxënësve nxitet nëpërmjet tyre. Ky bashkëpunim do të çojë në arritjen e objektivave të synuara nga të gjitha palët. E rëndësishme është krijimi i partneritetit mësues– nxënës, i cili

²⁵ Korniza kurrikulare e arsimit parauniversitar Draft Tiranë, 2012

rrit motivimin e nxënësve dhe krijon një atmosferë të ngrohtë dhe kushtet e nevojshme për shfrytëzimin e njohurive dhe përvojave të nxënësve dhe mësuesve.

Leximi është shembulli më i mirë i të nxënësve gjatë gjithë jetës. Teksti narrativ u shton dëshirën e nxënësve të vazhdojnë kërkimet e tyre për njohuri dhe thellimin e tyre, përmirësimin e vazhduar të aftësive dhe shprehive gjuhësore, si dhe përvetësimin e njohurive të reja.

Synimi i shkollës është që, nxënësit të jenë të aftë të zbatojnë njohuritë e marra dhe në jetë.

Tekstet narrative ju shërbejnë nxënësve të aftësohen për jetën, i pajisin ata me njohuri, aftësi, shprehje praktike dhe qëndrime të nevojshme për t'u përballuar me sukses, me kërkesat e punësimit, sfidat e jetës si dhe kërkesës për të komunikuar në jetën e përditshme. Teksti narrativ siguron një të nxënë të vazhdueshëm dhe në përputhje me kërkesat e të përditshmes. E rëndësishme është të theksohet se, në orët ku përdoret tekstit narrative, menaxhimi që i bëhet informacionit, si dhe mundësia e punës së pavarur individuale, ose në grup janë elementë kyç për t'i nxitur nxënësit drejt të nxënësve gjatë gjithë jetës. Tekstet narrative mundësojnë punën në grupe të vogla, e cila krijon marrëdhënie pozitive ndërmjet nxënësve dhe qëndrime mësimesdashjeje ndaj lëndës së gjuhës angleze. Për këtë arsye, ato rritin vetëvlerësimin e nxënësve, nxitin marrëdhëniet shoqërore midis tyre dhe sigurojnë arritje dhe motivim më të lartë në procesin e të nxënësve.

Teksti narrativ përveç veçorive që përmendëm mundëson dhe të mësuarit ndërlëndor. Temat që trajtohen në të lidhen me fushat e ndryshme të dijeve njerëzore. Ky është dhe një parim i rëndësishëm i kurrikulës.

Teksti narrativ, krahas kërkesave dhe nevojave të shoqërisë shqiptare, përmbush dhe kërkesat e jetës dhe të punës në një Evropë demokratike dhe në një botë gjithnjë e më të ndërruar. Një botë e cila po shkon drejt globalizimit, ku njohja dhe përdorimi i gjuhës angleze është një faktor kyç në bashkëjetesën globale. Të gjitha këto i mundëson teksti narrativ, pasi tematika e tij është mjaft e gjerë.

Teksti narrativ nxit iniciativën vetjake për një përdorim të gjuhës, nxit reflektimin nëpërmjet aktiviteteve, të cilat zhvillojnë dhe botën e brendshme të personazheve, si dhe japin një pasqyrim të realitetit ose të kaluarës. Nxënësit japin gjykimin e tyre individual. Përdorimi i tekstit narrativ në gjuhën e huaj nxit vetëvlerësimin, pasi nxënësi është në qendër të mësimit nëpërmjet komunikimit, nxit bashkëpunimin ndërmjet tyre dhe barazinë. Tekstet narrative marrin parasysh dhe plotësojnë nevojat e të nxënësve vetjak, si dhe sigurojnë kushtet e të nxënësve për të gjithë nxënësit. Kjo pasi, mësuesi e ka më të lehtë të bazohet në njohuritë, aftësitë gjuhësore dhe qëndrimet paraprake të nxënësve dhe të planifikojë të nxënësve mbi bazën e tyre. Njohuritë paraprake të nxënësve janë kusht jo vetëm për përvetësimin e njohurive të reja, por

edhe për realizimin e një mësimdhënieje ndërvepruese në orën e gjuhës së huaj, ç'ka përputhet dhe me qasjen konstruktiviste që trajtuam në kapitullin e mëparshëm.

Teksti narrativ nxit të menduarit në mënyrë kritike dhe krijuese, si dhe aftësinë për t'u përballuar dhe përdorur gjuhën në situata të papritura.

Tekstet narrative përmbushin më së miri synimet e kurrikulës së gjuhës së huaj. Teksti narrative realizon gjithpërfshirjen, njohjen me kulturën, sigurimin e një informacioni të bollshëm. Gjithashtu, mundëson lidhjen ndërlëndore dhe mbështetjen në situata reale.

4.1.1. Synimet e kurrikulës për arsimin bazë në lëndën e gjuhës angleze

Qëllimet e lëndës së gjuhës së huaj në arsimin bazë janë:

- Zhvillimi i aftësive për të folur, dëgjuar, lexuar dhe shkruar tekste të llojeve të ndryshme letrare dhe jolettrare, si dhe kultivimi nëpërmjet këtyre teksteve i mendimit kritik dhe krijues.
- Përdorimi i gjuhës dhe mjeteve të saj në varësi të situatës dhe qëllimit që kanë nxënësit.
- Gjetja, kuptimi, analiza dhe vlerësimi i informacioneve.²⁶

Gjuha angleze zhvillohet si lëndë më vete nga klasa e tretë deri në klasën e nëntë në arsimin bazë. Programi i kësaj lënde mbështetet në Kornizën Kurrikulare të Arsimit Parauniversitar, në standardet e të nxënies të fushës së gjuhëve të huaja, si dhe në Kuadrin e Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët. Mësimi i gjuhës angleze në klasat 3 - 9 të arsimit bazë është një kërkesë dhe domosdoshmëri për të patur një shoqëri konkurruese, moderne, dinamike. Interesat e së cilës përfshijnë nxitjen dhe mundësimin e komunikimit gjuhësor dhe ndërkulturor mes qytetarëve evropianë, promovimin e integritetit evropian, si dhe barazinë etnike, racore dhe gjinore. Këto njohuri mundësojnë nxënësit të zhvillojnë komunikimin në gjuhën angleze dhe inkurajojnë ndërgjegjësimin e tyre kulturor dhe promovimin e vlerave të tyre mbarevropiane. (Hashorva, Hadaj, Abdurrahmani, Tupja, Dibra, Beja, Lolja, Delija, Simon, 2012)

Programi i gjuhës angleze për klasat 3 - 9 ka si objekt studimi mësimin e gjuhës angleze në nivelin A - B₁ dhe krijimin e aftësive të qëndrueshme komunikative dhe njohurive socialkulturore tek nxënësit, si përdorues fillestarë të gjuhës angleze, nga klasa e tretë deri në klasën e nëntë të arsimit bazë. Programi i pajis mësuesit me skemën e shtrirjes dhe përdorimit të nivelit A₁ - A₂ në klasat 3 - 6 të arsimit bazë dhe bën dallimin me klasat 7 - 9 të arsimit bazë, që është një cikël studimi që i përket nivelit B₁.

Sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët;

²⁶ Korniza kurrikulare e arsimit parauniversitar draft Tiranë, Tiranë, 2012

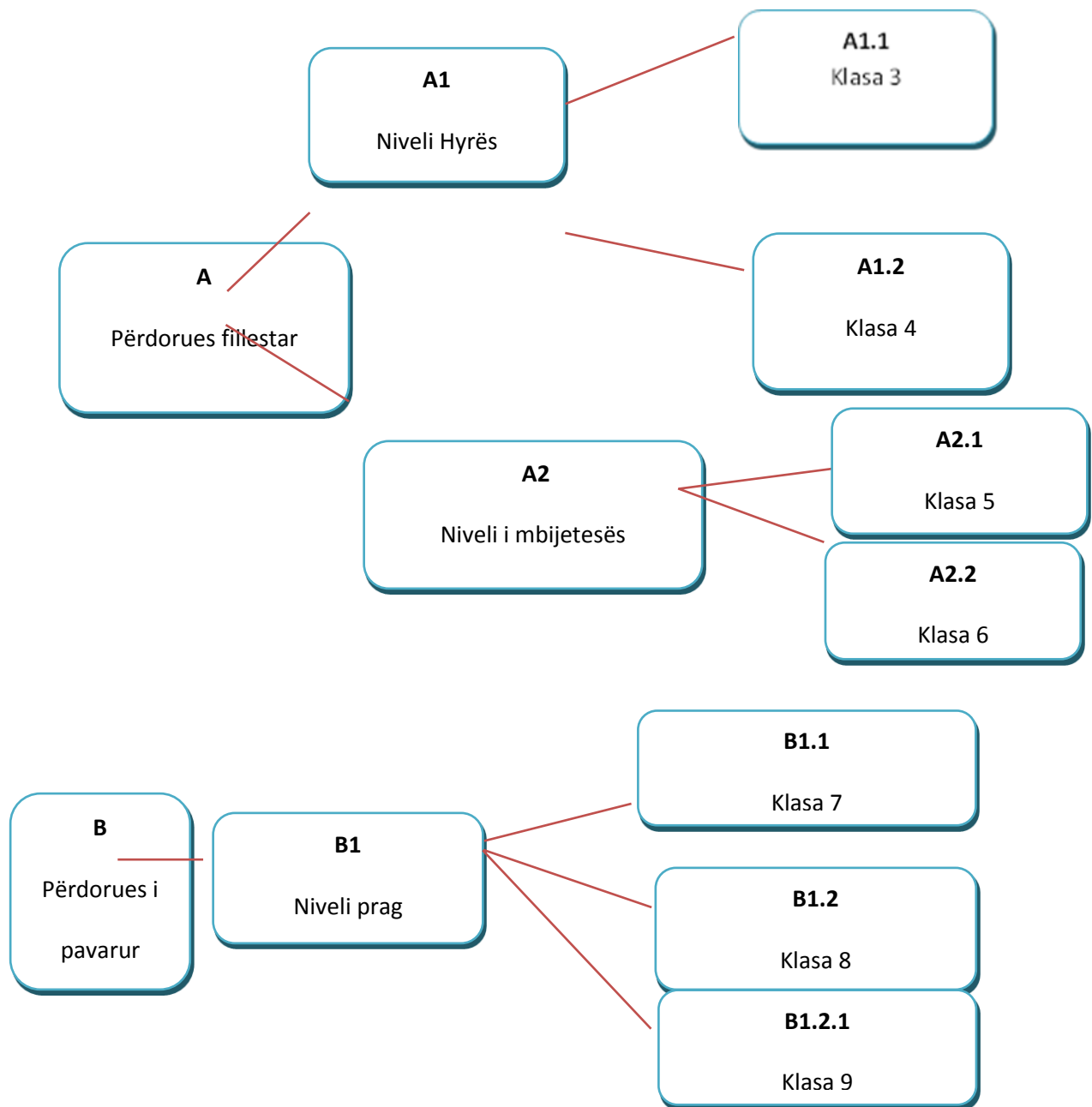

Tabela 4.1

4.2. Feedback-_u i nxënësve të klasës eksperimentale ndaj "orës së tregimit"

Në fund të këtyre orëve mësimore të mësimi u zhvillua një diskutim me nxënësit, bazuar në pyetjet e mëposhtme: *A ju kanë ndihmuar këto orë mësimi të ndërtuara rreth tregimeve? Pse ju kanë ndihmuar këto orë mësimi? Ç'mendoni nëse e krahasoni me orët e tjera ku nuk është përdorur tregimi?*

Nxënësit e klasës eksperimentale shprehën mendimet e tyre në letër. Të përmbledhura mendimet e tyre janë si më poshtë:

Shumica e nxënësve janë shprehur se këto orë mësimi i kanë ndihmuar shumë. Disa prej tyre janë shprehur se tani, që janë në prag provimesh ndihen më të sigurt në vetvete në lidhje me provimin e gjuhës angleze.

Këto orë kryesisht i kanë ndihmuar për të përmirësuar gramatikën dhe kohët e foljeve, i kanë ndihmuar në praktikimin e leximit si dhe të shprehen më mirë në gjuhën angleze. Veprimtaritë e kryera i kanë përfshirë më shumë gjatë orës së mësimi të gjuhës angleze. Gjatë këtyre orëve më shumë nxënës kanë qënë pjesëmarrës aktivë në aktivitetet e organizuara.

Fjalori është një tjetër aspekt, i cili është përmirësuar, falë këtyre orëve. Këto orë mësimi u kanë mundësuar të përsërisin njohuritë e marra gjatë vitit shkollor.

Po shkruaj mendimin e njëres prej nxënësve: *“Futja e këtyre tregimeve gjatë orës së gjuhës angleze, tek unë kanë ndikuar pozitivisht. Kam pasur boshllëqe në kohët e foljeve, përdorimin e tyre dhe duke bërë ushtrime bazuar në këto tregime, tani unë i kam më të lehtë t’i përdor ato. Këto tregime ishin shkruar në kohë të ndryshme, dhe kjo gjë më ka ndihmuar gjithashtu.”* A.K²⁷

Një tjetër nxënëse shkruan : *”Meqënëse jemi ne prag të provimeve të lirimit, mësuesja e anglishtes ka vendosur të bëjmë orë përsëritje. Këto orë përsëritje për mua kanë qënë një shtesë. Sigurisht, që më kanë ndihmuar. Këto ndihmesa kanë qënë në forma të ndryshme, psh. kam mësuar dhe përsëritur kohët e foljeve si dhe kam përsëritur fjalorin. Më së shumti më kanë ndihmuar në rikujtimin e gramatikës. Kemi punuar e diskutuar shumë për formën pasive, fjalitë kushtore, kohët e foljeve etj. Për mendimin tim këto orë kanë qënë zbavitëse, ora kalonte më shpejt se një orë e zakonshme anglishteje”.* M.P²⁸

Një tjetër nxënëse e mbyll me këto fjalë: *”Në krahasim me orët e tjera, kjo ka qënë më e mira pasi kanë marrë pjesë nxënësit e të gjithë niveleve.”* A.B²⁹

Njëra nga nxënëset është shprehur se asaj i pëlqen një orë anglishteje më e vështirë pasi sipas mendimit të saj, këto orë kanë ndihmuar nxënësit e një niveli më të ulët. I.L³⁰

4.2.1. Analiza e pyetësorit të nxënësve të klasës eksperimentale

Për të vërtuar hipotezën: *Nxënësit e ciklit 9-vjeçar pëlqejnë dhe motivohen më shumë, nëse punojnë me tekste narrative gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj, gjatë orës së fundit*

²⁷ Shih shtojcën 15

²⁸ Shih shtojcën 16

²⁹ Shih shtojcën 17

³⁰ Shih shtojcën 18

nxënësit e klasës eksperimentale plotësuan një pyetësor lidhur me orët gjatë të cilave u punua me tekstin narrative.

Pyetjet kishin për qëllim të nxirrnin në pah mendimin e nxënësve në lidhje me këto orë, ndikimin që kishin patur tekstet narrative në përmirësimin apo jo të aftësive gjuhësore të gjuhës angleze, përfshirja, motivimin e tyre në orën e mësimit si dhe vështirësitë e hasura.

Pyetësori ishte i ndarë në tre pjesë.³¹

1-Në pjesën e parë nxënësit shprehnin mendimin e tyre në lidhje me tregimet në orën e gjuhës angleze, sipas shkallës linker ku: 1= dobët, 2= mjaftueshëm, 3= mesatare, 4 = mbimesatare, 5= shumë mirë.

2-Pjesa e dytë kishte lidhje me ndikimin që patën tek ta aktivitetet rreth tregimeve të zhvilluara në klasë gjatë këtyre orëve.

3-Pjesa e tretë ju kërkonte të qarkonin vështirësitë që kishin hasur gjatë këtyre orëve.

Pjesa e parë

		Vlerësimi i shprehur në përqindje				
	Pyetja	Dobët	Mjaftueshëm	Mesatare	Mbimesatare	Shumë mirë
a)	Sa ka qënë shkalla e kënaqësisë tuaj kur mësuesja propozoi përdorimin e tregimeve në orën e anglishtes?	8%	0%	23%	23%	46%
b)	Po motivimi në orën e parë sa ka qënë?	15%	12%	23%	27%	23%
c)	Sa të çlirët jeni ndjerë gjatë realizimit të veprimtarive rreth këtyre regjimeve?	11%	12%	12%	27%	38%
d)	Po motivimi në përfundim të këtyre orëve?	12%	12%	23%	15%	38%
e)	Sa ju ndihmuan tregimet në përvetësimin e gjuhës së huaj?	11%	12%	8%	15%	54%
	Sa ju ndihmuan tregimet në përfundimin e kompetencave gjuhësore?	12%	15%	19%	19%	35%
	Sa ju ndihmuan tregimet për përgatitjen e provimit të	15%	15%	8%	12%	50%

³¹ Në pyetësor kam përdorur termin "tregim" për të mos i ngatërruar nxënësit.

	lirimit?					
f)	Sa përfituat nga këto aktivitete rreth tregimit?	15%	15%	8%	27%	35%
g)	Sa u rrit niveli juaj i interesit kundrejt gjuhës së huaj përmes këtyre tregimeve?	11%	12%	23%	27%	27%
h)	Sa mirë jeni ndjerë gjatë këtyre orëve?	15%	8%	11%	8%	58%
i)	Sa ju ka ndihmuar teksti mësimor në përvetësimin e kompetencave komunikative?	16%	27%	23%	19%	15%
j)	Sa ju kanë ndihmuar tregimet në përvetësimin e kompetencës komunikative?	15 %	15 %	4%	35%	31%

Tabela 4.2

a.46 % e nxënësve e kanë vlerësuar me *shumë mirë*, shkallën e kënaqësisë kur mësuesja ju propozoi përdorimi e tregimeve në orën e anglishtes .

b.27 % e nxënësve janë ndjerë të motivuar në vlerën *mbimesatare* në orën e parë dhe 23 % janë ndjerë të motivuar në vlerën *shumë mirë*.

c. 38 % nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* dhe 27 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* për faktin se sa të të çlirët janë ndjerë gjatë realizimit të veprimtarive rreth këtyre tregimeve.

d.38% e kanë vlerësuar me *shumë mirë* motivimin në përfundim të këtyre orëve. Krahasuar me motivimin në orën e parë shohim se kemi një rritje në vlerësim nga nxënësit. Shumica e nxënësve të cilët orën e parë e kishin vlerësuar motivimin me vlerën *mbimesatare*, në fund të këtyre orëve e kanë vlerësuar me *shumë mirë*.

e.50 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për ndihmën që ju dhanë tregimet për përgatitjen e provimit të lirimit.

- 54 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për ndihmën që ju dhanë tregimet në përvetësimin e gjuhës së huaj.

- 35 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për ndihmën që ju dhanë tregimet për përforcimin e kompetencave gjuhësore dhe 19% kanë dhënë vlerësimin *mestar* dhe *mbimesatar*.

f.35 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* dhe 27 % e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* për përfitimin gjuhësor nga këto aktivitete.

g.27% e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* dhe po 27 % kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* për rritjen e interesit ndaj gjuhës së huaj përmes këtyre tregimeve.

h.58% janë kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për faktin se sa mirë janë ndierë gjatë këtyre orëve.

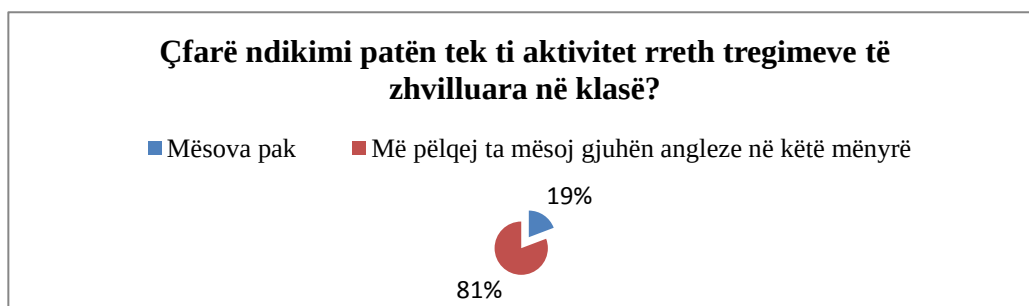
i.23 % japin vlerësimin *mjaftueshëm* dhe 27 vlerësimin *mesatar* në lidhje me ndihmën që ju ka dhënë teksti mësimor në përvetësimin e kompetencës komunikative.

j.35% e nxënësve janë kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* për ndihmën që ju kanë dhënë tregimet në përvetësimin e kompetencës komunikative, 31% kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për ndihmën e dhënë nga tregimet në përvetësimin e kompetencës komunikative.

Pjesa e dytë e pyëtesorit

Pyetja 1. Çfarë ndikimi patën tek ti aktivitetet rreth tregimeve të zhvilluara në klasë?

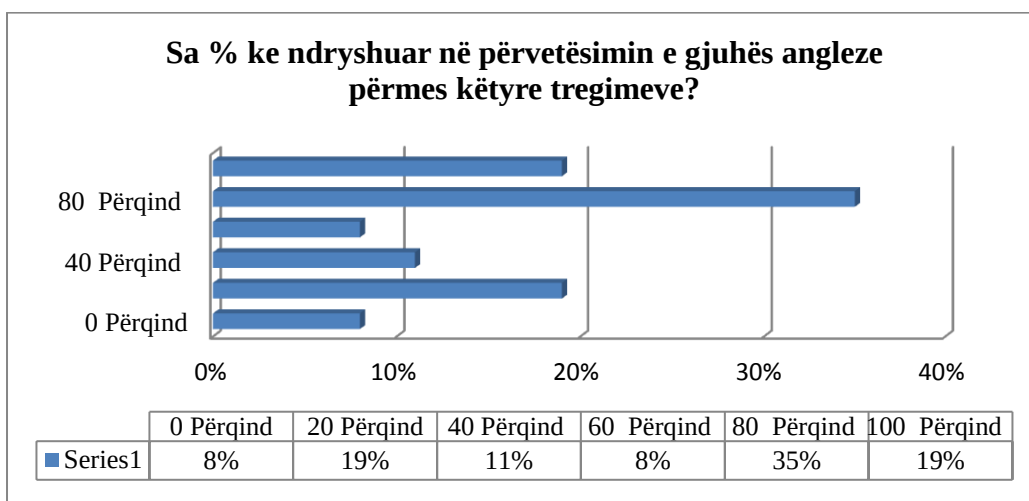
81 % e nxënësve pëlqejnë të mësojnë gjuhën angleze ne këtë mënyrë.

Grafiku 4.1

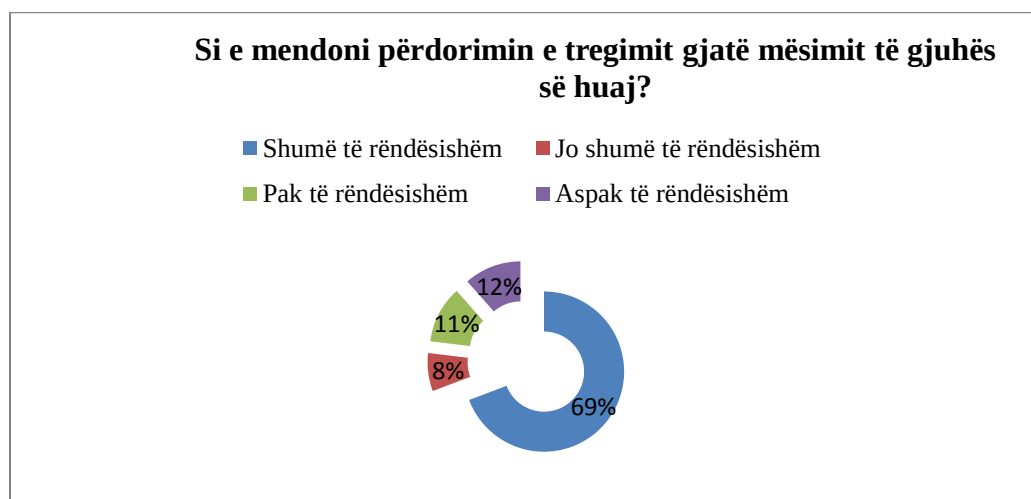
Pyetja 2. Sa % ke ndryshuar në përvetësimin e gjuhës angleze përmes këtyre tregimeve?

35 % e nxënësve shprehen se kanë ndryshuar 80 % dhe 19% e nxënësve kanë ndryshuar 100% në përvetësimin e gjuhës angleze përmes tregimeve

Garfiku 4.2

Pyetja 3. Si e mendoni përdorimin e tregimit gjatë mësimit të gjuhës së huaj?

Grafiku 4.3

60% e vlerësojnë si shumë të rëndësishëm përdorimin e tregimit në mësimin e gjuhës së huaj.

Pyetja 4 .Si e mendoni prezencën e tregimeve në orën e gjuhës angleze?

Është bërë lidhja e midis përdorimit të tregimit gjatë orës së mësimit si dhe prezencës së tregimeve në orën e gjuhës angleze. Analiza e korrelacionit është teknikë matematike që shërben për të matur “fuqinë e varshmërisë” në mes të dy variablave. Koeficienti i korrelacionit shënohet me r dhe merr vlera në mes numrave -1 dhe 1 .

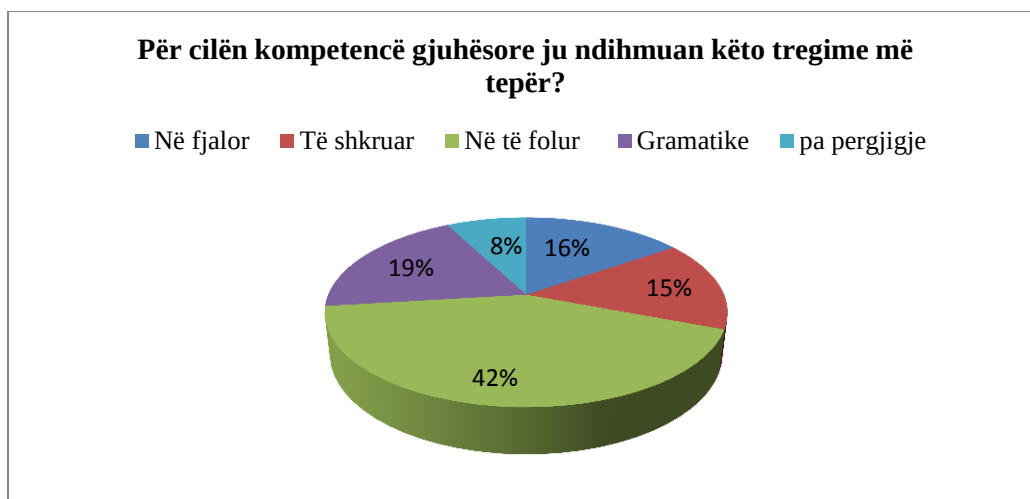
Momenti i prodhimit i Personit për koeficientin e korrelacionit (angl. Pearson’s product moment correlation coefficient) mat fuqinë e varshmërisë së mundshme lineare në mes të dy variablave.

Shohim se variablat kanë korrelacion të fortë midis tyre (vlera 0.988). Nga përgjigjet e dhëna del së nxënësit e vlerësojnë prezencën dhe përdorimin e teksteve narrative në mësimin e gjuhës angleze.

	<i>Përdorimi e tregimit gjatë mësimit të gjuhës angleze</i>	<i>Prezenca e tregimeve në orën e gjuhës angleze</i>
Column 1	1	
Column 2	0.988837195	1

Tabela 4.3

Pyetja 5. Për cilën kompetencë gjuhësore ju ndihmuan këto tregime më tepër?

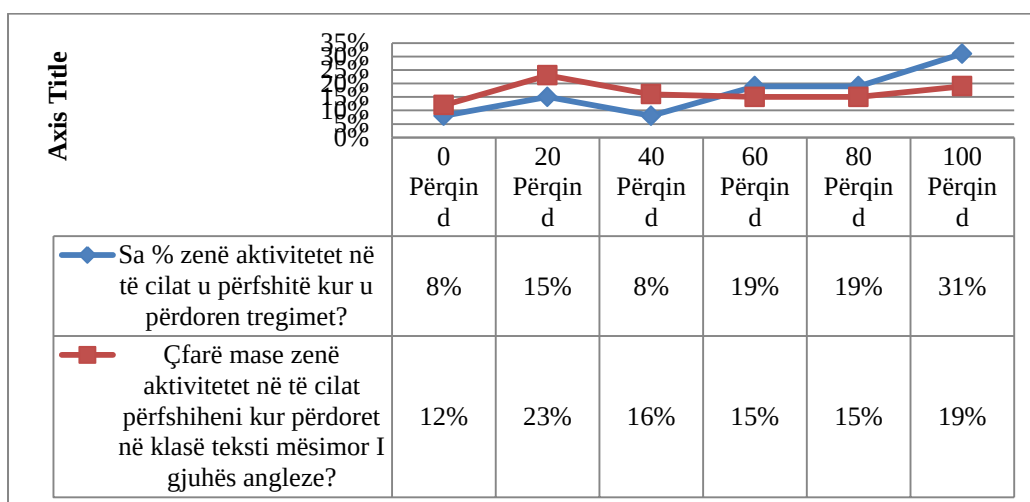
Grafiku 4.4

42 % e nxënësve kanë vlerësuar të folurën si një nga kompetencat që i kanë ndihmuar më shumë tregimet. 19% të nxënësve i kanë ndihmuar në gramatikë. 16% në fjalor, 8 % në të shkruar dhe 15% s'janë përgjigjur.

Pyetja 6. Sa % zenë aktivitetet në të cilat u përfshitë kur u përdoren tregimet? Çfarë mase zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë teksti mësimor i gjuhës angleze?

Nxënësit kanë vlerësuar me përqindje masën e përfshirjes në aktivitete kur u përdoren tregimet si dhe masën që zënë në tërësi aktivitetet në të cilat përfshihen ku përdoret në klasë teksti mësimor i gjuhës angleze.

Krahasimi me grafik i shprehur në përqindje.

Grafiku 4.5

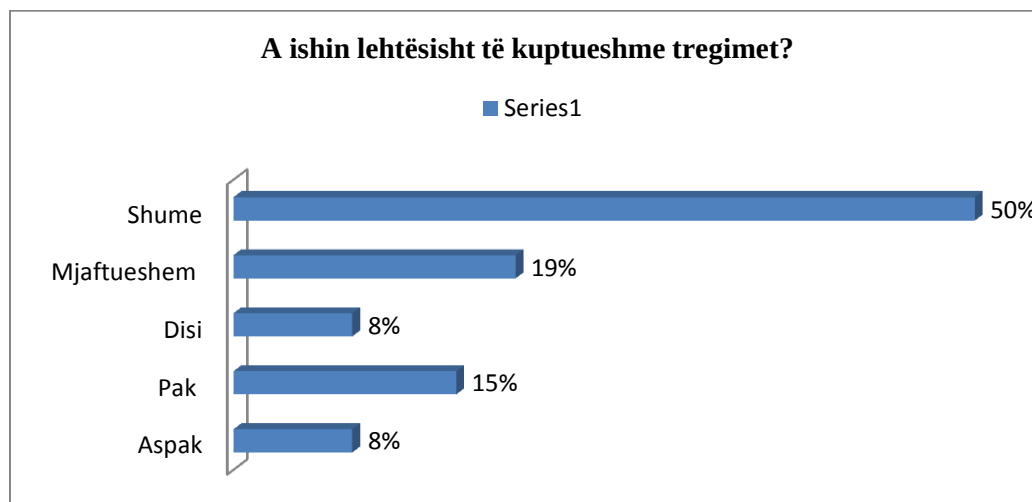
31 % u shprehën se u përfshinë 100%, 19 % të tyre 80 % dhe po 19 % u përfshinë 60 % , 15 % u përfshinë 20 % dhe 8 % e nxënësve nuk u përfshi në aktivitetet gjatë orëve ku u përdorën tregimet.

19 % e nxënësve përfshihet 100 % në klasë në aktivitete kur përdoret teksti mësimor I gjuhës angleze, 15 % përfshihen 80 % dhe po aq përfshihen 60%, 23 % përfshihen 20 % dhe 12 % e nxënësve nuk përfshihen fare në veprimtaritë gjatë orës së mësimi.

Nga grafiku shohim se kemi një përfshirje më të lartë në orët gjatë të cilave u përdorën tregimet.

Pyetja 7. A ishin lehtësisht të kuptueshme tregimet?

Për 50 % të nxënësve tregimet ishin shumë të lehta dhe, mjaftueshëm të lehtë ishin për 19% të tyre. Për 8 % ishin disi dhe po për 8 % ishin aspak të lehtë, për 15 % ishin pak të lehtë.

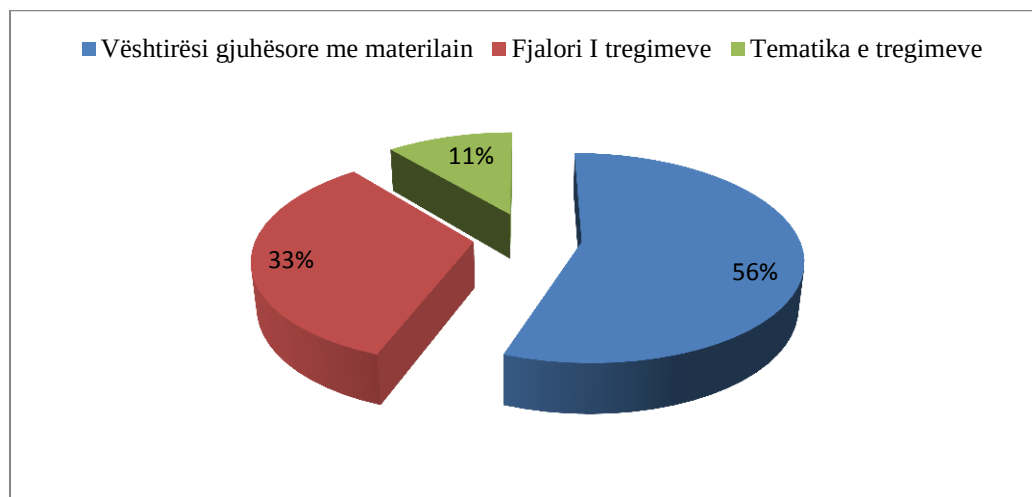

Grafiku 4.6

Pjesa 3. Vështirësitë që kanë hasur nxënësit

Pyetja 1. Qarko vështirësitë që keni hasur.

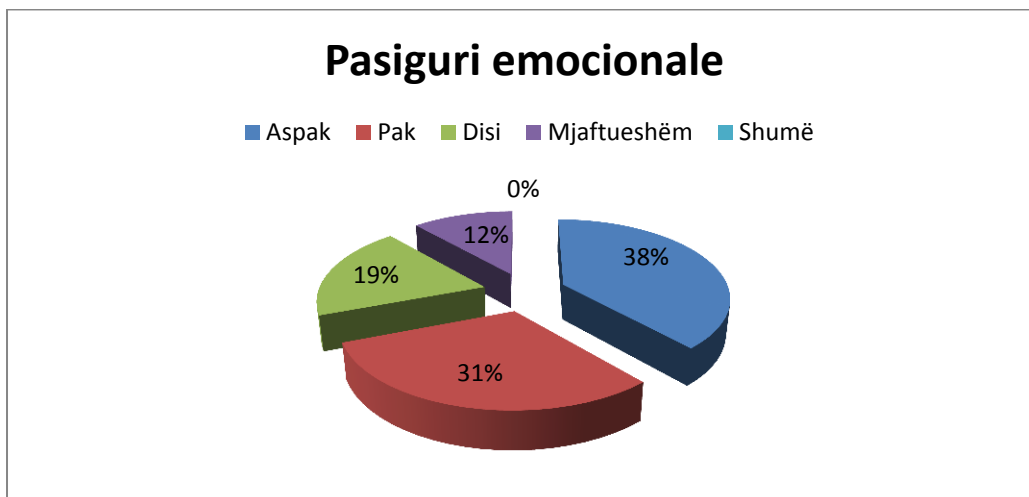
56 % e tyre ka hasur vështirësi gjuhësore, 33% në tematikën e tregimeve dhe 11% në fjalor.

Grafiku 4.7

Pyetja 2. A kanë pasur nxënësit pasiguri emocionale?

38 % e tyre aspak , 31 % e nxënësve ka pasur pak pasiguri emocionale, 12% e nxënësve ka pasur mjaftueshëm pasiguri dhe 19 % kanë qënë disi të pasigurt emicionalisht.

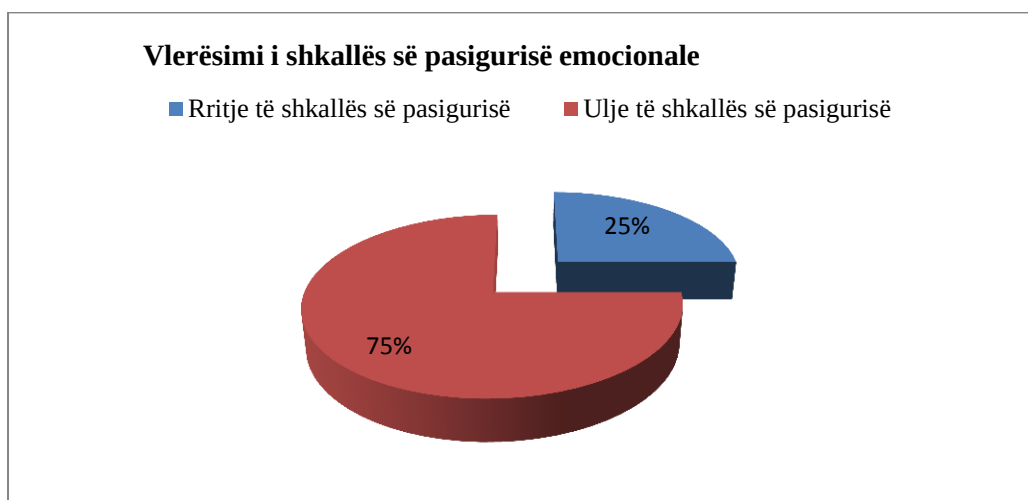
Grafiku 4.8

Pyetja 3. Sa ishte shkalla e pasigurisë emocionale (1 – 5):

a. në fillim të këtyre orëve ____ b. në fund ____

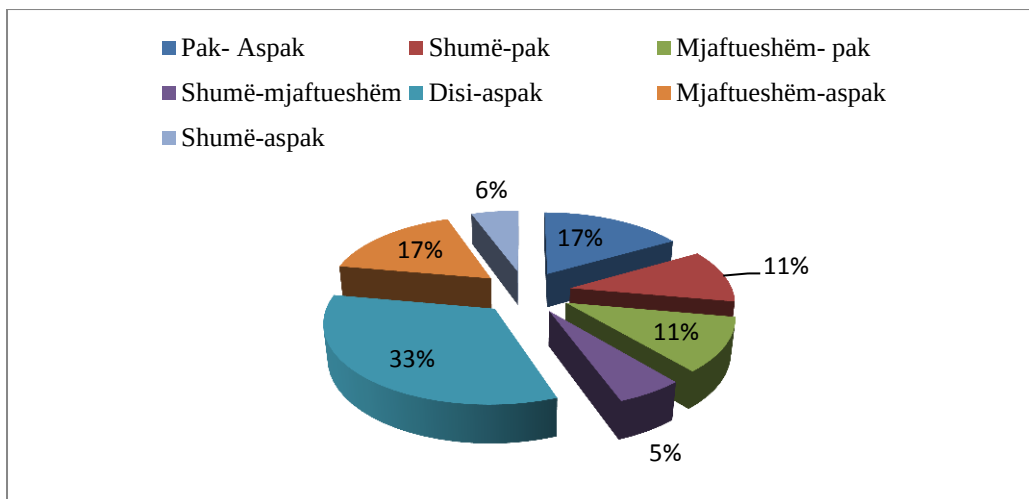
Janë pyetur nxënësit të vlerësojnë se sa ka qënë shkalla e pasigurisë emocionale në fillim të orëve si dhe në fund të tyre. (Është dhënë vlerësimi nga 1-5 ku 1-Dobët, 2-Mjaftueshëm 3-Mesatare, 4-Mbimestare, 5-Shumë mirë)

Nga përgjigjet e nxënësve kemi arritur në rezultatet e mëposhtme:

Grafiku 4.9

75 % e nxënësve pohojnë se shkalla e pasigurisë emocionale u është ulur.

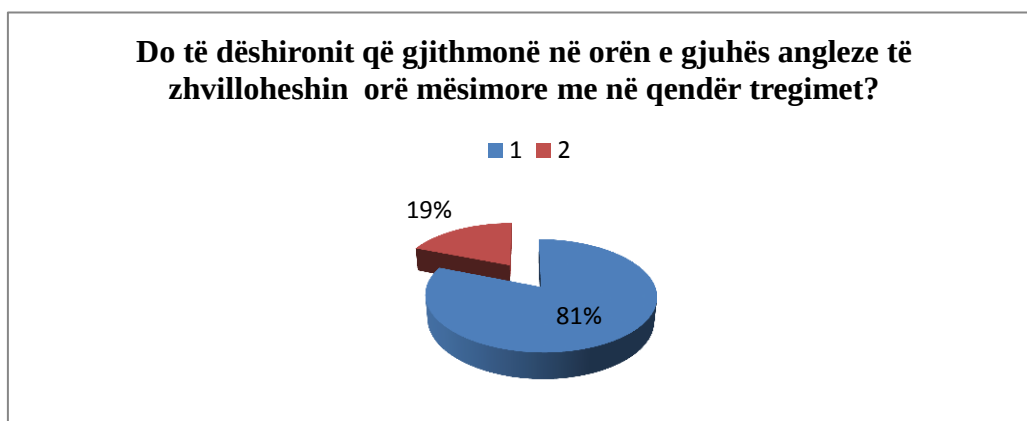
Grafiku 4.10

Në grafik tregohet ndryshimi i shkallës së pasigurisë.

17 % pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur pak pasiguri emocionale dhe në fund të tyre aspak, 11% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur shumë pasiguri emocionale dhe në fund të tyre pak, 11% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur mjaftueshëm pasiguri emocionale dhe në fund të tyre pak, 5% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur shumë pasiguri emocionale dhe në fund të tyre mjaftueshëm, 33% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur disi pasiguri emocionale dhe në fund të tyre aspak, 17% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur mjaftueshëm pasiguri emocionale dhe në fund të tyre aspak, 6% pohojnë se në fillim të orëve kanë pasur shumë pasiguri emocionale dhe në fund të tyre aspak

Pyetja 4. *Do të dëshironit që gjithmonë në orën e gjuhës angleze të zhvilloheshin orë mësimore me në qendër tregimet?*

Nxënësit kanë shprehur mendimin se dëshirojnë që në gjuhën angleze të zhvillohen orë mësimore me në qendër tregimet. 81% e tyre janë shprehur pozitivisht së dëshirojnë që në orën e gjuhës angleze të zhvilloheshin orë mësimore më në qendër tregimet

Grafiku 4.11

4.2.2. Konkluzionet e pyetësorit të nxënësve të klasës eksperimentale.

Më poshtë do i paraqes të dhënat e pyetjeve të pjesës së parë të pyetësorit të nxënësve të klasës eksperimentale në formë grafike, duke i krahasuar pyetjet që kanë lidhje me njëra-tjetrën.

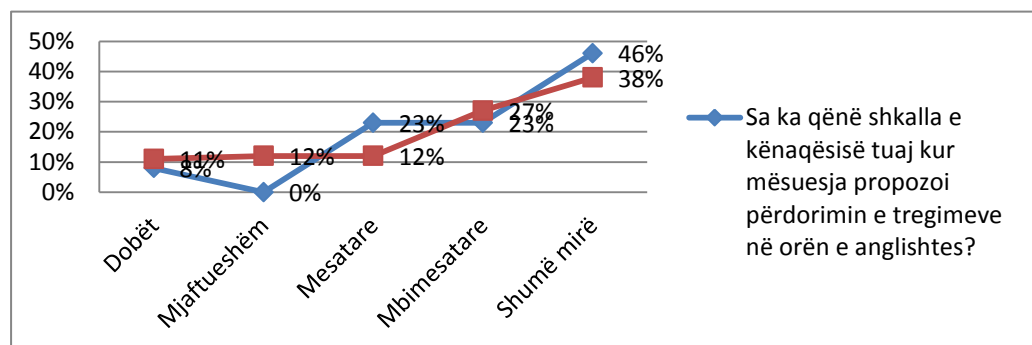
Pyetjet. *Sa ka qënë shkalla e kënaqësisë tuaj, kur mësuesja propozoi përdorimin e tregimeve në orën e anglishtes? Sa të çlirët jeni ndjerë gjatë realizimit të veprimtarive rreth këtyre tregimeve?*

Me ngjyrë blu tregohet shkalla e kënaqësisë të nxënësit kur mësuesja e propozoi për herë të parë përdorimin e tregimeve dhe me ngjyrë të kuqe paraqitet grafiku që tregon shkallën se sa të çlirët janë ndjerë nxënësit gjatë këtyre orëve.

Kur mësuesja propozoi zhvillimin e këtyre orëve 46 % kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë*, 23% kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* dhe 23 % vlerësimin *mesatar* (shprehet shkalla e kënaqësisë)

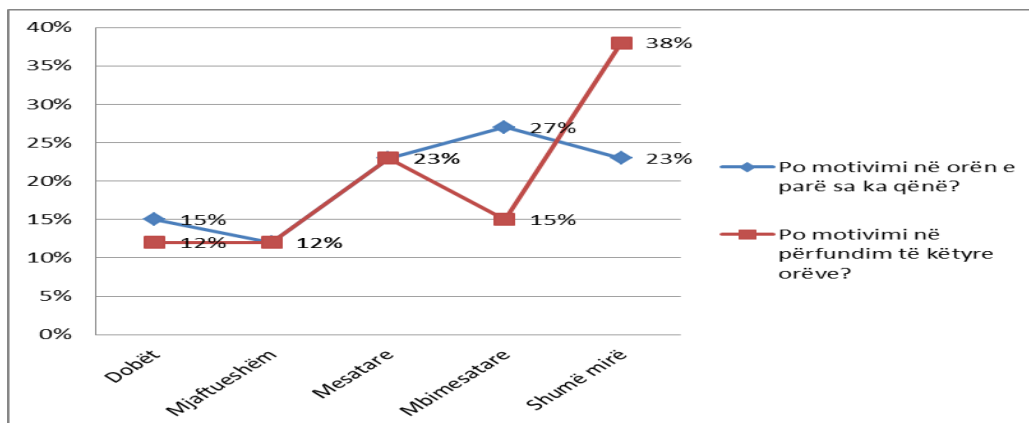
38 % kanë dhënë vlerësimin 5 (*shumë mirë*), pra shumë të çlirët. 27 % kanë dhënë vlerësimin 4 (*mbimesatre*). Shumica prej tyre janë ndjerë shumë të çlirët.

Nxënësit kanë ndjerë kënaqësi gjatë zhvillimit të këtyre orëve dhe gjithashtu janë ndjerë mjaft të çlirët gjatë këtyre orëve.

Grafiku 4.12

Pyetjet. *Po motivimi në orën e parë sa ka qënë? Po motivimi në përfundim të këtyre orëve?*

Grafiku 4.13

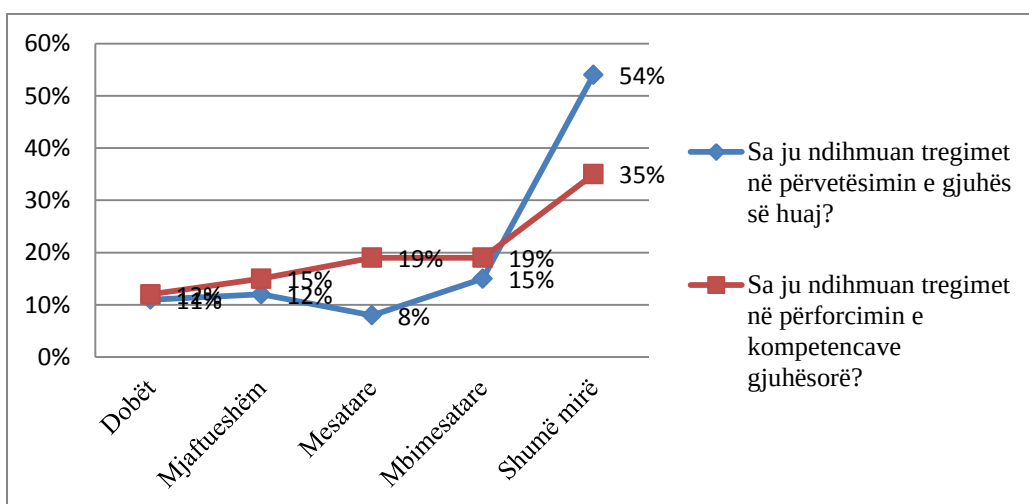
Me ngjyrë blu paraqitet motivimi i nxënësve orën e parë dhe me ngjyrë të kuqe motivimi i nxënësve në përfundim të këtyre orëve.

Nga grafiku shohim se motivimi ka qënë më i madh në përfundim të orëve. Është rritur vlerësimi *shumë mirë* nga 23 % në 38 %. Është ulur vlerësimi *dobët* nga 15 në 12 %. Për nxënësit që kanë dhënë vlerësimin *mjaftueshëm* dhe *mesatar*, vlerësimi s'ka ndryshuar. Rënie në vlerësim ka pasur nga nxënësit që kanë dhënë vlerësimin *mbimesatar* nga 27% në 15 %.

Pra mund të themi se për shumicën e nxënësve motivimi ka qënë në rritje.

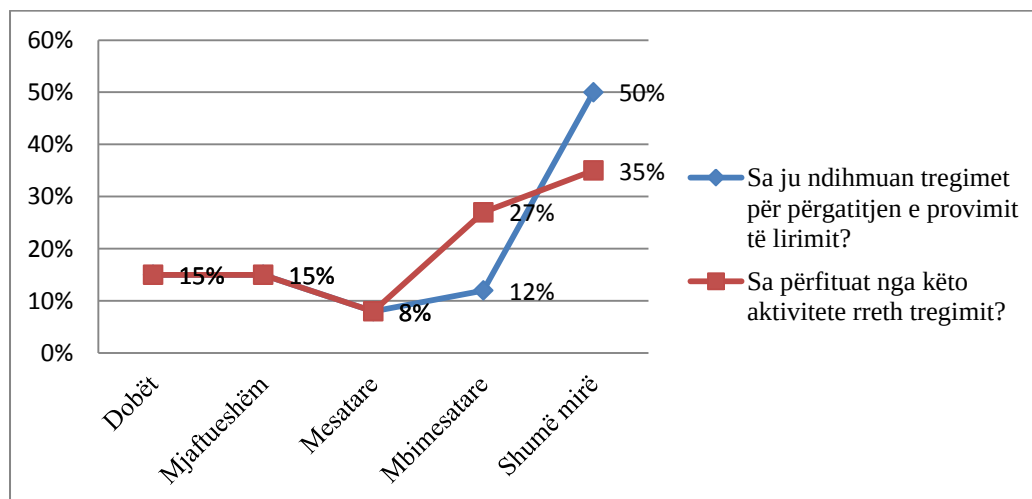
Pyetjet. Sa ju ndihmuan tregimet në përvetësimin e gjuhës së huaj? Sa ju ndihmuan tregimet në përforcimin e kompetencave gjuhësorë?

Në grafikun 4.14 paraqitet ndihma (grafiku me ngjyrë blu) që ju kanë dhënë tregimet në përvetësimin e gjuhës angleze, ku për 54 % prej tyre, ndihma është vlerësuar me *shumë mirë* dhe 35 % (grafiku me ngjyrë të kuqe) kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për përforcimin e kompetencave gjuhësore, nëpërmjet këtyre tregimeve të përdorura gjatë orëve eksperimentale. Pra dhe në këtë grafik shohim se shumica ka dhënë vlerësimin shumë mirë.

Grafiku 4.14

Pyetjet. Sa ju ndihmuan tregimet për përgatitjen e provimit të lirim? Sa përfituat nga këto aktivitete rreth tregimit?

Grafiku 4.15

Në këtë grafik, me blu paraqitet ndihma e tregimeve që ju kanë dhënë për përgatitjen e provimeve të lirim. 50% e tyre e kanë vlerësuar *shumë mirë*, vlerësimet për këtë pyetje nga nxënësit fillon me *mesatare* vazhdon me *mbimesatare* deri te *shumë mirë*. Ka pasur një vlerësim shumë pozitiv nga nxënësit.

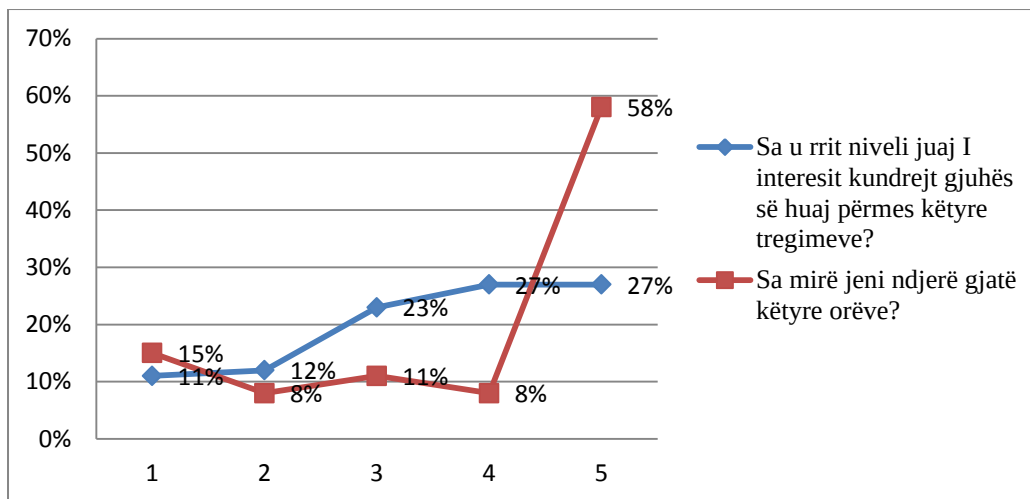
Me të kuqe tregohet përfitimi i nxënësve nga aktivitetet gjatë orëve kur u përdorën tregimet. 35 % prej tyre janë shprehur se kanë përfituar *shumë*.

Pyetjet. Sa u rrit niveli juaj i interesit kundrejt gjuhës së huaj përmes këtyre tregimeve?

Sa mirë jeni ndjerë gjatë këtyre orëve?

Në këtë grafik me ngjyrë të kuqe paraqitet rritja e nivelit të interesit ndaj gjuhës përmes tregimeve. 58 % e tyre është shprehur se interesi ndaj gjuhës është rritur *shumë*, pas përdorimit të tregimeve në orën e gjuhës angleze.

Me ngjyrën blu tregohet se si janë ndjerë nxënësit gjatë këtyre orëve. Shohim se 27% shprehen se janë ndjerë *shumë mirë* dhe po 27% shprehen se janë ndjerë *mirë* duke e vlerësuar me 4, pra *mbimesatare*.

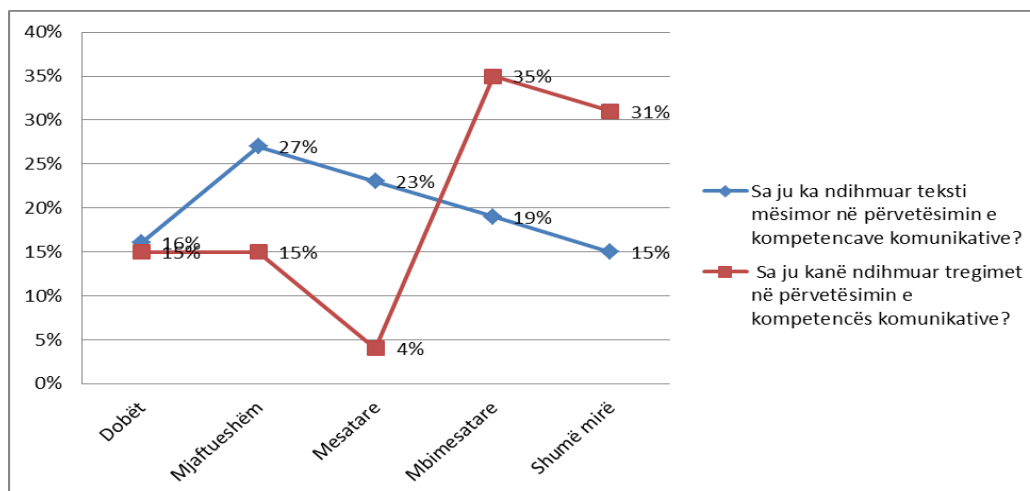
Grafiku 4.16

Pyetjet. *Sa ju ka ndihmuar teksti mësimor në përvetësimin e kompetencave komunikative?*

Sa ju kanë ndihmuar tregimet në përvetësimin e kompetencës komunikative?

Në grafikun 4.17, me ngjyrë blu paraqitet grafiku që tregon ndihmën që ju ka dhënë teksti në përvetësimin e kompetencave komunikative dhe me ngjyrë të kuqe grafiku që tregon ndihmën që tregimet ju kanë dhënë në përvetësimin e kompetencës komunikative.

Shohim që vlerat më të larta të vlerësimit nga nxënësit i kanë marrë orët e tregimeve. 35% e nxënësve kanë dhënë vlerësimin *mbimesatare* për këto orë, kundrejt 19 % të nxënësve që kanë dhënë vlerësimin *mbimesatare* për ndihmën nga teksti mësimor. 31 % kanë dhënë vlerësimin *shumë mire*, kundrejt 15 % që kanë dhënë vlerësimin *shumë mirë* për ndihmën nga teksti. Teksti mësimor është vlerësuar nga 27% e nxënësve me *mjaftueshëm* që është dhe vlerësimi më i madh. Shumica e nxënësve ka vlerësuar tregimet për ndihmën që ju kanë dhënë në përvetësimin e kompetencës komunikative.

Grafiku 4.17

Vemë re se përqindjet më të lartë pothuajse për çdo pyetje kanë vlerësimin “shumë mirë” dhe se vlerësimi dobët është i njëjtë pothuaj në të gjitha pyetjet, pra mund të themi se është i dhënë nga një numër i njëtë nxënësish.

Për shumicën e nxënësve këto orë kanë qënë majft të kënaqshme dhe ata janë ndjerë më të çlirët. Nxënësit janë ndjerë më të motivuar gjatë këtyre orëve dhe vlerësojnë se kanë qënë më tepër aktivë gjatë orëve më në qendër tekstet narrative, se sa kur përdorej teksti mësimor.

Këto tekste narrative kanë rritur interesin ndaj gjuhës angleze dhe i kanë ndihmuar shumë për provimin e lirit. Tekstet narrative (ashtu siç u pa dhe nga rezultatet e testeve) i kanë ndihmuar për përvetësimin dhe përforsimin e aftësive gjuhësore, gjithashtu dhe të aftësive komunikative më shumë se teksti mësimor. Dhe 49% e tyre është shprehur se këto tekste i kanë ndihmuar shumë më tepër në aftësinë e të folurit. Për 80 % të tyre këto tekste i kanë ndihmuar për të ndryshuar përvetësimin e gjuhës në masën 30%.

Në pjesën e dytë të pyetësorit nxënësit janë shprehur se pëlqejnë të mësojnë anglishten në këtë mënyrë, rreth 81% e tyre. 69% e nxënësve e vlerësuan si shumë të rëndësishme përdorimin e tregimeve gjatë mësimit të gjuhës angleze

Pyetja 6. *Sa % zenë aktivitetet në të cilat u përfshitë kur u përdoren tregimet? Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë teksti mësimor i gjuhës angleze?*

Këto dy pyetje janë krahasuar dhe paraqitur nëpërmjet tabelës Anova

Sipas tabelës më sipër *Hipoteza* h_0 : Përfshirja e nxënësve është me e madhe kur përdoret tregimi

në orën e mësimit të gjuhës angleze sesa kur përdoret teksti mësimor.

Hipoteza alterantive: Përfshirja e nxënësve është njëllëj.

Tabela						
Anova: Single						
Factor 5.						
SUMMARY						
Groups	<i>Count</i>	<i>Sum</i>	<i>Average</i>	<i>Variance</i>		
0 Përqind	2	5	2.5	0.5		
20 Përqind	2	10	5	2		
40Përqind	2	6	3	2		
60 Përqind	2	9	4.5	0.5		
80 Përqind	2	9	4.5	0.5		
100 Përqind	2	13	6.5	4.5		

ANOVA						
Source of Variation	SS	df	MS	F	P-value	F crit
Between Groups	20.6666667	5	4.133333333	2.48	0.149792	4.387374
Within Groups	10	6	1.666666667			
Total	30.6666667	11				

Tabela 4.4

Nga rezultati mësipër shohim që $F < F_{crit}$ ($2.48 < 4.38$)

Pranohet hipoteza H_0 pra, Nxënësit kanë vlerësuar se u përfshinë më shumë gjatë orëve kur u përdorën tregimet në orën e gjuhës angleze, në krahasim me aktivitetet që ata përfshihen kur përdoret teksti mësimor i gjuhës angleze.

Për shumicën e tyre tekstet ishin të kuptueshme dhe më shumë vështirësi kanë hasuar në strukturat gjuhësore. Nxënësit kanë shprehur mendimin se dëshirojnë që gjithmonë në gjuhën angleze të zhvilloheshin orë mësimore me në qendër tregimet.³²

4.3. Analiza e të dhënave të pyetësorit të nxënësve

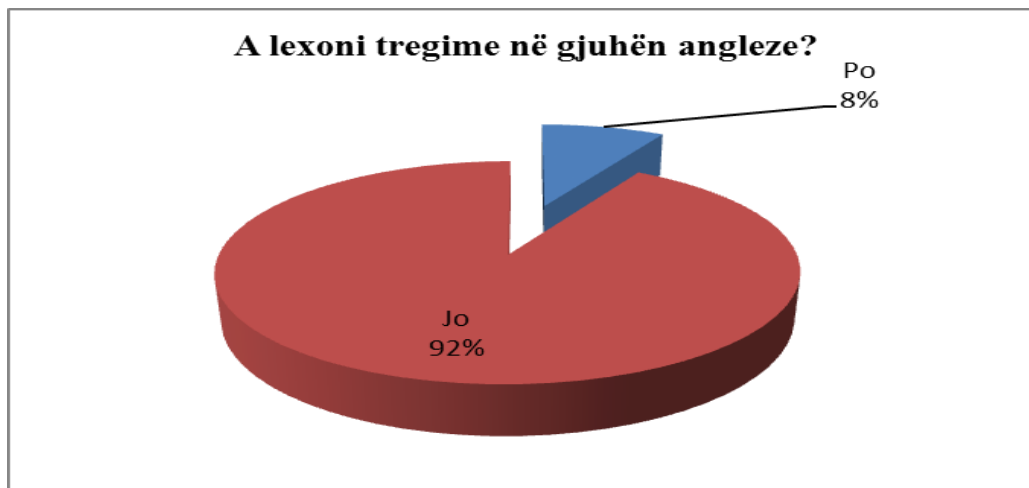
Në vazhdim të vërtetimit të hipotezës: *Nxënësit e ciklit 9-vjeçar pëlqejnë dhe motivohen më shumë, nëse punojnë me tekste narrative gjatë orës së mësimi të gjuhës së huaj, dhe pyetjeve të ngritura, 190 pyetësorë u plotësuan nga nxënësit e klasave të 8 e 9 të shkollave 9-vjeçare të qytetit të Korçës.*

Pyetësori ishte i ndarë në 2 pjesë: pjesa e parë kishte pyetje në lidhje me leximin në gjuhën e huaj dhe pjesa e dytë pyetje rreth tekstit narrative. Nga përpunimi i të dhënave me anë të programit statistikor SPSS u morën rezultatet, të cilat shprehin në përqindje shkallën e përgjigjes apo mos përgjigjes sipas pyetjeve që përmbante pyetësori. Nga rezultatet e marra nga përpunimi u vu re, se shkalla e përgjigjes rreth pyetjeve të bëra nga ana e nxënësve të pyetur ishte më e lartë se shkalla e mos përgjigjeve. Më poshtë do të paraqesim rezultatet dhe komentet rreth përgjigjeve të dhëna nga ana e nxënësve.

³² Do I krahasoj me përgjigjet e dhëna nga mësuesit.

4.3.1. Pyetësi i nxënësve të klasave të 8 e 9 të qytetit të Korçës

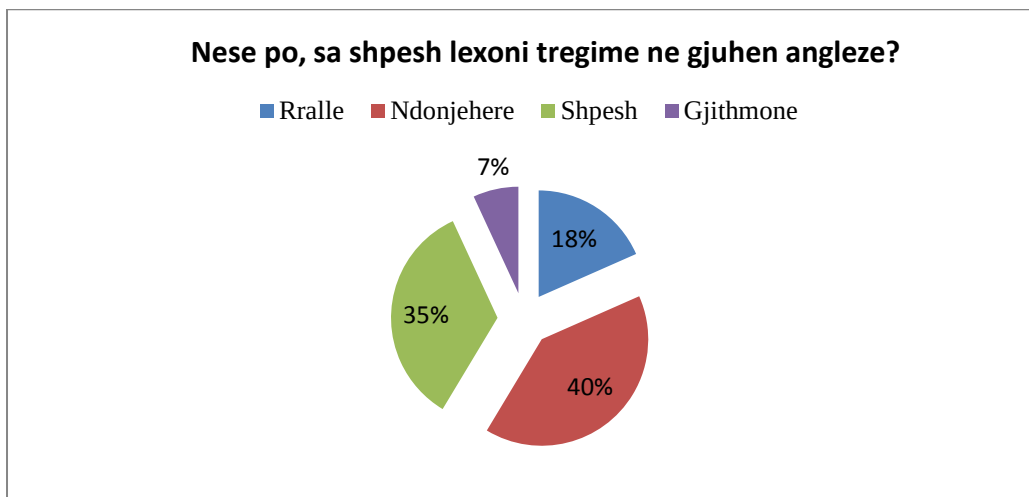
Pyetja 1. Janë pyetur nxënësit nëse lexojnë ose jo tregime në gjuhën angleze.

Grafiku 4.18

Nga rezultati i diagramës shohim se 92% nuk lexojnë tregime në gjuhën angleze dhe vetëm 8% prej të anketuarve lexojnë tregime në gjuhën angleze.

Pyetja 2. Nëse Po sa shpesh lexoni tregime në gjuhën angleze?.

Grafiku 4.19

Nga nxënësit të cilët u përgjigjën se lexojnë tregime në gjuhën angleze : 18% pohojnë se rrallë herë lexojnë tregime, 40% pohojnë se ndonjëherë lexojnë tregime, 35% pohojnë se lexojnë tregime shpesh, 7% pohojnë se gjithmonë lexojnë tregime.

Pyetja 3. Punoni me tregime në orën e mësimit të gjuhës angleze?

82% e nxënësve të pyetur shprehen se punojnë me tregime në gjuhën angleze.

Pyetja 4. Janë pyetur nxënësit të shprehin mendimin e tyre nëse përdorimi i tregimeve ju përforcon :

a) Fjalori, b) Strukturat Gramatikore, c) i njeh me vlerat kulturore të gjuhës, d) përdorimin e gjuhës angleze në një kontekst real

Për të krahasur rezultatet e mësipërme ë ndërtuar tabelën Anova³³.

Hipoteza h_0 : Përdorimi i tregimeve ndikon njëlloj tek përforcimi i njohurive tek nxënësi.

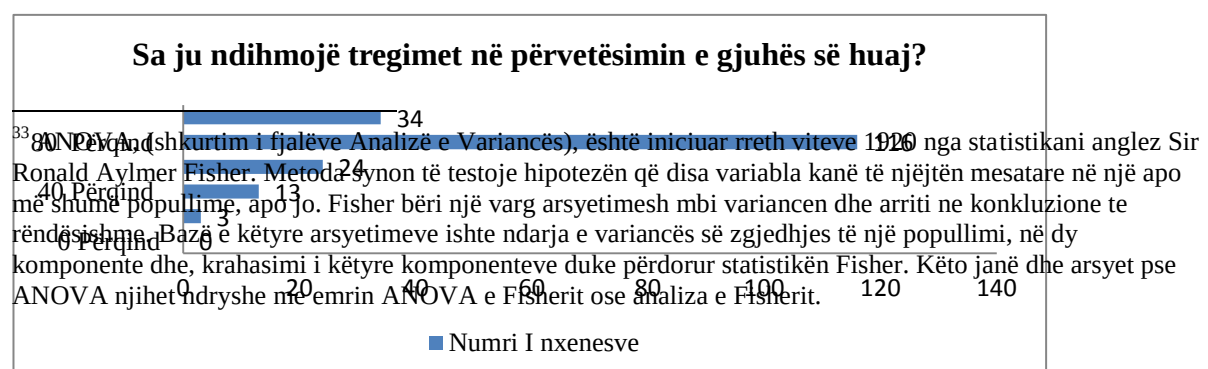
SUMMARY						
Groups	Count	Sum	Average	Variance		
Fjalori	5	190	38	2761.5		
Strukturat Gramatikore	5	190	38	1366.5		
Vlerat e kulturës se gjuhës	5	200	40	1190		
Përdorimi i gjuhës angleze në një kontekst real	5	190	38	1449		
ANOVA						
Source of Variation	SS	df	MS	F	P-value	F crit
Between Groups	15	3	5	0.002955519	0.999768	3.238872
Within Groups	27068	16	1691.75			
Total	27083	19				

Tabela Anova: Single Factor 4.5

Nëse $F > F_{crit}$, hipoteza h_0 nuk pranohet, në rastin tonë $0.029 < 3.23$ kështu që hipoteza h_0 pranohet. Kjo do të thotë që përdorimi i tregimeve në lëndën e gjuhës angleze ndikon tek ta: për përforcimin e fjalorit, strukturës gramatikore, i njeh me vlerat kulturore të gjuhës, me përdorimin e gjuhës angleze në një kontekst real.

Pyetja 5. Sa ju ndihmojnë tregimet në përvetësimin e gjuhës së huaj?

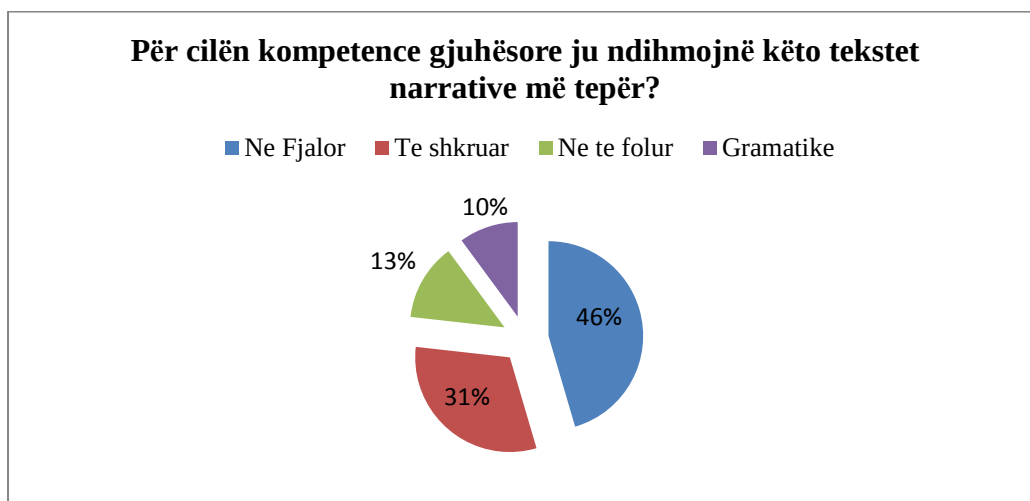
61% e nxënësve pohojnë se tregimet në gjuhën angleze i ndihmojnë ata në masën 80% për përvetësimin e gjuhës së huaj.

Grafiku 4.20

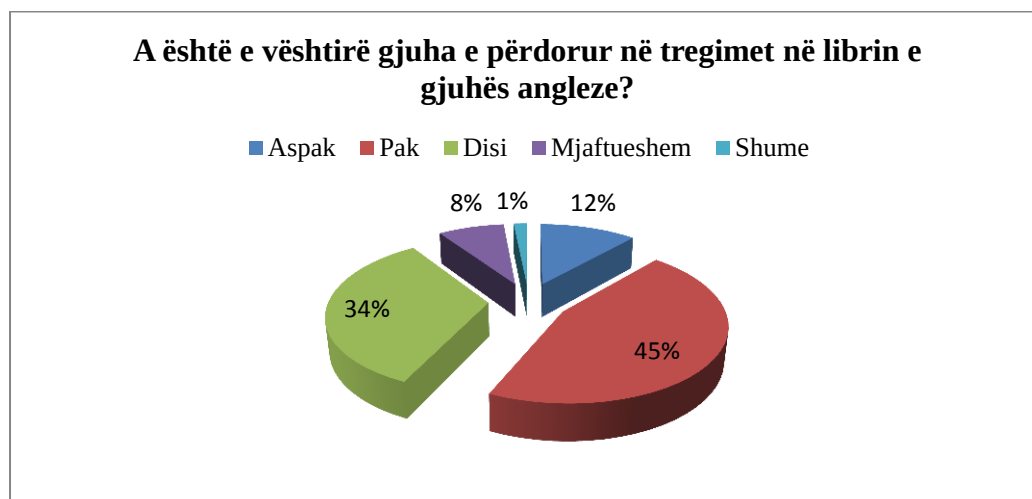
Pyetja 6. Për cilën kompetencë gjuhësore ju ndihmojnë këto tregime më tepër?

46 % shprehen se tregimet i ndihmojnë në zgjerimin e fjalorit në gjuhën angleze. 31% shprehen se i ndihmojnë në të shkruar, 13% në të folur dhe 10% në gramatikë.

Grafiku 4.21

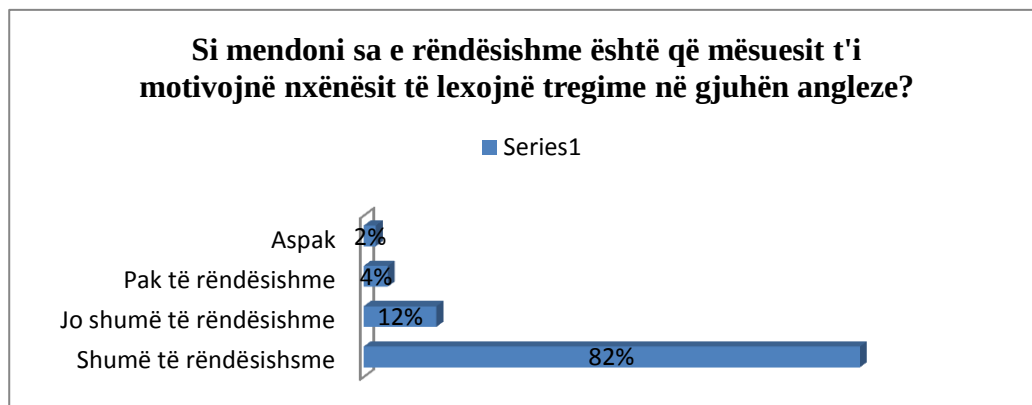
Pyetja 7. A është e vështirë gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze?:

Grafiku 4.22

- 12% e nxënësve mendojnë se gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze nuk është aspak e vështirë.
- 45% e nxënësve mendojnë se gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze është pak e vështirë.
- 34% e nxënësve mendojnë se gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze nuk është disi e vështirë.
- 8% e nxënësve mendojnë se gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze nuk është mjaftueshëm e vështirë.
- 1% e nxënësve mendojnë se gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze nuk është shumë e vështirë.

Pyetja 8. Si mendoni, sa e rëndësishme është që mësuesit t'i motivojnë nxënësit të lexojnë tregime në gjuhën angleze?

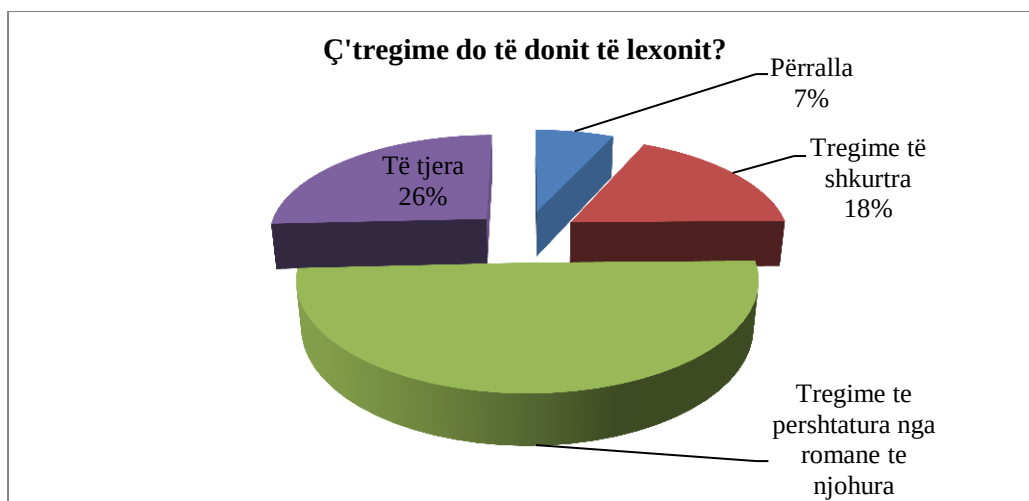

Grafiku 4.23

82% e nxënësve është përgjigjur se është *shumë e rëndësishme* që mësuesit t'i motivojnë nxënësit të lexojnë tregime në gjuhën angleze.

Pyetja 9. Ç'tregime do të donit të lexonit?

Ekzistojnë lloje të ndryshme të teksteve narrative të përdorura në librat mësimorë të gjuhës angleze. Nxënësit kanë shprehur dëshirën e tyre lidhur me llojin e tregimit që ata do të donin të lexonin, rezultatet po i paraqes më poshtë:

Grafiku 4.24

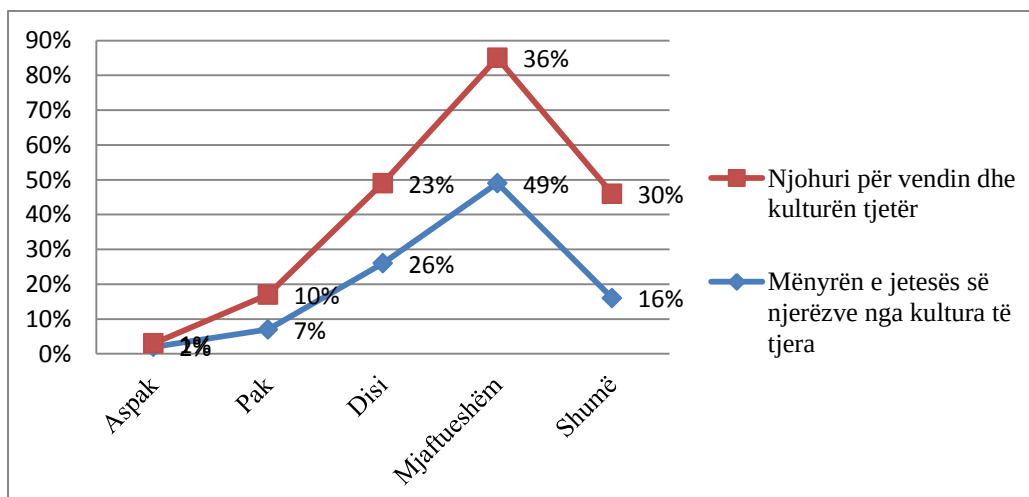
49 % e nxënësve do të donin të lexonin tregime të përshtatura nga romane të njohura dhe 18% tregime të shkurtra, 7 % përralla dhe 26 % lloje të tjera tekstesh narrative.

Pyetja 10. Janë pyetur nxënësit se çfarë mësojnë nga këto tregime:

Pyetjet	Aspak	Pak	Disi	Mjaftueshëm	Shumë
Mënyrën e jetesës së njerëzve nga kultura të tjera	2%	7%	26%	49%	16%
Njohuri për vendin dhe kulturën tjetër	1%	10%	23%	36%	30%

Tabela 4.6

36 % e nxënësve janë shprehur se nga këto tregime mësojnë mjaftueshëm rreth vendit dhe kulturës të vendeve të tjera dhe po mjaftueshëm mësojnë për mënyrën e jetesës së njerëzve nga kultura të tjera shprehen 49 % e nxënësve.

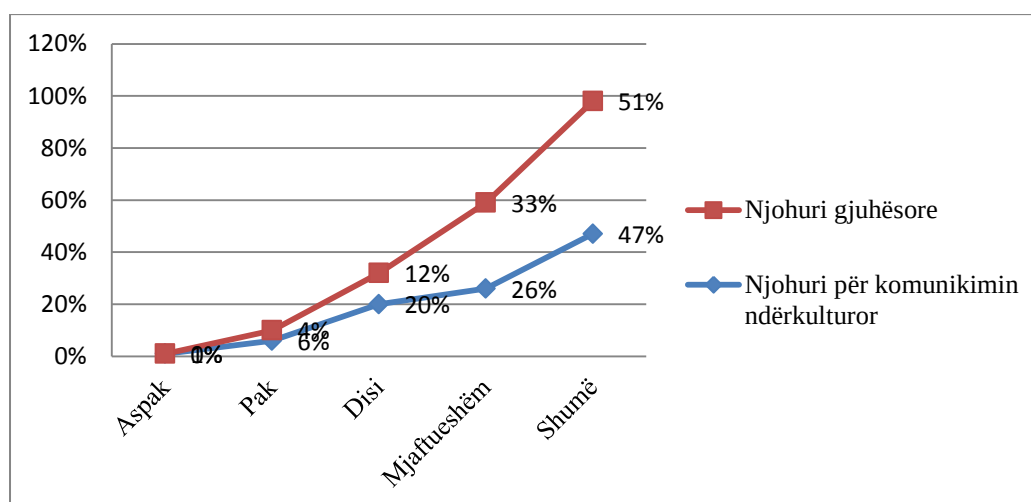

Grafiku 4.25

Pyetjet	Aspak	Pak	Disi	Mjaftueshëm	Shumë
Njohuri për komunikimin ndërkulturor	1%	6%	20%	26%	47%
Njohuri gjuhësore	0%	4%	12%	33%	51%

Tabela 4.7

47% e nxënësve shpreh mendimin se nga këto tekste marrin shumë njohuri për komunikimin ndërkulturor dhe 51% e tyre është i mendimit se mësojnë shumë njohuri gjuhësore nga to.

Grafiku 4.26

Pyetja 11. Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë tregimi?

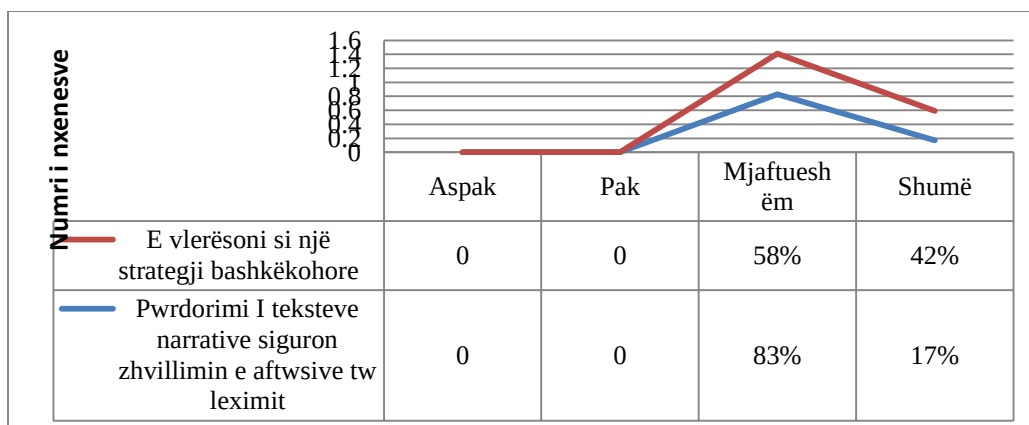
Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë tregimi						
Masa e vlerësimit e shprehur në përqindje	0%	20%	40%	60%	80%	100%
Vlerësimi i nxënësve	2%	5%	13%	20%	27%	33%

Tabelë 4.8

Nga tabela shohim se 33% e tyre përfshihen 100%, 27% e nxënësve përfshihet 80% dhe 20% përfshihet 60%. Shohim se gjatë këtyre orëve nxënësit kanë një përfshirje të lartë.

Pyetja 12. Janë pyetur nxënësit nëse përdorimi i tregimit në orën e anglishtes i motivon apo ju duket i mërzitshëm.

54% e 190 nxënësve që kanë plotësuar pyetësorin shprehen se i motivon shumë, 70% shprehen se përdorimi i tregimit në orën e anglishtes për ta nuk është aspak i mërzitshëm.

Grafiku 4.27

Pyetja 13. Nga përdorimi i tregimit, a ju shtohet dëshira për të lexuar në gjuhën angleze? Do ju pëlqente të përdornit tregime të tjera veç atyre të paraqitura në tekstin bazë të gjuhës angleze?

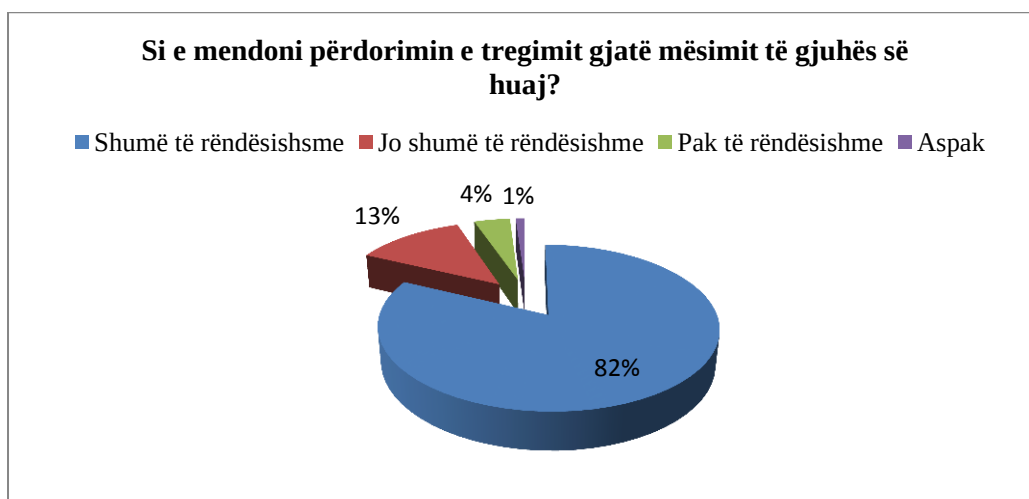
	Pyetja 1	Pyetja 2
Pyetja 1	1	
Pyetja 2	0.98187503	1

Tabela korrelacioni 4.9

Nga rezultati shohim se nxënësit ju shtohet dëshira për të lexuar dhe do ju pëlqente të përdoren edhe tregime të tjera veç atyre të paraqitura në tekstin bazë të gjuhës angleze.

Pyetja 14. Si e mendoni përdorimin e tregimit gjatë mësimi të gjuhës së huaj?

82 % e nxënësve të anketuar e konsiderojnë përdorimin e tregimit gjatë orës së gjuhës së huaj si shumë të rëndësishme, dhe vetëm 1 % prej tyre e sheh si aspak të rëndësishëm.

Grafiku 4.28

Pyetja15.³⁴ Janë pyetur nxënësit të shprehin mendimin e tyre nëse përdorimi i tregimeve ju përforcon:

a) Fjalori, b) Strukturat Gramatikore, c) i njeh me vlerat kulturore të gjuhës, d) përdorimin e gjuhës angleze në një kontekst real

4.3.2. Pyetësori i nxënësve të shkollës së mesme

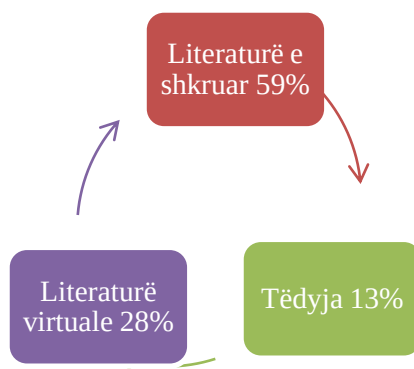
Qëllimi i zhvillimit të këtij pyetësi ishte marrja e përgjigjeve nga nxënës me më shumë eksperiencë në mësimin e gjuhës se huaj dhe si mbështetje të pyetësit të nxënësve të klasave të teta e të nënta.

Pjesa e I . Marrëdhënia e nxënësve me literaturën në gjuhën angleze.

1- Ç'farë marrëdhënie kanë me literaturën në gjuhën angleze?

Pyetja 1. Nxënësit lexojnë kryesisht literaturë të shkruar.

Leximi juaj bazohet në :

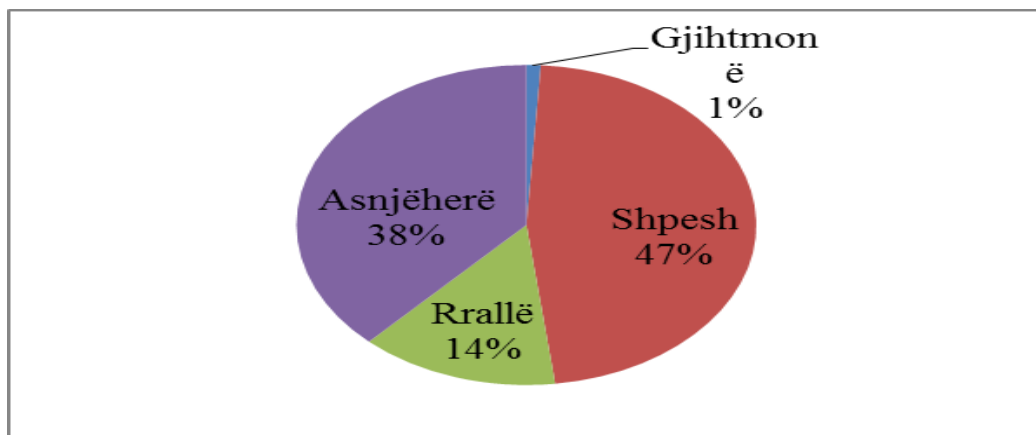

Grafiku 4.29

Siç shihet dhe nga të dhënat , nxënësit vazhdojnë të preferojnë leximin e literaturës së shkruar, rreth 59% e tyre që lexojnë në gjuhën angleze lexojnë literaturë të shkruar. Literatura virtuale lexohet nga 28% e tyre dhe 13% lexojnë edhe literaturë të shkruar, edhe virtuale.

Pyetja 2. Sa shpesh lexoni në gjuhën angleze?

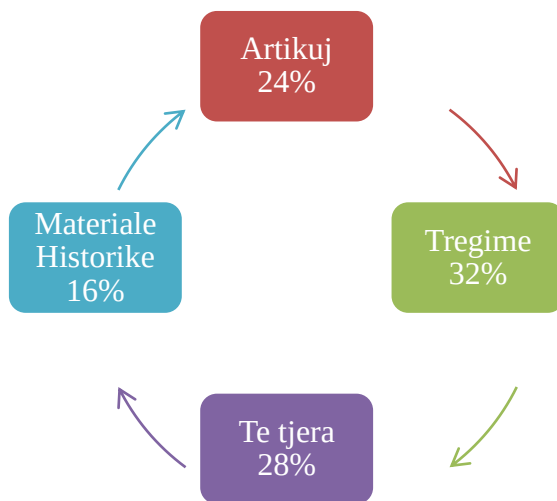
³⁴ Përgjigjet ë kësaj pyetje do jepen të krahasura me përgjigjen e mësuesve

Grafiku 4. 30

Vetëm 1% e nxënësve lexojnë gjithmonë në gjuhën angleze. 47% lexojnë shpesh dhe 14% rrallë dhe 38% asnjëherë.

Pyetja 3. Çfarë lexoni më shumë?

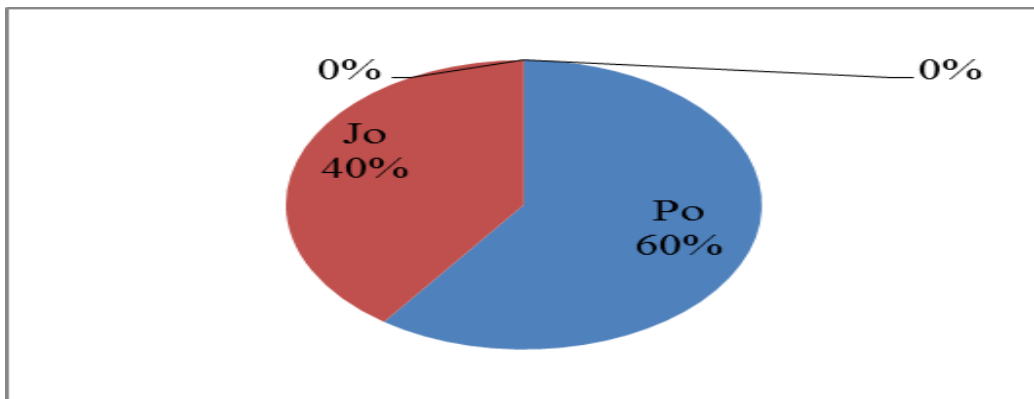

Grafiku 4.31

Nga të dhënat statistikore shihet se 32 % e nxënësve preferojnë të lexojnë tregime, 24 % lexojnë artikuj dhe 16% materiale historike. 28% janë përgjigjur se preferojnë të lexojnë materiale të tjera .

Pyetja 4. A hasni vështirësi në kuptimin e materialit që lexoni?

Nxënësit hasin vështirësi në materialet që lexojnë në gjuhën angleze.

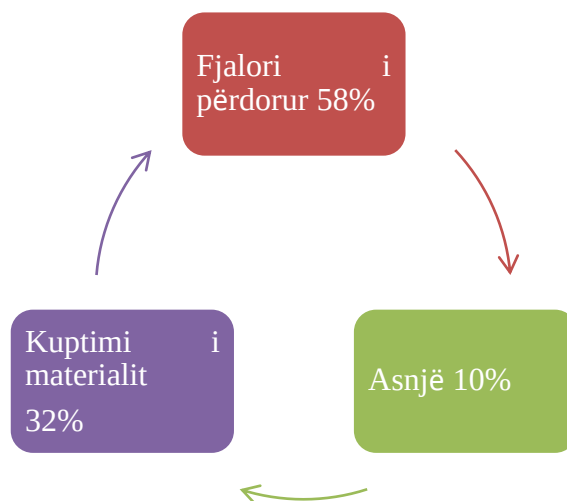

Grafiku 4.32

60% nxënësve ka vështirësi në të kuptuarit e materialeve në gjuhën angleze. Pjesa tjetër, prej 40 % shprehet që nuk ka vështirësi.

Pyetja 5. *Cila është vështirësia kryesore që hasni?*

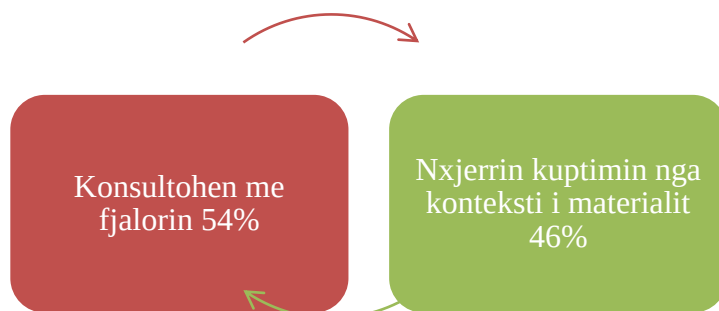
Vështirësia kryesore që hasin gjatë leximit në gjuhën angleze është fjalori i përdorur.

Grafiku 4.33

Për 58% të nxënësve fjalori paraqet vështirësinë kryesore gjatë leximit në gjuhën angleze. Vetëm 10% e tyre shprehet se nuk kanë vështirësi gjatë leximit dhe 32 % vështirësinë e hasin me kuptimin e materialit që lexojnë.

Pyetja 6. *Gjatë leximit të materialit në gjuhën angleze ju:*

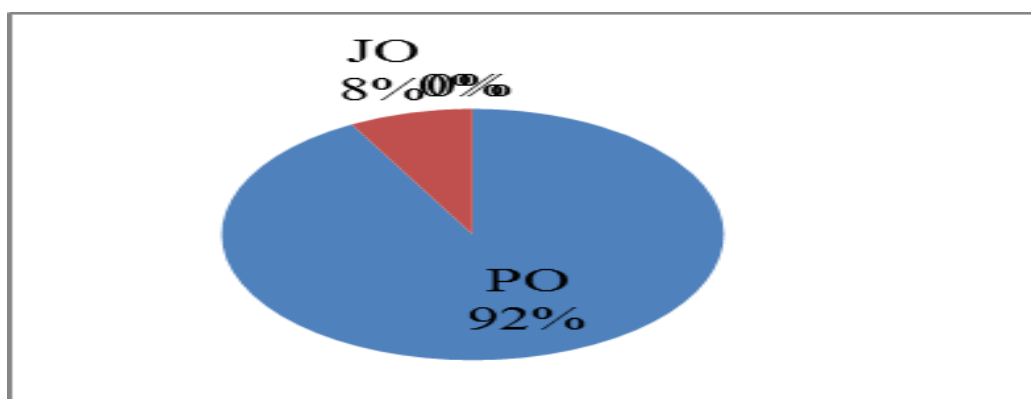

Grafiku 4.34

Siç vërehet nga të dhënat 54% e nxënësve konsultohen me fjalorin për fjalët e reja dhe 46% e tyre u nxjerr kuptimin fjalëve të reja nga konteksti, pra mundohen t'i kuptojnë ato duke u bazuar te konteksti ku është përdorur fjala.

Pyetja 7. *Leximi i materialeve ju ndihmon në përvetësimin e gjuhës angleze?*

Leximi në gjuhën angleze i ndihmon të përvetësojnë dhe më mirë gjuhën angleze.

Grafiku 4.35

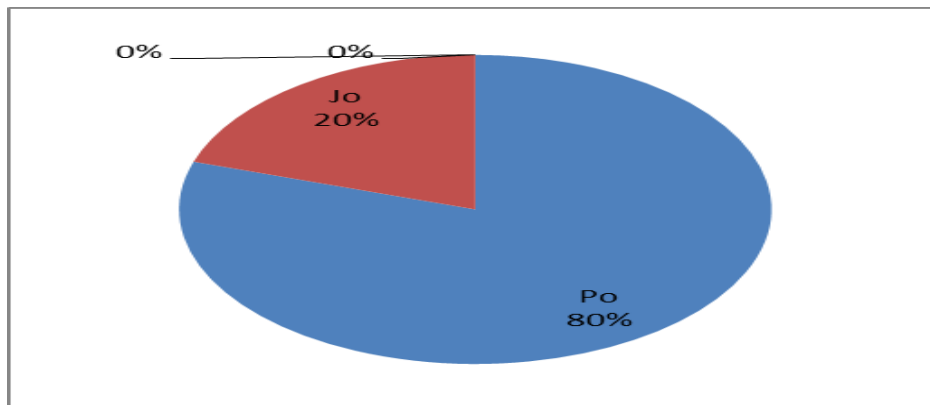
92% e nxënësve janë të mendimit se leximi i ndihmon në një përvetësim sa më të mirë të gjuhës angleze.

Nga të dhënat e marra nga pyetësi duket qartë se nxënësit pëlqejnë të lexojnë në gjuhën angleze dhe se ata kryesisht pëlqejnë tregimet dhe artikujt. Leximi i literaturës së shkruar është ajo ç'ka shumica e nxënësve, që lexojnë në gjuhën angleze, preferon. Por shihet se dhe leximi virtual pëlqehet. Nxënësit u shprehën së vështirësitë që hasin janë kryesisht në kuptimin e fjalorit, por gjatë leximit ata mundohen të gjejnë kuptimin e fjalëve nëpërmjet kontekstit. Kjo gjë i ndihmon për një të kuptuar më të lehtë të gjuhës angleze. Shumica e tyre u shpreh se leximi i ndihmon shumë në përvetësimin e gjuhës angleze.

Pjesa e 2 e pyetësit: Pyetje në lidhje me tekstin narrativ

Pyetja 1. *Të pëlqen të lexosh tregime në gjuhën angleze?*

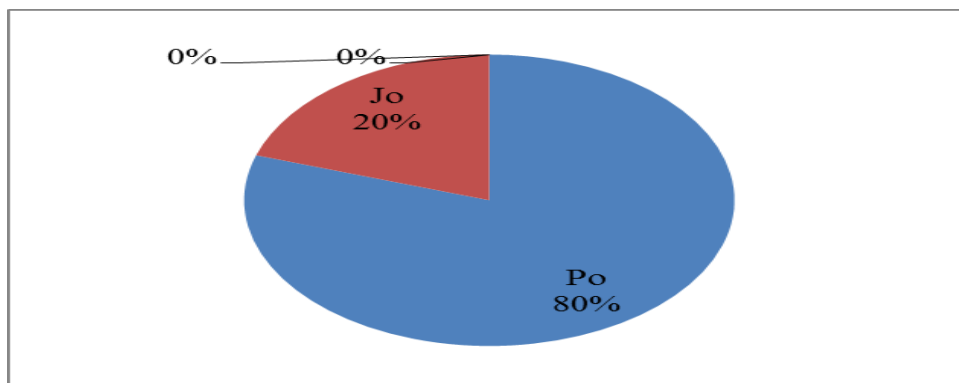
Nxënësve ju pëlqen të lexojnë në gjuhën angleze.

Grafiku 4.36

80% e nxënësve ju pëlqejnë të lexojnë tregime në gjuhën angleze.

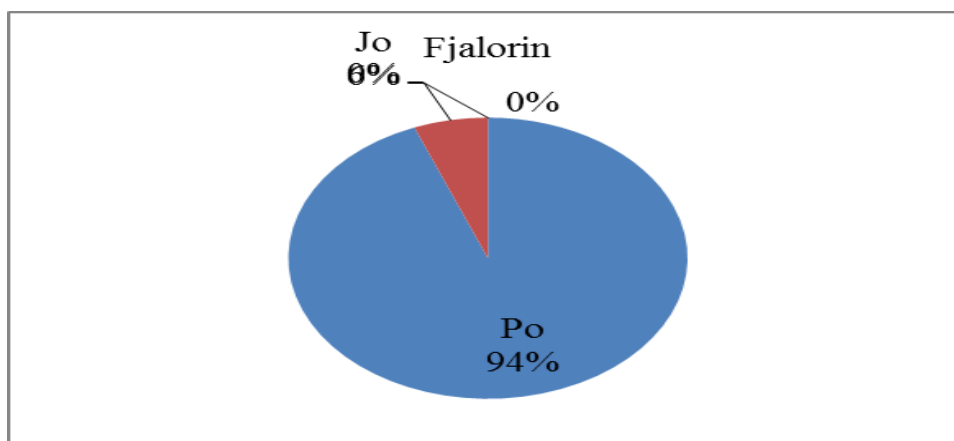
Pyetja 2- *Punoni me tregime gjatë orës së mësimit të gjuhës angleze?*

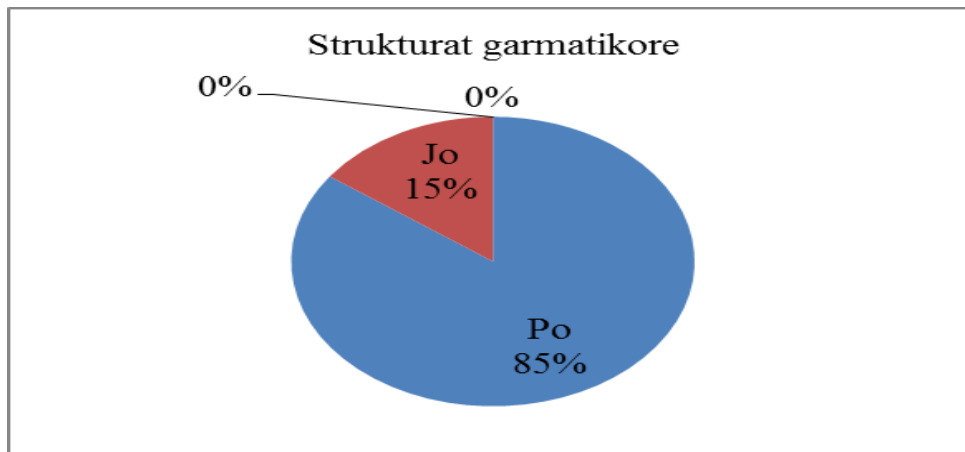
Grafiku 4.37

80% e nxënësve shprehen se gjatë orës së gjuhës angleze përdorin tregimet. 20% e tyre shprehen negativisht.

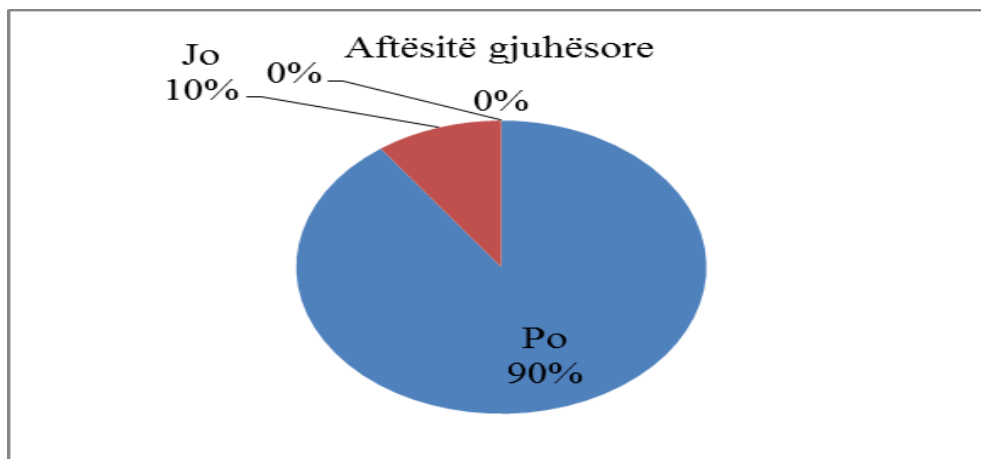
Pyetja 3.- *Tregimet që përdorni gjatë orës së gjuhës angleze, ju ndihmojnë të përforconi :*

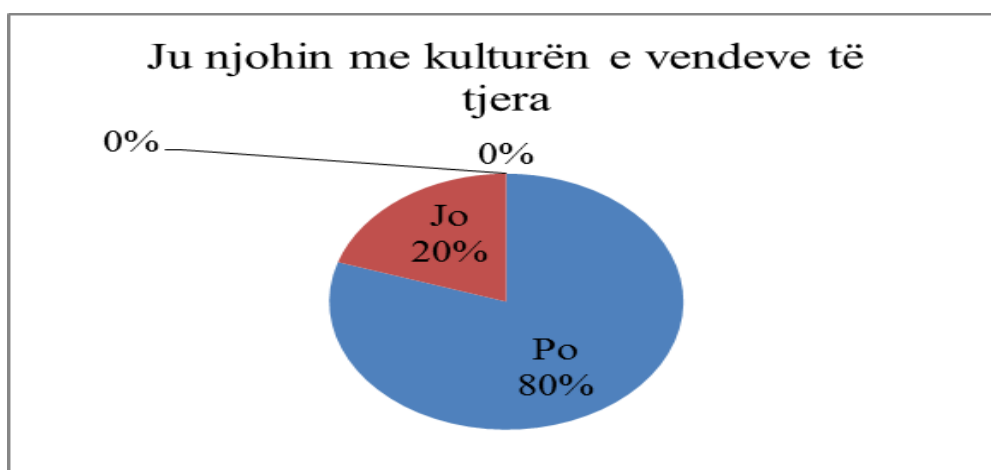
Grafiku 4.38

Grafiku 4.39

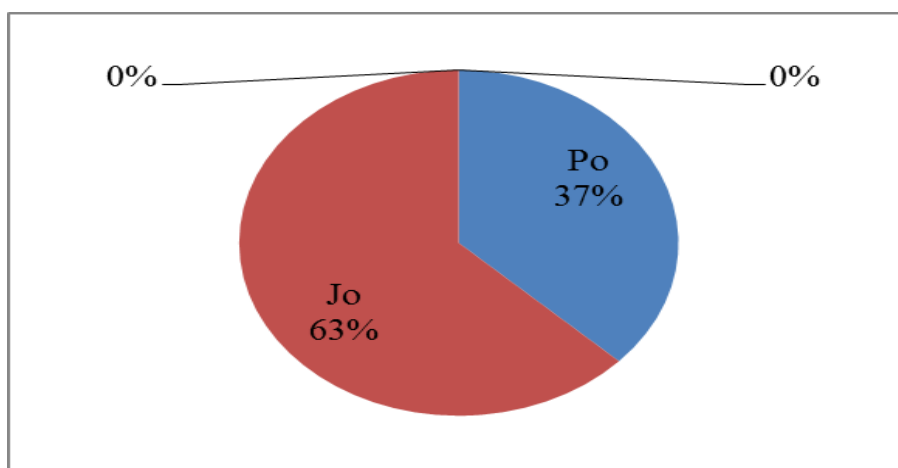
Grafiku 4.40

Grafiku 4.41

Nga të dhënat statistikore në lidhje me pyetje se çfarë ju ndihmon tregimi për të përforcuar, 94% mendojnë se i ndihmon për të përforcuar fjalorin, 85% mendojnë se i ndihmon dhe për strukturat gramatikore, 90% shprehen se i ndihmon dhe për të përforcuar aftësitë gjuhësor. Përsa i përket njohjes me kulturën e vendeve të tjera, 80% e tyre janë të mendimit se tregimet i njohin me kulturat e vendeve të tjera, rreth të cilat bëjnë fjalë tregimet.

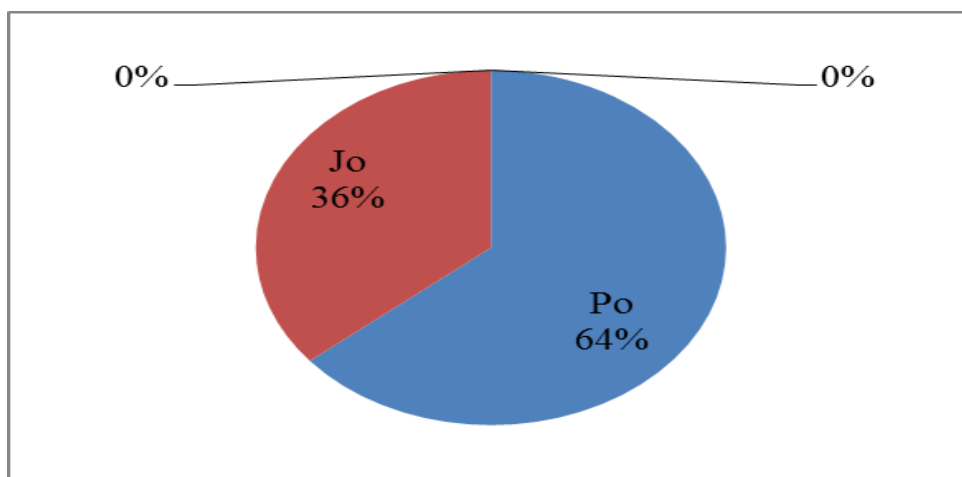
Pyetja 4-A është e vështirë gjuha e përdorur në këto tregime?

Grafiku 4.42

63% e nxënësve shprehen se gjuha e përdorur në këto tregime është e vështirë. Kjo vështirësi lidhet dhe me frekuencën jo të shpeshtë të përdorimit të tregimeve në orën e gjuhës angleze. 37% shprehen se nuk hasin vështirësi.

Pyetja 5- *Veprimtaritë që përdor mësuesi gjatë orës së mësim, kur përdoret tregimi, si mendoni ju përfshijnë më shumë në krahasim me orët e tjera mësimore, kur nuk përdoret tregimi?*

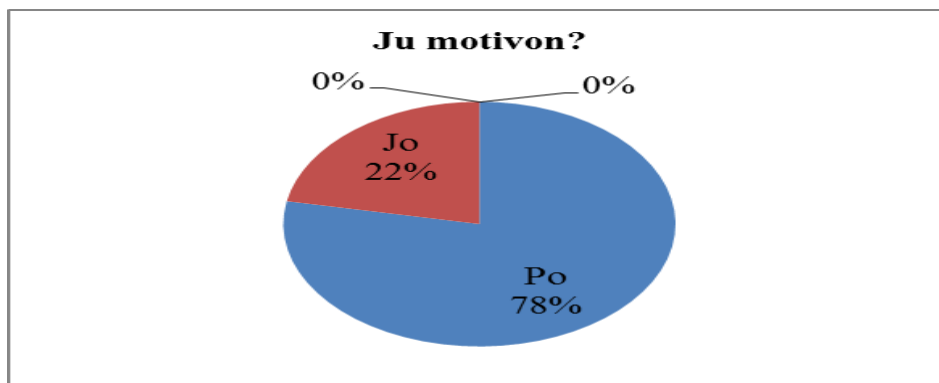

Grafiku 4.43

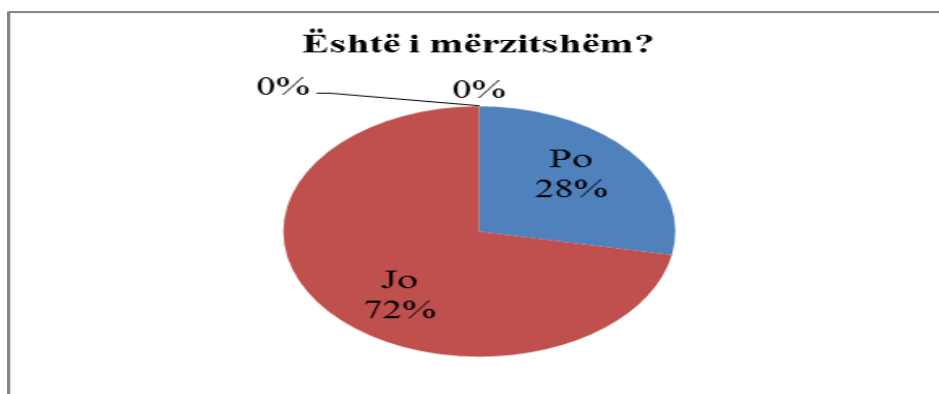
Nxënësit ndihen më të përfshirë gjatë orëve kur përdoret tregimi, si strategji e mësimdhënies.

64 % e nxënësve ndihen më të përfshirë kur tregimi dhe aktivitete rreth tij përdoren gjatë orës së mësimit. Kjo përfshirje ndihet për arsye, se tregimet dhe aktivitetet rreth tij janë përshtatur për moshën e nxënësve dhe nxitin kureshtjen, imagjinatën dhe i argëtojnë ata.

Pyetja 6- *Si mendoni përdorimi i tregimit në orën e anglishtes:*

Grafiku 4.44

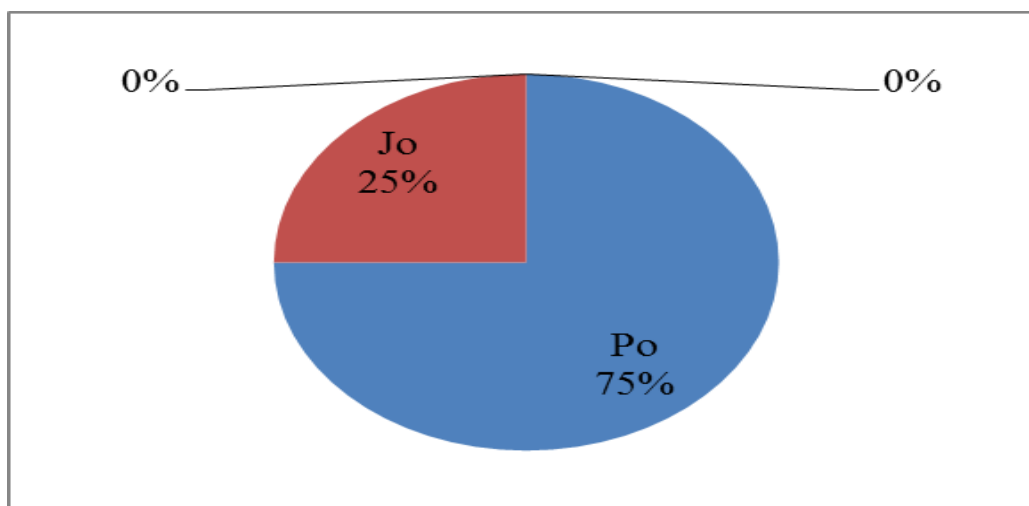

Grafiku 4.45

78% e nxënësve ndihen më të motivuar gjatë orës së mësimit kur në qendër është tregimi dhe 72% nuk e mendojnë si të mërzitshme orën e mësimi kur përdoret tregimi.

Pyetja 7- *Nga përdorimi i tregimit, a ju shtohet dëshira për të lexuar në gjuhën angleze?*

75 % e nxënësve mendojnë se tregimet e përdorura gjatë orës së mësimit të gjuhës angleze ju shtojnë dëshirën për të lexuar në gjuhën angleze.

Grafiku 4.46

4.3.3. Konkluzionet e pyetësorit të nxënësve

Në bazë të përgjigjeve, që u morën nga pyetësi, vihet re se nxënësit i pëlqejnë tekstet narrative, të përdorur gjatë orës së mësimi të gjuhës angleze.

Sipas të dhënave të pyetësorit dhe mendimit të shprehur nga nxënësit tregimi gjatë orës së mësimi i ndihmon ata të përvetësojnë jo vetëm fjalorin, por dhe strukturat gramatikore, i njeh me vlerat kulturore të vendeve të tjera si dhe i aftëson nxënësit, të shprehin më mirë në gjuhën angleze, ta përdorin gjuhën në mënyrë më të natyrshme.

Megjithatë vlen për t'u theksuar se një pjesë e mirë e nxënësve janë shprehur se gjuha e përdorur në këto tregime është e vështirë. Kjo lidhet me nivelin e tyre gjuhësor dhe përgatitjen e tyre, si dhe me përshtatjen e tregimit për secilën grupmoshë.

Nxënësit janë shprehur se pëlqejnë veprimtaritë që përdoren gjatë orëve kur mësuesit përdorin tregimin. Ata ndihen më të përfshirë, në krahasim me orët e tjera, kur nuk përdoret tregimi. Ata ndihen më të motivuar dhe duket qartë nga të dhënat e pyetësorit se tregimet ua shtojnë dëshirën për të lexuar në gjuhën angleze, pasi i njeh me aspekte kulturore dhe historikë të vendeve të tjera, si dhe gjuha dhe situatat i përkasin një konteksti real.

4.4. Një vështrim mbi përdorimin e tekstit narrativ, nga mësues të vendeve të tjera

Përdorimi i tekstit narrativ është një strategji mjaft e përdorur në mësimdhënien dhe mësimnxënien e gjuhëve të huaja. Kjo është një teknikë gjërësisht e përhapur për vetë avantazhet që ajo ofron. Të gjitha studimet e mëposhtme, që do të paraqiten kanë krahasuar orë mësimi tradicionale me orë mësimi, ku si strategji e mësimdhënies është zgjedhur teksti

narrativ. Këto studime kanë analizuar të dhënat e marra, si dhe progresin e nxënësve në secilën prej këtyre orëve. Studimet janë bërë me nxënës të moshave të ndryshme, klasave të ciklit fillor dhe të mesëm si dhe janë anketuar e marrë në intervista mësues të gjuhës angleze rreth eksperiencës së tyre në lidhje me tekstin narrativ.

Niveli gjuhësor i nxënësve pjesëmarrës në këto studime, ka qënë nivel fillestar e mesatar. Ajo ç'ka u synua të shihej në këto studime ishte, se si niveli gjuhësor i nxënësve dhe aftësitë gjuhësore përmirësoheshin, pas një periudhe gjatë së cilës, u përdor teksti narrativ për mësimin e gjuhës angleze. Gjithashtu, u vu re dhe motivimi që nxënësit kishin gjatë orëve, në të cilat u përdor teksti narrativ, si dhe pjesëmarrja e tyre në procesin e mësimin. Disa nga studimet që janë zgjedhur për t'u parqitur, janë kryer në Hungari, Hong Kong, Islandë, Arabi dhe Slloveni.

Ato janë si me poshtë:

Reka Luggosy (Lugossy, R, (2006), "Shaping teachers' beliefs through narratives". *Empirical studies in English applied linguistics* fq. 329-352). bëri një sondazh, në lidhje me tekstin narrativ, me 32 mësues të gjuhës angleze, që jepnin mësim në shkolla fillore, të mesme dhe në shkolla të gjuhëve të huaja. Mësuesve ju kërkua të plotësonin një pyetësor në lidhje me tekstin narrativ si teknikë në mësimin e gjuhës angleze. Pas një periudhe kohe, ata plotësuan një tjetër pyetësor, pasi ata përdorën tekste narrative në orën e mësimin të gjuhës angleze. Gjithashtu, ata ndoqën dhe seminare trajnimi në lidhje me përdorimin e tekstit narrativ në mësimdhënien e gjuhës angleze. Faza e fundit e studimit të saj, ishte një diskutim midis këtyre mësuesve, për të ndarë e diskutuar eksperiencat e tyre në mësimdhënien e gjuhës angleze, gjatë orëve ku ata përdorën tekstin narrativ. Gjatë këtij diskutimi u analizuan dhe të dhënat e pyetësorëve si dhe të dhënat e projekteve me shkrim, të bëra nga mësuesit, që lidheshin me orën e mësimin të gjuhës angleze ku u përdor teksti narrativ si strategji e mësimdhënies.

Bazuar në studimin e bërë nga Reka Luggosy e universitetit të Pecs në Hungari me temë "Krijimi i besimit të mësuesit për tekstet narrative", "Shaping teachers' belief through narratives" u arrit në konkluzionin se :

Gjetjet e këtij studimit sugjerojnë se, si mësuesit ashtu dhe nxënësit e kanë vlerësuar storytelling (tregimin e historive) dhe leximin e tyre si një përvojë motivuese gjatë orës së gjuhës angleze. Pavarësisht nga shqetësimet fillestare të mësuesve, se nxënësit më të mëdhenj mund të mendonin se tregimet ishin të çuditshme dhe të mërzitshme, tregimet provuan të ishin thelbësisht motivues për të gjitha grupmoshat, duke përfshirë jo vetëm nxënësit e vegjël, por dhe nxënësit e shkollave të mesme si dhe të rriturit. Edhe nxënësit që në fillim ishin pasivë

dhe jo të gatshëm për të marrë pjesë në këtë studim, u shprehën se u kënaqën gjatë këtyre orëve, si dhe rezultoi se ata kryen më së miri aktivitetet e reja që ju dhanë të kryenin.

Megjithatë, shumica e mësimeve u habitën nga këto përfundime. Pavarësisht të dhënave teorike dhe praktike, që kishin treguar kontributin e tregimeve në zhvillimin e gjuhës dhe mësimit të aftësisë së të lexuarit e të shkruarit, si dhe entuziazmit të nxënësve ndërkohë që merrnin pjesë në këto orë mësimi dhe në aktivitet rreth tregimeve, mësuesit, në fillim, nuk mendonin, që nxënësit e tyre do të kënaqeshin gjatë këtyre orëve dhe që do t'i kryenin aktivitetet e reja

Një studim tjetër i bërë, në lidhje me tekstin narrativ, është studimi i bërë nga Ashraf Haji Maibodi (Maibodi, A., (2008), "Learning English through stories" Islamic Azad University, Vol.2, fq 41-72) Ajo është lektore dhe anëtare e fakultetit dhe Departamentit të Anglishtes në Universitetin Islamic Azad University of Maybod, Yazd. Studimi i saj titullohet: "Të mësuarit e anglishtes nëpërmjet historive", "Learning English through stories". Studimi u krye me 200 studente femra (të moshës 20-22 vjeç) të gjuhës angleze, të degës së përkthimit, të cilat u ndanë në 2 grupe. Secili grup përbëhej nga 100 studente. Grupit A iu dha mësim duke përdorur tregime dhe grupit B nëpërmjet një teksti përshkrues. Para së të fillonte studimi të 200 studentet, iu nënshtruan një testi për të përcaktuar nivelin e tyre të gjuhës angleze. Në përfundim të studimit ajo nxorri konkluzionin se:

"Rezultatet e këtij studimi tregojnë se teksti narrativ është më efektiv se sa një teksti shpjegues, sidomos gjatë fazës së fillimit të mësimit të gjuhës. Rezultatet e Grupit A tejkaluan, rezultatet e Grupit B në përpunimin e informacionit dhe të të kuptuarit. Rezultatet e arritura nga Grupi A për të kuptuar tekstin narrativ ishin shumë inkurajuese".

Një studim tjetër është bërë nga Mateja Dagarin Fojkar, Janez Skela & Pija Kovač (Fojkar, M.,

Skela, J., Kovač, P., (2013), "A Study of the Use of Narratives in Teaching English as a Foreign Language to Young Learners" English Language Teaching; Vol. 6, fq 20-28) me titull "Një studim mbi përdorimin e tekstit narrativ në mësimeve të gjuhës angleze, si gjuhë të huaj për nxënësit e vegjël", "A Study of the Use of Narratives in Teaching English as a Foreign Language to Young Learners". Studimi u krye me mësuesit e klasave të 3 dhe të 4. 50 mësues të ciklit fillor u pyetën në lidhje me tekstin narrativ, aktivitetet, teknikat, shpeshësinë e përdorimit, llojet e tregimeve, mënyrën si rregullohej klasa, pëlqimin apo jo nga ana e fëmijëve e kësaj ore mësimi, arsyet e përdorimit të tekstit narrativ, rrëfimit apo leximit etj. Nga të dhënat e këtij studimi u gjet se:

Nuk ishte aspak surprizë, që shumica e nxënësve, pëlqenin të dëgjonin tregime, dhe kjo ishte arsyeja kryesore, pse mësuesit përdorinin tregimet. Mësimdhënësit në këtë studim deklaruan, se tregimet janë gjithashtu një burim i mirë i gjuhës dhe një trampolinë për aktivitetet vijuese. Tregimet janë krijuesit e një mjedisi të qetë dhe të sigurt për nxënësit gjatë procesit të të mësuarit. Gjithashtu, pozicionimi i nxënësve në klasë, në formën e një gjysmërrethit, ndikoi mjaft mirë, në krijimin e një atmosfere të këndshme në klasë.

Një studim tjetër i kryer nga Patience Adjahoe Karlsson me temë “Storytelling as a Teaching Strategy in the English Language Classroom in Iceland” ,“Rrëfimi i tregimeve si një strategji mësimdhënieje në orën e anglishtes në Islandë” (Karlsson, P., (2012), “Storytelling as a Teaching Strategy in the English Language Classroom in Iceland” Faculty of Teacher Education, School of Education, University of Iceland). Ajo përdori tregime gjatë orës së gjuhës angleze, për një periudhë prej 6 javësh. Klasa, së cilës ajo i përdori këtë teknikë të mësimdhënies, ishte klasa e 9 me 25 nxënës dhe klasa e 10 e përbërë nga 14 nxënës. Përpara se ajo të fillonte punën, para mbylljes së simestrit të parë, ajo zhvilloi një mini studim gjatë orës së fundit të mësimt (80 min), për të vërejtur ndikimin që kishin tregimet te nxënësit. Si metodë studimi ajo përdori “Action Research”. Gjatë orëve të mësimt ajo mbajti shënime dhe bëri komente. Ecuria e këtij studimi u ndoq dhe nga një kolege e saj, e cila gjithashtu bënte komente, dhe në përfundim kolegja mbikqyrese i dha asaj një intervistë, në lidhje me këto 6 javë studimi. Pas përfundimit të studimit dhe përpunimit të të dhënave ajo shprehet:

Qëllimi i këtij studimi ishte për të zbuluar, se si rrëfimi i tregimeve mund të përshtatet në orën e gjuhës angleze në shkollën 9-vjecare (secondary) në Islandë për të nxitur, mësimin e gjuhës në aspektin komunikues, për të përmirësuar aftësitë e të shkruarit dhe të folurit. Ajo ç’ka u demonstruar në këtë tezë është se rrëfimi i tregimit, si një strategji në mësimdhënien e gjuhës angleze, rrit mësimdhënien komunikuese. Përsa i përket aftësisë së të shkruarit, jo vetëm që tregimi e bën procesin e të shkruarit motivues, edukativ, sfidues dhe krijues, por edhe i ndihmon nxënësit për të identifikuar pikat e forta dhe dobësitë e tyre, e cila nga ana tjetër ndihmon mësuesin, për të dhënë ndihmën e duhur për nxënësit, në mënyrë që ata të arrijnë potencialin e tyre si nxënës të gjuhës angleze. Rrëfimi i tregimeve promovon të mësuarit, i cili zhvillohet në një kontekst të natyrshme, kuptimplotë dhe interaktive, duke motivuar nxënësit për t’u lidhur me të mësuarit e gjuhës dhe duke krijuar mundësi për ata që ta përdorin gjuhën angleze në klasë, për të shprehur veten në mënyrë të përshtatshme, sipas situatës. Mbi të gjitha rrëfimet rritin besimin e nxënësve, për t’u përballur me sfidat, për të sjellë përfytyrimet e tyre, dhe krijimtarinë e tyre të brendshme, në vend të parë.

Në një studim tjetër i bërë nga Gladus LAU (Lau,G.,(2002), “The Use of Literary Texts in Primary Level Language Teaching in Hong Kong” Hong Kong Teachers’ Centre Journal 《香港教師中心學報》, Vol. 1,fq. 170-179) me titull “The Use of Literary Texts in Primary Level Language Teaching in Hong Kong”, ” Përdorimi i tekstit letrar në mësimin e gjuhës për nxënësit fillestarë”, ka arritur në përfundimin se, tekstet letrare sigurojnë një bazë kuptimplotë, për të përvetësuar fjalorin nga ana e nxënësve. Gjatë këtij studimi, fjalori u paraqit nëpërmjet historive. Fëmijët mësuar fjalor të ri në kontekst, duke bërë supozimet e tyre për kuptimin e fjalëve të reja. Ata ndiheshin të gëzuar, ishin të kënaqur dhe ishin krenarë që mund të mësonin vetë. Gladus Lau shprehet se:

Nuk ishte e habitshme, të shihje se si shumica e tyre mund të mbanin mend të gjithë fjalorin e ri, të mësuar nga tregimet. Tekstet letrare janë një burim i pasur për aktivitetet e ndërtimit të metodave “fjalë-pemë”, “fjalë –trena” dhe “fjalë-mure”. Ato nxitin zhvillimin e një vetëdije të marrëdhënies shkronjë-tingull. Ato janë të dobishme për nxënësit për të mësuar shqiptimin e fjalëve të reja. Në të kaluarën, fëmijët gjithmonë harronin drejtshkrimin e fjalëve të reja, sepse thjesht ata nuk mund t’i lexonin me zë të lartë ato. Tekstet letrare janë një trampolinë për aktivitete si psh të lexuarit me zë të lartë, lexim bashkim pjesësh me figurat, nëpërmjet luajtjes me roleve, dramatizimeve. Ato i njohin fëmijët me mënyrën si shqiptohen fjalët e reja dhe e bëjnë më të lehtë për ta, për të kujtuar fjalorin ekzistues. Për më tepër, gjatë marrjes pjesë në këto aktivitete me gojë, fëmijët mësojnë të përdorin intonacionin e duhur dhe të vlerësojnë bukurinë e gjuhës. Në bazë të këtij studimit, u kuptua se mësimi i gjuhës së huaj varet nga procesi i shfrytëzimit të teksteve letrare. Aktivitetet gjatë orës së mësimi si diskutimi në klasë, reflektimi i asaj që është lexuar, dramatizimi, rishkrimin dhe ritregimi i tregimeve, nxisin përgjigjet e lira të nxënësve. Tregimet dhe aktivitetet rreth tyre, duhet të përdoren më shumë në orën e mësimi të gjuhës së huaj. Nëpërmjet ndërveprimit në klasë, fëmijët zhvillojnë dhe rritin kompetencën e tyre komunikuese dhe gjuhësore.

4.4.1. Analiza e të dhënave të pyetësorit të mësuesve

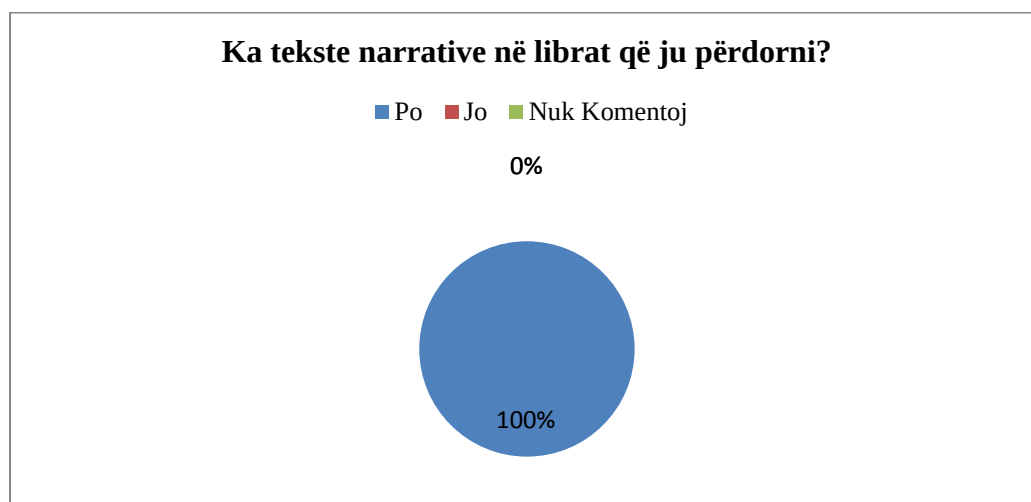
Për vërtetimin e hipotezës: *Përdorimi i tekstit narrativ nga mësuesit gjatë mësimdhënies, në orën e gjuhës angleze rrit efikasitetin e procesit të mësimdhënies*, 48 mësues të shkollave të qytetit të Korçës plotësuan pyetësorin në lidhje me tekstin narrativ në mësimin e gjuhës angleze, duke u bazuar në përvojën e tyre si mësues të gjuhës angleze. Mësuesit që plotësuan pyetësorin ishin te moshës 25-45 vjeç, me një eksperiencë pune në mësimdhënien e gjuhës angleze që varionte nga 5 deri në 15 vite. Ata u përzgjedhën në mënyrë rastësore.

Pyetësi përbehej nga 20 pyetje, për të cilat mësuesve ju dhanë disa alternativa për përgjigje në varësi të pyetjes të bërë.

Në pjesën e parë do paraqesim përgjigjet e analizuara të mësuesve :

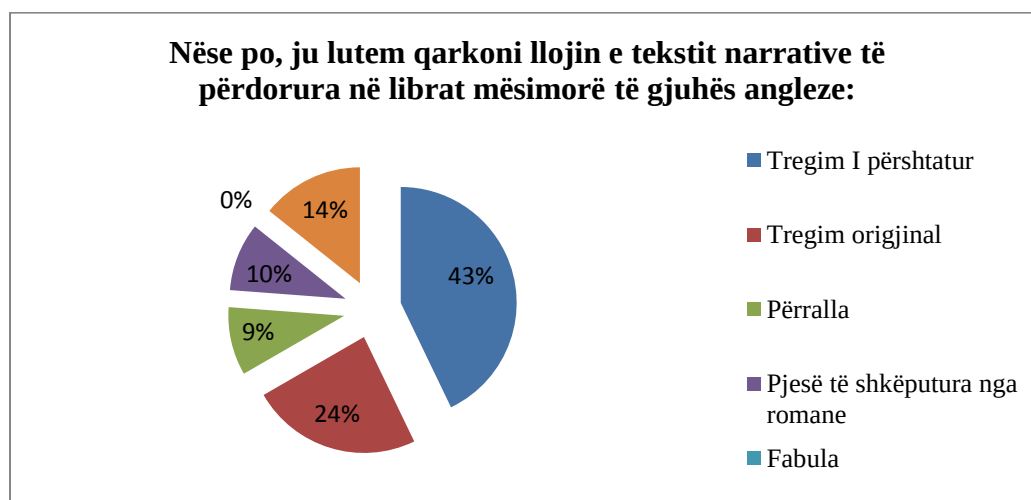
Pyetja 1- Ka tekste narrative në librat që ju përdorni?

100% e mësuesve janë përgjigjur se ka tekste narrative në librat mësimore që ata përdorin në shkollat ku japin mësim.

Grafiku 4.47

Pyetja 2 .Qarko llojin e tekstit narrativ të përdorur në librat mësimorë të gjuhës angleze, nëse ka.

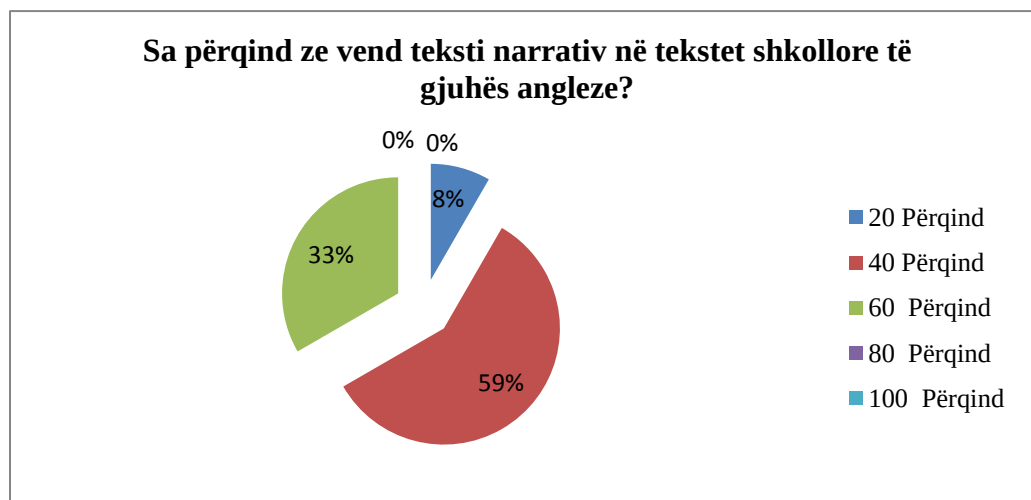

Grafiku 4.48

43% pohojnë se nga llojet e teksteve narrative përdoret tregimi i përshtatur, 24 % pohojnë se në tekstet shkollore përdoret tregimi origjinal, 9% pohojnë se në tekstet shkollore përdoret përralla, 10% pohojnë se në tekstet shkollore përdoren pjesë të shkëputura nga romane, 0% pohojnë se në tekstet shkollore përdoren fabula, 14% pohojnë se në tekstet shkollore përdoren lloj tjetër teksti

Pyetja 3- Sa % zë teksti narrativ në tekstet shkollore të gjuhës angleze?

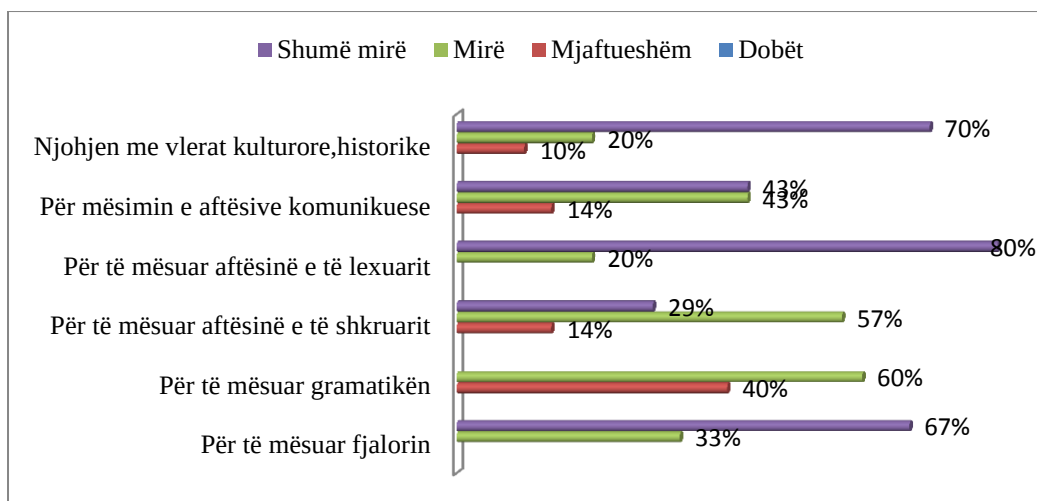
Përqindja që zënë tekstet narrative në tekstet shkollore të gjuhës angleze sipas tyre është: 8% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ zë një hapësirë prej 20%, 59 % e mësuesve mendojnë se teksti narrativ zë një hapësirë prej 40%, 33% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ zë një hapësirë prej 60%.

Grafiku 4.49

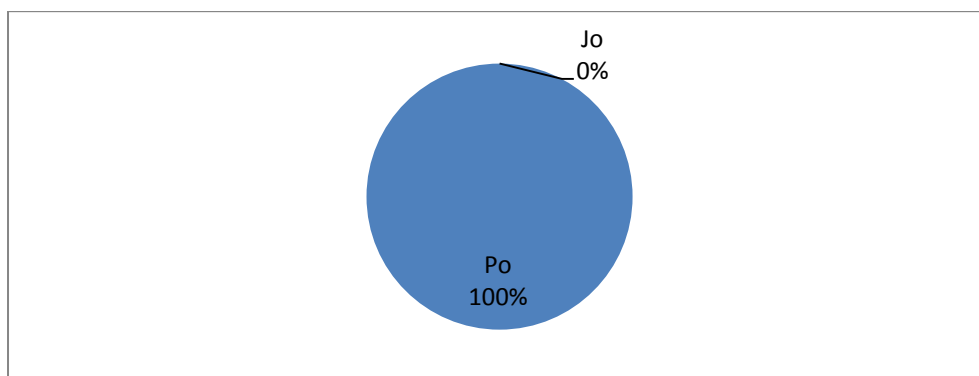
Pyetja 4- Përcaktoni për cilat nga arsyt e poshtë shënuara parapëlqeni të përdorni tekstin narrativ duke dhënë vlerësimin tuaj nga 1 deri në 4 në shkallë ngjitetë sipas shkallës Likert 1 (dobët); 2 (mjaftueshëm); 3 (mirë); 4 (shumë mirë).

Mësimi i aftësisë së leximit është vlerësuar me shumë mirë nga 80 % e mësuesve. Njohja me vlerat kulturore dhe historike të vendeve të ndryshme është vlerësuar me shumë mirë nga 70% e mësuesve, 67% i kanë dhënë vlerësimin shumë mirë edhe mësimin të fjalorit. Aftësitë komunikuese janë vlerësuar me shumë mirë dhe mirë nga 43 % e mësuesve, gramatikën e kanë vlerësuar me mirë 60 % e mësuesve, 57 % e kanë vlerësuar me mirë ndihmesën që jep teksti narrativ për të mësuar aftësinë e të shkruarit. Vlerësimin shumë mirë e kanë marrë të mësuarit e aftësisë së të lexuarit, mësimi dhe njohja me vlerat kulturore dhe historike të vendeve të ndryshme. 29% e tyre kanë vlerësuar me shumë mirë të mësuarit e aftësisë së të shkruarit.

Grafiku 4.50

Pyetja 5- A merren në konsideratë mosha/niveli gjuhësor/në këto tekste narrative të përdorura nga tekstet shkollore që ju përdorni?

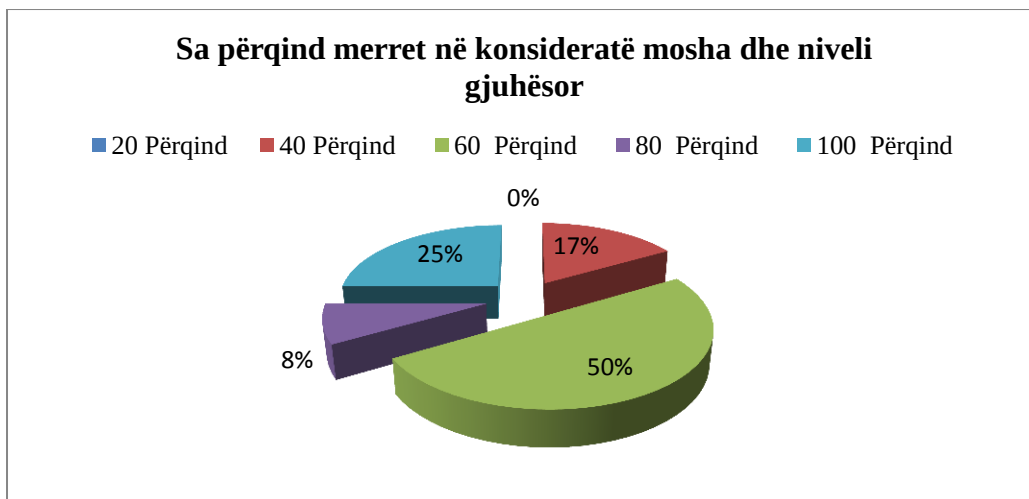

Grafiku 4.51

Nga rezultati i mësipërm shohim se si mosha e nxënësve, ashtu dhe niveli gjuhësor i përdorur në tekstet narrative të gjuhë angleze janë faktorë shumë të rëndësishëm për mësuesin, i cili padiskutim merret në konsideratë.

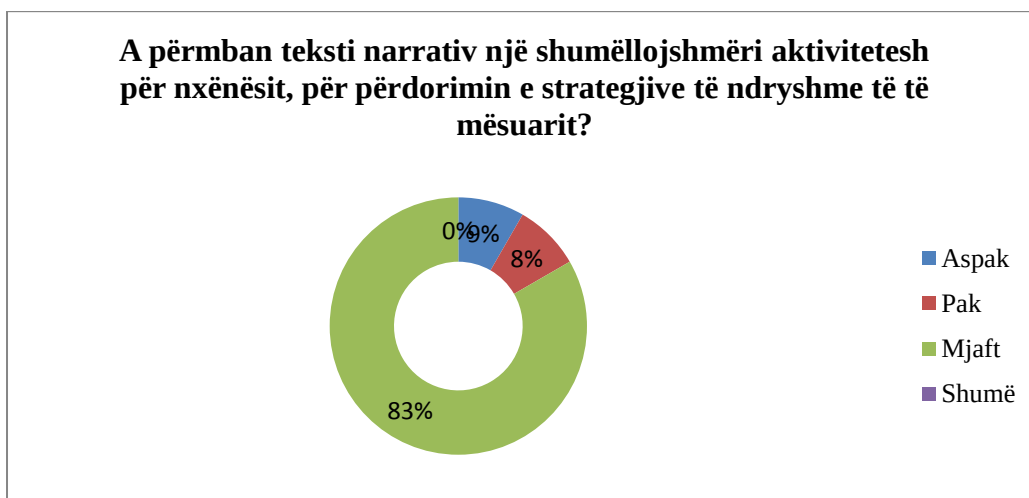
Pyetja 6. Nëse po sa përqind merret në konsideratë mosha dhe nivel gjuhësor i nxënësve?

Shohim se mbi 25 % e mësuesve të cilët kanë plotësuar pyetësin e kanë vlerësuar se merret në konsideratë 100%, dhe 50% prej tyre mendojnë se merret në konsideratë 60% niveli gjuhësor dhe mosha e nxënësve.

Grafiku 4.52

Pyetja 7. A përmban teksti narrativ një shumëllojshmëri aktiviteteesh për nxënësit, për përdorimin e strategjive të ndryshme të të mësuarit?

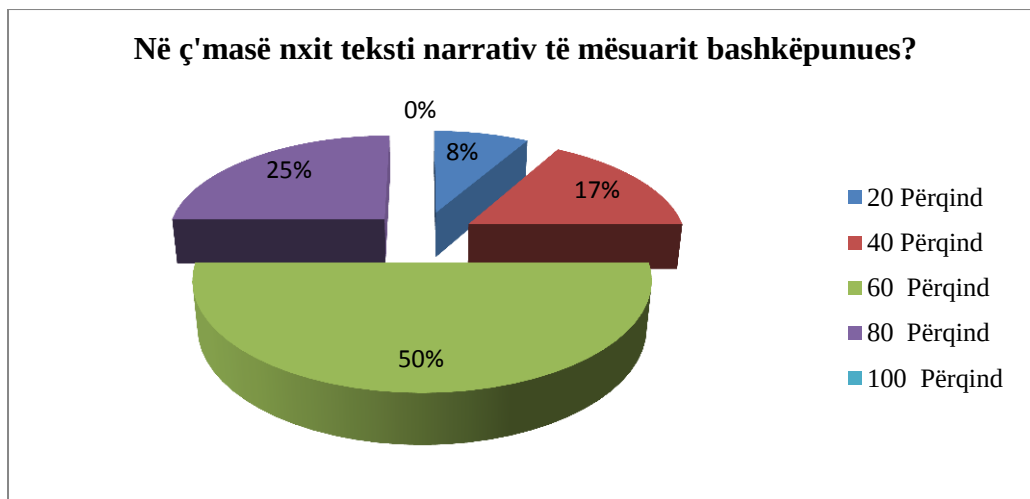

Grafiku 4.53

83% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ përmban një shumëllojshmëri aktiviteteesh për nxënësit, të cilat mundësojnë strategji të ndryshme të të mësuarit.

Pyetja 8. Në ç'masë nxit teksti narrative të mësuarit bashkëpunues?

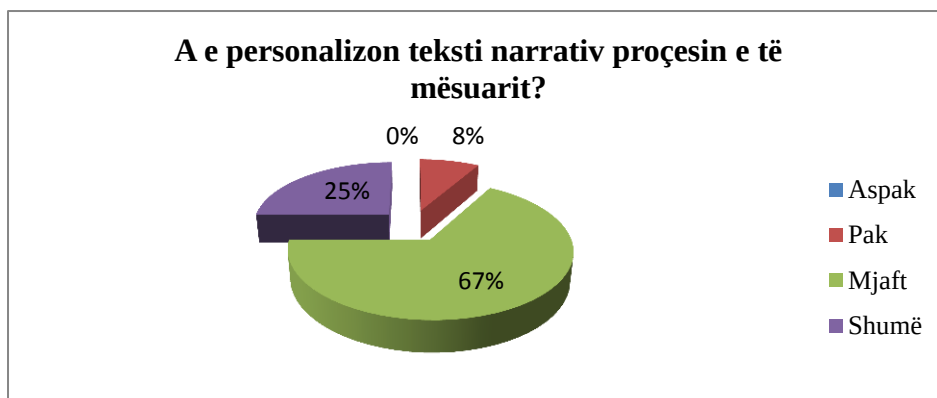
50% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ nxit të mësuarit bashkëpunues në masën 60%, 25% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ nxit të mësuarit bashkëpunues në masën 80 %, 17% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ nxit të mësuarit bashkëpunues në masën 40%, 8% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ nxit të mësuarit bashkëpunues në masën 20%.

Grafiku 4.54

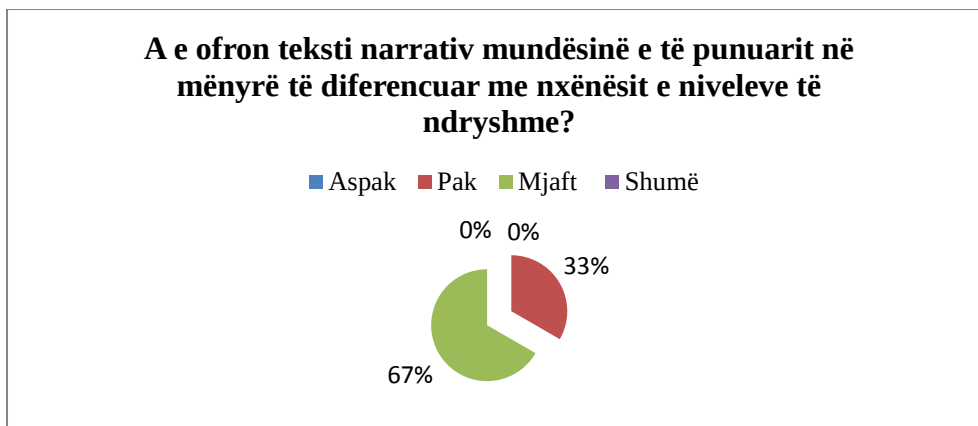
Pyetja 9. A e personalizon teksti narrativ procesin e të mësuarit, duke i nxitur nxënësit të lidhin këto tekste me eksperiencat e tyre, pikëpamjet dhe ndjenjat?

67 % e mësuesve të pyetur pohojnë se teksti narrativ i nxit nxënësit mjaftueshëm për të lidhur procesin e të mësuarit me eksperiencat e tyre, me pikëpamjet po ashtu edhe me ndjenjat. 25% mendojnë se teksti narrativ ndikon shumë për të lidhur procesin e të mësuarit me eksperiencat e nxënësve dhe 8% pohojnë se ndikon pak.

Grafiku 4.55

Pyetja 10. A ofron teksti narrativ mundësinë e të punuarit në mënyrë të diferencuar me nxënësit e niveleve të ndryshme?

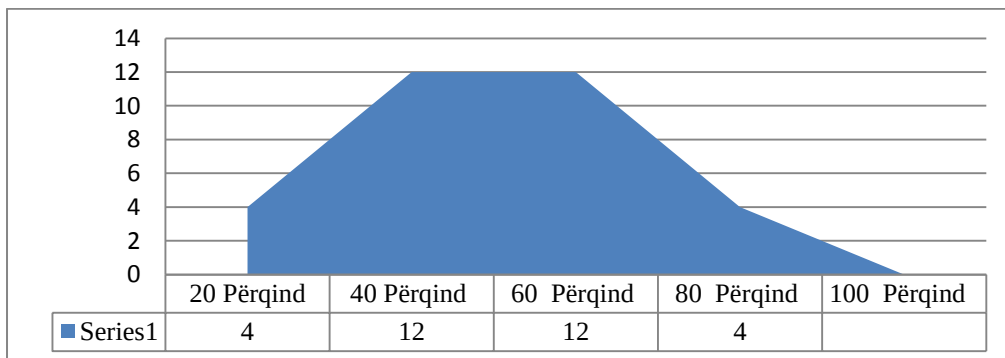

Grafiku 4.56

Numri më i madh i mësuesve mendojnë se teksti narrativ të jep mundësinë për të punuar në mënyrë të diferencuar me nxënësit të cilët kanë nivele të ndryshme. 67 % mendojnë se të mundëson mjaft për të punuar në mënyrë të diferencuar dhe 33 % japin vlerësimin shumë.

Pyetjeja 11. Përdorimi i tekstit narrativ u siguron nxënësve materiale autentike? Nëse po në ç'masë?

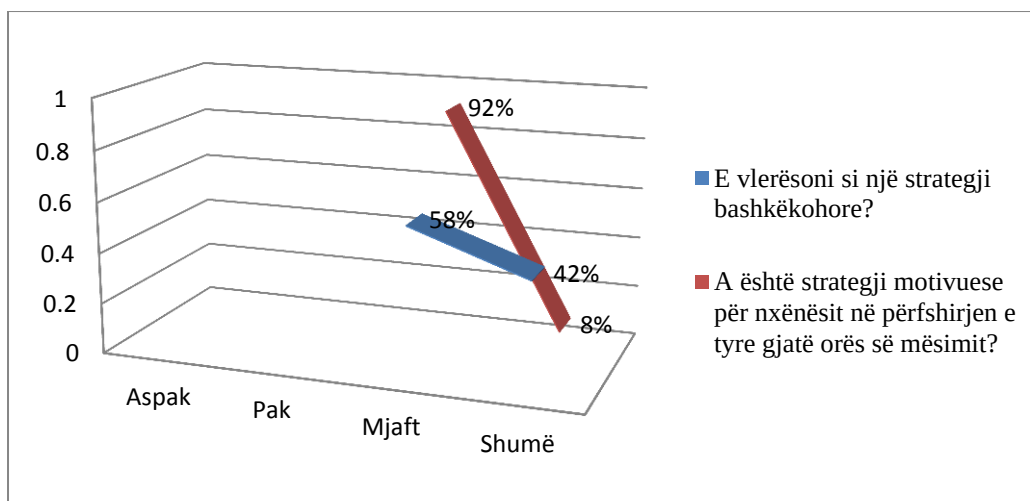
67% e mësuesve të pyetur pohojnë se përdorimi i tekstit narrativ u siguron nxënësve materiale autentike. Nga pyetësorët e plotësuar, 12% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ i ndihmon në masën 20%, 37% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ i ndihmon në masën 40%, 38% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ i ndihmon në masën 60%, 13% e mësuesve mendojnë se teksti narrativ i ndihmon në masën 80%.

Grafiku 4.57

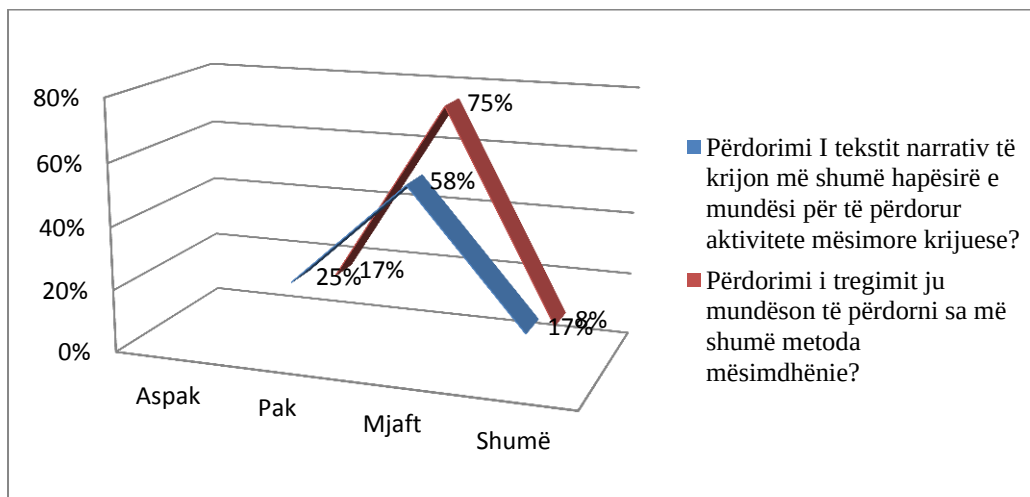
Pyetjeja 12. E vlerësoni si një strategji bashkëkohore? A është startegji motivuese për nxënësit në përfshirjen e tyre gjatë orës së mësimit?

92 % e mësuesve e vlerësojnë mjaftueshëm si një strategji motivuese për nxënësit në përfshirjen e tyre gjatë orës së mësimit, dhe 58 % gjithashtu, e vlerësojnë mjaftueshëm tesktin narativ si një strategji bashkëkohore.

Grafiku 4.58

Pyetja 13. Përdorimi i tekstit narrativ të krijon më shumë hapësirë e mundësi për të përdorur aktivitete mësimore krijuese? Përdorimi i tregimit ju mundëson të përdorni sa me shumë metoda mësimdhënie?

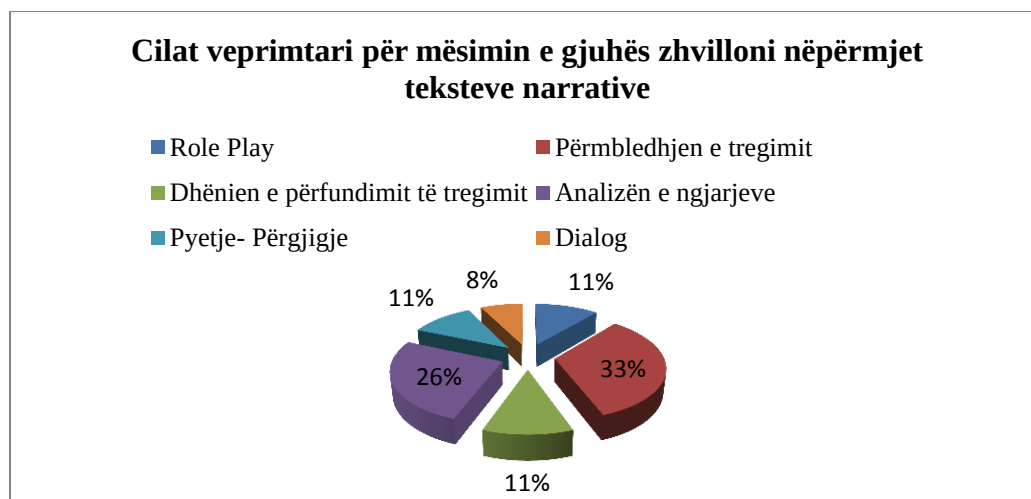

Grafiku 4.59

58 % e mësuesve dhe 75 % e tyre mendojnë se përdorimi i tekstit narrativ u krijon mjaftueshëm hapësirë e mundësi për të përdorur aktivitete mësimore krijuese si dhe përdorimi i tregimit i mundëson mjaftueshëm për të përdorur sa më shumë metoda mësimdhënieje.

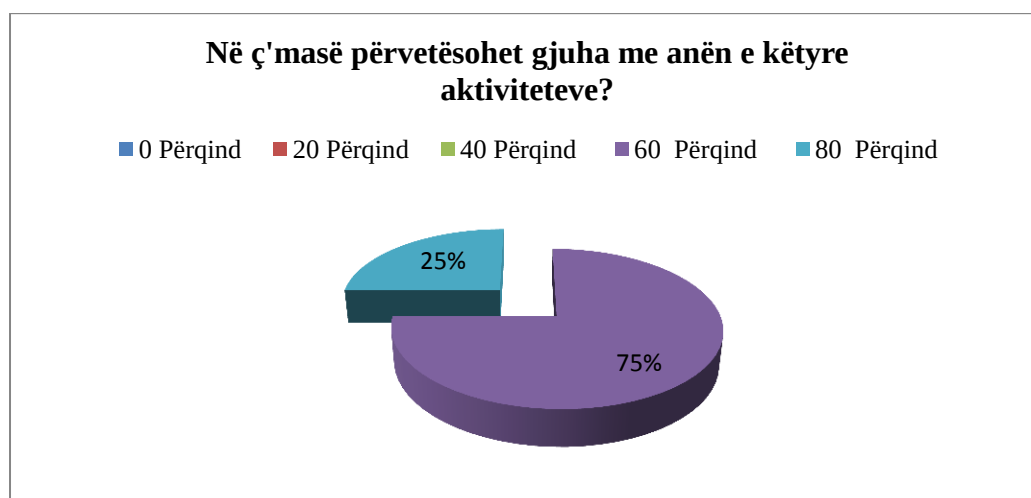
Pyetja 14. Cilat veprimtari për mësimin e gjuhës zhvillonin nëpërmjet teksteve narrative?

33% e tyre përdorin përmbledhjen e tregimit e ndjekur nga analiza e ngjarjeve e cila zhvillohet nga 26 % e tyre. Dialogu, gjetja e fundit të historisë, pyetje –përgjigje zhvillohen nga 11 % e tyre dhe vetëm 8% përdor dialogun.

Grafiku 4.60

Pyetja 15. Në ç'masë përvetësohet gjuha me anën e këtyre aktiviteteve?

Grafiku 4.61

75 % e mësuesve mendon se nëpërmjet këtyre aktiviteteve gjuha angleze përvetësohet në masën 60% dhe 25 % prej tyre mendon në masën 80 % .

Pyetja 16. Për ju teksti narrativ është:

- Thelbësor, për tu zhvilluar kompetencat komunikative-
- I nevojshëm dhe mund ta përdorni kur e shikoni ju të arsyeshme-
- Mund ta neglizhoni përdorimin e tij

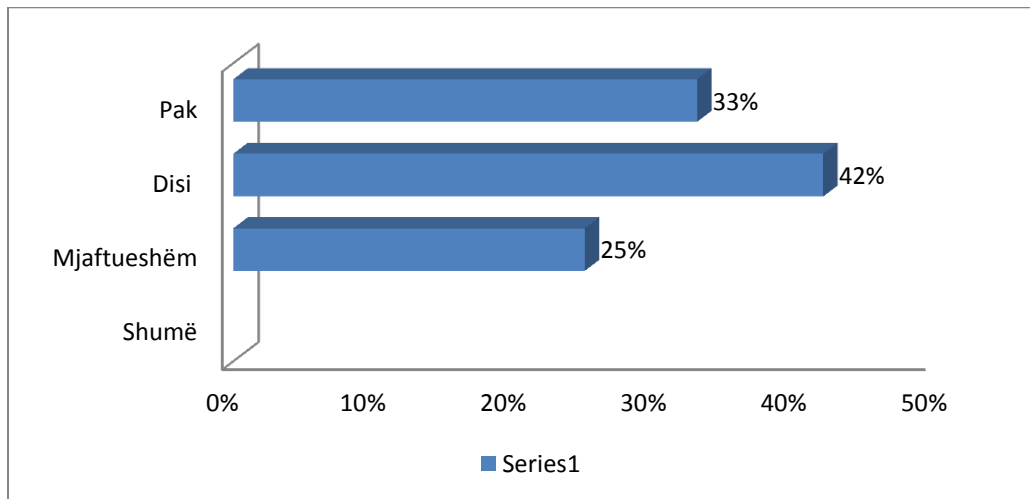
50% e mësuesve mendojnë se teksti narrative është thelbësor për të zhvilluar kompetencat komunikative.

50% mendojnë se është i nevojshëm dhe mund të përdoret kur e shohin të arsyeshëm për t'u përdorur.

Pyetja 17. Në ç'fazë të orës së mësimit e vendosni dhe e përdorni tekstin narrative gjatë procesit të mësimit të gjuhës së huaj?

100% e mësuesve kanë zgjedhur “realizim kuptimi”

Pyetja 18. Janë pyetur mësuesit nëse nxënësve u shtohet dëshira për të lexuar në gjuhën angleze nga përdorimi i tekstit narrative. (kanë shprehur mendimin nga 1-4 ku 1= shumë, 4=pak)

Grafiku 4.62

42 % e mësuesve janë shprehur se disi ju shtohet dëshira nxënësve për të lexuar në gjuhën angleze, 33 % janë shprehur se pak ju shtohet dëshira, dhe 25 % kanë mendimin se ju shtohet dëshira mjaftueshëm.

Pyetja 19. Në c'masë përfshihen nxënësit gjatë orës së mësimit kur përdoren tekstet narrative?

Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen nxënësit kur përdoret teksti narrative në klasë?						
Masa e vlerësimit e shprehur në përqindje	0%	20%	40%	60%	80%	100%
Vlerësimi I mësuesve	0%	0%	0%	41%	41%	18%

Tabela 4.10

41 % e mësuesve shprehet se nxënësit përfshihen 40 e 60 % në aktivitet kur në klasë përdoren tregimet dhe 18% e kanë vlerësuar përfshirjen e nxënësve më 100%.

Pyetja 20. Mendoni se në tekstet shkollore të gjuhës angleze duhet të përdoren më shumë tekste narrative?

82 % e mësuesve mendojnë se më shumë tekste narrative duhet të përdoren në tekstet shkollore për mësimin e gjuhës angleze

Grafiku 4.63

4.4.2. Konkluzioni i pyetësorit të mësuesve

Duke analizuar të dhënat e pyetësorit u vu re, se shumica e mësuesve e vlerësojnë dhe e përdorin tekstin narrativ si një strategji bashkëkohore të mësimdhënies. Mësuesit e vlerësojnë si një teknikë efikase, bashkëkohore e motivuese për mësimin e gjuhës angleze. Tekstet narrative, sipas tyre, i ndihmojnë nxënësit të përvetësojnë më lehtë strukturat gramatikore, si dhe kompetencat gjuhësore. Këto tekste luajnë një rol të rëndësishëm dhe në njohjen e vlerave kulturore e historike të vendeve të ndryshme, si dhe në njohjen e aspekteve historike të gjuhës angleze. Nëpërmjet tyre mësuesit mund të përdorin një sërë metodash bashkëkohore. Numri më i madh i mësuesve mendojnë, se teksti narrativ ju jep mundësinë për të punuar në mënyrë të diferencuar me nxënësit të cilët kanë nivele të ndryshme.

Tekstet narrative, të gjithë u shprehën se, i përdorin për fazën e dytë të mësimt, fazës së realizimit të kuptimi.

Ata kanë shprehur mendimin, se teksti narrativ rrit dëshirën për të lexuar në gjuhën angleze, si dhe më shumë nga këto tekste duhet të përfshihen në tekstet mësimore të gjuhës angleze.

Nëse krahasojmë përgjigjet e marra nga nxënësit dhe ato nga mësuesit shohim se kemi një përputhje në përgjigjet e dhëna.

Pyetje. Janë pyetur nxënësit nëse strategjia që përdor mësuesi gjatë orës kur përdoret tregimi i motivon ata, të jenë më të përfshirë në krahasim me orët e tjera mësimore kur nuk përdoret tregimi, po ashtu janë pyetur edhe mësuesit nëse strategjia që ata ndjekin gjatë orës së mësimt kur përdoret tregimi, ndikon tek nxënësit të jenë më të përfshirë.

Është ndërtuar analiza statistikore t-Test për të shprehur rezultatin. T-Test është përdorur për të testuar hipotezën zero që përgjigjet e dy variablave janë të njëjta.

$$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$$

$$H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$$

t-Test: Two-Sample Assuming Unequal Variances		
	Nxënës	Mësues
Mean	38	12
Variance	856	458.6667
Observations	5	4
Hypothesized Mean Difference	0	
df	7	
t Stat	1.537771	
P(T<=t) one-tail	0.083996	
t Critical one-tail	1.894579	
P(T<=t) two-tail	0.167991	
t Critical two-tail	2.364624	

Tabela 4.11

Nëse $t \text{ Stat} < -t \text{ Critical two-tail}$ or $t \text{ Stat} > t \text{ Critical two-tail}$, hipoteza zero refuzohet. Në këtë rast, $1.537 < 2.36$ pra hipoteza zero pranohet, ç'ka do të thotë se përgjigjet e mësuesve dhe nxënësve janë pothuaj njëjloj.

Si nxënësit, po ashtu dhe mësuesit e kanë vlerësuar përfshirjen e nxënësve gjatë orës së gjuhës angleze, kur përdoret tregimi.

Pyetje Janë pyetur nxënësit e mësuesit të shprehin mendimin e tyre nëse përdorimi i tregimeve ju përforcon:

a) Fjalori, b) Strukturat Gramatikore, c) i njeh me vlerat kulturore të gjuhës, d) përdorimin e gjuhës angleze në një kontekst real

Më poshtë paraqiten disa raste të studimit të korrelacionit midis përgjigjeve të mësuesve dhe nxënësve.

	<i>Nxënës</i>	<i>Mësues</i>
<i>Nxënës</i>	1	
<i>Mësues</i>	0.433000505	1

Tabela 4.12

Nga rezultati i mësipërm vërejmë se përgjigjet e nxënësve dhe të mësuesve lidhur me pyetjen, se në ç'masë i ndihmon teksti narrative të përvetësojnë strukturat gramatikore janë te korreluara në masë (0.433).

	<i>Nxënës</i>	<i>Mësues</i>
<i>Nxënës</i>	1	
<i>Mësues</i>	0.91127414	1

Tabela 4.13

Lidhur me pyetjen nëse përdorimi i tekstit narrative është një kontekst i mirë për mësimin dhe përforcimin e fjalorit shohim se të dy variablat (nxënës, mësues) janë pozitivisht të lidhura në masën (0.911)

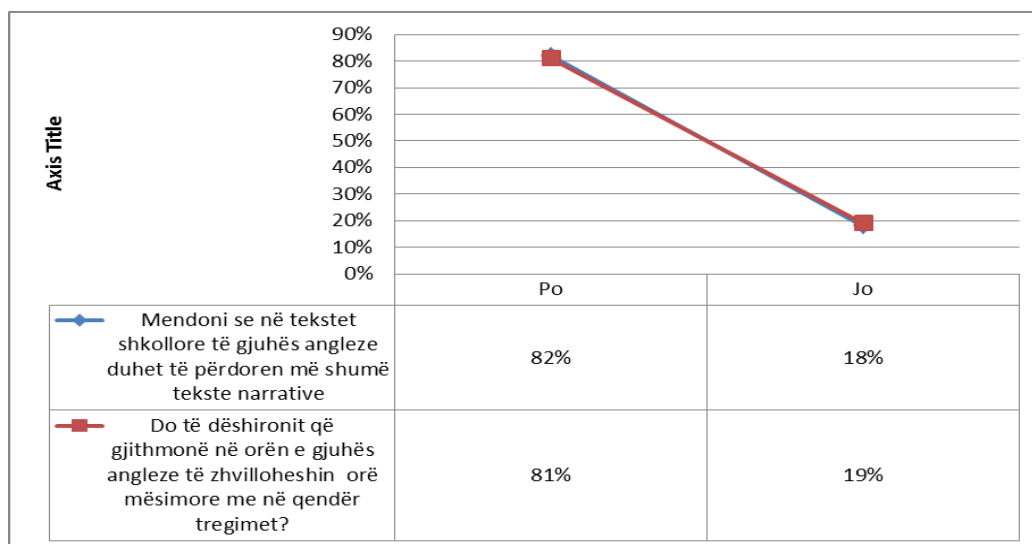
	<i>Nxënës</i>	<i>Mësues</i>
<i>Nxënës</i>	1	
<i>Mësues</i>	0.992474582	1

Tabela 4.14

Nga rezultati i mësipërm shohim se variablat nxënës, mësues janë pozitivisht shumë të lidhura lidhur me pyetjen se përdorimi i tekstit narrativ i ndihmon nxënësit të njohin vlerat kulturore të gjuhës.

Si mësuesit ashtu dhe nxënësit janë të mendimit se tregimi i ndihmon për përforcimin e fjalorit, gramatikës dhe i ndihmon për njohjen me vlerat kulturore të gjuhës angleze.

Pyetjes -Për mësuesit Mendoni se në tekstet shkollore të gjuhës angleze duhet të përdoren më shumë tekste narrative? dhe Do të dëshironit që gjithmonë në orën e gjuhës angleze të zhvilloheshin orë mësimore me në qendër tregimet? Për nxënësit e klasës eksperimentale kemi këto rezultate:

Garfiku 4.64

Shohim se kemi një përputhje midis përgjigjeve të nxënësve dhe mesuesve.

Në përfundim mund të themi se rezultatet e këtij pyetësi janë të dobishme, sepse me anë të tyre jemi përpjekur të japim një kendvështrim të përgjithshëm të mendimeve dhe eksperiencës së mesuesve, në lidhje me përdorimin e teksteve narrativ në klasat ku mësohet gjuha angleze.

4.5. Analiza e intervistave të marra

Në vazhdim të vërtetimit të hipotezës: *Përdorimi i tekstit narrativ nga mesuesit gjatë mësimdhënies, në orën e gjuhës angleze rrit efikasitetin e procesit të mësimdhënies*, u analizuan intervistat e marra. Përgjigjet e dhëna u krahasuan dhe u nxorrën të dhënat e mëposhtme.

Pyetja 1 *Në tekstet e gjuhës angleze me të cilat punoni sa shpesh përdoret teksti narrativ?* Mesueset u përgjigjën, se në librat që ato përdorin tekstet narrative janë të shkurtra dhe të përshatatura për nivelin gjuhësor të nxënësve dhe moshës së tyre. Tregimet, në varësi të librit që mesuesit kanë përzgjedhur, përdoren një herë në 6 orë ose 7 orë. Njëra nga mesueset thotë se tekstet narrative përdoren rrallë në tekstet shkollore të gjuhës angleze.

Pyetja 2. *Përse e përdorni tekstin narrativ gjatë orës së mësimi?*

Të gjitha mesueset e intervistuar shprehen se e përdorin atë si një strategji të mësimdhënies së tyre. Ato kanë listuar si më poshtë arsyet, se pse ato i përdorin tekstet narrative si një strategji për të mësuar gjuhën angleze:

- për të përvetësuar të 4 aftësitë e gjuhës angleze (reading, speaking, listening, writing)
- për të përvetësuar strukturat e gjuhës psh, kohën e shkuar (past simple), fjalët e reja, foljet frazale, shprehjet e ndryshme.
- për të zhvilluar aftësitë komunikuese.
- Gjithashtu, për të inkurajuar nxënësit që të përdorin gjuhën në situata reale për shembull, kur ata përdorin gjuhën e personazhet e tekstet narrative, ndërsa janë duke bërë role-playing ose duke iu drejtuar dhe iu përgjigjur pyetjeve me njëri-tjetrin në lidhje me tekstet narrative.
- nëpërmjet teksteve narrative nxënësit orientohen drejt gjuhës. Duke i ritreguar ata e riprodhojnë gjuhën.

Si mjaft të rëndësishëm ato kanë theksuar dhe faktin se nëpërmjet tyre nxënësit mësojnë më shumë dhe informohen rreth kulturës së vendeve të tjera.

Pyetja 3. *Sipas jush cilat kompetenca gjuhësore ndihmon me shumë teksti narrativ?*

Mësueset u përgjigjën se teksti narrativ i ndihmon të katër kompetencat gjuhësore –të shkruarit, leximin, dëgjimin, të shkruarit. Këto tekste praktikojnë të shprehurit dhe komunikimin.

Pyetja 4. *Nëpërmjet tekstit narrativ, në ç'mënyrë mësojnë nxënësit: -gramatikën –fjalorin - aftësitë gjuhësore (sillni shembuj).*

Mësueset kanë listuar si më poshtë, se çfarë nxënësit zhvillojnë gjatë leximit të këtyre teksteve në lidhje me gramatikën, fjalorin dhe aftësitë gjuhësore . Ata zhvillojnë:

- kohët foljeve (kohët narrative), lidhësat, mbiemrat, ndajfoljet, foljet frazale, idiomat
- të 4 aftësitë (dëgjim, shkrim, lexim, të folur)
- të menduarit kritik
- rendin e fjalëve në fjali (wordorder)
- të shprehurit rrjedhshëm dhe saktë
- vlerat kulturore të vendeve të ndryshme sidomos britanike apo amerikane
- të kuptuarit të një teksti.

Tekstet narrative e pasurojnë fjalorin e nxënësve me më shumë emra, mbiemra, ndajfolje për t'i bërë rrëfimet e tyre sa më interesante. Ata i mësojnë rregullat gramatikore duke bërë nënvizime dhe nxjerrin vetë rregullin. Duke e parë një strukturë gjuhësore të përdorur në tekst, nxënësit e fiksojnë më mirë, sepse e lexojnë, dëgjojnë kur ritregohet dhe e përdorin kur diskutojnë rreth tekstit.

Pyetja 5 *A e ndihmon teksti narrativ memorjen afatgjatë? Po imagjinatën? Në ç'mënyrë i ndihmon ato?*

Duke përdorur këto tekste si një strategji të mësimdhënies, të gjitha mësueset ishin të një mendimi, se kujtesa afatgjatë e nxënësve përmirësohet, sepse gjuha përforcohet përmes përsëritjeve të strukturave gjuhësore, memorizohen shprehjet fraziologjike, idiomat dhe përmes aktiviteteve të ndryshme dhe të shumta, në të cilat mësuesit përfshijnë nxënësit si psh. dramatizimi, ose kur ju kërkohet nxënësve të vazhdojnë, ose të ndryshojnë fundin e historisë, të përshkruajnë përshkruar , të vihen në rolin e karaktereve të tekstit. Imagjinata zhvillohet me anë të tregimeve dhe më shumë, sepse shumë shpesh si një aktivitet gjatë orës së mësimi, mësueset u kërkojnë nxënësve të krijojnë diçka të bazuar në historinë që kanë lexuar. Njëra nga mësueset u përgjigje, se ajo përdor flashcards për të ilustruar ngjarjet dhe personazhet e tregimit, në mënyrë që nxënësit të krijojnë imazhe në kokat e tyre. Sipas njëres orej mësueseve, imagjinata zhvillohet edhe kur mësuesi i pyet ata për të gjetur ose hamendësura kuptimin e fjalëve, pra për të nxjerrë kuptimin e fjalëve, duke u bazuar te

konteksti ku ato janë përdorur. Në të gjitha këto aktivitete nxënësit përdorin imagjinatën e tyre. Sipas tyre, historitë ndihmojnë për të stimuluar imagjinatën e nxënësve, dhe rritin interesin e tyre për t'u informuar. Këto tekste përshkruajnë eksperiencën të ndryshme dhe lexuesit (nxënësit), ndërveprojnë në një mënyrë reflektive. Ato u shprehën se tregimet i ndihmojnë nxënësit shumë, sidomos kur ata dëgjojnë njëri-tjetrin, apo kur ndërveprojnë me njëri-tjetrin. Sipas tyre, tregimet i argëtojnë nxënësit dhe krijojnë atmosferë të ngrohtë në klasë dhe nxënësit e mbajnë mend për një kohë të gjatë. Gjithashtu, e ndihmon imagjinatën në mënyrë të vecantë, kur lidhet me ngjarje reale, nga jeta e përditshme, me interesat e dëshirat e tyre. Imagjinata zhvillohet më së miri pasi nxënësit nxiten të krijojnë. Njëra prej tyre shprehu mendimin se është detyra e mësuesit të motivojë nxënësit, për të lexuar tregime.

Pyetja 6. *Ai mundëson teksti narrativ nxënësit, që ta përdorin gjuhën angleze në situata reale?*

Kësaj pyetje iu përgjigjën se këto tekste i ndihmojnë nxënësit shumë, sepse ato e pasqyrojnë gjuhën e dhënë përmes ngjarjeve reale. Nxënësit mësojnë fjalorin në situata konkrete. Nxënësit i përdorin shembujt e marra nga këto tekste, gjatë dramatizimeve ose dialogjeve që krijojnë vetë.

Por njëra prej tyre u shpreh se numri i madh i nxënësve në klasë, shpeshherë, nuk ua mundëson kryerjen e të gjitha aktiviteteve, dhe se brenda një ore prej 45 minutash, nuk mund të kryhen këto aktivitete gjatë të cilave, vihet në përdorim gjuha.

Pyetja 7. *A i ndihmojnë nxënësit teksti narrativ për të shpalosur aftësitë e tyre?*

Ato u përgjigjën se këto tekste i ndihmojnë të përdorin gjuhën, po duhet të nxiten dhe nga mësuesit. Nëpërmjet tyre nxënësit shpalosin aftësitë e tyre në dëgjim, lexim dhe shprehin mendimet e tyre në lidhje me tekstin.

Pyetja 8. *A e përdorni storytelling gjatë orës së mësimi?*

Kur u pyetën në lidhje me storytelling dhe përdorimin e tij në orën e mësimi, vetëm njëra prej tyre tha se ajo kurrë nuk e ka përdorur rrëfimin e tregimit, ndërsa 2 të tjera thanë se e përdorin atë herë pas here, por 7 të tjerat thanë se ato e përdorin atë shumë shpesh dhe se aktiviteti më i shpeshtë që ato përdorin në lidhje me atë është loja e kujtesës.

Pyetja 9. *Ç' mendim keni për storytelling?*

Mendimi i tyre në lidhje me rrëfimin e tregimit ishte, se është një aktivitet interesant dhe i këndshëm për nxënësit, veçanërisht, kur mësuesi ndryshon zërin sipas karakterit. Rrëfimi i tregimit është pjesë e çdo kulture si një nga mënyrat e argëtimit, është shumë edukative dhe i ndihmon ata të përvetësojnë gjuhën angleze në një mënyrë efektive. Storytelling është një

aktivitet argëtues dhe interesant për nxënësit, pasi ata futen në botën e tregimit dhe e përjetojnë atë. Nxënësit ndihen më të përfshirë. Zhvillojnë të menduarit krijues.

Njëra prej tyre u shpreh, se storytelling, është një metodë jo bashkëkohore e vjetëruar për mësimin e gjuhës angleze.

Pyetjeja 10. *Cilat lloj tekstesh narrative tërheqin më shumë nxënësit?*

Sipas tyre, nxënësit pëlqejnë më shumë tregimet, të cilat ata i kanë lexuar tashmë në gjuhën shqipe, tregimet që kanë të bëjnë me historinë, kulturën e vendeve të tjera, përrallat dhe tregimet e autorëve të njohur.

Pyetjeja 11. *Si mendoni pse i tërheqin tekstet narrative nxënësit? Si i motivon teksti narrativ nxënësit për ta përdorur gjuhën për të komunikuar?*

Nxënësit janë rritur duke dëgjuar tregime dhe në qoftë se ato janë në gjuhën angleze ata bëhen më shumë kuriozë. Ata krijojnë dialogje, ata përdorin gjuhën përmes dialogut.

Tregimet i bëjnë nxënësit lexues më të mirë dhe ata ndihen gjithmonë të përfshirë në procesin komunikues. Njëri prej tyre citoi: “Arti i leximit vihet gjithmonë në një situatë komunikuese. Të lexosh do të thotë që në një situatë të tillë të luash rolin e marrësit”. Nxënësit kanë një interes për tregimet, ata i përjetojnë ato dhe identifikojnë veten me personazhet e tregimeve. Në këtë mënyrë ndihen më shumë të përfshirë dhe të angazhuar, në orën e gjuhës së huaj. Ata i duan histori dhe duan të dëgjojnë dhe t’i lexojnë ato. Shumica prej tyre tha se ata ndihen më të angazhuar gjatë orës. Duke punuar me tregime nxënësit janë më motivuar, për shkak se ata punojnë në çifte ose në grupe, por ndonjëherë kjo varet nga niveli i nxënësve, kështu që edhe angazhimi i tyre gjatë orës së mësimit ndryshon nga një klasë në tjetrën. Tregimet i tërheqin nxënësit pasi ata motivohen ta përdorin gjuhën dhe të komunikojnë ç’ka bënë dhe qëllimin kryesor e të mësuarit të një gjuhe të huaj. Tregimet u mësojnë edhe dije të tjera, dhe kjo gjë i tërheq nxënësit, pasi ora e mësimit nuk bëhet monotone. Tregimet krijojnë një lidhje ndërkurrikulare midis lëndëve.

Pyetjeja 12. *A përfshihen më tepër nxënësit gjatë orës, kur përdoret tregimi krahasuar me një orë tradicionale?*

Mësueset u shprehën se ka një gjithëpërfshirje, pasi të gjithë nxënësit duan të diskutojnë. Tregimet i motivojnë ata, që të mësojnë një gjuhë të huaj. Krahasuar me një orë mësimi të gjuhës angleze, ku metodat tradicionale përdoren, ato kanë vënë re një motivim më të madh nga ana e nxënësve. Mësueset janë të mendimit se nxënësit përfshihen më shumë gjatë orës së mësimi, por kjo varet dhe nga tregimi të cilin ata po lexojnë, gjithashtu dhe nga niveli i klasës. Vihet re një angazhim më i madh, nxënësit janë më aktivë dhe të gatshëm të kryejnë detyrat dhe aktivitetet e dhëna, pasi dhe aktivitetet janë më të larmishme krahasuar me një orë

tradicionale. Ata dëshirojnë të ndajnë më të tjerët mendimin e tyre dhe emocionin në lidhje me tregimin. Tregimi është një ndryshim nga monotonia e rutina e një ore tradicionale, dhe vetë mësuesi ndihet më i motivuar, dhe nxënësit mësojnë më mirë, nëse janë të motivuar. Sipas tyre, mësuesi duhet t'u ushqejë nxënësve dashurinë për gjuhën e huaj. Përqëndrimi i tyre, gjatë këtyre orëve, është më i madh. Të vegjëlit mezi presin, pasi ata aktrojnë dhe ju pëlqejnë ilustrimet.

Pyetja 13. *Sipas mendimit dhe eksperiencës tuaj, sa i rëndësishëm është teksti narrativ në mësimin e gjuhës angleze?*

Mësueset ishin të mendimit se është mjaft i rëndësishëm, por duhet kombinuar e me strategji e metoda të tjera të mësimdhënies në funksion të tij dhe të gjuhës. Teksti narrativ është i rëndësishëm, sepse nxënësit aftësohen në përdorimin e fjalorit e të strukturave gramatikore. Njëra prej tyre u shpreh se rëndësia e tij gjatë orës së mësimin të gjuhës së huaj është 70%, ndërsa një tjetër e vlerëson me notën 8. Ato thanë se tekstet narrative luajnë një rol vendimtar në mësimin e një gjuhë të huaj.

Pyetja 14. *A i ndihmon teksti narrativ për ta mësuar më lehtë e më shpejt gjuhën angleze?*

Ato u përgjigjën se këto tekste i ndihmojnë nxënësit të përvetësojnë gjuhën angleze më lehtë. Sipas mendimit të tyre është mënyra më e mirë për të mësuar e pasuruar fjalorin, për të praktikuar anglishten, për të fituar aftësitë në anglisht dhe për të përdorur gjuhën angleze në një mënyrë komunikuese, si dhe krijojnë një mjedis real të gjuhës.

Pyetja 15. *Kur ju kërkoni të shkruajnë një tregim, parapëlqejnë të shkruajnë një tregim që e kanë lexuar apo rreth eksperiencave të tyre?*

Nxënësit i pëlqejnë të dyja, por kryesisht shkruajnë rreth eksperiencave të tyre. Kjo varet shumë nga niveli gjuhësor i nxënësve dhe nga mosha e tyre. Njëra nga mësueset u shpreh se nxënësit e vegjël pëlqejnë të shkruajnë tregime të lexuara, madje ajo si detyrë ju kish dhënë të krijojnë një libër me figura e fjalë-Sleeping Beauty, Bukuroshja e Fjetur.

Pyetja 16. *Në ç'nivel gjuhësor janë shkrimet e tyre, kur nxënësit shkruajnë rreth eksperiencave të tyre?(duke marrë parasysh gramatikën, fjalorin, mënyrën e të shprehurit, organizimin)*

Kur nxënësve ju kërkohet të shkruajnë një histori rreth eksperiencës së tyre, ose të shkruajnë një histori tashmë të lexuar, ose diçka nga përvoja e tyre vihen re shumë gabime. Problemi është se shkrimet e tyre kanë shumë gabime. Shumica e tyre bëjnë gabime gramatikore, gabime në strukturën dhe më e zakonshme është, se ata mendojnë në gjuhën shqipe. Shkrimet e tyre lënë për të dëshiruar, por është detyra e mësuesit t'i orientojë nxënësit drejt pikave kryesore, bazuar dhe në kriteret e Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave, që nxënësit

të dinë ku të referohen për të ndërtuar një shkrim. Ajo ç'ka shkruajnë duhet t'i përmbahet temës, të ketë koherencë e kohezion. Nxënësit duhet të bëjnë përzgjedhjen e fjalorit të duhur, të kenë aftësi në përpunimin e frazës etj. Gabimet gramatikore dhe një mungesë në fjalor vihet re në shkrimet e tyre. Përsëri, ato u shprehen se varet shumë nga niveli nxënësve. Nxënësit e tyre janë kryeshit të nivelit fillestar e mesatar. Por e rëndësishme është se ata përpiqen.

Pyetja 17. *Cilat janë disa nga teknikat e metodat e mësimdhënies që përdorni për të shfrytëzuar tekstin narrativ gjatë orës së gjuhës angleze?*

Ato të gjitha thanë se përdorin aktivitete para leximit, gjatë leximit, pas leximit. Ato listuan teknikat e mëposhtme në lidhje me tekstet narrative:

- stuhinë e ideve
- fjalët kyçe
- retelling
- insert
- true ose false (të kuptuarit)
- të kërkojë dhe të përgjigjet pyetjeve në lidhje me tekstin
- role-play
- shkrimi i lirë
- dialogje
- diagramën e venit
- diskutim në grup i cili ndihmohet dhe nga figurat
- duke lexuar titullin të hamendësojnë përse flet tregimi
- pesëvargëshi, ditari, DLTA (direct listening and thinking activity), cluster, komento, flascards, nënvizo fjalët, vizato personazhet, plotëso fjalëkryqin, drills.

Pyetja 18. *Cilat janë disa vështirësi që ju si mësues hasni kur përdorni tekste narrative? Po nxënësit? Si i ndihmoni ata?*

Problemi kryesor është koha dhe planifikimi i historisë për një orë mësimi 45 minutëshe dhe numri madh i nxënësve në klasa. Një problem që ata përballen është, se nxënësit hasin vështirësi në të kuptuarit e fjalorit në disa prej teksteve narrative, si dhe mënyra e të menduarit dhe të shprehurit në shqip. Ka nxënës që kanë vështirësi në lexim. Si mësues, duhet të gjejme metoda lehtësuese dhe të gjejme momentin kur t'i korrigjojmë, fjalët t'ua shpjegojmë në kontekst. Puna në grup i ndihmon.

Pyetja 19. *A mendoni se tekstet narrative duhen përdorur më shumë gjatë orëve të mësimi të gjuhës së huaj?*

Të gjitha ishin të mendimit se po

Pyetja 20. *Si mendoni a duhet të përfshihet në kurrikulën kombëtare një modul i vecantë ku nxënësi të punojnë vetëm me tekste narrative dhe aktivitete rreth tij?*

Për të përfunduar, ato të gjitha ranë dakord se tekstet narrative, duhet të përdoren më tepër. Gjithashtu, ato mendojnë se në kurrikulën e shkollës shqiptare duhet të përfshihet një modul me tekste narrative. Një orë e tillë duhet të zhvillohet, së paku një herë në javë gjatë së cilës, nxënësit mund të lexojnë tekste narrative në gjuhën angleze dhe t'u jepet mundësia për të ushtruar anglishten. Ato ishin të mendimit, se duhet të ketë orë të vecanta ku nxënësit të punojnë me lexime në përgjithësi, qofshin tregime apo romane të cilat mund të punohen gjatë disa orëve, gjatë të cilave nxënësit jo vetëm do aftësoheshin në lexim, por dhe në analizimin e veprës letrare. Për mendimin e tyre kjo është një orë jo vetëm interesante për nxënësit, por dhe e domosdoshme .

4.5.1. Konkluzionet e nxjerra nga intervistat e mësuesve të gjuhës angleze

Të gjitha mësueset e intervistuar u shprehën se e vlerësonin tekstin narrativ si një teknikë bashkëkohore dhe efikase për përvetësimin e aftësive gjuhësore. Një orë mësimi e planifikuar me në qendër tekstin narrativ i mundësonte mësueset të përdornin një shumëllojshmëri aktivitetsish gjithëpërfshirëse, për nxënësit e tyre. Tekstet narrative pëlqehen jo vetëm nga nxënësit e vegjël, pra nxënësit e klasave fillore, por dhe nga nxënësit e klasave më lart. Nxënësit i pëlqejnë të gjitha llojet e teksteve narrative, por parapëlqejnë të shkruajnë rreth eksperiencave të tyre. Kjo i bën nxënësit të ndihen mirë, pasi ndajnë me njëri-tjetrin përvojën dhe ndodhitë e tyre. Problemet që ato kanë hasur janë kryesisht në kuptimin e fjalëve të reja dhe shkrimet e nxënësve, pra kur ata prodhojnë gjuhën, si dhe vështirësia më e madhe për to është numri i madh i nxënësve nëpër klasa dhe disniveli gjuhësor midis nxënësve.

Të gjitha një zëri u shprehen se ishin të mendimit se në kurrikulën tonë shkollore duhet të planifikohet një modul me tekste narrative, ku nxënësit të lexojnë, dëgjojnë tekste narrative. Ky modul do i ndihmonte nxënësit të praktikonin gjuhën angleze dhe të përvetësonin më mirë aftësitë gjuhësore. Gjithashtu, do i ndihmojë nxënësit të përdorin gjuhën angleze dhe të përmbushnin dhe një nga synimet e kurrikulës së gjuhës së huaj, të përdorurit e gjuhës në mënyrë komunikative.

Kjo orë do i ndihmonte nxënësit që të aftësoheshin dhe të ndiheshin kompetentë gjatë përdorimit të gjuhës në situata reale, jashtë kontekstit të klasës. Kjo orë mësimi përmbush dhe synimet e kurrikulës me fokus drejt kompetencave gjuhësor, pasi aftëson nxënësit në situata

reale, praktike komunikimi e përdorimi të gjuhës angleze. Kjo orë mësimi e ndërtuar rreth teksteve narative i distancon nxënësit nga teoria, rregullat e ngurta dhe përdorimit pothuaj përmendësh të gjuhës angleze.

KAPITULLI V

PËRFUNDIMET E ARRITURA NGA STUDIMI DHE SUGJERIME

5.1 Hyrje

Gjatë një Konference, Profesor Artur Oliveira, komentoi në lidhje me përdorimin e teksteve narrative në mësimin e gjuhës angleze:

“Një tjetër pikë që unë do të doja të theksoj është se, kur unë tregoj një histori, nxënësit kushtojnë vëmendje në klasë dhe kjo lidhet drejtpërdrejt me nivelin e magjisë dhe misterit të tregimit. Dua të them, se unë marr më shumë vëmendje dhe rezultate më të mira në qoftë se unë përdor një tregim për një zanë që jetonte në një pyll sesa për një gjë të vërtetë. Unë nuk shoh asnjë ndryshim midis të rinjve apo të rriturit, rezultatet janë zakonisht të njëjta. Ishte e shumë mirë të mësoja, se ajo çfarë disa miq dhe unë kemi bërë në Brazil, ka dhënë rezultate të njëjta në pjesë të tjera të planetit, në kontekste të ndryshme, ndoshta kjo tregon se mësimdhënia nëpërmjet tregimeve është natyra e vërtetë e mësimdhënies.”

5.2. Teksti narrativ

Tekstet narrative, kanë vlera të shumta për fëmijët, prindërit, mësuesit dhe edukatorët. Ato luajnë një rol kryesor, në gjuhën e fëmijës, zhvillimin njohës, personal dhe social si në përvetësimin e gjuhës amtare dhe të gjuhës së huaj. Tekstet narrative i motivojnë dhe i udhëzojnë në të njëjtën kohë. Teksti narrativ stimulon lloje të ndryshme të zhvillimit. Ai transmeton njohuri, vlera dhe besim, mbështet dhe zgjeron imagjinatën dhe kreativitetin. Librat me tekste narrative mund të shfrytëzohen në klasë për vlerat e tyre pedagogjike. Për më tepër, që historitë, tradicionalisht janë të lidhura me 'të mësuarit', 'filtri emocional' është i ulët dhe kjo është edhe një avantazh në procesin e të mësuarit.

Të gjitha mënyrat e përdorimit dhe shfrytëzimit të tekstit narativ, janë të pashtershme dhe kryesisht varen nga përvoja profesionale dhe krijimtaria e mësuesit. Teksti narrativ mund të shfrytëzohet gjatë disa orësh mësimore.

Një tekst shërben si bazë e shembull për mësimin e një gjuhe të huaj. Teksti narrativ ka një fillësë të lashtë dhe në vetvete mban një shembull të jetës njerëzore në çdo aspekt e fushë. Qëllimi kryesor i teksteve narrative është të komunikojnë, të rrëfejnë dhe në këtë rast interesi i nxënësve rritet. Gjuha në tekstet narrative është mjaft e pasur me struktura gjuhësore nga më të thjeshtat, te më komplekset.

Në një tekst narrative hasim elementë të përshkrimit, dialogun, gjuhë të përdorur në situata reale e kontekst jetësor. Shpeshherë përsëritja shërben si element për përforcimin e strukturave.

5.3. Qasjet dhe teksti narrativ

“Qëllimi përfundimtar i arsimit është që të krijojë një shoqëri të të nxënësve, një rruzull të të nxënësve”. (Fullan, 2010: 181) Ajo ç’ka synohet sot në shkollat tona, gjatë mësimin të gjuhës së huaj është përvetësimi i gjuhës dhe përdorimi i saj në situata konkrete.

Qasjet e analizuar në punim mbështetnin përdorimin e tekstit narrativ në mësimin e gjuhës së huaj, e cila ngjan me përvetësimin e gjuhës amtare. Ky fakt lehtëson përvetësimin e gjuhës nga ana nxënësve. Teoria e Vygotsky-it bazohet te parimi se gjuha mësohet me mirë si rrjedhojë e një bashkëveprimi shoqëror, ç’ka realizohet më së miri nëpërmjet teksteve narrative dhe përvojës që ato shpalosin. Kjo teori përforcohet nga teoria konstruktiviste drejt krijimit të një klase konstruktiviste, klasë e cila mundëson realizimin e orëve me në qendër nxënësit. Duke u mbështetur te analiza e bërë në lidhje me parimet e klases konstruktiviste, mund të themi se teksti narrativ i përmbush më së miri këto parime: mësimdhënien me në qendër nxënësin, të nxënësit autentik, të nxënësit kuptimplotë e në bashkëveprim, dhe nxitjen për autonomi në përdorimin e gjuhës.

Më tej, duhet theksuar se hipotezat e përvetësimit të gjuhës së huaj të Stephan Krashen, krijojnë hapësira për realizimin e këtyre orëve, çka na drejton në krijimin e shkollës cilësore të William Glasser, drejt një klase të ngrohtë në të cilën ndodh i nxënësi krijues, produktiv dhe zbatues.

Teoritë e lartpërmendura e kanë bërë të domosdoshme kërkesën për integrimin në kurrikulën e gjuhës angleze një modul me tekstet narrative, si një nevojë për ta bërë mësimdhënien e mësimnxënien sa më produktive në klasat, duke marrë në konsideratë realitetin tepër teorik dhe shumë pak praktik të shkollës sonë.

Integrimi i teksteve narrative i jep një fytyrë të re klases dhe të mësuarit të gjuhëve të huaja drejt zhdukjes së të ashtu quajturës “barrierës emocinale”.

“Të nxënësve do të ndodhë vetëm kur shkolla të veprojë në një mënyrë që i lidh nxënësit me përvoja marrëdhëniesh të kuptimshme, angazhuese dhe të vlefshme”. (Fullan, 2010: 231) Ai vazhdon se “zhvillimi emocional duhet të ecë me zhvillimin e tij njohës. Nxënësit e zhvilluar emocionalisht kanë aftësi individuale e shoqërore që bëjnë të mundur që ata të kenë motivimin për t’u angazhuar me nxënësit të tjerë, që nga ana e vet është një rrugë që të çon në zhvillim më të madh njohës.”

5.4. Aftësitë gjuhësore të përvetësuara nëpërmjet tekstit narrativ

Nxënësit duke studiuar gjuhën e huaj rritin interesin për gjuhët e huaja dhe njohuritë në fusha të veçanta shkencore apo social kulturore. Në mbarim të klasës së 9 nxënës/i-ja duhet:-të analizojë, të vlerësojë, të përpunojë, të përzgjedhë, të ruajë, të interpretojë, të këmbejë, të miratojë dhe të prezantojë informacionin mesazhin e kërkuar ose të dhënë; të ndjekë, të kuptojë thelbin dhe detajet e bisedës; të bëjë të qartë lidhjet shkak pasojë në një situatë të dhënë; të shprehë pikëpamjet mbi një argument, duke e mbështetur me fakte dhe të dhëna.

Objekti kryesor i këtij studimi është analizimi, suksesi dhe përvetësimi nga nxënësit, i aftësive gjuhësore gjatë përdorimit të tekstit narrativ në gjuhën angleze.

Qëllimi i studimit është sugjerimi i integritimit në kurrikulën e gjuhës angleze të një moduli me tekste narrative, si dhe argumentimi se ky mjedis i krijuar në klasë mundëson përdorimin e gjuhës angleze në situata reale të të nxënësve. Në këtë mënyrë të gjithë nxënësve, ju krijohet mundësia të jenë në kontakt me material autentike dhe në të njëjtën kohë me materiale tërheqëse.

Nga analiza e bërë rezultateve të klasës eksperimentale në fund të tremujorit, pasi ishin përdorur tekset narrative për 9 orë, u tregua suksesi dhe përmirësimi i aftësive gjuhësore. Nxënësit patën rritje të dukshme në aftësitë e tyre gjuhësore, konkretisht në aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimit të anglishtes. Të dhënat u nxorrën pas analizës së të dhënave të testit dhe përpunimit të rezultateve të marra.

Krahasimi i rezultateve të klasës së kontrollit me rezultatet e klasës eksperimentale, thekson rëndësinë e tekstit narrative në përvetësimin e gjuhës së huaj, dhe në rastin konkret në mësimin e gjuhës angleze.

Rezultatet e marra në fund të 3 muajve në klasën eksperimentale, krahasur me rezultatet e nxënësve të klasës së kontrollit, treguan se nxënësit të cilët përdorën tekstin narrativ përvetësuan në mirë aftësitë gjuhësore, përkatësisht aftësinë e të lexuarit, të shkruarit dhe të përdorimit të anglishtes.

Një tjetër objekt studimi është përfshirja e nxënësve dhe motivimi i tyre gjatë orëve në të cilat u përdor teksti narrativ. Pyetësi i plotësuar në fund të periudhës tremujore nga nxënësit e klasës eksperimentale kishte për synim të merrte feedbackun e tyre.

Gjatë analizës së të dhënave të pyetësit përqindja më e madhe e nxënësve kanë vlerësuar me *shumë mirë* përfitimet që ata kanë marrë nga përdorimi i teksteve narrative në orën e gjuhës angleze.

Feedbacku i tyre ka qënë pozitiv duke theskuar se ata janë ndjerë shumë të përfshirë dhe të motivuar gjatë këtyre orëve. Gjithashtu shkalla e kënaqësisë ka qënë e madhe dhe janë ndjerë mjaft të çlirët. Pasiguaria emocinale ka qënë në rënie nga ora në orë.

Përfimtimet nga shumica e nxënësve ka qënë për të 3 aftësitë e analizuara. Ata janë shprehur se këto orë i kanë ndihmuar dhe për provimin e lirim të gjuhës angleze. Gjithashtu, ata kanë përfutur më shumë gjatë këtyre orëve, se gjatë orëve ku përdorej teksti shkollor i gjuhës angleze. Shumica e nxënësve e kanë vlerësuar si shumë të rëndësishëm përdorimin e teksve narrative në mësimin e gjuhës angleze.

5.5. Teksti narrative, nxënësit dhe mësuesit e gjuhës angleze

“Kyçi i të nxënësve është mësuesi i cili duhet të kombinojë vazhdimisht të nxënësve brendshëm dhe të jashtëm”. (Fullan, 2010: 181) Integrimi i teksteve narrative në kurrikulën e shkollës sonë mbështetet edhe nga eksperiencia, edhe nga praktika e vendeve të tjera si edhe nga disa argumenta:

Së pari, tekstet narrative ju mundësojnë mësuesve dhe nxënësve materiale autentike, duke ju krijuar të gjithëve mundësinë e përballjes me një anglishte në situata, mundësi që për shumë nxënës është e pamundur.

Së dyti, tekstet narrative nxitin komunikimin dhe ndërveprimin.

Argumenti ka vazhduar me njohjen më nga afër të përvojës së mësuesve të gjuhës angleze të qytetit të Korçës. Gjatë studimit u sollën në vëmendje eksperiencia dhe mendimet e nxënësve të cilat ishin në mbështetje të përdorimit të tekstit narativ. Këto eksperiencia, pra të mësimdhënies e mësimnxënies shprehnin të njëjtin qëndrim pozitiv.

Pyetësi, si ai i mësuesve dhe ai i nxënësve erdhi në vazhdimësi të studimit, përmes të cilit u siguruan të dhëna lidhur me vlerësimin që i bëhet nga ana e nxënësve e mësuesve tekstit narrative.

Njëri nga synimet e studimit është të sillte një sintezë të mendimeve dhe eksperiencës së mësuesve në lidhje me tekstin në procesin e mësimin të gjuhës angleze.

Me shumë vlerë është, gjithashtu, mendimi që ndanë nxënësit në lidhje me perceptimet e tyre për

sa i përket tekstit narativ në klasën e gjuhës Angleze. Sipas tyre teksti narrative në mësimin e gjuhës së huaj sjell, përparësi që kanë të bëjnë me shembuj konkret të përdorimit gjuhësorë e zhvillimit të ndërgjegjjes gjuhësore si dhe njohurive rreth gjuhës, kulturës, dhe përvetësimin e aftësive gjuhësore për qëllime komunikative.

Nga pyetësi i mësuesve dhe nxënësve u arrit në përfundimin, se tekstet narrative shpalosin një kontekst autentik e natyral të përvetësimit të gramatikës dhe fjalorit. Gjithashtu, duhet vlerësuar, motivimin që nxënësit marrin për mësimin e gjuhës angleze si dhe të qenit pjesë aktive e procesit të të mësuarit.

Tekstet narrative janë pasqyra e një realiteti të gjërë, të shkuar, të tashëm dhe të ardhëm, dhe u japin mundësi nxënësve ta përjetojnë këtë realitet nëpërmjet gjuhës. Nxënësit duke përjetuar këtë realitet, ndihen pjesë e tij dhe nëpërmjet shprehjes në gjuhën angleze bëhen pjesë e saj. Nxënësit dhe tekstet narrative hyjnë në një ndërveprim gjuhësor, shoqëror, kulturor dhe personal. Sipas Jarvis (1992: 11) “Shumica e të mësuarit ndodh si rezultat i eksperiencave të ndërgjegjshme.”

Një nga përfitimet e përdorimit të tekstit narativ në mësimin e gjuhës së huaj është se i bën nxënësit qytetarë të botës, pasi këto tekste janë pasqyrë e kulturës globale. Shfrytëzimi i teksteve narrative në klasat ku mësohet gjuha e huaj ndihmon për të përmirësuar jo vetëm aftësitë gjuhësore, aftësitë komunikuese, por zhvillon mendimin kritik të ta.

Këto tekste përmbajnë shumë shembuj të strukturave gramatikore dhe fjalorit duke përqëndruar vëmendjen e nxënësve te larmshmëria e gjuhës.

Si mësuesit ashtu dhe nxënësit e vlerësuan tekstin narrative në mësimin e gjuhës së huaj.

Si nxënësit ashtu edhe mësuesit pranojnë se tekstet narrative e bëjnë mësimin më të larmishëm e konstruktiv, nxitin motivimin dhe rrisin interesin e nxënësve, si dhe ndihmojnë në krijimin e një fryme positive ndaj gjuhës.

Mësuesit e shohin tekstin narativ si një strategji të përshtatshme për përforcimin e fjalorit dhe si një metodë të mirë për përforcimin e strukturave gramatikore. Ata u shprehen se përdorimi i teksteve narrative ju mundësojnë atyre të përdorin më shumë veprimtari krijuese. Gjithashtu, nxënësve ju rritet dëshira për të lexuar dhe kurioziteti, kur në klasë përdoren tekstet narrative. Ata të gjithë ishin të mendimit se një orë me tekste narrative në gjuhën angleze është mjaft e nevojshme.

Pjesa e rëndësishme e punimit është dhe vështrimi përmes disa prej librave të përdorura në klasat

ku mësohet gjuha angleze. Në të gjitha këto tekste mësimore, të botuara nga shtëpi botuese prestigjioze dhe të preferuara nga mësuesit e gjuhës angleze, vihet re se tekstet narrative janë mjet të pëlqyera dhe të përdoruar. Nëpërmjet këtyre teksteve narrative, nxënësve ju paraqiten shumë struktura gramatikore dhe një fjalori i pasur. Veprimtaritë janë gjithashtu të shumta të cilat shfrytëzojnë kryesisht njohuritë dhe aftësitë e nxënësve.

5.6. Sugjerime për studime të tjera në lidhje me tekstin narrativ në mësimin e gjuhës angleze

Të gjitha studimet e lartpërmendura si dhe ky punim, sugjerojnë kërkime të mëtejshme pedagogjike për mësimin e gjuhës angleze, nëpërmjet teksteve narrative. Këto studime duhet të japin një ndihmesë, jo vetëm për mësuesit, por kryesisht për nxënësit të cilët janë dhe fokusi kryesor i procesit të mësimdhënies. Studimet e mëtejshme do të mund të zgjerorin kufijtë e këtij kërkimi dhe të mblidhnin materiale më të detajuara.

Me interes do të ishte të shihej, se si do të përvetësoj gjuha angleze në klasa pilot ku gjuha angleze mësohet si gjuhë e huaj, në të cilat nxënësit e klasave fillore, të fillonin mësimin e gjuhës angleze me rrëfimin e tregimeve (storytelling) dhe të vazhdohej vetëm me tregime gjatë klasave të ciklit 9-vjeçar.

Gjithashtu, me interes do të ishte, të bëhej një studim më i detajuar se cilat nga 4 aftësitë gjuhësore, ndihmonte më shumë teksti narrativ, duke marrë parasysh specifikat e secilës nga këto aftësi.

Gjithashtu, studime të mëtejshme do të mund të ofronin të dhëna më të detajuara rreth ndikimit që kanë mësuesit të gjuhës së huaj në rritjen e interesit të nxënësve për të lexuar duke pasur parasysh se nga shumë studime, vihet re se nxënësit sa vjen dhe po lexojnë më pak dhe se interesi ndaj librit është në ulje.

Në kohën ku po jetojmë ku dixhitalizimi është kryefjala e gjeneratës një studim që mund të nxitë interesin e mësuesve dhe të nxënësve do të jetë ndikimi i tregimit dixhital në mësimin e gjuhës angleze.

Për vetë rëndësinë e tekstit narrativ këto studime do të jepnin një ndihmës jo vetëm në hartimin e teksteve për gjuhën angleze, por do të ndihmonin dhe nxënësit për një përdorim sa më të efektshëm të gjuhës.

Bibliografia

- 1-Anderson, M. & Anderson, K. (2003), Text Types in English 2. Macmillan Education Australia, fq. 98,102
- 2-BAL, M., (1997), Narratology Introduction to the Theory of Narrative, Second edition, University of Toronto Press Inc., fq.9-19
- 3-Boardman, Cynthia. A., (2002) Writing to Communicate (Paragraph and Essay). New York: Longman, fq. 11
- 4-Brunner, J., (1997) "The culture of education" Cambridge, MA: Harvard University Press, kapitulli 2
- 5- Cantoni, G. P., (Ed.). (1996). Stabilizing indigenous languages. Flagstaff, AZ: Northern Arizona University, fq 56
- 6-Carter, R, Mcrae, (2014) Language, Literature and the Learner: Creative Classroom Practice, New York, By Routledge
- 7-Carter, K., (1993) The place of story in the study of teaching and teacher education, Educational Researcher, 22, fq. 3, 5–12, 18
- 8- Cornbleet, S. and Carter, R., (2001), The Language of Speech and writing, London, by Routledge, fq. 3
- 9-Corbi, E.,(2010), Prospettive Pedagogiche Tra Costruttivismo e Realismo, Liguori Editore, Napoli, Italia, fq. 39, 64
- 9-Claude.B., (1966), La logique des possibles narratifs, "Communications", fq 60–76
- 10-Dibra, K., Varfi, N., (2008), "Gjuhesi Teksti", Albatros, Tiranë
- 11- Dhokani, J., Sula, L., (2011), Gjuhë Shqipe dhe Letërsia 12, Tiranë, Albtipografia, Gjuhë shqipe dhe Letërsia 11
- 12-Ellis, G. and Brewster, J., (1991) "Tell it Again! The Storytelling Handbook for Primary English Language Teachers" London: Penguin. Fq.8-13
- 13-Ellis, G. and Brewster, J., (2002) "Tell it Again! The Storytelling Handbook for Primary English Language Teachers" Harlow: Pearson Education Limited. Kapitullin 2, 3, 4
- 14- The Content of Professional Development. (November, 2000). Every Child Reading: A Professional Development Guide. Learning First Alliance.
- 15-Fojkar, M., Skela, J., Kovač, P. (2013) "A Study of the Use of Narratives in Teaching English as a Foreign Language to Young Learners" English Language Teaching; Vol 6, fq. 20-28
- 16-Fischer, Steven Rodger, (2001), The History of Writing, London, Reaktion, fq .14

- 17-Flanagan, O., (1998), *Consciousness Reconsidered*, Bradford Books/ MIT, Reissued Edition, fq 198
- 18-Fullan, M., (2010), *Forcat e ndryshimit*, Tiranë, Qendra për Arsim Demokratik (CDE), fq.181
- 19-Fullan, M., (2010), *Kuptimi I Ri i Ndryshimit Në Arsim*, Tiranë, Qendra për Arsim Demokratik (CDE), fq.190, 231
- 20-Frabboni, F.,(2011), *Povera Ma Bella*, Trento, Italia, Erickson, fq.62
- 21-Garton, S., Copland, F., & Burns, A. (2011). *Investigating global practices in teaching English to young learners*. UK: British Council,10 Spring Gardens.fq 12
- 22-Glasser, W (1992) "The quality school teacher" Harper Perennial, USA
- 23Grennon,J.Brooks,M.(1999), "In Search of Understanding:The Case for Constructivist Classrooms", USA, ASCD, kapitulli 9,
- 24- Harmer, J., (2005). *The Practice of English Language Teaching Fourth Edition*. Cambridge: Pearson – Longman.fq.39
- 25- Haven, Kendal, F., (2000) "Super Simple Storytelling ",USA,Teachers Ideas Press.73-75
- 26-Holiday, M., (2005), *Linguistic Studies of Text and Discourse*, by Continuum, fq. 3-4
- 27-Jarvis, P., (1992), *Paradoxes of learning*, Jossey-Bass Publisher, New Jork, fq.11, 28
- 28-Jennifer M. Fox Eades, (2006) *Classroom Tales Using Storytelling to Build Emotional, Social and Academic Skills across the Primary Curriculum*, Jessica Kingsley Publishers
London and Philadelphia
- 29-John, Ann. M., 1997. *Text, Role and Context*. Australia: Cambridge University Press, fq. 12
- 30-Karameta, P., (2014)"Arsimi i Gjenerates Tjeter" Sara, Tiranë
- 31- Karlsson, P., 2012, "Storytelling as a Teaching Strategy in the English Language Classroom in Iceland" Faculty of Teacher Education, School of Education, University of Iceland)-
- 32-Keen, S., (2003) *Narrative Form*, Washington and Lee University, Palgrave Macmillan, nga fq. 30 në vazhdim
- 33-Këshilli i Evropës, Kuadri i Përbashkët Evropian i Referencave për Gjuhët: të Nxënët, të mësuarit, vlerësimi, FILARA, 2006
- 34-Krashen, S., (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon Press
- 35-Krashen, S., (1985). *Input Hypothesis*. Harlow: Longman

- 36-Krashen, S., (1982), *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press
- 37-Krashen, S., (2011), *Free Voluntary Reading*, USA, Libraries Unlimited
- 38-Krashen, S., *Teaching Grammar: why Bother?* (1998) California English
- 39-Krashen, S.,(2009) *Principles and Practice in Second Language Acquisition* ,University of Southern California, fq.62-72
- 40-K. dhe Kalina, C., “Cognitive and Social Constructivism: Developing Tools for an Effective Classroom”, *Education*, 130/2, f.241-250.
- 41-Klarer, M., (2004), *An introduction to literary studies*, Second Edition, London, by Routledge, fq.1
- 42-Lau,G.,(2002), “The Use of Literary Texts in Primary Level Language Teaching in Hong Kong” *Hong Kong Teachers’ Centre Journal 《香港教師中心(學)報*, Vol. 1,fq.170-1
- 43- Lazar, G., (1993), *Literature and Language teaching*. Oxford. Oxford University Press. Fq. 127
- 44-Lévi-Strauss, C., (1966). *The savage mind*. Chicago: University of Chicago Press
- 45-Loukia, N., (2006), *Teaching young learners through stories:*, *The Reading Matrix* Vol. 6, No. 1 fq.25-40
- 46-Lucantoni, P., (2005), *Ket Practice Test Plus*, England,Pearson Longman,
- 47-Lugossy, R., (2006). *Shaping teachers’ beliefs through narratives*. In M. Nikolov, & J. Horváth (Eds.), *UPRT 2006: Empirical studies in English applied linguistics* (fq.329-352). Pécs: Lingua franca Csoport
- 48-Maibodi, A. ,(2008)“Learning English through short stories” *Iranian Journal of Language Studies (IJLS)*, Vol. 2(1),, Islamic Azad University, Maybod Beach, (fq. 41-72)
- 49-Omrod, E., (2012), *Human Leraning*, USA, Pearson, kapitulli 13
- 50-Omrod, E., (2010), *Educational Pschycology*, USA, Pearson, kapitulli 2
- 51- Rebecca, J. L., (2003). *A Critical Handbook of Children’s Literature*. Massachuset: Pearson Education, fq.40
- 52-Riska, A., Porocani, N, Shkëlzeni, N., Çiftja, H.,(2009),*Gjuha Shqipe dhe Letërsia* 10, TiranëPegi,
- 53- Schank, R. C., & Abelson, R. P. (1995). *Knowledge and memory: The real story*,New York, Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, fq 1-85
- 54-Thomas M., Duffy, Joost Lowyck, David H. Jonassen,(1993) *Designing Environments for Constructive Learning*, Berlin,Springer,pjesa e parë

- 55-Trahar, SH., University of Bristol, (2011), Learning and Teaching Narrative Inquiry, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia, fq.24-25
- 56-Vygotsky, L. (1962) Thought and Language, Cambridge, MIT Press., Lev Vygotsky
- 57-Zaro, Juan J., and Salaberri, S., (1995) Handbooks for the English Classroom Storytelling Macmillan Heinemann English Language Teaching
- 58-Williams et al. "The Art of Storytelling: What is Storytelling." eldrbarry.net. National Storytelling Association 1997. Web. 1997.

Libra mësimorë, Leksione dhe dokumente:

- 1- Evans, V- Dooley, J (2008) "Access 4" Express Publishing
- 2- Evans, V, O'Sullivan, N, (2007), Express Publishing Click on 3
- 3-Delija, Sh., (2008), English 9, nga shtwpia botuese PEGI
- 4-Downie, M., Jimenes J.M, (2008), Elevator international (upper-intermediate), Richmond publishing
- 5-Hadaj, G. (2007), English 8, botuar nga mediaprint
- 6-Mitchell, H. Q. (2006), To the Top 4, të shtëpisë botuese mmpublication
- 7-Mitchell, H.Q, Scot, J.(2002), Channel yor English, mmpublications
- 8-Tafari, V dhe Vasques, I dhe Leksi Y.(2008), A trip to Ambri 8 ,nga Shtwpia botuese "ERIK",
- 9-Korniza Kurrikulare E Arsimit Parauniversitar Draft Tiranë, Tiranë, 2012
- Republika E Shqipërisë Instituti I Zhvillimit të Arsimit: Udhëzues kurrikular (material ndihmës për mësuesit e gjimnazit) Autor: Vjoleta Kraja Gisela Selita Valbona Selmani Aleksander Prenga, Tiranë 2010
- 10- Kurrikula kombëtare e arsimit bazë program lëndor lënda: gjuhë angleze Klasa: 3- 9. Koordinate: Erifili HASHORVA Tiranë, 2012 Grupi i punës: Gëzim HADAJ Tidita ABDURRAHMANI Edmond TUPJA Klodeta DIBRA Albana BEJA Fatbardha LOLJA Erifili HASHORVA Shpresa DELIJA Fozilet SIMON (draft)
- 11-Kurrikula kombëtare për gjuhët moderne për arsimin publik parauniversitar. Ministria e arsimit dhe e shkencës. Botimet Toena. 2000
- 12- Rebeke Naqi Gjika leksioni 3 Kriteret dhe Tipologjia Tekstuale
- 13-Pina Vata Tema: Gjuhësia e tekstit. Karakteristikat dhe tiparet.

Burime nga interneti

- 1-<http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html/> R. Carter and M. McCarthy, Cambridge Grammar of English. Cambridge Univ. Press, 2006 parë më 22/09/2015
- 2- <http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html> Thomas G. Pavel, "Some Remarks on Narrative Grammars," in Linguistic Perspectives on Literature, ed. by M. K. L. Ching et al. Taylor & Francis, 1980) parë më 22/09/2015
- 3- <http://encyclopedia-pendidikan.blogspot.al/2015/01/kinds-of-text.html> Rosemarie Glaser, "A Plea for Phraseo-Stylistics," in Linguistics Across Historical and Geographical Boundaries, ed. by Dieter Kastovsky and A. J. Szëedek. Ë alter de Gruyter, 1986) parë më 10/09/2015
- 4-<http://www.miamisci.org/ph/lpintro5e.html>, (Constructivism and the Five E's),
- 5-<http://www.p21.org/> parë më 23/09/2015,
- 6-<http://www.studymode.com/essays/Constructivism-a-Holistic-Approach-To-Teaching-1906295.html>, parë më 23/09/2015
- 8-http://www.academia.edu/1098940/1_Fusha_e_kurrikules parë më 19/09 2015
- 9-<http://www.eduplace.com/rdg/res/teach/def.htm>) Wixson, Peters, weber, dhe Roeber 1987, duke cituar përkufizimin e ri të lexuar për Michigan). parë më 25.09.2015
- 10-www.englishclub.com parë më 20.08.2015
- 11-[wikipedia](#)

SHTOJCË 1

The Three Feathers

Once upon a time a king had three sons. Two of the sons were clever and bold, but the third was such a simple lad that his brothers called him Dummy. Now the king was old and knew that he must soon die, but he did not know which son should be king after him. So he called his sons together and said, 'Whoever brings me back the finest carpet in the land to lay at the foot of my throne, he shall be king after me.' And he held up three feathers and blew, saying, 'Each of you shall follow a feather ...'. One flew to the east and the first son followed that feather. One flew to the west and the second son followed that feather, but one feather just fell to the ground and stayed there. The brothers laughed at Dummy as they set off. Dummy sat down, feeling sad. He looked at the feather and found that under it was a trap door. He lifted the door and found some steps going down, down into the ground. Dummy followed the steps, down, down into the ground and when he got to the bottom, he found – a huge green slimy frog. He told the frog what he wanted and she gave him the most beautiful carpet in the world to lay at the foot of the throne. Dummy took it to the king who said, 'Now, you must be king after me.' But the other brothers, who had brought back two, tatty, tired rugs, moaned and scolded and whinged SO much that the king said, 'Very well, there shall be another test. Whoever brings me back a beautiful ring to place upon my finger, he shall be king after me.' And he held up three feathers and blew, saying, 'Each of you shall follow a feather ...'. One flew to the east and the first son followed that feather. One flew to the west and the second son followed that feather, but one feather just fell to the ground and stayed there. The brothers laughed at Dummy as they set off once more. This time, Dummy didn't feel sad at all. He opened the trap door and followed the steps down, down into the ground to where the huge green slimy frog was waiting for him. He told her what he wanted and she gave him a beautiful ring to place upon the king's finger. Dummy took it to the king who said, 'Now you must be king after me.'

But the other brothers, who had brought back two tatty, rusty iron rings, moaned and scolded and whinged SO much that the king said, 'Very well, there shall be one more test. Whoever brings back the most beautiful woman to be his bride shall be king after me.' And he held up three feathers and blew, saying, 'Each of you shall follow a

feather ...'. One flew to the east and the first son followed that feather. One flew to the west and the second son followed that feather, but one feather just fell to the ground and stayed there. The brothers laughed at Dummy as they set off a third time. At once, Dummy opened the trap door and followed the steps down, down into the ground to where the huge green slimy frog was waiting for him. He told her what he wanted and she gave him a tiny carriage made of a carrot, pulled by six tiny mice. Dummy looked at it in dismay and asked the frog what he was to do with it. She called to a little frog standing nearby and told Dummy to put the little frog in the carriage. Dummy did so and at once, the little frog turned into the most beautiful woman he had ever seen. When he took her to the king, he said, 'Now you must be king after me.' Now, the other brothers had bribed the first women they met to come back with them and, though they were pretty, they were cross and bad tempered. But when the brothers heard what the king said they moaned and scolded and whinged SO much that the king sighed and said, 'Very well, one last test. The bride who jumps through the golden ring, hanging over my throne, her husband shall be king after me.' Well, the cross, bad-tempered women the brothers had found refused to so much as try to jump through the ring. But Dummy's beautiful bride leapt lightly and gracefully through the ring just as the king had said. Dummy became king and ruled wisely and well, while the brothers married their bad-tempered women who moaned and scolded and whinged at their husbands and, for all I know, they're still moaning now.

SHTOJCĚ 2

Dear Child

Once, a woman lived with her only child in a hut, in the middle of the African bush. It was a dangerous land, filled with monsters who prowled around looking for people to eat. One year, the rains did not come when they should have done and there was a terrible famine. The woman said to her child, 'I must travel to a distant country to find food for us to eat or we will starve. It is too far for you to walk. You must stay here.' The child was afraid to stay in the hut all alone, because of the monsters. The woman said, 'The monsters cannot hurt you as long as you keep the door locked shut. They may try and trick you into opening the door. When I come home, I will sing you this song so that you know that it is me and not a monster.'

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door.

Do not open the door unless you hear me sing this song.'

The child promised and they ate the last of the food and went to bed.

The next morning, the woman left very early to walk to the distant country to find food, leaving the child alone in the hut. The child locked the door after the woman and sat, very quietly, hoping that no monsters would realise there was anybody home.

Soon, a monster came prowling around, looking for someone to eat. It sniffed at the door of the hut, but the hut was so quiet it thought it was empty and it went away. When the woman returned, late that night, she sang to the child,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door. The child heard the woman's voice and opened the door. They were thrilled to see each other and ate the food before they went to bed. The next day, the woman left early once again to look for food in the distant country. The child locked the door and stayed quietly in the hut. However, unknown to them, a monster had been watching when the mother returned the night before. Now, it came up to the door of the hut and sang, in a deep, low voice,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door.

The child, hearing the deep, low tones of the monster, knew that it was not the mother but a monster. The child was very frightened and, of course, did not unlock or open the door. That night, the real mother returned and sang,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door.

The child heard the woman's voice and opened the door. They were thrilled to see each other and ate the food before they went to bed. The child told the mother about the monster that had tried to trick its way into the house.

The next day, the woman left early once again to look for food in the distant country. The child locked the door and stayed quietly in the hut. Soon, the monster returned. It came up to the door of the hut and this time it sang, in a shrill, high voice,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door.

The child, hearing the shrill, high tones, knew that it was not the mother but a monster. The child was very frightened and, of course, did not unlock or open the door. That night, the real mother returned and sang,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door. The child heard the woman's voice and opened the door. They were thrilled to see each other and ate the food before they went to bed.

The child told the mother about the monster that had tried to trick its way into the house. The next day, the woman left early once again to look for food in the distant country. The child locked the door and stayed quietly in the hut. Soon, the monster returned. It came up to the door of the hut and this time it sang in a soft and lovely voice,

Hello my dear child

I am your mother

Come now and open the door. The child, hearing the soft, lovely tones, thought it was the woman and opened the door. The monster burst in and ate up the child before it ran off, into the African bush. When the mother returned that night, she found the door open and the child gone, and she knew what must have happened. As soon as it was light, she took her spear and her shield, and she went looking for the monster, deep into the African bush. Underneath a tree, sleeping in the sun, she found the monster. The mother saw that the monster's belly was bulging. The mother saw that the monster's belly was moving! With her spear the mother killed the monster and cut open its belly. Her dear child jumped out, alive and well. The mother and child went back to their hut where they lived happily together once more.

SHTOJĚ 3

Never Again

There was a town in what is now the Czech Republic, a town called Kojetin. For five hundred years, Jews and Christians had lived alongside each other in Kojetin, more or less in peace. On the Sabbath day, the Jews gathered in their synagogue to hear the stories of their forefathers read from five books or scrolls which were called the Five Books of Moses, and

to offer prayers to God in their own particular way. But then there came a group of people who thought they were better than the Jews. They were based in Germany and they were called Nazis. They invaded the Czech Republic and, one morning, the people of Kojetin woke to see their Jewish friends and neighbours being led away by soldiers. Old people and young people, men, women and children were taken away, and none ever returned. They were killed, like many other Jews, because the Nazis had decided that one group of people was better than another. For years, the Five Books of Moses lay in a warehouse, silent. Then, after the war, when the Nazis had been defeated, the scrolls of Kojetin were found new homes. Some went to America, but one came to England, to a new synagogue in Maidenhead where, once more, Jewish voices read the stories of their forefathers from the Books of Moses and prayers were offered to God, by these English Jews, in their own particular way. Then one day in 1992, fifty years after the Jews of Kojetin had been taken away because the Nazis had decided that one group of People was better than another, a group of English Jews from Maidenhead decided to visit Kojetin. They found that the synagogue was now a church and that prayers were still said there. They found that the leader of that church had been praying for the lost Jews of Kojetin every year. They found that they were welcome in Kojetin. And a service was held and the stories of the Jews were read once more from the Books of Moses as they had been read so long ago and prayers were offered to God in the Jews' own particular way, and the people of the town joined them and told of their sadness at seeing their Jewish friends led away. The people of Kojetin and their visitors offered a prayer together, let it never happen again.

SHTOJCĚ 4

Hansel and Gretel

Once upon a time a poor woodcutter had a son called Hansel, a daughter called Gretel and a mean and horrid wife. One night, when their food was almost gone, the mean and horrid wife told the woodcutter to take the children into the forest and leave them there.

Hansel heard them talking, so the next day, when the woodcutter took the children into the forest, Hansel dropped a trail of pebbles so that he and Gretel could find their way home. When their father left them alone in the forest, the children waited until the moon came up and shone on the trail of pebbles, and they followed the trail, through the trees, all the way back to their father's house. Soon, the family's food was almost gone again and the mean and horrid wife told the woodcutter to take the children into the forest

and leave them there. Hansel heard them talking, so the next day, when the woodcutter took the children into the forest, he dropped a trail of breadcrumbs so that he and Gretel could find their way home. But the birds came and ate the breadcrumbs, and when their father left them alone in the forest, Hansel and Gretel were completely lost. They walked and they walked, they got hungrier and hungrier. Then they saw a bird, a beautiful white bird, who led them, through the trees, deeper and deeper into the forest until they came to a house.

It was not their father's house. And it was not an ordinary house, made of bricks or wood. It was a gingerbread house, with walls made of biscuits, a roof made of chocolate and windows of sweet golden sugar. The children were so hungry they had started to eat the house when an old woman came to the door and invited them in. She gave them supper, and beds to sleep in, and she seemed very kind, but the next morning she shut Hansel in a cage in a dark cellar because she was a mean, horrid and very cruel witch who wanted to eat him. Hansel had lots to eat so that he would grow fat and each day the witch would ask him to poke his finger out of the cage to see if he was fat enough to eat. Each day, Hansel found a thin twig and poked that out instead, and because the cellar was so dark, the witch didn't realize that he was tricking her. But at last the witch grew tired of waiting. She told Gretel to light the fire under the oven. She told Gretel to open the oven door. She told Gretel to climb into the oven to see if it was hot enough to cook! Gretel said, 'How do I light the fire?' So the witch showed her. Gretel said, 'How do I open the oven door?' So the witch showed her. Gretel said, 'How do I climb in the oven to see if it is hot enough to cook?' So the witch showed her and as soon as the witch climbed into the oven Gretel slammed the door shut and the witch was trapped. Gretel released Hansel from his cage, and he and Gretel searched the house and found bags full of treasure. The children took the

treasure and ran away from the gingerbread house, leaving the witch in the oven to die. They ran and they ran, through the trees, until they reached a river where a kind white duck helped them across. Then they ran and they ran, through more and more trees, until they came to their father's house. The mean, horrid wife was dead, so Hansel and Gretel gave their father the treasure they had found and they all lived together in safety and plenty.

SHTOJCĚ 5

The Selkie Wife

Once, a fisherman lived all alone in a cottage by the sea. He loved the sea. Every evening he would walk along the beach. He would look out to sea, and enjoy the peace of the evening

and listen to the sound of the waves on the shore and his heart would fill with happiness. But though the sea, and the peace and the sounds of the waves on the shore made him happy, there was one thing missing – he had no one to share his happiness with and he was lonely, living all by himself. One day, as usual, he went for a walk along the beach. He looked out over the sea and enjoyed the peace of the evening and listened to the sound of the waves on the shore, and his heart was filled with happiness. Then he heard voices. He walked a little further along the beach and he saw people dancing. He walked a little further and he found skins lying behind a rock, soft, silky seal skins and he knew that these were from seal people, seals from the sea who had taken human form just for one night so that they could dance upon the sand. He was so lonely that he stayed behind the rock all night to watch them dance. One seal person was more beautiful than all the rest, and the fisherman watched her all night, and as he watched, he fell in love. As dawn broke and the sun came up, the seal people stopped dancing, ran down the sand, pulled on their seal skins and dived back into the sea where they belonged. All except one. The most beautiful sealwoman of them all could not find her seal skin. And she could not find it because the fisherman had hidden it in his pocket. The seal woman ran to the fisherman and told him she had lost her seal skin and begged him to help her find it so that she could go back to the sea, where she belonged. The fisherman looked at the seal woman and told her that he had lost his heart to her and begged her to stay with him and to be his wife. The seal woman looked at the fisherman with pity and love in her deep dark eyes and she said yes, she would stay with him, but she could only stay for seven years. At the end of that time, she said, she would have to return to the sea, where she belonged, or she would surely die. The fisherman agreed and the two of them were married the very next day. Every day after that, the fisherman and his seal wife walked together along the beach. They looked out over the sea, and they enjoyed the peace of the evening, and they listened to the sound of the waves on the shore, and their hearts were filled with happiness. In time, they had children and together the family would walk along the beach. They would look out over the sea and enjoy the peace of the evening and listen to the sound of the waves on the shore, and their hearts would be filled with happiness. But at the end of the seven years the seal wife began to miss the sea. Her skin became dry, her hands and her feet began to hurt, her deep dark seal eyes became cloudy and she began to find it harder to go for walks along the beach. At last, one day, she went to the fisherman and asked him to give her back her seal skin. The fisherman looked at her and could not bear the thought of losing her, and he said

‘no’. After that, the seal woman stayed home alone more and more, leaving her husband and family to walk along the beach without her. One day, the fisherman and his children went down to the beach, leaving the seal wife in the cottage. While they were gone, to take her mind off the pain in her hands and her feet, she began to clean the house, and while she was cleaning she found a key, hidden in an old jug. It was the key to a wooden chest that the fisherman always kept locked. She took the key and unlocked the chest. She opened the lid and there, inside, was her seal skin.

The fisherman and his children were walking together along the beach. They looked out over the sea and enjoyed the peace of the evening and listened to the sound of the waves on the shore. But that evening their hearts did not fill with happiness but with fear because there, running down the sand, was their mother and she was wearing

her seal skin. The sealwoman dived into the water and disappeared beneath the waves, and they thought that they would never see her again. But her head bobbed up out of the water, and she looked at her children with love and pity in her deep dark eyes, and she told them that she loved them and would always remember them. Then she dived into the water and disappeared beneath the waves, and they thought they would never see her again. But her head bobbed up out of the water once more, and she looked at her husband

with love and pity in her deep dark seal eyes, and she told him she loved him, but she had to go back to the sea where she belonged or else she would surely die. She told him that she would always remember him. Then she dived into the water and disappeared beneath the waves, and they thought they would never see her again. And nor did they see her again that night. But often, when they were walking along the beach, looking out over the sea, and enjoying the peace of the evening and listening to the sound of the waves on the shore, a head would bob up above the waves and look at them all with love and pity in its deep dark seal eyes and then their hearts would be filled with happiness and they would remember.

SHTOJCĚ 6

A TALE WITH NO NAME

Betty is a fourteen-year-old girl who lives in London. She is very intelligent, but she is shy and doesn't have many friends. Every day, Betty walks back home from school through one of the most famous London parks, Holland Park. One day, in the middle of November, the sky is grey and dark. Suddenly, like in a dream, she discovers an open door right in the

middle of a bush. It is very strange, because a lot of light is coming out of the door. She decides to walk in. She walks and walks until she realises that she is in the middle of a street, but in a different city. It is white, clean and silent. A boy and two girls gather round and look at her in surprise. They are all dressed in white clothes, like a uniform. They all look very similar. They ask questions. Who's this girl? Look at her clothes! Where are you from? Betty does not know what to answer. Suddenly, one says, Let's take her home before the police come! Quick! So, Betty goes with them to an apartment not very far from there. There, they give Betty some strange food and a drink and begin a conversation.

The boy, Cal, tells Betty that they live in a very beautiful country, called The White Country. The only thing they don't like in their country is the government. It decides everything, and the people just obey. They have to work very hard for very little money. They have very few opportunities to have a good time, because there is very little free time. So Betty says, But if you study you can get a better job. And you won't be so easy to manipulate. No, we cannot study because we don't know how to read or write. They

never teach us. We watch TV but we never read or write, says Cal. Oh, but I can teach you how to read and spell, says Betty. And she does. She spends fifteen days teaching these people and she becomes a very good friend of theirs. They share everything in the apartment, and go out to the country and have long walks. Betty tells them about her life and her world, and they talk about theirs. She feels, for the first time in her life, loved and useful, and she enjoys it. One day, Cal says to her, Now that we can read and write we will be able to teach all our friends. We'll be able to build a better society. Thanks very much for your help. You are a good friend. And he kisses her. Suddenly, everything vanishes. She is sitting on a bench in Holland Park, and it is very dark. She runs to the gates. The park-keeper is locking them. Didn't you hear the bell? We always ring the bell before we close. Sorry, I fell asleep, says Betty, while he opens the gate for her.

Betty walks home slowly, remembering what happened in her dream. She feels happy and more confident than ever before. Then she looks at her watch. The watch says: 19.15 Tuesday November 3rd, 2445.

SHTOJCĚ 7

THE LIZARD AND THE DAMSEL

Once upon a time, a peasant was working on his land when suddenly a big ugly lizard appeared in front of him. The poor man was very frightened. The lizard told the peasant,

Peasant, I know that you have three daughters, and the three of them are very beautiful. I want a wife. You must give one of them to me. If not, terrible things will happen to you and your family. Tomorrow morning I will come to your house to get her. But Mr Lizard, said the peasant, you are very ugly. They won't like you. You must try to convince them or, as I said, terrible things will happen to you and your family, said the lizard, and he went away. When the peasant returned home, he called his eldest daughter and said, My dear daughter, as I was working on our land this morning, a big ugly lizard appeared in front of me. He said that if one of you doesn't marry him, terrible things will happen to us and our family. I will never marry a lizard, said the eldest daughter. Sorry, father.

Then the peasant called his second daughter and said, My dear daughter, as I was working on our land this morning, a big ugly lizard appeared in front of me. He said that if one of you doesn't marry him, terrible things will happen to us and our family. Father, I'm sorry, but I will never agree to marry a lizard, said his second daughter. Then the peasant called his youngest daughter and said, My dear daughter, as I was working on our land this morning, a big ugly lizard appeared in front of me. He said that if one of you doesn't marry him, terrible things will happen to us and our family. Father, I don't want to marry a lizard, but I will marry him so that nothing terrible happens to you, said the youngest daughter. Thanks, dear daughter, said the peasant. Tomorrow morning, the lizard will come to get you. The next morning, the lizard knocked at the peasant's door. Who's there? said the peasant. It's the lizard. I've come to get your daughter.

The youngest daughter was very frightened when she saw the big ugly lizard. But she didn't say anything and just followed him. The lizard took her by the hand and they walked along underground passages until they came to a beautiful garden. In the middle of it there was a beautiful marble palace. Who lives here? asked the damsel. I do, said the lizard. I live in this beautiful palace, but I am always alone. I am so ugly that nobody wants to live with me. Now I think that I have done something wrong. Go back to your father. Nothing is going to happen to him. You are free. And the lizard started to cry. The youngest daughter had a very good heart. She felt so sorry for him that she said, I don't mind that you are a lizard. I want to be your wife. Suddenly, all the lizard's skin came off and he changed into a handsome young prince. Thank you, gentle damsel, said the prince. A long time ago, a witch turned me into a lizard. She said that only a young kind damsel could change me back into a prince. You have been so good to me that I want you to be my wife. The little damsel and the prince got married and lived happily ever after.

SHTOJCĚ 8

LITTLE RED RIDING HOOD

(A New Version)

Little Red Riding Hoods mother says, Grandma is on the phone. She says shes ill. Why dont you get your motorbike and take her some magazines?

OK, says Little Red Riding Hood. I will. Be careful with the traffic. Dont go too fast, warns her mother. Little Red Riding Hood drives to her grandmothers. When she gets there, she knocks on the door. Come in, says grandmother. The door is open.

When Little Red Riding Hood walks into the bedroom, Grandmother is listening to rock music on her Walkman. Grandma, says Little Red Riding Hood. This is a surprise! You like rock music! Yes, says Grandma. I listen to a lot of rock every day.

And Grandma, says Little Red Riding Hood. You like reading comics!

Yes, says Grandma. I read a lot of comics every day. And Grandma, says Little Red Riding Hood. You like chewing gum! Yes, says Grandma. I like chewing gum but I like little girls like you better. Suddenly, Little Red Riding Hood takes an aerosol out of her pocket and sprays Grandma until she faints. I knew you were not Grandma. Later, she finds her grandmother hiding in the garage. Thank you, says Grandma. That burglar wanted to steal all my things. I know how to deal with burglars, says Little Red Riding Hood, putting the spray back into her pocket. Lets call the police.

SHTOJCĚ 9

THE VAIN LITTLE MOUSE

Little Mouse lived in a beautiful little house. One day, when she was sweeping the floor, she found a coin. She said, With this coin, I'm going to buy a nice red bow for my hair. I'll look beautiful! She was really beautiful with the red bow in her hair. She sat next to the window so that everybody could see her. Little mouse, you do look pretty, said the donkey. Will you marry me? And she asked, What will you do at night? I will bray like this, said the donkey. And he brayed. Oh no, I'll get frightened, said the mouse. Then the dog asked her, Little mouse, you are beautiful. Why don't

you marry me? What will you do at night? asked the mouse. I will bark like this, said the dog. And he barked. Oh no, I'll get frightened, said the mouse.

Finally, the cat asked her, Beautiful little mouse, will you marry me? And what will you do at night? asked the mouse. I will sing like this, said the cat. And he sang a beautiful song. Yes, I

will marry you, said the mouse. So they got married, but on their wedding night, guess what! The cat did not sing his beautiful song. He ate the vain little mouse.

SHTOJCË 10

PYETËSOR PËR MËSUESIT

Pyetësor për mësuesit e Gjuhës Angleze mbi tekstin narrativ

Emër /mbiemër:

Mosha:

Titulli i diplomës:

Vitet e eksperiencës profesionale:

Kualifikimi:

Jap mësim gjuhën angleze ne Shkollën 9- vjecare_____

Ky është një hulumtim lidhur me përdorimin e teksteve narrative në klasat ku mësohet gjuha e huaj. Ju lutem plotësoni pyetësonin në mënyrë të sinqertë dhe të hapur. Përgjigjet e pyetësorit do të përdoren vetëm për qëllime studimore.

Përdorimi i tekstiv narrativ në orën e gjuhës angleze

1. *Ka tekste narrative në librat që ju përdorni?*

PO____

JO____

Nuk komentoj

2. *Nëse po, ju lutem qarkoni llojin e tekstit narrative të përdorura në librat mësimorë të gjuhës angleze:*

a) Tregim i përshtatur

b) Tregim origjinal

c) Përralla

d) Pjesë të shkëputura nga romane

e) Fabula

f) Të tjera

3. *Sa % ze vend teksti narrative në tekstet shkollore të gjuhës angleze?*

a) 20% b) 40% c) 60% d) 80% e) 100%

4. *Përcaktoni për cilat nga arsyet e poshtëshënuara parapëlqeni të përdorni tekstin narrativ duke dhënë vlerësimin tuaj nga 1 deri në 4 në shkallë ngjitetëse sipas shkallës Likert*

1 (dobët); 2 (mjaftueshëm); 3 (mirë); 4 (shumë mirë).

a. Për të mësuar fjalorin

b. Për të mësuar gramatikën

- c. Për të mësuar aftësinë e të shkruarit
- d. Për të mësuar afësinë e të lexuarit
- e. Për mësimin e aftësive komunikuese
- f. Njohjen me vlerat kulturore, historike
- g. Tjetër

5. *A merren në konsideratë mosha/niveli gjuhësor/në këto tregime të përdorura nga tekstet shkollore që ju përdorni?*

- a) Po
- b) Jo

6. *Nëse po, sa % merren parasysh?*

- a) 20% b) 40% c) 60% d) 80% d) 100%

7. *A përmban teksti narrativ një shumëllojshmëri aktiviteteesh për nxënësit, për përdorimin e strategjive të ndryshme të të mësuarit?*

- a) aspak, b) pak, c) mjaft, d) shumë.

8. *Në ç' masë nxit teksti narrative të mësuarit bashkëpunues?*

- a) 20% b) 40% c) 60% d) 80% d) 100%

9. *A e personalizojnë teksti narrativ procesin e të mësuarit, duke i nxitur nxënësit të lidhin këto tekste me eksperiencat e tyre, pikëpamjet dhe ndjenjat?*

- a) aspak, b) pak, c) mjaft, d) shumë.

10. *A ofron teksti narrativ mundësinë e të punuarit në mënyrë të diferencuar me nxënësit e niveleve të ndryshme ?*

- a) aspak, b) pak, c) mjaft, d) shumë.

11. *Përdorimi i tekstit narrativ u siguron nxënësve materiale autentike?*

PO ____ JO ____

.Nëse po në ç' masë?

- a) 20% b) 40% c) 60% d) 80% d) 100%

12. *E vlerësoni si një strategji bashkëkohore? A është strategji motivuese për nxënësit në përfshirjen e tyre gjatë orës së mësimi?*

- a) aspak, b) pak, c) mjaft, d) shumë.

13. *. Përdorimi i tekstit narrativ të krijon më shumë hapësirë e mundësi për të përdorur aktivitete mësimore krijuese? Përdorimi i tregimit ju mundëson të përdorni sa me shumë metoda mësimdhënie?*

- a) aspak, b) pak, c) mjaft, d) shumë

14. *. Cilat veprimtari zhvillonin nëpërmjet teksteve narrative*

- a. Role play
- b. Përmbledhjen e tregimit
- c. Dhënien e përfundimit të tregimit
- d. Analizën e ngjarjeve
- e. Pyetje përgjigje
- f. Dialog
- g. Tjetër- percakto

15) Në c' masë përfshihen nxënësit gjatë orës së mësimit kur përdoren tekstet narrative?

- a) 20% b) 40% c) 60% d) 80% e) 100%

16) Për ju teksti narrativ është:

- a) Thelbësor, për tu zhvilluar kompetencat komunikative
- b) I nevojshëm
- c) Mund ta neglizhoni përdorimin e tij

17) Në ç' fazë të orës së mësimit i vendosni e përdorni tekstin narrativ gjatë procesit të mësimit të gjuhës së huaj?

- a) Evokim b) realizim c) kuptimi d) reflektim e) të treja

18) A u shtohet dëshira nxënësve për të lexuar në gjuhën angleze nga përdorimi i tekstit narrativ? Jepni mendimin tuaj duke shkruar nga (1-4) ku 1) shumë 4) pak

19) Mendoni se në tekstet shkollore të gjuhës angleze duhet të përdorin më shumë tekste narrative?

PO____ JO____ Nuk komentoj

10) Ç.mësoni nga këto tregime?

A) Mënyrën e jetesës së njerëzve nga kultura të tjera

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

B) Njohuri për vendin dhe kulturën tjetër

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

C) Njohuri për komunikimin ndërkulturor

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

D) Njohuri gjuhësore

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

Faleminderit

Ky është një hulumtim lidhur me përdorimin e tekstit narrativ (tregimeve) në klasat e shkollës 9-vjeçare, në të cilat mësohet gjuha angleze. Ju lutem plotësoni pyetësonin në mënyrë të sinqertë. Përgjigjet e pyetësorit do të përdoren vetëm për qëllime studimore. Pyetësori do ju marrë vetëm 5-10 minuta nga koha juaj.

Klasa_____

a) Po b) Jo

a) Rrallë
b) Ndonjëherë
c) Shpesh
d) Gjithmonë

a) PO
b) JO

a. *fjalorin* :

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

b. strukturat gramatikore

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

c. ju njeh me vlerat kulturore të qjuhës

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

d përdorimin e qjuhës angleze në një kontekst real

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

5) Sa ju ndihmojnë tregimet në përvetësimin e gjuhës së huaj?

a)0% , b)20% , c)40%, d) 60%, e) 80%, f)100%

6) Për cilën kompetencë gjuhësor ju ndihmojnë këto tregime më tepër?

a) në fjalor, b) të shkuar c) në të folur, d) gramatikë

7) A është e vështirë gjuha e përdorur në tregimet në librin e gjuhës angleze?

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

8) Si mendoni sa është e rëndësishme që mësuesit t'i motivojnë nxënësit të lexojnë tregime

në gjuhën angleze?

a)Shumë të rëndësishëm, b) jo shumë të rëndësishëm, c) pak të rëndësishëm d) aspak

9) Ç'tregime do të donit të lexonit?

a)Përalla

b)Tregime të shkurtra

c)Tregime të përshtatura nga romane të njohura

d)Të tjera

10) Ç.mësoni nga këto tregime?

A) Mënyrën e jetesës së njerëzve nga kultura të tjera

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

B) Njohuri për vendin dhe kulturën tjetër

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

C) Njohuri për komunikimin ndërkulturor

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

D) Njohuri gjuhësore

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

11) Veprimtaritë që përdor mësuesi gjatë orës kur përdor tregimin, si mendoni ju përfshijnë më shumë në krahasim me orët e tjera mësimore kur nuk përdoret tregimi?

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë

12) Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë tregimi?

a)0% b) 20% c) 40% d) 60% e)80% f)100%

13) Si mendoni përdorimi i tregimit në orën e anglishtes?

Ju motivon

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë

Është i mërzitshëm

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë

14 Nga përdorimi i tekstit narrativ, a ju shtohet dëshira për të lexuar në gjuhën angleze?

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë

15) Do ju pëlqente të përdornit tregime të tjera veç atyre të paraqitura në tekstin bazë të gjuhës angleze?

a)Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

16) Si e mendoni përdorimin e tregimit gjatë mësimit të gjuhës së

huaj?

a)Shumë të rëndësishëm, b) jo shumë të rëndësishëm, c) pak të rëndësishëm d)

aspak të rëndësishëm

FALEMINDERIT

SHTOJCË 12. Intervistë

- 1) Në tekstet e gjuhës angleze me të cilat punoni sa shpesh përdoret tregimi?
- 2) Përse e përdorni tregimin gjatë orës së mësimi?
- 3) Sipas jush cilat kompetenca gjuhësore ndihmon më shumë tregimi?
- 4) Nëpërmjet tregimit në ç,mënyre mësojnë nxënësit:
 - gramatikën(sillni disa shembuj,si dhe cilat struktura gramatikore ata mesojne me mire kur përdoret tregimi)
 - fjalorin (disa shembuj psh e pasurojne fjalorin me me shume emra,,mbiemra etj)
 - aftësitë gjuhësore-të lexuarit (kryesisht comprehension te nje teksti)të folurit, të shkruarit, të dëgjuarit
- 5) Po memorjen afatgjatë e ndihmojne tregimet?Si?Po imagjinatën? Në çmënyrë I ndihmon tregimi imagjinatën dhe memorjen afatgjatë,sipas mendimit dhe experiences tuaj?
- 6) A i mundeson teksti narrativ nxënësit ta përdorin gjuhen ne situata reale ?A i përdorin nxënësit keto shembuj(te mara nge tregimet)?
- 7) A I ndihmojnë nxenesit tregimet per të shpalosur aftësitë e tyre gjuhësore?Si?Pse?
- 8) A e përdorni storytelling gjatë orës së mësimi?
- 9) Ç'mendoni rreth storytelling?
- 10) Cilat lloj tregimesh tërheqin nxënësit?
 - Psh tregime që më parë ata I kanë lexuar ne shqip,
 - Tregime rreth jetës,kutlurës ,historisë së vendeve të tjera
 - Përrallat
 - Tregime të autorëve të njohur
- 11) Si mendoni pse I tërheqin tregimet nxenesit ?Si I motivon tregimi nxenesin per ta përdorur gjuhen per te komunikuar?

- 12) A përfshihen me tepër nxënësit kur përdorni tregimin? Si mendoni pse? Duke krahasur një orë ku përdoret tregimi me një orë tjetër a vini re ndryshme ne motivimin e nxënësve ?A janë ata më të angazhuar në kryerjen e aktiviteteve që ju ju jepni?
- 13) Për të mësuar gjuhën angleze sa i rëndësishëm është tregimi gjatë orës së mësimi?
- 14) A i ndihmojnë tregimet nxënësit për ta mësuar gjuhën angleze më lehtë e më mirë ?Si mendoni i ndihmojnë tregimet për ta mësuar(acquire) gjuhën angleze sic kane mësuar (acquire)gjuhen shqipe?
- 15) Kur ju jepni të shkruajnë një tregim, parapëlqejnë të shkruajnë tregime që i kanë lexuar apo shkruajnë rreth eksperiencave te tyre?
- 16) Si janë shkrimet e tyre kur shkruajnë rreth eksperiencave të tyre?Në ç'nivel gjuhesor?(duke marre parasysh gramatiken ,fjalorin ,menyren e te shprehurit,organizimin)
- 17) Cilat jane disa nga teknikat qe ju përdorni: pre-reading activities ;while reading activites ;after reading activities
- 18) Cilat janë disa veshirësi që ju si mësues hasni kur përdoren tregimet? Po nxënësit c'vështirësi hasin?Si i ndihmoni ju?
- 19) A mendoni se tregimet duhet të përdoren më shumë gjatë orëve të mësimi?
- 20) Në programin mësimor si mendoni duhet të futen orë të vecanta ku nxënësit të punojnë vetem me tregime dhe aktivitete rreth tyre?

Shtojcë 13. Pyetësor për nxënësit e shkollave të mesme

PJESA I

Çfarë marrëdhënie kanë me literaturën në gjuhën angleze?

1. Leximi tuaj bazohet në:

Literaturë të shkruar _____

Literaturë virtuale _____

2. Sa shpesh lexoni në gjuhën angleze?

Gjithmonë _____ Asnjëherë _____

Shpesh _____ Rrallë _____

3. Çfarë lexoni në gjuhën angleze?

Artikuj _____ Tregime _____

Histori _____ Të tjera _____

4. A hasni vështirësi në kuptimin e materialit që lexoni?

PO____ JO____

5. Cila është vështirësia kryesore që hasni?

Fjalori i përdorur____

Kuptimi i materialit____

6 Gjatë leximit të materialit:

Konsultoheni me fjalorin e gjuhës angleze____

Kuptimin e nxirrni nga konteksti i materialit____

7. Leximi i materialit ju ndihmon në përvetësimin dhe përmirësimin e gjuhës angleze?

PO____ JO____

PYETËSOR PËR NXËNËSIT

PJESA II

Pyetje për nxënësit në lidhje me tekstin narrativ (tregimin) gjatë mësimin të gjuhës angleze në shkollën që frekuentojnë.

1. Të pëlqen të lexosh tregime në gjuhën angleze?

PO____ JO____

2. Punoni me tregime gjatë orës së gjuhës angleze?

PO____ JO____

3. Tregimi gjatë orës së gjuhës angleze ju ndihmon të përforconi :

Flajorin PO____

JO____

Strukturat gramatikore PO____ JO____

Aftësitë gjuhësore PO____ JO____

Njohuritë mbi vlerat kulturore të vendeve të tjera PO____ JO____

Përdorimin e gjuhës angleze në një kontekst real PO____ JO____

4. A është e vështirë gjuha e përdorur në këto tregime?

PO____ JO____

5. Veprimtaritë që përdor mësuesi gjatë orës kur përdor tregimin, si mendoni ju përfshijnë më shumë në krahasim me orët e tjera mësimore kur nuk përdoret tregimi?

PO____ JO____

6. Si mendoni përdorimi i tregimit në orën e anglishtes?

Ju motivon PO____ JO____

Është i mërzitshëm PO____ JO____

7. Nga përdorimi i tekstit narrativ, a ju shtohet dëshira për të lexuar në gjuhën angleze?

PO____ JO____

Shtojcë 14. Pyetësor

Emri Mbiemri_____

Shprehni vlerësimin tuaj nga 1 deri në 5 në ngjitje

(ku 1= dobët, 2=mjaftueshëm, 3= mesatare, 4 = mbimesatare, 5= shumë mirë) në lidhje me këta tregues në lidhje me tregimet në orën e gjuhës angleze)

Shpreh mendimin tënd

- a. Sa ka qenë shkalla e kënaqësisë tuaj kur mësuesja propozoi përdorimi e tregimeve në orën e anglishtes? ____
- b. Po motivimi në orën e pare sa ka qenë ?_
- c. Sa të çlirët jeni ndjerë gjatë realizimit të veprimtarive rreth këtyre tregimeve? ____
- d. Po motivimit në përfundim të këtyre orëve ? ____
- e. Sa ju ndihmuan tregimet:
 - në përvetësimin e gjuhës së huaj?_
 - përforcimin e kompetencave gjuhësore? ____
 - për përgatitjen për provimn e lirimt_
- f. Sa përfituat nga këto aktivitete rreth tregimit_
- g. Sa u rrit niveli juaj i interest kundrejt gjuhës së huaj përmes këtyre tregimeve?
- h. Sa mirë jeni ndjerë gjatë këtyre orëve? ____
- i. Sa ju ka ndihmuar teksti mësimor në përvetësimin e kompetencës komunikative?_
- j. Sa ju kanë ndihmuar tregimet në përvetësimin e kompetencës komunikative?

B 1).Çfarë ndikimi patën tek ti aktivitetet rreth tregimeve të zhvilluara në klasë?

a) mësova pak b)më pëlqen ta mësoj gjuhën angleze në këtë mënyrë

2) Sa % ke ndryshuar në përvetësimin e gjuhës angleze përmes këtyre tregimeve?

a) 0% b) 20% c) 40% d) 60% e)80% f)100%

3) Si e mendoni përdorimin e tregimit gjate mësimit të gjuhës së huaj?

a)Shumë të rëndësishëm, b) jo shumë të rëndësishëm, c) pak të rëndësishëm d) aspak të rëndësishëm

4).Për cilën kompetencë gjuhësor ju ndihmuan këto tregime më tepër?

a) në fjalor, b) të shkuar c) në të folur, d) gramatikë

5) Sa % zenë aktivitetet në të cilat u përfshitë kur u përdoren tregimet

a) 0% b) 20% c) 40% d) 60% e) 80% f) 100%

6) Çfarë masë zenë aktivitetet në të cilat përfshihen kur përdoret në klasë teksti

mësimor I gjuhës angleze?

a) 0% b) 20% c) 40% d) 60% e) 80% f) 100%

7) Si e mendoni prezencën e tregimeve në orën e gjuhës angleze?

a) Shumë të rëndësishëm, b) jo shumë të rëndësishëm, c) pak të rëndësishëm d) aspak të rëndësishëm

8) A ishin lehtësisht të kuptueshëm tregimet?

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

C. Qarko vështirësitë që keni hasur

A- Vështirësi gjuhësore me materialin (përcakto)

B- Fjalori i tregimeve (përcakto)

C- Tematika e tregimeve (përcakto)

D- Pasiguri emocionale

a) Aspak b) pak c) disi d) mjaftueshëm e) shumë.

• Tjetër _____

Sa ishte shkalla e pasigurisë emocionale (1 – 5):

a. në fillim të këtyre orëve ____ b. në fund ____

Cilat nga tregimet ju pëlqyen më shumë? Ose Cili?

Do të dëshironit që gjithmonë në orën e gjuhës angleze të zhvilloheshin orë mësimore me në qendër tregimet?

Po

Jo

Faleminderit

Për mendimin tim gjë e re mendoj anglishteje normale me
 gramatikë dhe lexim është më frutdhënëse dhe me
 tërësore (për mua). Ndërsa për i përdorim të
 historive me përgjithësi se bëjnë dhe themi përmbajtjen
 gjithashtu është një metode ndihmon mësuesit. e gjë niveli
 me të ulët. Për nivelin më të lartë me shumë gjë
 re anglishteje "me e vështirë"

Mendimi juaj → mbi përdorimin e historive.

Fotja e katyre tregimeve, të një honë ndikuar shumë pozitivisht. Kam pasur bashkë në kohët e fjetjeve, përdorimin e tyre dhe duke bërë kontraste bazuar në këto fjetje, tani një e kam më të lehtë të përdor ato. Këto tregime kanë pasur në kohë të ndryshme dhe kjo gjë^{me} ka ndihmuar gjithashtu. Në krahasim me një orë tjetër mësimi nga libri, domethënë ka ndryshim, por që edhe mësimi ka pasur njohuritë e veta.

Arzibla Çakta

- Mendi mi im përson i përket historisë dhe tregimeve që ne kemi bërë është pozitiv sepse më konfirmuan.
- Dërsa për sa i përket ndihmës ka qenë një ndihmë shumë e mirë.
- Më ka më të mirë konfirmuar kryesisht tek kthimi i korëve të fshatit tek fshatit erëje të cilat ishin me shumë vlerë për dhe shumë të gjera.
- Ndërsa tek aspektet e tjera më ka pëlqim tek shprehimi i të tjerëve tek. Fajet etj.
- Vepërimiti ka qenë me një më të mirë të tjerëve me të mirë. Sepse të hapin më shumë arsyet.

Klodi Noto

Këto tregime që kemi më së gjate
orëve të mësimt na kanë ndihmuar për
të marrë njohuri shtesë dhe për të ~~përfunduar~~
fascinuar njohuritë tona. Vërejtjet këtyre
tregimeve janë kom përsëritur kohët
e fshirë, të krijuar me dialoge dhe pyetje
rreth këtyre tregimeve ~~ipërnat~~. Na
ka ndihmuar edhe për të përsëritur disa fjalë
që janë në i kuptojmë pra me pak fjalë
mea këta tregime në kanë ndihmuar
të përmirësohet të gjitha njohuritë që
kemi më së gjate këtij viti shkollor

Memorimi i mësimit për përdorimin e hirtorve
(trajtimeve)

Hegjese jemi me mag të përkrahjes
të lirisit, meqeska e anglistes
ka vendosur të bëjë një përkrahje.
Këtë një përkrahje për mua kam
qënë një përkrahje për mua. Sigurisht
që me kam modifikuar. Këto modifikime
kam qënë me fjalë të modifikime
p.sh kam mesuar dhe përkrahur këtë
e foljeve si dhe kam përkrahur fjalën
aspekt. Të se shumë me kam
modifikuar me rikufimin e gramatikes.
Kemi punuar e diskutuar shumë
për formën passive, fjalët kushtore, këtë
e foljeve etj. Duke aritur në përfundim
për mësimin tim këto kam qënë
me abazitë, ora kalonte me shpejt
se një ora e zakonshme anglistje.

Thimaz Riza.

Mendimi juaj mbi përdorimin e historive,
tregimeve.

- A ju ka ndihmuar
- Përse ju ka ndihmuar
- Për shtatë aspekte të gjithës ju ka ndihmuar.
-

Përdorimi i historive dhe tregimeve na ka ndihmuar shumë sepse kemi mundur të zhvillojmë mënyrën e të lexuarit, krijimin e përfjave, etj. Jemi marrë me kohët e foljeve. Nxënësit praktikohen në kthimin e përfjave të përfjave dhe krijimin e përfjave të përfjave.